

Yenjele yon senre yofɔ

EZAYI

wi sewe we

Sewe wi nawa senre

Ezayi wila pye Yenjele yon senre yofɔ gbɔɔ wa, ɲa wila wi yinwege ki pye wa Zheruzalemu ca. Wi mege ko pè taga ki sewe ɲa wi na. Wi mege ki kɔɔ wowi ɲa fɔ Yawe Yenjele li maa leele shoo. Yenjele làa wi yeri wila li yon senre ti yuun, a ki yele cɛnme kɔlshyen naa nafa shyen (740) yon ko tin Zhezu Kirisi wi sege ki yege. Wila wi Yenjele yon senre ti yo yele nafa shyen ni. Eɛn fɔ kagala ɲgele ke yen ma yonlɔgɔ laga sewe wi ni, koro wagati wo tɔnlɔ ma we, ke yen na kee yele cɛnme shyen (200) yeri. Sewe wì kɔnlɔ ma yiri kɔnsara tugbɔɔɔ taanri. Ki kɔnsara ti ni fuun nungba nungba ti yen na para kagala ɲgele na, ke wagati wi yen wi ye wi ye.

Wa wi kɔnsaga kɔngbanɲa ki ni, mbege le go nungba sa gbɔn go nafa ma yiri ke ma yiri kɔljere (1--39), Ezayi wi yen naga yuun leele pe kan fɔ Yawe Yenjele li nawa ɲgban lewelewe kapyere, naa kambasinnde konaa java kapyere nda ti yen na piin wa tara ti ni ti kala na. Yenjele li yen kpoyi, li si yen tara lombondo ti wunluwɔ. Li se li woolo pe kapere to naa cengele sanɲgala ke kapere ti kala yaga, na lii pe jɔlɔ. Yenjele li yaa Asiri tara woolo naa Babilɔni tara woolo pe yirige mbe pe wa li woolo pe na. Ali mbege ta Yenjele làa ki senngbanra ti yo, Yenjele li yo li woolo pe mbe ya sɔngɔɔ mbe pan li kɔɔgɔ. Wagati wa yen wa na paan, leele pe ni fuun pe yaa ka pye yeyinɲe na.

Sewe wi go nafa shyen mbe sa gbɔn nafa shyen ma yiri ke ma yiri kanɲurugo (40-55), ko yen na para wagati ɲa Zhuda tara woolo pàa pe gbɔɔ yigi kasopiile ma kari pe ni wa Babilɔni tara. Pè jigi wila kɔn pe na, a pe fanɲa kì kɔ pe ni. A Yenjele yon senre yofɔ wì sigi yo pe kan ma yo Yenjele li yaa poro mbele li woolo pe shɔ mbe sɔngɔɔ pe ni wa Zheruzalemu ca. Kagala ɲgele kè pye ma toro faa konaa ɲgele ke yen na piin, Yenjele lo li yen ke fɔ we. Li yaa Izirayeli woolo poro tege mbe duwaw cengele sanɲgala ke na. Wa ki kɔnsaga shyen wogo ɲga ki ni, lara ta yen wa ti yen na para «Yawe Yenjele li tunmbyee» senre na. Ki lara ti yen ma jen jɛnɲe wa Yon fɔlɔ lele sewe wi ni.

Sewe wi go nafa shyen ma yiri ke ma yiri kɔgɔlɔni mbe sa gbɔn nafa taanri ma yiri kɔgɔlɔni (56-66), ko yen na para mbele pàa yigi kasopiile ma kari tara ta yege ni, wagati ɲa pe gbɔɔ la sɔngɔɔ ma pan wa pe tara wo senre na. Yenjele yon senre yofɔ wi yen naga nari ma yo mbaa cɛnpilige

ki ceen, naa saara wɔmɔ konaa Yenjele yenrewe pi ni, ti yen kagbɔgɔ yɔn. Yenjele ligi yo maga filige li woolo pe kan ma yo fɔ na paga koro sinmbele li kan, li yaa duwaw pe na. Eɛn fɔ Yenjele yɔn senre yofɔ wi sila wi senre ti yo Zhuda tara to ce kan, wila ti yo fun cengele njele fuun ke yen laga tara na ke kan. Koro fun ke yaa ka ke tasaga ta wa naayeri fɔnɔ wo naa tara fɔnndɔ nda Yenjele li yaa ka da ti ni. Ki yen ma yɔnɔgɔ fɔ:

Yawe Yenjele lo li yo ma fɔ:

Naayeri fɔnɔ naa tara fɔnndɔ nda mi yaa ka da,

ti yaa mɔ na yege sɔgɔwɔ yege nja na,

pa ye setirige piile konaa ye mege ki ni, ti yaa koro mbe mɔ na yege sɔgɔwɔ ma fun.

Yevɔnɔgɔ o yevɔnɔgɔ, naa cɛnpilige o cɛnpilige,

senwee piile pe ni fuun pe yaa kaa paan mbaa fɔli na yege sɔgɔwɔ mbaa na gbogo (Eza 66.22-23).

Sewe wi yen ma kɔɔnɔ yege nja na

Sewe wi kɔnsaga kɔngbanɔga 1--39

Yenjele li yen na Zhuda tara woolo konaa Zheruzalemu ca woolo pe jeregi 1--5

Yenjele laa Ezayi wi yeri wi pye li yɔn senre yofɔ 6.1-13

Zhuda tara ti yaa ka tɔngɔ konaa pe yaa ka sɔngɔrɔ mberi kan naa fɔnɔ 7--12

Yenjele li yaa jɔɔgɔ wa cengele sanngala ke na 13--23

Yenjele li yaa ka cew ta 24--27

Yenjele li yaa ka kiti kɔn li woolo pe na 28--31

Yenjele li yaa Edɔmu cɛnle woolo pe le jɔɔgɔ, mbe duwaw Zheruzalemu ca woolo pe na 32--35

Paa Ezekiyasi wi tege wunluwɔ 36--39

Sewe wi kɔnsaga shyen wogo 40--55

Yenjele li yaa li woolo pe sho 40--48

Yenjele li yaa tunmbyee wa kan 49--53

Yenjele li yɔn fɔɔ na le, li yaa li tɔn 54--55

Sewe wi kɔnsaga taanri wogo 56--66

Cengele sanngala ke yaa ka pye Yenjele li woolo pele fun 56.1-8

Tara ti yekeele pe yaa ka jɔɔgɔ ta 56.9--59.21

Zheruzalemu ca ki yaa ka gbɔgɔwɔ ta 60--62

Yenjele li yaa ka dunruya fɔnɔ da 63--66

SĒWE WI KŌNSAGA KŌŊGBANŊGA

1--39

1 ¹Yariyanra nda to Amzi pinambyo Ezayi* wila yan Zhuda tara naa Zheruzalemu ca ki wogo na; kila pye Zhuda tara wunlumbolo Oziyasi, naa Yotamu, naa Ahazi, konaa Ezekiyasi pe wagati wi na ma tagala pe yee na[†].

Yenŋele woolo pe kambajenme we

²Mboro naayeri, ta nuru. Mboro tara, nunŋbogolo jan ma logo[†]!

Katugu Yawe Yenŋele li yen na para fo:

«Mì piile gbegele ma pe koro, een fo pè yiri ma je na na.

³Nege kigi tafo wi jen, sofile wuu kayaraga ki jen wa wi tafo wi laga.

Een fo Izirayeli* woolo pee yaraga ka kpe jen, na woolo pee kala la koro jen.»

Yarijenge ka si koro naa wa Zhuda tara

⁴Yoro cenle woolo mbele kapere pyefenne, jolgo yen ye wogo!

Ye kajogoro ti yen ma lege!

Yoro cenle woolo mbele tipeele!
Yoro pijogombolo wele!
Ye je Yawe Yenŋele li na,
ye Izirayeli Yenŋele kpoyi* li tifaga,
ye pungo le li ni.

⁵Mi yaa ye gbɔn laga kikiin ni naa?

Naa ye koro na yinrigi na jege suyi we?

Ye go ki yen sagbanra ni lagapyew,

ye nawa pi yen ma tanga ye na.

⁶Mbege le wa ye tondanra ti na fo sa gbɔn wa ye go ki na,

ngbanwa laga ka kpe si koro; lagapyew welegesaga, naa

gbɔnrɔ tuuro, naa sagbanra nda ti kɔnlo pɔyi pɔyi;

pee ti fo, sinme si taga ti na, mberi pɔpɔ.

⁷Ye tara ti tongo ma koro waga, kasɔn ye cara ti sogo;

nambanmbala pele pè pan na ye tara ti tɔnli wi nii ye yegɛ sɔgɔwɔ.

Ti tongo ma koro waga, paa nambanmbala ma kaa laga nga jogo we.

⁸Siyɔn* ca ki koro ki ye paa segbaga yen erɛzen* kere ta nawa,

[†]1.1: 2 Wunlu 15.1-7; 15.32--16.20; 18.1-20; 2 Kuro 26.1-3; 27.1-9; 28.1-27; 29.1--32.33.

[†]1.2: Ki senre nda Yenŋele li mari yo mbe naayeri wo naa tara ti pye paa serefenne shyen yen, mbeli woolo pe jeregi pe kapere ti wogo na. Ki senre ti yen fun wa Dete 4.26; 30.19; 31.28; 32.1 lara ti ni.

paa gbata yen kɔnkɔnmburu kere
ta nawa,
paa ca yen ŋga pè malingbɔɔnlɔ
censaga kan ki tanla maga
yɔn tɔn.

⁹ Ndɛɛ Yawe Yenŋele na yawa pi
ni fuun fɔ li sila leele pele
jenri yaga we ni yinwege
na,
anmɛ we tɔngɔ paa Sodɔmu* ca
ki yen,
anmɛ we pye paa Gomɔri* ca ki
yen†.

Yenŋele li gbɔgɔlɔmɔ mba pi sili ndanla

¹⁰ Yoro Sodɔmu ca teele ye Yawe
Yenŋele li senre ti logo!
Yoro Gomɔri ca woolo†, ye
nuŋgbolo jan ye Yenŋele
li lasiri* senre ti logo!
¹¹ Ye saara* legerɛ nda ye yen na
woo, ti yaa yinŋi yɔn na
kan?

Yawe Yenŋele lo li yo ma.
Mì tin ye simbapɛnɛ saara
sogoworo* ti na, naa ye
napire saara yanlaga ki
na.

Ye napɛnɛ, naa ye simbapiile
konaa ye sikapɛnɛ pe
kasanwa pì la kɔ na na.

¹² Ye ma pan ma yere na yege
sɔgɔwɔ,

ambɔ wi maga konɔ kan ye yeri
yaa tanri wa na sherigo
gbɔgɔ* laga nawa pi ni?

¹³ Ye kayɔngɔ fu yarikanra nda
ye yen na kaan na yeri,
yege yaga;
ye wusuna nuwɔ taan* wi yen
mala mben.

Ye yevɔnndɔ fetiye*, naa ye
cɛnpilige sherege konaa
ye gbogolomɔ gbɔɔ mba
ye ma pye mbanla gbɔgɔ,
mi se yenle ti na naa;
ye sherege gbogolomɔ mba ye
maa piin na pinlele ye
kapere tugbɔɔrɔ ti ni, mi
woro nari jaa.

¹⁴ Ye yevɔnndɔ fetiye sanmbala
pe yen mala mben.
Pe yen paa tugugbɔɔrɔ yen na go
na,
mi se ya mberi kun na yeɛ ni
naa.

¹⁵ Na yaga ye keyen yi yirige
mbaa na yenri,
mi yaa na yege ki lara ye na,
janŋo mi ka ka ye yan.
Ali na ye kaa yenri lari lege yege
o yege,

mi se logo ye yeri,
katugu ye keyen yi yen ma fa
legbogo kasanwa pi ni.

¹⁶ Ye ye yeɛ woli ye pye fyɔngɔ
fu,

†1.9: Sodɔmu ca fenne naa Gomɔri ca fenne pàa kapere legerɛ pye faa, ki kala na, Yenŋele làa ki cara ti tɔngɔ. Ki senre ti yen wa Zhene 19.24-25 laga ki ni.

†1.10: Laga ki laga ŋga ki ni, Ezayi wila Zhuda tara naa Izirayeli tara teele pe taanla Sodɔmu naa Gomɔri cara teele pe ni; Sodɔmu naa Gomɔri tila pye cara shyen ta, nda tila tipege pye fɔ ma saa toro.

ye ye kapyere tijangara ti kɔ yeri
 wɔ na yɛɛ sɔɔwɔ,
 ye kapere pyege ki yaga.
¹⁷ Yaa kajɛɛ pyege ki fɔɔgi,
 yaa kasinɛge ki lagajaa.
 Pe yɛn na mbele jɔɔ, yaa pe
 shoo,
 yaa pijiriwele pe kiti wi kɔɔn
 kasinɛge ni.
 Ye yere nanɔnɔjaala pe ni.

¹⁸ Yawe Yɛnɛle lo li yo ma fɔ:
 «Koni, ye pan we yo we yan we
 yɛɛ yeri.
 Ali na kaa pye ye kapere ti
 yanlaga kpanyi,
 ti yaa filige pow paa nezhi* yɛn.
 Ali na kaa pye ti yanlaga fɔ ma
 saa na woo,
 ti yaa filige pow paa simbasifire
 yɛn.

¹⁹ Na yaga yɛnɛ mbaa nuru na
 yeri,
 tara ti yarilire ti ni fuun tiyɔnɔ
 to ye yaa la kaa.

²⁰ Ɛɛn fɔ na yaga je mbe yo ye se
 logo, na yaga yiri mbe je
 na na,
 kona tokobi wo wi yaa ye tɔngɔ
 mbe ye kɔ,
 katugu Yawe Yɛnɛle lo li para
 wa li yɔn.»

Zheruzalɛmu ca ki kapere re

²¹ Ki cɛn mɛle? Ca nɔga kila pye
 ma sin,
 ko kɔ sɔngɔɔ ma pye paa nanjaa
 yɛn.
 Kila pye ma yin kaselege ki ni,
 kasinɛge la pye na piin wa ki ni.

Ɛɛn fɔ koni, kɔ kanɔga ma pye
 legbolele cɛnsaga.

²² Zheruzalɛmu ca woolo, ye
 warifuwe wɔ kanɔga ma
 pye tugurɔn fire;
 tɔnmɔ ye wa ye duvɛn taan wi
 ni maa pɛn.

²³ Ye yɛkeele pe yɛn leele mbele
 pɛ yiri ma je;
 yoolo poro pe yɛn pe pinlɛyɛnɛ
 wele.

Yarikanra nda ti maa leele go
 jogo, to ti yɛn ma pe ni
 fuun pe ndanla,
 boyan yaara to pe maa fee ti
 punɔgo na.

Paa kiti wi kɔn mbe pijiriwe wi
 tanga ki kan wi yeri;
 nanɔnɔjɔ wi go kala lii pe jori.

²⁴ Ki kala na, we Fɔ*, Yawe
 Yɛnɛle na yawa pi ni
 fuun fɔ,
 Izirayeli woolo Yɛnɛle na
 fanɔga gbɔɔfɔ, lo li yo
 ma fɔ:

«E, mi yaa na kayanɔga ki fɔɔ
 tɔn na winfenne pe na;
 mi yaa na kayanɔga ki wɔ na
 juguye pe ni.

²⁵ Mi yaa na kɛɛ ki yirige mborɔ
 Zheruzalɛmu ca ma na
 naa,
 mi yaa kasɔn tɛɛ mbɔɔn pye
 kpoyi*, mbɔɔn tugurɔn ti
 yan mberi fire ti wɔ wa
 ma ni,
 paa yɛɛ nɔga na gbannɔga maga
 pye we;

mi yaa fyongɔ* pyew ki wɔ ma
ni, mbɔɔn pye kpoyi.

²⁶ Mi yaa kiti kɔnfenne kan ma
yeri naa, paa yege nga na
kila pye faa we,
mbe yerifenne kan ma yeri naa,
paa wagati nga wi toro faa
wi yen.

Ko pungo na, pa pe yaa lɔɔn
yinri «kasinŋe ca» konaa
«ca nga ki yen sinŋe mi
Yenŋele na ni.» »

²⁷ Siyɔn ca ki yaa go shɔsaga ta
kaselege ko fanŋga na,
ca woolo na paga pe kapere ti
jen mberi yaga, pe yaa go
shɔsaga ta kasinŋe ko
fanŋga na.

²⁸ Ɛen fɔ mbele pɛ yiri ma je
konaa kapere pyefenne pe
ni, poro yaa ka tɔngɔ,
mbele pɛ je Yawe Yenŋele li na,
pe yaa ka kɔ mbe wɔ wa.

²⁹ Pa kona terebenti* tire nda ti
ye ndanla, a yaa sunnu
wa ti nɔgɔ,
ye yaa fere shɔ ti kala na;
nanŋɔ kɔɔɔ nda yaa wele ma wɔ
na sunnu wa ti nɔgɔ,
fere yaa ye ta ti kala na.

³⁰ Katugu ye yaa ka pye paa
terebenti tige yen, nga ki
wɛrɛ ti fanla;
mbe pye paa nanŋɔ kɔɔgɔ yen,
nga tɔnmɔ woro wa mbaa
yaara ti suguru.

³¹ Naŋa nga wi yen ma ngban,
wi yaa ka pye paa
kanngewaga fɔngɔ yen,
wi kapyegele ke yaa ka pye paa
kasɔn njaanra yen.
Pe ni fuun shyen pe yaa ka pinle
mbe sogo,
lere kpe se ka ta mbege kasɔn ki
figi.

Cengele ke ni fuun ke yaa ka kari wa Zheruzalemu

2¹ Kagala ngele koro Yenŋele lãa
naga Amɔzi pinambyɔ Ezayi*
wi na Zhuda tara naa Zheruzalemu
ca ki wogo na.

² Wagati wa yen wa na paan,
Yawe Yenŋele li sherigo
gbɔgɔ ki yen ma kan
yanwiga nga na,
ko ki yaa ka pye yanwira ti ni
fuun ti go na;
ki yaa ka yagara tinndiye pe ni
fuun pe na.

Cengele ke ni fuun ke yaa kaa
gbinri mbaa paan wa ki
na.

³ Tara legerɛ woolo yaa kaa paan
wa, mbaa yuun fɔ:
«Ye pan we lugu we kari wa
Yawe Yenŋele li yanwiga
ki na,
wa lo na Zhakɔbu Yenŋele li
sherigo gbɔgɔ ki ni,
janŋo li we naga li kɔngolo ke
ni,
waa tanri li kɔngolo ke na.
Katugu pa lasiri* senre ti yaa ka
yiri wa Siyɔn* ca ki ni,

pa Yawe Yenjele li senre ti
 yaa ka yiri wa ko nga
 Zheruzalemu ca ki ni.»
 4 Yenjele li yaa kaa kiti wi koon
 cengele ke sogowa,
 li yaa kaa cengele legere woolo
 kagala yege woo.
 Kona pe yaa ka pe tokobiye pe
 gbɔn mbe pe pye falinere
 capire,
 mbe pe njaanra ti gbɔn mberi
 pye mali kongbengele.
 Cenle la se ka yiri cenle la yege
 korogo malaga ni naa,
 pe se kaa malaga gbongɔ ki
 forogi naa†.

5 Yoro Zhakɔbu setirige piile,
 ye pan waa tanri wa Yawe
 Yenjele li yanwa pi ni.

**Yenjele li kiti konpilige
 ki yen na paan**

6 Kaselege ko na, Yawe Yenjele,
 ma je ma woolo, Zhakɔbu
 setirige piile pe na,
 katugu pe tara ti yen ma yin
 yonlo yirisaga kee woolo
 pe kalegele ke ni;
 pe maa jeere kapyere piin paa
 Filisiti tara fenne* pe yen;
 pe pye tara ta yege woolo
 pinleyenle.

7 Pe tara ti yen ma yin warifuwe
 naa te wi ni,
 yon woro pe yarijende tegesara
 yarijende ti na.

Pe tara ti yen ma yin shonye pe
 ni,
 yon woro pe malaga gbɔn
 wotoroye pe na.
 8 Pe tara ti yen ma yin
 yarisunndo ti ni.
 Pe maa foli yaara nda poro yere
 jate pe gbegele ti yege
 sogowa nari gbogo;
 pe maa foli pe yera kee tunndo
 ti yege sogowa nari gbogo.
 9 Ki kala na, senwee piile pe yaa
 ka go sogo,
 senweele pe yaa ka fere sho.
 Een fo Yawe Yenjele, maga ka
 pe kala yaga!
 10 Ye sa ye wa waliwera ti ni,
 ye lara wa tara ti nogo†,
 Yawe Yenjele li yen na sunndo
 kongɔ nga waa, ye lali ki
 ni,
 konaa li gbogowa yanwa pi ni.
 11 Lere na wi maa yege tungu
 leele na, wi yaa ka go
 sogo,
 lere na wi maa wi yee mbonrogi
 leele na, wi yaa ka fere
 sho;
 Yawe Yenjele lo nungba pe lo
 li yaa ka gbogowa ta ko
 pilige ko ni.
 12 Kaselege ko na, Yawe Yenjele
 na yawa pi ni fuun fo, li
 pilige ka kon ma tege,
 mbe yiri mbele fuun pe maa
 yege tungu leele na konaa

†2.4: Zhoue 4.10.

†2.10: 2 Tesa 1.9; Naga 6.15.

mbele pe maa pe yee
 gbogo pe kɔrɔgɔ;
 jango mbe pe tirige.
¹³ Li yaa ka yiri Liban tara sɛdiri*
 tire nda ti tɔnlɔndɔnlɔ
 ma yagara ti ni fuun ti
 kɔrɔgɔ,
 naa Bazan tara tigbɔrɔ ti ni fuun
 ti kɔrɔgɔ.
¹⁴ Li yaa ka yiri yanwira titɔɔnrɔ
 ti ni fuun ti kɔrɔgɔ,
 konaa tinndiye mbele fuun pɛ
 yagara pe kɔrɔgɔ;
¹⁵ mbe yiri malaga
 sigesanɲgazoye
 titɔnlɔmbɔlɔ pe kɔrɔgɔ,
 konaa malaga sigemboro nda ti
 liri ti ni fuun ti kɔrɔgɔ;
¹⁶ mbe yiri Tarisisi tɔnmɔkɔɔrɔ
 tugbɔɔrɔ ti ni fuun ti
 kɔrɔgɔ,
 konaa tɔnmɔkɔɔrɔ tiyɔnrɔ
 sɔɲgbanga woro ti ni
 fuun ti kɔrɔgɔ.
¹⁷ Senwee pyɔ ɲa wi maa yege
 tungu leele na, wi yaa ka
 go sogo,
 lere ɲa wi maa wi yee mbɔnrɔgi
 leele na, wi yaa ka fere
 shɔ.
 Yawe Yɛɲɛle lo nungba pe lo
 li yaa ka gbɔgɔwɔ ta ko
 pilige ko ni.
¹⁸ Yarisunndo ti ni fuun ti yaa ka
 kɔ mbe wɔ wa.
¹⁹ Leele pe yaa ka ye wa
 waliwere ti ni,
 mbe ye fɔ wa tara ti nɔgɔ,

mbe lara Yawe Yɛɲɛle li yen na
 sunndo kɔngɔ ɲga waa ki
 yege,
 konaa li gbɔgɔwɔ yanwa pi yege,
 na liga ka yiri mbe fyere wa tara
 woolo pe na sanga ɲa ni
 we.
²⁰ Ko pilige ko ni, warifuwe
 yarisunndo konaa tɛ
 yarisunndo nda senwee
 piile pɛ gbegele,
 na foli ti yege sɔgɔwɔ nari gbogo,
 pe yaa kari wa ndagasene naa
 ndiire ti kan.
²¹ Leele pe yaa ka ye wa
 waliwere ti ni,
 mbe ye fɔ wa yanwira were ti ni,
 mbe lara Yawe Yɛɲɛle li yen na
 sunndo kɔngɔ ɲga waa ki
 yege,
 konaa li gbɔgɔwɔ yanwa pi yege,
 na liga ka yiri mbe fyere wa tara
 woolo pe na sanga ɲa ni
 we.
²² Yaga ka ye jigi wi taga senwee
 pyɔ na,
 katugu na wi yinwege wɔnwɔn
 po ka ya yere, wi wogo ki
 ma kɔ.
 Yiɲgi wi mbe ya yɔn naa?

**Zhuda tara naa Zheruzalemu
 ca kagala kɛ gbɔn ma piri**

3 ¹ Ye wele, we Fɔ*, Yawe
 Yɛɲɛle na yawa pi ni
 fuun fɔ,
 li yaa Zheruzalemu ca woolo
 naa Zhuda tara woolo pe
 sagawa pi yirisaga ki ni
 fuun ki shɔ pe yeri konaa

pe k̄eendagaserege ki ni
fuun ki ni,
li yaa pe yaakara tasara ti ni
fuun konaa pe t̄onm̄o
tasara ti ni fuun ti k̄o
mberi w̄o wa;
²naa nambala kotogofenne
konaa malingb̄ōonl̄o pe
ni,
naa kiti k̄onfenne konaa Yenn̄e
ȳon senre yofenne* pe ni,
naa j̄elefenne konaa lelele pe ni;
³naa malingb̄ōonl̄o teele mbele
pe yen nambala nafa
shyen ma yiri ke ke go na
konaa legb̄ōol̄o pe ni,
naa yerifenne konaa kapȳo
jenfenne pe ni,
naa lekara jenfenne j̄embele pe
ni.
⁴Mi yaa lef̄onmb̄ōol̄o kan pe yeri
pe pye pe teele;
piile pe yaa ka cen pe go na.
⁵Tara woolo pe yaa kaa pe ȳe
j̄ol̄o,
wa yaa yiri wa k̄or̄oḡo,
cenyenle wa yaa yiri wi cenyenle
wa k̄or̄oḡo,
lef̄on̄o wi yaa yiri mbe je
lelegbaraga ki na,
lejaga wi yaa yiri mbe je legb̄ōo
wi na.
⁶Ko wagati wo ni, lere wa yaa
ka saa n̄osepȳo lenāa wa
yigi
wa wi tosee wi go ki ni, mboo
pye f̄o:
«Derigb̄oḡo nun̄gba yen mboro
yeri, pan ma pye we to!

Cen tegere ti na, maa ki katara
nda ti ȳege sinni!»
⁷Ɛen f̄o ko pilige ko ni, ki leref̄o
wi yaa kaa ȳon sogo mbe
yo f̄o:
«Mi woro l̄oḡot̄ō mbe ye yama
pi gbara!
Yarikara k̄pe woro wa na go,
yarip̄ō si woro wa;
yaga kanla tege tara woolo pe
to!»
⁸Ee, Zheruzalemu ca teele p̄e
kurugo,
Zhuda tara teele p̄e toori,
katugu p̄e yiri ma je Yawe
Yenn̄e li na wa pe
senyoro to naa pe kapyere
ti ni;
p̄e je li gb̄oḡow̄o pi na.
⁹Por̄o jate pe ȳege cenwe pi yen
na pe j̄eregi,
pe yen na pe kapere ti piin
k̄pen̄gb̄elengbe paa
Sod̄omu† ca ki yen,
pe yere woro nari lara.
J̄ol̄oḡo yen pe wogo,
katugu pe yen na j̄ol̄oḡo gb̄egele
pe ȳe kan.
¹⁰Ye mbe ya mbaa ki yuun f̄o
lesin̄e wi wogo k̄i ȳon,
katugu wi yaa kaa kapyere j̄ende
ti t̄onli wi ta.
¹¹Ɛen f̄o lepee wo na, j̄ol̄oḡo ki
yen wi wogo, kapege ki
yaa kaa ta,
katugu kapyere nda w̄i pye, ko
sara wo wi yaa ta.

†3.9: Ye Sod̄omu ca woolo pe kala li wele wa Ezayi 1.9 laga ki ni.

¹² Piile pe yen nala woolo pe
jɔɔ,
jɛɛle pe yen ma cɛn pe go na.
Na woolo, ye yekeele pe yen na
ye punngu,
pe yen na ye nii kombele.

**Yenɛle li yaa kiti kɔn
li woolo pe na**

¹³ Yawe Yenɛle li yiri mbe leele
pe jɛɛgi,
li yiri ma yere mbe kiti kɔn li
woolo pe na.

¹⁴ Yawe Yenɛle li yen na li
woolo pe leɛɛle poro naa
teele pe yinri kiti na,
li yo fɔ: «Yoro yè ɛɛzen* kɛɛ† ti
jɔɔ;

yè fyɔnwɔ fɛnne pe kɛɛ yaara ti
shɔ ma ye yinre ti yin.

¹⁵ Yɛngi na, ye nɛɛ na woolo pe
jɔɔ?

Yɛngi na, ye nɛɛ fyɔnwɔ fɛnne pe
tege?

We Fɔ*, Yawe Yenɛle na yawa
pi ni fuun fɔ lo li yo ma.»

**Yenɛle làa yerewɛ kan
Zheruzalɛmu ca jɛɛle pe wogo na**

¹⁶ Yawe Yenɛle li yo fɔ:
«Siyɔn* ca jɛɛle pe maa yege
tungu leele na,
pe ma pe yɔɔɔɔ ki yirige caw na
tanri,
na nambala pe nɛgenɛge pe
weleɔmɔ pi ni.
Pe maa sumborowo tangala li
tanri yɔɔɔɔ,

na pe tɔɔɔ wenjanra ti tinni.

¹⁷ Ki kala na, we Fɔ wi yaa Siyɔn
ca jɛɛle pe yinre ti kulu;
Yawe Yenɛle li yaa pe fere ti
yirige funwa na.»

¹⁸ Ko pilige ko ni, we Fɔ wi yaa
ka pe fereyaara ti ni fuun ti wɔ pe
na, to ti yen pe tɔɔɔ wenjanra, naa
gbatoye, naa yɔɔɔɔ somu kiiri kiiri
wi ni, ¹⁹ naa nunɔgbogolo, naa kɛɛ
kannjɛngele, naa pe go tɔnmbɔɔɔɔ
ke ni, ²⁰ naa wunluwɔ njagala nɛgele
pè fere ke ni, naa pe tɔɔɔ yɔngɔwɔ
pi ni, naa kurusijaraye, naa latikɔɔ
nuwɔ taan kugbogolo ke ni, naa
tafoolo pe ni, ²¹ naa vegembele,
naa numala kannjɛngele, ²² naa
feti yaripɔɔɔ, naa bunduye, naa
derigbɔɔɔ, naa kɛɛ kashara, ²³ naa
duwaleele, naa yaripɔɔɔ nda ti yen
milenmilɛn, naa gbɔɔɔwɔ njagala,
konaa lanɔanaye pe ni.

²⁴ Pe sinme nuwɔ taan pi yaa ka
kanɔga mbe pye yarifɔngɔ
nuwɔ,

manda ti yaa ka pye pe na
kurusijaraye pe yɔnɔ,
go yinzire nda ti kɔɔɔgi kɔɔɔgi, to
ti yaa ka pye pe na yinre
nda ti ti ma yɔn ti yɔnɔ,
kunwɔ yaripɔɔɔ ti yaa ka pye
pe na derigbɔɔɔ tiyɔnɔ ti
yɔnɔ,
pe witire tiyɔnwɔ pi yaa kanɔga
mbe tijanga.

†3.14: ɛɛzen kɛɛ nda ti senre ti yo, ti yen ma taanla Izirayeli tara to ni, Yawe Yenɛle
li woolo wele; Eza 5.1-7.

Zheruzalemu ca jeele pe kolomo

²⁵Mboro Siyon ca, tokobi wi yaa ma malingbɔɔnlɔ pe gbo, ma malingbɔɔnlɔ kotogofenne pe yaa ku malaga.

²⁶Kona, ca woolo pe yaa kaa jeen mbaa kunwɔ gbelege gbele, pe yaa ka koro kewara mbe cen tara.

4 ¹Ko pilige ko ni, jeele kolshyen yaa ka gbogolo nana nungba na mboo pye fɔ:

«We yaa yere we yɔn suro ti ni, mbe yere we yaripɔɔ wogo ki ni,

een fɔ ki yaga ma we le ma jeele, janngo mbe we fere ti laga we na.»

Yenjele li yaa ka Zheruzalemu ca woolo pele yaga go na

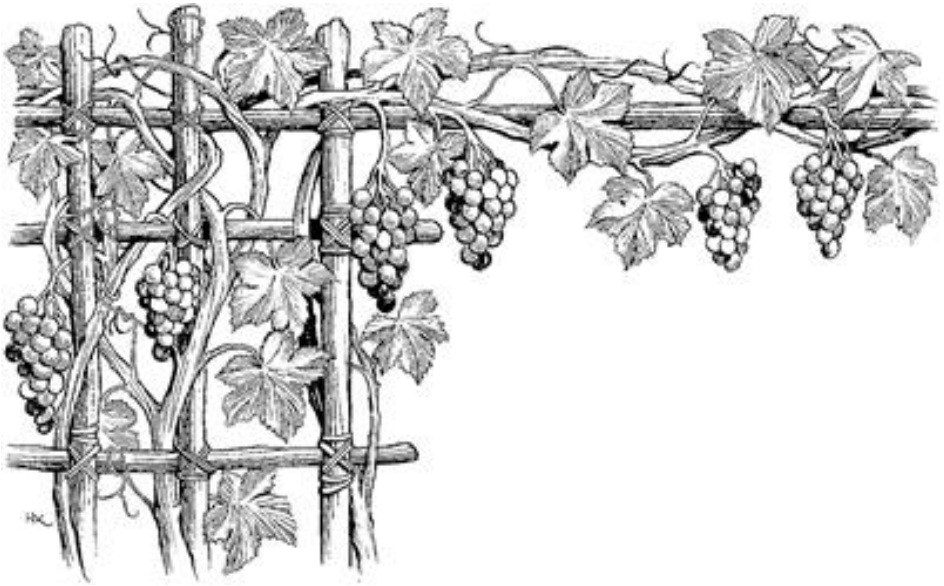
²Ko wagati wo ni, Yawe Yenjele li yaa ka vile na yirige wa tara ti ni, li yaa ka pye tiyɔnwɔ naa gbɔgwɔ ni; li yaa ka tɔnli na lenge wa tara ti ni, wi yaa ka gbɔgwɔ naa ferewe kan Izirayeli* woolo mbele pe yaa ka koro yinwege na pe yeri. ³Ko wagati wo ni, mbele pe yaa ka koro yinwege na wa Siyon* ca ki ni, poro mbele pe yaa ka koro go na wa

ko nga Zheruzalemu ca ki ni, pe yaa kaa pe yinri leele mbele pe yen kpoyi*; poro pe ni fuun poro mere to ti yaa yɔnlɔgwɔ, mbaa pe yinwege ki piin wa Zheruzalemu ca. ⁴We Fɔ* wi yaa ka Siyon ca jeele pe fyɔngɔ ki jogo mbege laga pe na; leele pè leele mbele gbo wa ki Zheruzalemu ca ki ni, mbe pe kasanwa pi jogo mboo wɔ wa ki ni wi kiti sinje kɔngɔ konaa wi tifelege kasɔn nga ki maa jɔgwɔ piin ki fannga na. ⁵Ko sanga wo ni, Yawe Yenjele li yaa ka kambaaga naa wirige yirige wa Siyon yanwiga ki lagapyew ki ni, konaa janwa na fuun wi ma gbogolo wa ki na wi go na yɔnlɔ na, mbe kasɔn yinne gbɔlɔ yanwa yirige wa ki go na yembine; li gbɔgwɔ yanwa po pi yaa ka tɔn yaara ti ni fuun ti na[†]. ⁶Ki yaa ka pye paa segbaga yen, mbaa yinme kaan yɔnlɔ tufunwɔ sanga ni, mbe pye larasaga naa gona tɔnyaraga tisaga tifelingbɔɔ to naa tisara ti na.

Yawe Yenjele li erezɛn keere kala

5 ¹Yege yaga mbe yurugo kɔ na wɔnlɔ wi kan, mi yen na jaa mbege yurugo ki kɔ na ndanlafɔ wi kan wi erezɛn* kere ti wogo na.

[†]4.5: Eki 13.21-22; 16.10; 24.17; 40.34-35.

Ɛrezɛn tirige (Eza 5)

Ɛrezɛn kɛrɛ tà la pye na ndanlafa
wi yeri yanwiga tigiwen
pa na, tara tanra ta na.

²A wì sigi laga ki tugu maga
sinndɛere ti wɔ,
mɛɛ ɛrezɛn tiire jendɛ sanri wa
ki ni.

A wì si kɛrɛ sigewe gbata
titɔnlɔwɔ wa kan wa kɛrɛ
ti nandogomɔ,
ma wege wɔ ma ɛrezɛn pire ti
tɔnmɔ wɔsaga ki gbegele
wa.

Wìla pye naga sɔnri ndɛɛ kɛrɛ ti
yaa ɛrezɛn pire jendɛ sɛ
wi kan,
ɛɛn fɔ, a tì si kaa ɛrezɛn pire
tijangara sɛ†.

³Koni, yoro Zheruzalɛmu ca
woolo naa Zhuda tara
woolo,
mi yɛn na ye yɛnri fɔ ye kiti wi
kɔn mi naa na ɛrezɛn kɛrɛ
ti ni we sɔgɔwɔ.

⁴Yingi kì koro mbe pye na
ɛrezɛn kɛrɛ ti kan,
ngɔ mi si pye ti kan?
Mìla pye naga sɔnri ma yo tila
pire jendɛ seni,
yingi na, a tì si pire tijangara sɛ?

⁵Koni ngɔ mi yaa pye na ɛrezɛn
kɛrɛ ti na,
mi yaa ki yo ye kan.
Jasa ŋa mìla le mari maga, mi
yaa wi kɔlgi,
jangɔ yaayoro tiri ka.

†5.2: Mati 21.33; Maki 12.1; Luki 20.9.

Mbogo nga ki yen mari maga,
 mi yaa ki jan,
 jango leele paa ti tangala.
⁶ Mi yaa ti jɔgɔ mberi yaga waga;
 lere se ka ta mberi yaanla, mberi
 nɔgɔ ki fali naa.
 Yantiire naa wuuro ti yaa fi wa
 ti ni.
 Mi yaa kaga yo kambaara ti kan
 fɔ tiga ka ti tisaga mbe
 pan ti na.
⁷ Yawe Yenɲele na yawa pi ni
 fuun fɔ li ɛezen kere to ti
 yen Izirayeli* woolo wele;
 Zhuda tara woolo poro pe yen
 ɛezen kere nda ti yen
 mali ndanla we.
 Laa pye naga sɔnri pe yaa la
 tanri kaselege na,
 ɛen fɔ kambasinnde to paa pye
 na piin,
 laa pye naga sɔnri pe yaa la tanri
 kasinɲe na,
 ɛen fɔ pe yen na mbele tege, pe
 gbeere to ti yen na yinrigi
 wa†.

**Jɔlɔgɔ yen kambasinnde
 pyefenne pe wogo**

⁸ Jɔlɔgɔ yen ye wogo, yoro mbele
 ye maa yinre kanni nari
 tagala yinre na,
 na keere shoo nari tagala keere
 na,
 fɔ laga ka kpe si koro naa,
 mbe ti yoro ce mbe cen laga tara
 ti ni.

⁹ Wuguro senre nda to Yawe
 Yenɲele na yawa pi ni
 fuun fɔ li le na nunɲbolo
 ma yo fɔ:
 «Ki woro nala kɔɔn shyen, ki
 yinre legere nda ti yaa ka
 tɔngɔ mbe wɔ wa,
 ki yinre tugbɔɔrɔ tiyɔnrɔ nda ti
 yaa ka koro waga,
 lere se ka pye mbe cen wa ti ni.
¹⁰ ɛezen kere ɛkitari taanri, ki
 ɛezen pire tɔnmɔ pe kaa
 wɔ, pi se toro litiri nafa
 shyen ma yiri ke na,
 yariluguro ti culo cenme pe kaa
 lugu, ki yarilire tiga ka
 kɔn, ti se toro culo ke na.»

¹¹ Mbele pe ma yiri yirifaga na,
 na fee sinme welewe pi punɲo
 na,
 jɔlɔgɔ yen pe wogo;
 poro mbele yige ki ma saa le
 mbe pe ta pe yen ma tin
 duven wi ni we.
¹² Pe maa pe sinndire ti piin na
 ɲgɔni, naa juru konaa
 pimbigile gbɔɔn, na
 wegele wiin,
 na duven wi woo wa pe liwen
 gbɔɔ lara ti ni.
 ɛen fɔ paa la Yawe Yenɲele li
 kapyegele ke jate,
 paa la li kee yɔnlɔ tunɲgo ki
 yaan.

† 5.1-7: ɛezen kere senre nda ti yo ti yen na para Yenɲele li woolo poro senre na; Eza 3.14; 27.2-7; Zhere 12.10; Eze 17.6; Oze 10.1; Yuuro 80.9-17; Mati 20.1; 21.33; Zhan 15.

¹³ Ki kala na, pe yaa na woolo
 pe yigi mbe kari pe ni
 kulowo ni,
 pe kambajenme pi kala na.
 Pe legboalo pe yaa kaa kuun
 fungo ki kee,
 wago ki yaa kaa pe janwa woolo
 pe kuun.

¹⁴ Ki kala na, kuulo tara* tiri yon
 ki yenge gbegbenge,
 tiri yon ki yenge maga piyeele
 konlo fu,
 pe legboalo poro naa ca ki janwa
 woolo pe yaa tigi wa ti ni,
 mbe pinle pe tinme gbo naa pe
 yogorimo pi ni.

¹⁵ Ki kala na, senwee pyo wi yaa
 ka go sogo,
 senwee wi yaa ka tirige,
 mbele pe maa yee tungu leele
 na, pe yaa ka go sogo.

¹⁶ Yawe Yenjele na yawa pi ni
 fuun fo li yaa ka gbogwo
 ta li kaselege ki fannga
 na,
 Yenjele na li yen kpoyi*, li yaa
 kaga naga fo li yen kpoyi
 kasinje ki fannga na.

¹⁷ Simbaala pele yaa ka saa kaa
 wa ca ki kataga ki ni paa
 yaayoro kasaga yen;
 penjagboro fenne pe lara nda
 ti tongo, to ti yaa pye
 sikapire ti kasara.

¹⁸ Leele mbele fuun pe ma
 yagbogowo pi pye
 paa manga yen ma po
 kambasinje ki na,

na kapege ki tile pe yee pungo
 na, paa pe ma kaa wotoro
 po shon na mangala
 ngbangala ni, jologo yen
 pe wogo.

¹⁹ Pe maa yuun fo: «Yenjele ligi
 pye fyaw ye,
 lili kapyegele ke pye fyaw, jango
 we ke yan.
 Izirayeli Yenjele kpoyi li kagala
 njele kon ma tege mbe
 pye,
 li ke pye li ke yon fili fyaw,
 jango wege jen.»

²⁰ Leele mbele pe maa kapege ki
 yinri kajenge,
 na kajenge ki yinri kapege, jologo
 yen pe wogo!
 Poro mbele pe ma yanwa pi pye
 diwi
 mbe diwi wi pye yanwa,
 mbe yaritorisoro ki pye mbe yo
 ki tanla,
 mbe yaritanga ki pye mbe yo ki
 sori.

²¹ Leele mbele pe maa pe yee
 jate kajenmbele,
 konaa na pe yee yaan tijinliwe
 fenne, jologo yen pe wogo!

²² Leele mbele pe maa pe yee
 jate pe yongo woro wa
 duven wago ki na,
 mbele pe maa sinme welewe pi
 pinlele pi yee ni, mbe pe
 yee weri, jologo yen pe
 wogo!

²³ Pe ma tanga ki kan jɔɔfɔ wi
yeri yarikanga na,
mbe tanga ki shɔ lesinɛ wi yeri.

²⁴ Ki kala na, kasɔn yinne li ma
yan waga ki sogo yege
ɲga na,

kasɔn yinne li ma yan sigire ti
sogo mberi kɔ yege ɲga
na,

ki pyelɔmɔ nungba pi na fun, pè
ndire nda kan ti yaa ka
fɔngɔ,

tifelege yaa ka pe yarifyeenre
ti le mbe kari ti ni paa
gbanɲgban yen;

katugu pè je Yawe Yenɲele na
yawa pi ni fuun fɔ li
lasiri* wi na,

pè Izirayeli Yenɲele na kpoyi li
senre ti tifaga.

²⁵ Ki kala na, Yawe Yenɲele li
nawa ɲgban li woolo pe
ni fɔ jɛɲge,

lili kɛɛ ki yirige pe na ma pe
gbɔn.

Yanwira ti tigile;

pe gboolo pe yen na tuunri wa
ca nawa koɲgolo ke ni
paa kayangara yen.

Konaa ki ni fuun, li nanɲbanwa
pi fa sogo li na gben,

li kɛɛ ki yen ma yirige pe na
bere.

**Yenɲele li cengele kele yege yeri
ma wa Izirayeli woolo pe na**

²⁶ Yawe Yenɲele li yaa dirapo wa
yirige mboo naga taleere
woolo pele na;

li yaa wofele win mbe pe yeri,
mbe yiri fɔ wa dunruya
wi go ka na.

Pe mbele pe yen na fyeele na
paan.

²⁷ Pe ni, wa kpe si te, wa kpe si
kurugo mbe to,

wa kpe woro na wɔnlɔ na tingi,
wa kpe woro na wɔnlɔ,

wa kpe suu kurusijara wi sanga,
wa kpe sawira manda si sangala.

²⁸ Pè pe wangala ke yɔnrɔ ti
wɔwɔ,

ma pe sandira ti ni fuun ti
wangala ke taga mbe
wɔn;

pe shɔnye pe yenjoro ti sheli paa
sinndeere yen,

pe malaga gbɔnwotoroye pe
ɲgeere ti wege paa
tifelinjolo yen.

²⁹ Ti yen na tinme yinrigi paa
jara nɔ ma kaa na kuunru
we,

pe yen na gbele paa jara
yirifɔnmbɔlɔ yen;

pe yen na jengeri, ma pe kagboro
ti yigi na kee ti ni,

lere se ya mberi shɔ pe yeri.

³⁰ Ko pilige ko ni, tinme gbɔɔ pa
yaa yiri ki tara nda ti go
na,

paa kɔɔje tinme gbɔɔ pi yen.
Na maga ka tara ti wele, diwi

naa jɔlɔɔ ma yaa yan;
kambaara wɔrɔ ta yaa ka pan,

mbe yanwa pi tɔn, mbe
laga ki pye diwi.

Yenŋele làa Ezayi wi yeri

6¹ Wunlunaŋa Oziyasi wi kuyele li ni, a m̀̀ si we Fɔ* wi yan wi yen ma cɛn wunluwɔ jɔngɔ ka na, ŋga k̀̀i yaraga wa naayeri fɔ jɛŋge. Wi wunluwɔ derege yɔnrɔ t̀̀ila sherigo gbɔgɔ ki yin†. ² Mɛrɛgeye mbele pe yinri Serafenye p̀̀ele la pye ma yere wa wi go na. Kanwira kɔgɔlɔni kɔgɔlɔni t̀̀ila pye pe ni fuun nuŋgba nuŋgba pe na. Pe ma shyen tɛge ma pe yere ti tɔn, mbe shyen tɛge mbe pe tɔrɔ ti tɔn, mbe si shyen tɛge mbaa yinrigi sire na.

³ Pàa pye na para pe yeɛ ni na yuun fɔ:

«Yawe Yenŋele na yawa pi ni fuun fɔ,
li yen kpoyi*, kpoyi, kpoyi;
tara ti ni fuun ti yen ma yin li gbɔgɔwɔ yanwa pi ni.»

⁴ Pe jɔrɔgɔmɔ pi kala na, sherigo gbɔgɔ* yeyɔnrɔ ti nɔgɔ leyaara t̀̀ila pye na tigile, a wirige si sherigo gbɔgɔ ki yin. ⁵ Kona, a m̀̀ sho fɔ: «E! Jɔlɔgɔ yen na wogo, na wogo k̀̀i kɔ†, katugu mi yen lere ŋa wi yɔn senre ti yen fyɔngɔ* ni. Mi yen ma cɛn leele mbele sɔgɔwɔ pe yɔn senre ti yen fyɔngɔ ni fun, ma si yala, m̀̀ wunlunaŋa, Yawe Yenŋele na yawa pi ni fuun fɔ li yan yenle ni.»

⁶ Eɛn fɔ mɛrɛgeye mbele pe yinri Serafenye, a nuŋgba si yiri sire na

ma pan na kɔrɔgɔ kasɔn nanganga ni wi keɛ; wila ki wɔ wa saraga wɔsaga* ki na kamilan ni. ⁷ A ẁ̀i sigi jiri na yɔn ki na, mɛɛ yo fɔ:

«Koni naa ŋga k̀̀i jiri ma yɔngbasɛere ti na,
ma kajɔgɔ k̀̀i laga ma na,
ma kapege k̀̀i kala yaga ma na.»

⁸ Ko punjo na, a m̀̀ si we Fɔ wi magala li logo ma yo fɔ:

«Ambɔ fɔ mi yaa tun?
Ambɔ wi yaa kari we tunjo ki na?»

A m̀̀i sigi sho ma yo fɔ: «Mi ŋa, na tun!»

⁹ Kona, a ẁ̀i sho fɔ:

«Kari ma saga yo ki leele mbele pe kan fɔ:
«Ye yaa kaa nuru jɛŋge, eɛn fɔ ye se kaa ti kɔrɔ jenni,
ye yaa kaa wele jɛŋge, eɛn fɔ ye se kaa yaan!»

¹⁰ Ma ti ki leele mbele pe kotogo ki ŋgban pe na, ma pe pye nuŋgbonjbanla fenne, ma pe yengele ke tɔn pe na, janjo paga kaa yaan pe yengele ke ni,
paga kaa nuru pe nuŋgbogolo ke ni,
paga kaa kagala kɔrɔ jenni wa pe kotogo na,
janjo paga ka kanŋga mbe pan mi Yenŋele na kɔrɔgɔ mbe ta mbe sagala†.»

†6.1: Oziyasi wo nuŋgba wo pàa pye na yinri fun Azariya; 2 Wunlu 15.7.

†6.5: Yenŋele senre sewɛele pele yege ni, ŋga k̀̀i yo fɔ: *Na wogo k̀̀i kɔ*, ki yen ma yɔnlɔgɔ wa ma yo fɔ: *Mi punjo*.

†6.10: Mbege le konɔ kɔljere mbe gbɔn ke (9-10), ki senre t̀̀i yo wa Mati 13.14-15; Maki 4.12; Luki 8.10; Zhan 12.40; Kapye 28.26-27 lara ti ni.

¹¹ A mî si yewe ma yo fɔ: «Ko yaa pye ma fɔ sa gbɔn wagati wiwiin?» A wî sho fɔ: «Ki yaa pye ma fɔ cara ti sa tɔngɔ, lere ka ka pye wa ti ni naa,

senwee pyɔ kpɛ ka ka pye go ka ni naa,
fɔ pe tara ti sa tɔngɔ ti koro waga.

¹² «Yawe Yenɲele li yaa ka senwee piile pe purɔ mbe kari pe ni fɔ lege, lalɛgere yaa ka koro waga wa tara ti ni.

¹³ Ali na tara woolo pe kɔnsaga kɛwogo ki leele paga koro wa tara ti ni,
poro fun pe yaa ka tɔngɔ;
ɛɛn fɔ yege ɲga na pe ka terebenti* tige kɔn nakoma pe ka tigbɔgɔ kɔn, ki yunɲɔngɔ ki ma koro wa tara,
ki pyelɔmɔ nunɲba pi na, ki leele pe yunɲɔngɔ ki yaa setirige piile yirige, mbele pe yaa pye kpoi.»

Yenɲele làa Ezayi wi tun wa wunlunaɲa Akazi wi yeri

7¹ Oziyasi pinambyɔ Yotamu wi pinambyɔ Ahazi wi wunluwɔ sanga wi ni wa Zhuda tara ti ni, a Siri tara wunlunaɲa Erezɛn wo naa

Eremaliya pinambyɔ Peka ɲa wila pye Izirayeli* tara wunlunaɲa wi ni, pɛ si kari sa to Zheruzalɛmu ca ki na, mbe malaga gbɔn ki ni, ɛɛn fɔ pe sila ya mbe ca ki sho.

² A pɛ si saa ki senre ti yo Davidi wi go woolo pe kan, ma yo fɔ: «Siri tara fenne malingbɔɔnɔ pɛ pan ma pe malingbɔɔnɔ cɛnsaga ki kan wa Efirayimu tara†.» A wunlunaɲa Akazi wo naa wi woolo pe ni pe sunndo wi nɛɛ suun pe na fyere ti kala na, paa yege ɲga na tifelege ma kaa na kɔlɔgɔ tire fingi we.

³ Kona, a Yawe Yenɲele li si Ezayi* wi pye fɔ: «Yiri mboro naa ma pinambyɔ Sheyari Yashubu† wi ni, ma sa Ahazi wi fili wa tɔnmɔ fɔɲgologo ki kɔsaga ki na, ko ɲga ki ma saa ye wa tɔnmɔ wege ɲga wa ca ki go na ki ni we, wa kɔnɔ na li maa kee wa paara jogofenne pe paara jogosaga ki ni. ⁴ Maga yo wi kan fɔ: «Ma jatere wi tege laga nunɲba, maga ka fye. Ma sunndo wiga ka kɔn ma na, ma wire tiga ka fanla ma na Siri tara fenne naɲa Erezɛn wo naa Eremaliya pinambyɔ pe nanɲbanwa pi kala na, poro mbele pe yen paa sumboyuro shyen yen, nda ti yen na wirige yinrigi. ⁵ Ki yen kaselege fɔ Siri tara fenne, naa Efirayimu tara fenne konaa Eremaliya pinambyɔ wi ni, pɛge

†7.2: Efirayimu tara tila pye Izirayeli tara ti laga ɲga wa yɔnlɔparawa kamɛɲɛ kee ki na; ki laga ki sila lali Zheruzalɛmu ca ki ni.

†7.3: *Sheyari Yashubu* mege ki kɔrɔ wowi ɲa fɔ leele pele jenri yaa ka koro, mbe sɔngɔrɔ mbe pan (10.21). Pinambiile shyen Ezayi wila se. ɲga ki mbaa pye Izirayeli woolo pe na, pe mɛɛ tila pye na ko kɔrɔ wo nari.

kɔn maga tege mbe kapege pye ma na. Pe yen na yuun fɔ: ⁶Yoo kari we sa to Zhuda tara ti na, we sunndo kɔngɔ wa ca woolo pe na, we pe tara ti shɔ, we Tabeyeli pinambyɔ wi tege pe go na wunluwɔ. ⁷Ɛen fɔ, pa we Fɔ*, Yawe Yenɲele li yo yen fɔ:

Ki kala li se yere,
li se si pye.

⁸Katugu Damasi ca ko ki yen
Siri tara ti cagbɔgɔ ye,
a Erezɛn wo pye Damasi ca ki to
we;
sanni sa gbɔn yeɛ nafa taanri ma
yiri kanɲurugo Efirayimu
cenɛ woolo pe yaa tɔngɔ,
pe se pye naa cenɛ.

⁹Samari* ca ko ki yen Efirayimu
tara ti cagbɔgɔ ye,
a Eremaliya pinambyɔ wo pye
Samari ca ki to we.

Na yee yeresaga ta wa tagawa
pi ni, pa ye se fanɲga ta
mbe yere.» »

Pɲɔ ŋa pe yaa ka se mboo mege taga Emanuweli

¹⁰A Yawe Yenɲele li si para naa
Ahazi wi ni, maa pye fɔ: ¹¹«Kacɛn
wa yenri Yawe Yenɲele, ma Yenɲele
li yeri luu naga ma na, mbe yiri
wa tara ti nɔgɔna, wa kuulo tara*,
nakoma mbe yiri wa naayeri, wa
yenɲele na.»

¹²A Ahazi wì sho fɔ: «Mi se
yaraga ko ka kpɛ yenri, mi se si
Yawe Yenɲele li wa mbe wele.»

¹³Kona, a Ezayi wì sho fɔ: «Yaa
nuru, yoro Davidi go woolo wele!
Naa ye yen na leele pe tege, ko si
ye bɔ bere, fɔ a yaa jaa mbaa na
Yenɲele li tege! ¹⁴Ki kala na, we Fɔ
wo jate wi yaa ka kacɛn wa naga
ye na, wo yen fɔ sumboro ŋa wii
naŋa kala jen, wi yaa ka kugbɔ le
mbe pinambyɔ se, mboo mege taga
mbaa wi yinri Emanuweli†. ¹⁵Nɔnɔ
nara naa senrege wi yaa kaa kaa,
fɔ wi sa kala jen, mbe je kapege ki
na, mbe kajɛnɲe ki jen mbaa ki piin.
¹⁶Ɛen fɔ sanni pɲɔ wi sa kapege ki
jen mbe je ki na, mbe kajɛnɲe ki jen
mbaa ki piin, ki wunlumbolo shyen
mbele maa fye pe yege, pe tara ti
yaa jɔgɔ mbe koro waga. ¹⁷Ɛen fɔ
Yawe Yenɲele li yaa ka ti jɔlɔgɔ
wagati wa mbe gbɔn mboro naa ma
tara woolo konaa ma go woolo ye
na; ki wagati wi yɔngɔ fa pan gben,
maga le Efirayimu tara ti wali ma
laga Zhuda tara ti na†. Ki senre ti
yen na para Asiri tara wunlunaŋa
wi sanga wo na.»

Asiri tara fenne pe yaa ka ŋga pye Zhuda tara ti na

¹⁸Ko pilige ko ni, Yawe Yenɲele
li yaa ka tishɔnrɔ nda wa Ezhipiti
tara Nili gbaan wi lago ki na ti
yeri wofele ni, mbe pan ti ni konaa

†7.14: Emanuweli mege ki kɔrɔ wowi ŋa fɔ Yenɲele li yen we ni. Ki senre ti yo wa Mati 1.23 laga ki ni.

†7.17: Ki laga ŋga ki yen na para wagati ŋa senre na, ki kala làa pye yegele cenme shyen (200) koro la toro Ezayi sanga wi yege.

senrimbire† nda wa Asiri tara ti ni. ¹⁹Ti ni fuun ti yaa ka pan mbe cencen wa yanwira tigiwen lawere tijangara ti ni, naa wa waliwere ti ni, naa wa kōmbigile ke ni fuun ke ni, kōnaa wa tōnmō lara ti ni fuun ti ni.

²⁰Ko pilige ko ni, we Fō wi yaa ka yunnguluwo wa le sara na mbe yiri wa Efirati gbaan wi kee sannga ki na. Wo wi yen Asiri tara wunlunaŋa we. Wi yaa ka ye yinre ti kulu, naa ye tōrō sire to naa ye siyōōb pe ni†.

²¹Ko pilige ko ni, lere nuŋgba nuŋgba pyew wi yaa kaa nasumboro nuŋgba naa simbaneele shyen koro. ²²Nōnō legere yaa kaa taa wa ki yaayoro ti ni, fō nōnō nara wo wi yaa ka pye leele pe yaakara. Mbele pe yaa ka koro go na wa tara ti ni, nōnō nara naa senrege ki yaa ka pye pe yaakara†.

²³Ko pilige ko ni, erēzen* tiire wagakele (1 000) ka ka pye kere nda ni, kere nda ti sōnngō ki mbe ya mbe warifuwe pyō wagakele (1 000) bō, ti yaa ka koro wa yantiire to naa wuuro ti sōgōwō. ²⁴Leele pe yaa kaa kee mbe saa yanri wa

sandira naa wangala ni, katugu tara ti lagapyew ki yaa ka pye yantiire naa wuuro ni. ²⁵Yanwira tigiwen lara nda leele pāa pye na fali ti na capire ni, leele pe se ka ya mbaa yiin wa ti ni, yantiire to naa wuuro ti fyere ti kala na. Pe yaa ka nere ti wa tila kaa wa, mbe simbaala naa sikaala pe yaga paa yanri wa.

Kapege ŋga Asiri tara fenne pe yaa ka pye

8 ¹Yawe Yenŋele làa na pye fō: «Yiri ma walaga gbenje wa lagaja, ma yōōnrō tugbōōrō ta yōōlōgō wi na, ma yo fō: «Maheri Shalali Hashi Bazi», ko kōrō wo ŋa fō: «Ye fyeele ye yaara ti koli, ye gbinri ye yarijende ti sho†!» » ²A mī si leele pele le ma pe pye na serefenne jembele. Poro pāa pye saraga wōfō* Uri kōnaa Yeberekiya pinambyō Zakari.

³Ko pungo na, a mī si ye Yenŋele yōn senre yofō* jele wi kōrōgō, wo ŋa wi yen na jō we. A wī si kugbō le ma pinambyō se. A Yawe Yenŋele li silan pye fō: «Wi mege ki

†7.18: Tishōnrō to naa senrimbire kacen wi yen na para tara shyen nda tila pye fannga ni ki sanga wi ni to senre na; ki tara shyen, Yenŋele li yaa ti torogo ti sa to Zhuda tara ti na.

†7.20: Wi yaa ka ye yinre ti kulu, naa ye tōrō sire to naa ye siyōōb pe ni: Ki kapyege kila pye kacen wa, ŋa wila pye naga nari fō fere nakoma kunwō to leele mbele pāa kulu pe na, naga nari fun fō pē pe yigi malaga kasopiile.

†7.21-22: Nōnō, naa nōnō nara kōnaa senrege ki ni, ti yen naga nari fō Yenŋele li woolo jenri mbele pe yaa ka koro, li yaa ka kagbaraga pye pe kan, mbe yaakara legere kan pe yeri.

†8.1: Senre nda tī yo fō: Ye fyeele ye yaara ti koli, ye gbinri ye yarijende ti sho, ki senre ti yen na para Asiri tara fenne poro senre na. Pe yaa ka pan mbe to Izirayeli tara ti na mberi sho, mbe pe yarijende ti koli mbe kari ti ni.

taga maa wi yinri: «Maheri Shalali Hashi Bazi,» ko kɔɔ wo yen fɔ: «Ye fyeele ye yaara ti koli, ye gbinri ye yarijende ti shɔ!»⁴ Katugu sannii pyɔ wi sa ya wi yo fɔ: «Baba» nakoma «Nɔ,» Asiri tara wunlunaŋa wi yaa pan mbe Damasi ca yarijende naa Samari* ca fenne pe kee yaara ti koli mbe kari ti ni.»

⁵ A Yawe Yenŋele li si para na ni naa, ma yo fɔ:

⁶ «Ki kaa pye ki tara nda ti woolo pe je Silowe lawege tɔnmɔ pi na, po mba pi ma yege to na fuun yɔɔɔ, ma saa na yɔɔɔri Erezɛn wo naa Eremaliya pinambyɔ pe kala na†,

⁷ ki kala na, ye wele, we Fɔ* wi yaa Efirati gbaan tɔnŋgbɔɔ mba pi yen fanŋga ni pi yirige mboo wa pe na; po pi yen Asiri tara wunlunaŋa wo naa wi fanŋga ki ni fuun.

Gbaan wi yaa yin fɔ mbe toro wi yɔn kɔŋgo ki na, mbe jaraga mboo kanŋgara lara ti ni fuun ti yin.

⁸ Wi yaa ka fo mbe ye wa Zhuda tara ti ni,

wi yaa ka yin mbe fo mbe lagapyew ki shɔ, tɔnmɔ pi yaa ka leele pe yigi yɔɔɔɔ†.

Pi yaa jaraga mbe kari fɔ lege, mbɔɔn tara ti lagapyew ki yin, Emanuweli.»

Emanuweli wi cew tawa kacɛn

⁹ Yoro cɛngele woolo wele, yaa malaga kɔŋgɔɔ waa; fyere gbɔɔɔ yaa ka ye yigi.

Ye ni fuun ye nunŋbogolo jan, yoro taleere fenne wele.

Ye ye yee gbegɛle malaga ki na; fyere gbɔɔɔ yaa ka ye yigi.

Ye ye yee gbegɛle malaga ki na; fyere gbɔɔɔ yaa ka ye yigi.

¹⁰ Ye kagala kele kɔn ye tɛge mbe pye;

ke yaa ka jɔɔ.

Ye yo ye ye yɔn ki wa nunŋba; ki kala li se yɔn,

katugu Yenŋele li yen we ni.

We daga mbaa fyɛ Yenŋele lo yege

¹¹ Pa Yawe Yenŋele ligi yo na kan yeen, sanga ŋa ni lɔa na yigi li kee ki ni, mala yeri ma yo mi ka kaa tanri ki tara woolo pe tangalɔmɔ pi na.

†8.6: Erezɛn wila pye Siri tara to wunlunaŋa konaa ma pye Eremaliya wi pinambyɔ; Peka wila pye Izirayeli tara ti wunlunaŋa; Eza 7.1.

†8.8: Tɔnmɔ pi ka leele pe yigi yɔɔɔɔ, go ŋga ki koro, ko yen ma taanla Zheruzalɛmu ca ko ni, Zhuda tara cagbɔɔ ye; ko nunŋba ki yaa ka koro juguye pe se ya mbege shɔ. Ki kala lɔa kaa pye ki yele cɛnme kɔɔshyen ma yiri nunŋba (701), na Zhezu wi fa se. Ye sewɛ wi yinɛ 36-37 lara ti wele.

¹²Li yo fɔ: «Yaraga nga ki
leele mbele pe maa yinri
yɔnlemɛ,
yaga kaa ki yinri yɔnlemɛ.
Pe maa fyɛ yaraga nga yege,
yaga kaa fyɛ ki yege;
ki ka kaa ye sunndo wi kɔɔn ye
na fun.

¹³Yawe Yenɲele na yawa pi ni
fuun fɔ lo ye daga mbaa
jate Yenɲele na li yen
kpoyi*,
lo ye daga mbaa gbogo,
lo ye daga mbaa fyɛ li yege.

¹⁴Li yen larasaga nga ki yen
kpoyi,
ɛɛn fɔ li yaa ka pye sinndelege
nga leele pe yaa kaa
kunrugu ki na;
li yaa ka pye walaga nga
Izirayeli* tara wunluwɔ
shyen woolo pe yaa kaa
kunrugu ki na mbaa
tuunri,
mbe pye paa merɛ naa penɛ yen
Zheruzalemu ca woolo pe
na.

¹⁵Lelegerɛ yaa ka kurugo ki na,
pe yaa ka toori mbe pe yɛɛ kaari;
pe yaa ka pe yigi penɛ ni, na pe
se ya wɔ wa li ni.»

Yenɲele yɔn sɛnre yofɔ wi daga mbaa Yenɲele li singi

¹⁶Ki sɛreya sɛnre nda ti gbegele
mari tege, ki nagawa sɛnre nda ti
tɔn ma tegerɛ tege ti na, mari tege
na fɔɔgɔfenne pe kan. ¹⁷Mi yen na
wele Yawe Yenɲele lo yeri, lo na lili
yɛɛ lara Zhakɔbu setirige piile pe na

we; milan jigi wi taga lo na. ¹⁸Piile
mbele Yawe Yenɲele li kan na yeri,
mi ɲa pe ni. We yen kagala ɲgele ke
yen na paan ke kacɛn konaa ma pye
yaraga nga ki ma lere nungbolo kan
laga Izirayeli tara ti ni; pa ki wogo
kɔ yiri wa Yawe Yenɲele na yawa pi
ni fuun fɔ li yeri, lo na li cɛnsaga ki
yen wa Siyɔn* yanwiga ki na we.

¹⁹Na leele pele ka ye pye mbe
yo fɔ leele mbele pe maa kuulo pe
yewe, ye kari ye sa pe yewe konaa
jelɛfenne pe ni, poro mbele pe maa
kalegere sɛnre yuun, na kɔngɔri; na
paga yo fɔ: «Naga yen ma, cɛngele
kee daga mbaa ke yarisunndo ti
gbogo wi le? Konaa mbaa kuulo pe
yewe weele pe kan wi le?» Kona ye
pe yɔn sogo fɔ: ²⁰«Yenɲele li lasiri*
naa li sɛreya sɛnre to we daga mbaa
tanri ti na.» Na lere ɲa si para mbe
yala ko sɛnre to ni, wo se ka lalaaga
yanwa pi yan.

²¹Pe yaa ka tara ti pari mbe toro,
tege naa funɲo ki ni; na funɲo ki
ka ka weri pe na, pe yaa ka nawa
ɲgban mbaa pe wunlunaɲa wi
danɲi konaa mbaa pe yengɛɲgele ke
danɲi. Pe yaa ka pe yere ti yirige
wa naayeri, ²²ko punɲo na, mbe
yere ti sogo mbaa tara ti wele. Pe se
ka yaraga ko ka yan, kaawɔ jatere
piriwen, naa diwi konaa lawɔɔ
ndorogo. Pe Yaa ka pye wa diwi
wɔɔ li ni.

Pè pyɔ se we kan

²³ɛɛn fɔ koni, lawɔɔ ti yen leele
pe na laga tara nda ni, diwi wi se

koro wa ki tara ti ni sanga pyew. Ali mbege ta Zabulon tara naa Nefitali tara tila tifagawa ta wagati nga wi toro faa wi ni, een fo wa wagati nga wila paan wi ni, gbogwo yaa ka pye ki kogje konɔ yon tara ti na, Zhuriden gbaan wi yonlo yirisaga kee tara ti na, konaa Galile tara nda ti yen cengele sanngala ke tara ti na.

9¹ Leele mbele pe yen na tanri wa diwi wi ni,
pè yanwa gbɔɔ yan.

Mbele paa pye ma cen wa kunwo ca ki diwi wi ni,
yanwa yiri pe kan†.

² We Fo*, mà nayinme gbɔɔ kan cenle woolo pe yeri,
ma yɔgɔrimɔ legerɛ kan pe yeri.
Pe yen na yɔgɔri ma yege sɔgɔwo paa yege nga na leele ma kaa na yɔgɔri yarilire konsanga ni we,
nakoma paa yege nga na malingbɔɔnlo ma kaa na yɔgɔri yaara nda pè koli ti yelesanga ni we.

³ Katugu nere tunngo pyetige* nga kila pye na yiin pe ni, naa gbɔnɔ kanngala na làa tege na pe gbɔɔn wa pe pɔgɔlo, naa pe jɔɔfenne paa pye na pe gbɔɔn sanwiga nga ni, màri kaari paa yege nga na màa ki pye Madiyan tara fenne pe sɔnlo ki na, ma ya pe ni†.

⁴ Sawira nda fuun leele paa le ma kari wa malaga gbɔnsaga,
derigbɔɔ nda fuun pè piligi wa kasanwa pi ni,
to ti ni fuun to yaa ka wa wa kasɔn ki ni,
mbe sogo mbe kɔ.

⁵ Katugu pè pyɔ wa se we kan, pinambyɔ kan we yeri.
Tegere ti yaa ka kan wi yeri,
pe yaa kaa mege taga mbaa wi yinri
«Yerifo nga wi yen kafɔnnɔ pyefɔ,
Yenjele na li yen yafɔ,
To Yenjele na li yen kɔsaga fu,
Yeyinngɛ wunluwo.»

⁶ Wi fannga ki yaa ka gbɔgɔ mbe kari yege,
wi yaa ka yeyinngɛ mbakɔgɔ kan Davidi wunluwo pi yeri konaa wi wunluwo tara ti yeri.

Wi yaa ka yeresaga kan pi yeri, mboo gbegele mboo tenge kaselege naa kasinngɛ ki fannga na,
mbege le yingɔ fo sanga pyew.
Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fo li yaa ko kala lo pye li ndanlawa gbɔɔ pi kala na.

Yenjele li yaa jɔɔgɔ wa Izirayeli wunluwo pi na

⁷ We Fo wi senre ta yo Zhakɔbu setirige piile pe na,

†9.1: Ki senre nda ti yo Zhezu Kirisi wi wogo na wa Mati 4.16 naa Luki 1.79 lara ti ni.

†9.3: Yawe Yenjele làa ti, a Zhedewɔn wi ya Madiyan tara fenne pe ni ko pilige ko ni (Kiti 6--7).

ki senre tì to Izirayeli* tara ti na.

⁸Leele pe ni fuun pe yaa ka ki kala li jen,

Efirayimu tara woolo naa Samari ca fenne wele,

poro mbele pe maa pe yee gbogo na pe yee nari na yuun fɔ:

⁹«Tofa mboro tì toori, een fɔ we yaa ti wa naa sinndeere nda pè tete to ta ni.

Sikomɔri tire tiyapaara tì kaari, een fɔ sediri* tire tiyapaara we yaa tege wa ti yɔnlɔ.»

¹⁰Yawe Yenjele li yaa cew kan Erezɛn wi juguye pe yeri mbe pe yirige mbe pe wa Izirayeli woolo pe na, mbe poro mbele pe winfenne pe sun mbe pe wa pe na†.

¹¹Siri tara fenne mbe yiri wa yɔnlɔ yirisaga kee yeri, Filisiti tara fenne mbe yiri wa yɔnlɔ tosaga kee yeri; pe yaa pan mbe Izirayeli tara ti tɔngɔ.

Een fɔ konaa ki ni fuun, li naŋbanwa pi woro na sogo li na, li yen mali kee ki yirige pe na bere.

¹²Izirayeli woolo pee sɔngɔɔ mbe pan pe gbɔnfɔ wi kɔrɔgɔ,

pee sɔngɔɔ mbe pan Yawe Yenjele na yawa pi ni fuun fɔ li kɔrɔgɔ.

¹³Ki kala na, Yawe Yenjele li yaa Izirayeli tara ti go naa ti naga ki kɔn mberi wɔ wa,

mbe sengembanra to naa gbagara wi ni, ti kɔn mberi wɔ wa pilige nuŋgba ki ni†.

¹⁴Lelele poro naa megbɔgɔ fenne pe ni, poro pe yen go ye,

Yenjele yɔn senre yofenne* yagboyoolo poro pe yen nɔgɔna we.

¹⁵Ki leele mbele pe yekeele pe yen na pe punŋgu, mbele pè pe yee yaga pe yen na pe yege sinni, poro fun pè wa ma la.

¹⁶Ki kala na, we Fɔ wi nawa pi woro ma yinŋgi pe lefɔnmbɔlɔ pe ni, wi se pe pijiriwele poro naa pe naŋgunjaala pe yinriwe ta;

katugu pe ni fuun pe yen mbasinmbele ma pye lepee,

senfaara ti maa yinrigi wa pe ni fuun pe yɔn.

Een fɔ konaa ki ni fuun, wi naŋbanwa pi woro na

†9.10: Wunlunaja Erezɛn wi juguye poro pàa pye Asiri tara fenne wele (2 Wunlu 16.8-9; Eza 7.1).

†9.13: Mbege le konɔ 13 mbe gbɔn 16, ki laga ki yen na para tara woolo pe yekeele poro senre na. Sengembanra to naa gbagara wi ni, ti yen yaara ta nda ti yen ma taanla legbɔlɔ poro naa Yenjele yɔn senre yofenne pe ni (Eza 19.15; Dete 28.13,44).

sogo wi na, wi yen maa
kɛɛ ki yirige pe na bere.

¹⁷ Kaselege ko na, nambewe
pi maa jɔgɔwɔ piin paa
kasɔn yen;
ki ma yantiire naa wuuro ti sogo
mari kɔ,
ki ma wirige gbɔgɔ yirige ma
kari wa naayeri pya.

¹⁸ Yawe Yenɛgele na yawa pi ni
fuun fɔ li nanɔbanwa
gbɔɔ pi kala na,
tara ti yen na sori.
Leele pe yen ndɛɛ kasɔn yen na
pe sori,
lere kpɛ woro naa nɔsepyɔ wi
yinriwɛ taa.

¹⁹ Pe ma wa yigi pe kalige kɛɛ ki
na mbe ka,
ɛɛn fɔ konaa ki ni fuun, funɔgo
yen pe na bere;
pe ma wa yigi pe kamɛnɔge kɛɛ ki
na mbe ka,
ɛɛn fɔ pe se si tin.
Pe ni fuun nunɔgba nunɔgba pe
yen na pe lewee yɛɛnle pe
kaa.

²⁰ Manase cɛnle woolo pe yen na
Efirayimu cɛnle woolo pe
kaa,
Efirayimu cɛnle woolo pe yen na
Manase cɛnle woolo pe
kaa;
poro pe ni fuun shyen poro
gbogolo ma saa to Zhuda
cɛnle woolo pe na.
ɛɛn fɔ konaa ki ni fuun, li
nanɔbanwa pi woro na
sogo li na,

li yen mali kɛɛ ki yirige pe na
bere.

Zhuda tara yɛkeele mbele pe Yenɛgele li nanɔbanwa pi yirige

10 ¹ Leele mbele pe
ma kondɛgenɛgele
mbasinɔgele tegetɛge,
poro mbele pe ma
kakɔndɛgenɛgele tɛge
ma ke yɔnɔgɔ,
jɔnɔgɔ yen pe wogo!
² Pe ma ko pye ma, janɔgo mbe
mbele pe yen tege ni pe
tanga ki shɔ pe yeri,
na woolo mbele pe yen fyɔnwɔ
fɛnnɛ, mbe nɔga ki daga pe
ni ki shɔ pe yeri.
Pe ma nanɔgunjaala pe pye paa
yarijendɛ nda pɛ koli ti
yen,
mbe pijiriwele pe san mbe pe
kɛɛ yaara ti shɔ pe yeri.
³ Na ye kapere ti fɔgɔ tɔnpilige
ki ka ka gbɔn, yinɔgi ye
yaa ka pye san?
Na jɔnɔgɔ ki ka ka yiri wa lege
mbe pan mbe to ye na
pilige nɔga ni, yinɔgi ye yaa
ka pye san?
Ye yaa ka fe mbe kari ambɔ fɔ
kɔrɔgɔ mbe yo wi ye shɔ?
Ye yaa ka ye yarijendɛ ti tɛge se
yeri?
⁴ Ye se ka ya mbe kala la yɛge
pye, kaawɔ mbe gbɔw
wa kasopiile sanmbala pe
sɔgɔwɔ,
mbe to tara leele mbele pe yaa
gbo pe ni.

Ɛɛn fɔ konaa ki ni fuun, we Fɔ*
wi nanɗbanwa pi woro na
sogo wi na,
wi yen maa keɛ ki yirige pe na
bere.

**Jɔlɔɔ yen Asiri tara fenne
pe wogo**

⁵We Fɔ wì yo fɔ: «Jɔlɔɔ yen
Asiri tara fenne pe wogo,
poro mbele pe yen paa na
nanɗbanwa kanɗgaga
yen.

Ɔgbologo nga ki yen pe keɛ,
ko yen nala kɔnrɔ tandorogo ki
nari.

⁶Mi ma pe yirige mbe pe wa
cɛnlɛ na li woro na fyɛ mi
ɲa Yenɲɛle na yege li na,
cɛnlɛ na kanla nawa pi ɲgban,
mi ma pe yeri mbe pe wa
ki cɛnlɛ woolo pe na,
janɗo pe sa pe keɛ yaara ti koli,
pe pe san pe pe yarijende
ti shɔ pe yeri,
mbe pe tangala paa ca nawa
koɲgolo fenrege yen.

⁷«Ɛɛn fɔ Asiri tara fenne pe sigi
jen mbe wali ki na ma,
pee jatere pye ki na ma.
Ɛɛn fɔ poro jatere wo yen mbaa
jɔɔwɔ piin,
mbe cɛngele legere tɔngɔ.

⁸Katugu pè yo fɔ: «Naga yen ma,
we kundigile pe ni fuun
pe woro wunlumbolo wi
le?

⁹Naga yen ma, we sila Kalino
ca ki pye paa yege nga
na wàa Karikemishi ca ki
pye wi le?

Ma Hamati ca ki pye paa yege
nga na wàa Aripadi ca ki
pye wi le,
ma Samari* ca ki pye paa yege
nga na wàa Damasi ca ki
pye wi le†?

¹⁰Kì kaa pye wè ya ma keɛ taga
wunluwɔ tara nda ti maa
yarisunndo gbogo ti na
mari shɔ,

ma si yala, ki yarisunndo ti lege
ma we Zheruzalemu ca
naa Samari ca woro ti na,

¹¹kona nga wè pye Samari ca
naa ki yarisunndo ti na,
naga yen ma, we se ya
mbege nunɗba ki pye
Zheruzalemu ca naa ki
yarisunndo yanlere ti na
wi le?» »

¹²Ɛɛn fɔ na we Fɔ wi ka ka wi
kapyegele ke pye mbe ke yɔn fili
sanga ɲa ni wa Siyɔn* yanwiga
ki na, konaa wa Zheruzalemu ca
ki ni, wi yaa yo fɔ: «Mi yaa yiri
Asiri tara wunlunaɲa wi kɔrɔɔ wi
yeɛ gbɔɔwɔ jatere konaa wi yeɛ
nagawa mba wi maa piin na yege
tungu pi kala na. ¹³Katugu Asiri
tara wunlunaɲa wì yo fɔ:

«Mì ki ni fuun ki pye na yeera
fanɲga ki ni,
konaa na yeera kajenme pi ni,
katugu mì jilige;

†10.9: Asiri tara fenne pàa malaga gbɔn ki cara ti ni, ma ya ti ni.

mì cengele sannjala ke tara
 kɔngɔɔ ke wɔ wa ke
 yɔngɔɔ ke ni, ma ka taga
 na tara ti na,
 mì pe yarijendɛ ti shɔ pe yeri.
 Mì wunlumbolo tirige ma pe
 laga wa pe jɔnrɔ ti na,
 paa lenaɲa kotogofɔ yɛn.
¹⁴Mì leele pe yarijendɛ ti shɔ pe
 yeri na kɛɛ ki ni,
 paa yege nɲa na lere ma kàa
 sannjesere laga we;
 mì tara woolo pe ni fuun pe
 yarijendɛ ti koli pe yeri,
 paa yege nɲa na lere ma kaa
 sannjele jenrewe koli we.
 Yaraga ka kpɛ si kanwiga gbɔn,
 nakoma mbe yɔn yenge, nakoma
 mbe senpyɔ yo. »

¹⁵Naga yɛn ma, gbɔnlɔɔ ki maa
 ki yeɛ gbogo nɲa wila kɔɔn
 ki ni wi na wi le?
 Naga yɛn ma, tire kɔnsi wi maa
 yeɛ mbɔnrɔ nɲa wila kɔɔn
 wi ni wi na wi le?
 Ki yɛn ndɛɛ kanɲgaga ko ki
 yɛn na ki yigifɔ wi kɛɛ ki
 yinrigi,
 ki yɛn ndɛɛ nɲgbologo ko ki yɛn
 na ki yigifɔ wi kɛɛ ki
 yinrigi.
¹⁶Ki kala na, we Fɔ, Yawe
 Yenɲele na yawa pi ni
 fuun fɔ li yaa cɔɔrɔ
 yama wa Asiri tara
 malingbɔɔnlɔ mbele pe
 yɛn fanɲga ni pe na;
 pe gbɔɔwɔ kala li yaa ka sogo
 paa yege nɲa na kasɔn

ma kaa na yiin ma yaara
 sogo.

¹⁷Yenɲele na li yɛn Izirayeli
 woolo pe yanwa, li yaa ka
 pye paa kasɔn yɛn;
 Izirayeli woolo pe Yenɲele
 kpoyi* li yaa ka pye paa
 kasɔn yinne yɛn,
 na li yaa yantiire naa wuuro
 pyew ti sogo,
 mberi kɔ pillige nɲngba ki ni.
¹⁸Li yaa ka pe kɔɔrɔ tiyɔnrɔ naa
 pe tire kɛere tiyɔnrɔ ti
 sogo mberi kɔ pew,
 ki yaa ka pye paa yaɲa yɛn, nɲa
 yama pùu fanɲga ki kɔ.
¹⁹Pe kɔɔrɔ tire nda ti yaa ka
 koro, ti yaa ka pye jɛgele,
 fɔ pyɔ jɛɛ mbe ka ya mberi jiri
 mberi yɔn jɛn.

Izirayeli woolo mbele pe yaa ka koro go na pe kala

²⁰Ko sanga wo ni, Izirayeli woolo
 sanmbala mbele pe yaa ka koro
 go na, poro Zhakɔbu setirige piile
 mbele pe yaa ka shɔ mbe koro
 yinwege na, pe se ka kɛɛ kan mbele
 paa pe gbɔɔn pe na naa. Eɛn fɔ
 pe yaa ka kɛɛ kan Yawe Yenɲele,
 Izirayeli woolo Yenɲele kpoyi lo na
 kaselege ni. ²¹Pe sanmbala mbele
 pe yaa ka koro, pe yaa ka sɔngɔrɔ
 mbe pan, poro Zhakɔbu setirige
 piile mbele pe yaa ka koro, pe yaa
 ka sɔngɔrɔ mbe pan Yenɲele na
 fanɲga fɔ li kɔɔrɔ. ²²E, Izirayeli
 woolo, ali na yaga lɛge paa kɔɔɔje
 yɔn taambugɔ ki yɛn, ye jɛnri ye
 yaa ka sɔngɔrɔ mbe pan. Ye tɔngɔ

kala li kɔn ma tɛgɛ makɔ. Ko yaa ti kasingɛ ki yaa la kee yɛgɛ. ²³We Fɔ, Yawe Yenɛɛle na yawa pi ni fuun fɔ, li tɔngɔwɔ kala na kɔn ma tɛgɛ, li yaa li pye mbeli yɔn fili tara ti lagapyew ki ni†.

**Yenɛɛle li yaa jɔlɔgɔ wa
Asiri tara fenne pe na**

²⁴Ki kala na, we Fɔ, Yawe Yenɛɛle na yawa pi ni fuun fɔ, pa li yo yɛɛn fɔ: «Na woolo, yoro mbele ye yɛn ma cɛn wa Siyɔn ca, yaga kaa fyɛ Asiri tara fenne pe yɛgɛ. Pe yɛn na ye gbɔɔn kanɔgaga ni, ma pe ngbologo ki yirige ye na paa yɛgɛ nga na Ezhipiti tara fenne pàa pye naga piin we. ²⁵Ɛɛn fɔ sanni wagati jenri ni, na nanɔbanwa gbɔɔ pi yaa kɔ ye ni, ɛɛn fɔ na kɔnrɔ tandorogo ki yaa pye poro Asiri tara fenne poro ni mbe pe tɔngɔ.» ²⁶Yawe Yenɛɛle na yawa pi ni fuun fɔ li yaa yiri pe kɔrɔgɔ sapige ni, paa yɛgɛ nga na làa ki pye Madiyan tara fenne pe na wa Orebu walaga ki tanla we. Li yaa ka li kanɔgala li yirige wa kɔgɔje wi go na, paa yɛgɛ nga làa li yirige Ezhipiti tara ti na we†.

²⁷Ko pilige ko ni, Asiri tara fenne pe tugugbɔrɔ nda wa ye pajoro ti na, ti yaa laga wa ti na;

pe nɛrɛ tunɔgo pyetige* nga pè taga wa ye yɔlɔgɔ ki na kila yiin ye ni, ki yaa ka laga wa; ye yaa ka tugbɔlɔ, fɔ mbege kaari mbege laga wa†.

**Juguye pè yɔngɔ
Zheruzalemu ca ki ni**

²⁸Juguye pè gbɔn wa Ayati ca ki na, pè Migirɔn ca ki kɔn ma yiri, pè saa pe tuguro ti tɛgɛ wa Mikimashi ca. ²⁹Ye wele, pe yɛn na tooro wa yanwira ti sɔgɔwɔ kɔmbile li ni. Pè yo fɔ: «Ye pan we sa wɔnlɔ wa Geba ca!» Arama ca woolo pe yɛn na seri fyɛrɛ ti kala na; Gibeya ca woolo, ko nga ki yɛn Sawuli ca ye, pe yɛn na fee. ³⁰Yoro Galimu ca woolo, yaa jɔrɔgi! Yoro Layisha ca woolo, yaa ye yɛɛ kɔrɔsi! Yoro Anatɔti ca woolo, jɔlɔgɔ yɛn ye wogo! ³¹Madimena ca woolo pè gbɔn ma jaraga, Gebimu ca woolo pe yɛn na fee na larasaga jaa! ³²Nala yɛrɛ, juguye pe yaa sa yere wa Nɔbu ca;

†10.23: Ɔrɔmu 9.27-28.

†10.26: Kiti 7.25; Ɛki 14.15-28.

†10.27: Nga ki yo fɔ: Ye yaa ka tugbɔlɔ, fɔ mbege kaari mbege laga wa, ki senrɛ ti woro ma filige Eburuye senrɛ ti ni.

pe yaa pe kɛɛ ki yirige Siyɔn
ca woolo pe yanwiga ki
meɛɛ ni,
ko ŋga ki yen Zheruzalemu ca
tinndi we.

³³Ye wele, we Fɔ, Yawe Yenŋele
na yawa pi ni fuun fɔ,
li yen na tige njere ti yaanla
fanŋga gbɔɔ ni;
li yen na tire tugbɔɔɔ ti kɔɔnɔ,
na tire titɔɔɔɔ tugbɔɔɔ ti kɔɔnɔ
nari jaanri.

³⁴Li yen na kɔɔɔɔ tire ti kɔɔnɔ
gbɔnɔɔ ni nari jaanri,
paa yeɛɛ ŋga na Liban tara
sediri* tire tiyɔnɔ ti yen
na tuunri tara we†.

Zhese setirige pyɔ wi wunluwɔ fɔnmbo

11 ¹Koni, tige njege fɔnŋɔ
yaa yiri wa Zhese wi tige
yungɔngɔ ki na,
vile fɔnnɔ yaa ka fi mbe yiri wa
wi ndire ti na†.

²Yawe Yenŋele li yinne li yaa ka
pye wi ni;
li yen yinne na li yaa kajenme
naa tijinliwe kan wi yeri,
yinne na li yaa yerewe kajenme
naa fanŋga kan wi yeri,

yinne na li yaa Yenŋele jenme
naa li yeɛɛ fyere ti kan wi
yeri.

³Mbaa fyɛ Yawe Yenŋele li
yeɛɛ ko ki yaa ka pye wi
kandanlaga gbɔɔ ye.
Wi se kaa kiti wi kɔɔn mbaa
leele yeɛɛ wele;

wi se kaa kagala ke yeɛɛ woo,
mbaa yala nungbolo li
yen na nda nuru to ni.

⁴Ɛɛn fɔ wi yaa kaa fyɔnwɔ fenne
pe kiti wi kɔɔn mbe yala
kasiŋge ko ni;

wi yaa kaa tara woolo mbele
pe yen tege ni pe kagala
ke yeɛɛ woo, mbaa yala
kaselege ko ni.

Wi yɔn sɛnrɛ ti yaa kaa dunruya
woolo pe gbɔɔn paa
kanŋgaga yen,

wi yɔn senyoro tifelege ki yaa la
lepeepe pe kuun†.

⁵Kasiŋge ki yaa ka pye paa
kurusijara yen wa wi
sɛnne;

mbe pye sɛnrɛ nunŋba yofɔ ki
yaa ka pye paa kurusijara
yen wa wi nandogomɔ†.

⁶Kona, kombokaga konaa
simbapyɔ wi ni, ti yaa

†10.34: Eza 37.24; Nawu 1.1-4; Sofu 2.13-15.

†11.1: Zhese wila pye wunlunaja Davidi wo to. Ki verise ŋa wi kɔɔɔ wo yen fɔ Yenŋele li yaa ka lere wa yirige wa pe setirige piile pe sɔɔwɔ, mboɔ pye Yenŋele lere. Ki Yenŋele yɔn sɛnrɛ nda tila yo ma yeɛɛ sin we Fɔ Zhezu wo sɛnrɛ na (1 Sami 16.18-19; Naga 5.5; 22.16).

†11.4: 2 Tesa 2.8.

†11.5: Efe 6.14.

ka pinle mbe cen laga
 nuṅgba,
 kamolɔ wo naa sikapile li ni, pe
 yaa ka sinle pe yɛɛ tanla.
 Napige ko naa jara yirifonɔ wi
 ni, naa yaayoro nda pɛ
 gbegele ti tɔɔ ti ni, ti yaa
 ka pye laga nuṅgba;
 lenambile lali li yaa kaa ti kɔnri.
 7 Nandɔ wo naa cenge urusi ki ni,
 pe yaa ka pinle mbaa kaa
 laga nuṅgba,
 pe piile pe yaa kaa sinlele pe yɛɛ
 tanla;
 jara wi yaa kaa yan ki kaa paa
 nege yen.
 8 Piyenle li yaa kaa jinrigi wa
 merege ki wege ki yɔn na,
 pyɔ na wi laga yinne na, wi yaa
 kaa kɛɛ ki le wa firisho wi
 wege ki ni kanɔɔɔɔɔɔ fu.
 9 Pe se ka tipege nakoma jɔɔɔɔ
 pye wa Yenɔɔle li yanwiga
 kpoyi ki na;
 katugu Yawe Yenɔɔle li jenme
 pi yaa ka tara ti yin, paa
 yɛge nga na tɔnmɔ pi ma
 kɔɔɔɔɔ wi yin we†.

**Yenɔɔle li woolo
 pe yaa ka yeresaga ta**

10 Ko pilige ko ni, Zhese setirige
 pyɔ wi yaa ka yiri mbe yere, mbe
 pye paa kacɛn yaraga yen, nga pɛ
 yirige tara sannda ti woolo pe kan.
 Cengele ke yaa ka sɔngɔɔ mbe pan
 wi kɔɔɔɔ. Wi yaa ka pye mbe cen

laga nga na, Yenɔɔle li gbɔɔɔɔ
 yanwa pi yaa kaa yiin wa†.

11 Ko pilige ko ni, we Fɔ* wi yaa
 kaa kɛɛ ki sanga naa ki shyen wogo
 na, mboo woolo mbele pɛ koro
 yinwege na pe go shɔ, poro mbele
 pe yaa koro go na wa Asiri tara, naa
 wa Ezhipiti tara, naa wa Patirɔsi
 tara, naa wa Etiyopi* tara, naa wa
 Elamu tara, naa wa Sineyari tara,
 naa wa Hamati ca konaa wa lɔɔ
 furo* nda wa kɔɔɔɔ wi ni ti ni.

12 We Fɔ wi yaa kacɛn yaraga ka
 yirige wa naayeri cengele
 sanɔɔɔ ke kan;
 wi yaa ka Izirayeli* woolo mbele
 pɛ yigi malaga kasopiile
 pe gbogolo naa,
 mbe Zhuda tara woolo mbele pɛ
 gbɔn ma jaraga tara ti go
 tijere ki na pe gbogolo pe
 yɛɛ na naa.

13 Efirayimu cenle woolo pe
 yenjaga ki yaa ka kɔ
 Zhuda tara woolo pe ni,
 Zhuda tara woolo pe yaa ka pe
 tipewe pi yaga Efirayimu
 cenle woolo pe ni.

14 Pe yaa ka gbogolo mbe gbinri
 sa to Filisiti tara fenne*
 pe na wa yɔnlɔ tosaɔɔ kɛɛ
 yeri,
 mbe gbogolo mbe sa yɔnlɔ
 yirisaga kɛɛ tara woolo pe
 kɛɛ yaara ti koli pe yeri.
 Pe yaa ka Edɔmu tara naa
 Mowabu tara ti shɔ mberi
 ta;

†11.9: Aba 2.14.

†11.10: ɔɔɔɔ 15.12.

Amo cenle woolo pe yaa ka go
sogo pe kan.

¹⁵Yawe Yenjele li yaa ka
Ezhipiti tara kogoje wi
waga;
li yaa ka li kee ki yirige mbege
fige Efirati gbaan wi go
na,

mbe tifelingbogo ka yirige kila
gbon wi na,
mboo gbon mboo koonlo wi yiri
lopigile kolshyen,
ngele lere mbe ya mbe ke kon
mbe yiri wi sawira ti ni
wi toko na.

¹⁶Li woolo sanmbala mbele pe
yaa ka koro wa Asiri tara,
pe yaa ka kon ta mbe pan,
paa yege nga na fafafa Izirayeli
woolo pa kon ta ma
pan,
pilige nga ni pa yiri wa Ezhipiti
tara we.

**Yurugo nga ki ko
mbe Yenjele na shof li son**

12 ¹Ko pilige ko ni, ma yaa
kaga yo fo:
«Yawe Yenjele mi yen ko sonni;
katugu ma nawa ngban na ni.
Een fo ma nangbanwa pi ko na
ni,
a mala kotogo ki sogo na na.
²Ee, Yenjele lo li yen na shof
we,
na jigi wi yen li na, mi woro na
fye yaraga ko ka na;

katugu Yawe Yenjele le, Yawe
Yenjele lo li yen na
fannga ye,
mi yaa la yurugo koo mbaa li
sonni;
lo li yen na shof we[†].
³Ye yaa kaa yogori mbe saa kori
wa shawa pulugo ki ni.»

⁴Ko pilige ko ni, ye yaa kaa
yuun fo:
«Yaa Yawe Yenjele li sonni, yaa
li mege ki gbogo!
Yaa li kagbogo ke yari wa
cengele ke sogo, yaa ke nawa
tuun ki na fo li
mege ki yen ma gbogo.

⁵Yaa yuuro koo Yawe Yenjele li
kan,
katugu li katiyogolo tugbongolo
pye.

Tara woolo pe ni fuun pe daga
mbe ke jen.»

⁶Yoro Siyon* ca woolo, yaa
yogorimo kongolo waa,
yaa jogi nayinme ni,
katugu Izirayeli* woolo Yenjele
kpoyi* na wa ye sogo,
li yen ma gbogo.

Babiloni tara ti tongkala

13 ¹Yenjele yon senre nda
Yenjele laa naga Amzi
pinambyo Ezayi* wi na Babiloni
tara ti wogo na.

²We Fo* wi yo fo: «Ye kacen
yaraga ka yirige wa
naayeri yanwiga ka go
na, nga ki yen waga!

[†]12.2: Eki 15.2; Yuuro 118.14.

Ye ye magala li yirige ye leele
pe yeri!

Ye kɛɛ wa pe yeri,
pe pan pe ye wa legbɔɔɔ pe
yeyɔngɔ ki ni.

³ Nambala mbele pè tɛgɛ pe ye
na kan, mi konɔ kan pe
yeri,
milan malingbɔɔɔɔɔ kotogofenne
pe yeri,
poro mbele mi yaa ti panla
nanɔbanwa pi kayanɔa
wɔ we;
poro mbele na gbɔngɔwɔ kala li
yen ma pe ndanla we.»

⁴ Tinme gbɔɔ pa yen na yinrigi
wa yanwira ti go na,
paa janwa gbɔɔ tinme yen!
Wunluwɔ tara woolo poro tinme
gbɔɔ wi,
cɛngɛɛ nɔgele kè gbogolo koro
tinme gbɔɔ wi!
Yawe Yenɔɔɛle na yawa pi ni fuun
fɔ li yen nali malingbɔɔɔɔɔ
pe jinri malaga ki mɛgɛ
ni.

⁵ Pe yen na paan ma yiri taleere
ta ni,
ma yiri fɔ wa dunrɔya wi kɔsaga
ki na.
Yawe Yenɔɔɛle lo naa li
nanɔbanwa pi kayanɔa
wɔfenne pe ni,
pe yaa ka ki tara nda ti ni fuun
ti tɔngɔ.

⁶ Yaa kunwɔ gbelege gbele,

katugu Yawe Yenɔɔɛle li pilige ki
yɔngɔ;

ki yen na paan, ko ki yen yawa
pi ni fuun fɔ wi jɔngɔwɔ
pyepilige gbɔngɔ ye†.

⁷ Ki kala na, leele pe ni fuun pe
keyen yi fanla pe na,
lere pyew wi sunndo wila kɔɔn
wi na.

⁸ Fyere gbɔɔ pe yigi,
jɔngɔ naa tege yen pe na.
Pe yen na nagala jɔngɔ ki kala
na paa jele selara ma kaa
yiri wi ni we.

Pe ni fuun nunɔba nunɔba pe
yen na pe yɛɛ wele lawɔɔ
ni;
pe yenle li yanlaga pe na.

⁹ Ye wele, Yawe Yenɔɔɛle li pilige
ki yen na paan,
ki yen pilipege, naa kɔnɔ
tandorogo konaa
nanɔbanwa gbɔɔ pilige.
Li yaa ka tara ti tɔngɔ ti koro
waga,
mbe kapere pyefenne pe kɔ mbe
pe wɔ wa.

¹⁰ Naayeri wɔnɔngɔɔ koro naa
ke wɔnɔngɔɔ gbogolomɔ
pi ni, ke se kaa yanwa
yinrigi naa.

Yɔnɔɔ ki yaa ka kanɔa diwi ki
yirisanga wi ni,
yɛngɛ ki se ka ki yanwa pi
yirige†.

¹¹ We Fɔ wì yo fɔ: «Mi yaa ka
jɔngɔ wa dunrɔya woolo

†13.6: Zhouɛ 1.5.

†13.10: Eze 32.7; Mati 24.29; Maki 13.24-25; Luki 21.25; Naga 6.12-13; 8.12.

pe na pe tipewe pi kala
na,
mbe lepeepe pe jɔɔ pe kapere ti
kala na.

Mi yaa ka mbele pe maa yege
tungu leele na pe yee
gbɔgɔwɔ pi kɔ,
mbe lewelimbele pe yee nagawa
pi kɔ.

¹²Mbe senwee yan, mi yaa ka ti
ki ngban mbe we te piiri
wi yanga na,
mbe ti senwee piile pe yanga ki
ngban mbe we Ofiri tara
te wi na.»

¹³Ki kala na, mi yaa naayeri wi
tigile,
mbe tara ti yege mberi fenge wa
ti nɔgɔna cenzaara ti na.
Mi ŋa Yawe Yenŋele na yawa pi
ni fuun fɔ na nanŋbanwa
gbɔɔ pi kala na,
pilige ŋga ni na kɔnrɔ tandorogo
ki yaa yiri we.

¹⁴Kona, pe yaa pye paa lufaa
yen, ŋa pe yen na puro,
paa simbaala yen, mbele kɔnrifɔ
woro pe na mbe pe
gbogolo.

Pe ni fuun nunŋba nunŋba pe
yaa ka songɔɔ wa pe
cenle woolo pe yeri,
pe ni fuun nunŋba nunŋba pe
yaa ka fe mbe kari pe
tara.

¹⁵Na paga ka mbele fuun yan,
pe yaa ka pe furugu
wangala ni;

na paga ka mbele fuun yigi, pe
yaa ka poro gbo tokobi
ni.

¹⁶Pe yaa ka pe piile tunmɔmbɔɔ
pe wa tara, mbe pe
tɔngɔɔ pe yege sɔgɔwɔ;
pe yaa ka pe go nawa yaara ti
koli,
mbe pe jeele pe yigi mbe sinle pe
ni fanŋga na.

¹⁷Wele, mi yaa Medi tara
fenne pe sun mbe pe wa
Babilɔni tara fenne pe na.
Poro woro na warifuwe wi jate,
pee si jori te kala.

¹⁸Pe yaa ka pe lefɔnmbɔɔ pe
wɔn pe wangala ke ni,
mbe pe jaanri tara;
piile pe yunŋgbɔgɔɔ se ka pye pe
na,
pe se ka piile tunmɔmbɔɔ pe
yinriwe ta.

¹⁹Kona, Babilɔni ca ŋga kila pye
wunluwɔ tara pyew ti ca
tiyɔngɔ ye,
ko ŋga kila pye Babilɔni tara
fenne pe yee fereyaraga
konaa pe yee gbɔgɔwɔ pi
go ye,
ki yaa pye paa Sodɔmu* naa
Gomɔri* cara nda Yenŋele
lɔa tɔngɔ ti yen†.

²⁰Lere se ka pye mbe cen wa ki
ni,
ki yaa ka koro waga sanga pyew
fɔ tetete.

Ali mbele pe maa yanri na cɛen
pe yaayoro ti ni na toro,

†13.19: Zhene 19.24.

pe se ka pe paara yinre*
ti kan wa,
yaayoro kōnrifenne pe se ka cēn
wa pe yaayoro ti ni tila
wogo wa.

²¹ Eēn fō yanyaara nda wa
gbinri* wi ni to ti yaa
kaga pye ti sinlesaga,
kuwere to ti yaa ka ye wa pe
yinre ti ni mberi yin.

Kōnrōsogoloye pe yaa kaga pye
pe cēnsaga,
sikapene pe yaa kaa yeni mbaa
kanni wa†.

²² Komboolo poro pe yaa kaa
gbele wa pe wunluwō
yinre ti ni,
dabaala poro pe yaa kaa gbele
wa pe yungbōrō ngbōrō
tiyōnrō ti ni.

Babilōni ca ki kōsanga wì gbōn,
ka se taga wa ki piliye yōn ki na
naa.

**Izirayeli woolo pe yaa yiri
wa kulowo pi ni
mbe sōngōrō wa pe tara**

14 ¹ Ki yēn ma filige fō Yawe
Yēnḡele li yaa Zhakōbu
setirige piile pe yinriwe ta naa, li
yaa ka poro Izirayeli* woolo pe wō
naa. Li yaa ka sōngōrō pe ni wa
pe tara ti ni naa. Nambanmbala
yaa ka pan mbe taga pe na, pe yaa
ka pinle mbe cēn poro Zhakōbu
setirige piile pe ni.

² Cēngēle kele yeḡe woolo yaa
ka pe le mbe kari pe ni wa
Izirayeli tara. Izirayeli woolo pe

yaa ka ki cēngēle woolo pe pye pe
kulonambala naa pe kulojaala wa
Yawe Yēnḡele li tara ti ni. Cēngēle
woolo mbele pāa Izirayeli woolo
pe yigi malaga kasopiile, Izirayeli
woolo pe yaa ka poro fun pe yigi
malaga kasopiile, mbele pāa pye
ma cēn Izirayeli woolo pe go na,
Izirayeli woolo poro pe yaa ka cēn
poro go na.

**Babilōni tara wunlunāḡa
wi kunwō senre**

³ Na Yawe Yēnḡele liga ka
wogosaga kan yoro Izirayeli woolo
ye yeri sanga ḡa ni, ye tege naa ye
jōlōḡo ki punḡo na, konaa kulowo
tunḡbanra nda tila taga ye na ti
punḡo na, ⁴ pa kona yeḡe yurugo
ḡga ki le Babilōni tara wunlunāḡa
wi na, ye yo fō:

E, kì pye mele, leele jōlōfō wì
wogo kì si kō yeēn?

Wi fanḡga ḡga wìla taga leele pe
na kì kō.

⁵ Yawe Yēnḡele li lepeele pe
fanḡga kanḡgala li kaari,
ma fanḡga fenne tipeele pe
wunluwō kanḡgala li
kaari.

⁶ Wo wìla koro na tara sannda
ti woolo pe kuun wa wi
nanḡbanwa gbōo pi ni, na
pe kuun kōnlō fu;
wa wi kōnrō tandorogo ki ni,
wìla cēngēle sanḡgala ke
go sogo fanḡga na,
ma jōlōḡo gbōḡo wa pe na, ḡga
kōsaga woro ki na.

†13.21: Naga 18.2.

⁷ Koni tara ti ni fuun ti yen
yeyinŋge na na wogo;
leele pe yen na yɔgɔrimɔ yuuro
koo.

⁸ Ali yere sipiresi* tire to naa
Liban tara sediri* tire ti
yen na yɔgɔri ma tolo li
kala na.

Tì yo fɔ: «Maga le mà to,
tire kɔnfenne pe woro na paan
mbaa we kɔɔn.»

⁹ Kuulo tara* ti yen na tinni wa
nɔgɔna, nɔɔ panga ki singi
mbɔɔn fili;

ti yen na kuulo pe yenni ma kala
na,
mbele fuun pàa pye legbɔɔɔ
laga dunruya wi ni we.

Ti yen na cengele ke wunlumbolo
pe ni fuun pe yinrigi wa
pe wunluwɔ jɔnrɔ ti na
ma kala na.

¹⁰ Pe ni fuun pe yaa ka senre ti le
mbɔɔn pye fɔ:

«Mboro fun ma pye fanŋga fu fɔ
paa we yen,
mboro fun mà pye paa we yen.»

¹¹ Ma yee gbɔgɔwɔ pì tigi wa
kuulo tara ti ni,
konaa ma juruye maganŋala ke
ni;

fanga fyenre to tì pye ma
sinleyaraga ye,
fyenre tunmɔwɔ to tì pye ma
paritɔnŋɔ ye.

¹² E, yindogo wɔnnɔ, lalaaga
wɔnnɔ!

Mboro mà yiri wa yenŋele na ma
to yeen?

Pɔɔn wa tara,
mboro ŋa màa fanŋga ta cengele
sanŋgala ke na we†.

¹³ Maa pye naga yuun wa ma
nawa fɔ:

«Mi yaa lugu mbe kari fɔ wa
yenŋele na,

mi yaa sanla wunluwɔ jɔngɔ
ki tege fɔ wa Yenŋele li
wɔnŋɔɔɔ ke go na;

mi yaa sa cen fɔ wa yanwiga ŋa
yengengele ke maa ke yee
gbogolo wa ki na,
fɔ wa yɔnɔparawa kameŋge kee
ki punŋo na†.

¹⁴ Mi yaa lugu mbe kari fɔ wa
kambaara ti go na,
mi yaa pye paa Yenŋele na yaara
ti ni fuun ti go na li yen†.»

¹⁵ Eɛn fɔ pɔɔn wɔnrɔgɔ mɔɔ tirige
wa kuulo tara ti ni,
fɔ wa wegɔgɔ tijugo ki nɔgɔna.

¹⁶ Leele mbele kɔɔn yan, poro
yaa pe yengele ke kan ma
na lɔɔn wele,

pe yaa lɔɔn kɔɔsi jenge mbe yo
fɔ:

«E, naŋa ŋa wila pye na tara ti
tigile, wowi yeen gbari?

Wo ŋa wila pye na wunluwɔ tara
sannda ti yegyege we.

†14.12: Naga 8.10; 9.1.

†14.13: Fafafa Kana tara fenne pàa pye naga sɔnri ndee pe yengengele kàa pye na ke finliwe pi piin yanwiga ka na, fɔ wa yɔnɔparawa kameŋge kee ki punŋo na, na dunruya kagala ke kɔɔn na ke teri.

†14.14: Mati 11.23; Luki 10.15.

17 Wo ña wila pye na tara ti
 kanngi nari piin gbinri*
 na kee,
 na cara ti tɔnri;
 kila pye, mbele wì yigi malaga
 kasopiile, wila yenle mbe
 wa wa fyew.»
 18 Cengele sanngala ke
 wunlumbolo pe ni
 fuun,
 ee, pe ni fuun pe yen ma sinle
 na wogo wa pe fanra ti ni
 gbɔgwɔ ni.
 19 Eɛn fɔ mboro wo na, pɔɔn wa
 wa funwa na, mɔɔ laga
 lali ma fanga ki ni.
 Mà pye paa pyɔ ña wì ku wa wi
 nɔ lara, a pè suu se;
 ña wi kala li lako leele pe na.
 Pɔɔn yɔn tɔn wa leele mbele pè
 gbo pe sɔgwɔ,
 poro mbele pè pe gbo tokobi
 ni, ma pe gboolo pe
 wa waliwege ka ni wa
 sinndɛere ti na.
 Mà pye paa gboo yen, ña leele
 pɔo tangala.
 20 Pe se kɔɔn le fanga ni paa
 wunlumbolo sanmbala pe
 yen,
 katugu mɔɔ tara ti jɔgwɔ,
 mɔɔ tara woolo pe gbo.
 Lepee wi cɛnle li mɛge ki se ka
 yeri naa fyew.
 21 Ye pe piile pe gbo kala li
 gbegele,
 pe teele pe kambasinnde ti kala
 na,

jango paga ka yiri pilige ka mbe
 tara ti shɔ mberi ta,
 mbe pe cara ti kan lagapyew ki
 ni.

22 Yawe Yenjele na yawa pi ni
 fuun fɔ lo li yo ma fɔ: «Mi yaa ka
 yiri pe kɔrɔgwɔ. Mi yaa ka Babilɔni
 ca ki tɔngɔ mbege mɛge ki kɔ
 mbege wɔ wa, naa leele jenri mbele
 pe yaa ka koro wa ki ni pe ni, naa
 ki piile konaa ki setirige piile pe
 ni. Yawe Yenjele lo li yo ma. 23 Mi
 yaa kaga pye njuguniye pe cɛnsaga
 konaa mbege pye langɔrɔgwɔ. Mi yaa
 kaga pe kambere nda ti maa jɔgwɔ
 piin ta ni.» Yawe Yenjele na yawa
 pi ni fuun fɔ lo li yo ma†.

Yenjele yɔn senre nda tila yo Asiri tara ti wogo na

24 Yawe Yenjele na yawa pi ni
 fuun fɔ li wugu ma yo fɔ:
 «Ŋga m̀ sɔnri mbe pye, ko ki
 yaa pye.
 Ŋga m̀ kɔn ma tɛge mbe pye, ki
 yaa pye mbe yɔn fili!
 25 Mi yaa ka Asiri tara fenne pe
 tɔngɔ laga na tara ti ni,
 mi yaa ka pe tangala wa na
 yanwira ti na.
 Nere tunngo pyetige* ñga pè
 taga na woolo pe na na
 pe tege, mi yaa ki laga pe
 na,
 tuguro nda pè taga pe na, mi
 yaa ti laga wa pe pajoro ti
 na.»

†13.1--14.23: Eza 47.1-15; Zhere 50.1--51.64.

²⁶ Kala na we Fɔ* wì kɔn ma
tege dunruya lombonɔ wi
wogo na, loli na;

lili kee ki yirige cengele ke ni
fuun ke na, mbe kala na
pye ke na, loli na.

²⁷ Yawe Yenjele na yawa pi ni
fuun fɔ lo ligi kala na li
kɔn ma li tege;

ambɔ wi mbe ya mbeli sa?
Lili kee ki yirige mbeli pye,
ambɔ wi mbe ya mbege yerege†?

Yenjele yɔn senre nda tìla yo Filisiti tara ti wogo na

²⁸ Wunlunaɲa Ahazi wìla ku yele
na ni ko ki Yenjele yɔn senre nda
tìla yo, ma yo fɔ†:

²⁹ Yoro Filisiti tara lombondo,
yaga kaa yɔgɔri
mbe yo fɔ ye gbɔnkannɲaga kì
kaari;
katugu firisho yaa yiri wa wɔɔɔ
kugo ki ni,
ko yaa pyɔ ɲa se, wo yaa pye
wɔɔɔ pege, ɲga ki yen
kanwira wogo†.

³⁰ Pa kona, mbele pe yen tege na
ma we pe ni fuun na, pe
yaa la yaakara taa mbaa
kaa,
fyɔnwɔ fenne pe yaa wogosaga
ta mbe pye yeyinɲe na
pɔw.

Ɛen fɔ yoro Filisiti tara fenne*,
mi yaa ye setirige piile pe
gbo funɲo ni,
ye woolo mbele fuun pe yaa ka
koro yinwege na, mi yaa
ka pe gbo.

³¹ Mboro ca yeyɔngɔ, ta gbele!
Mboro cagbɔɔ, ta jɔrɔgi;
yoro Filisiti tara lombondo, yaa
seri fyere ti na,
katugu wirige ka yen na yinrigi
wa yɔnlɔparawa kameɲge
kee yeri na paan,
wa ki leele pe malingbɔɔnlɔ
ɲgbelege ki ni, lere wa
kpɛ si koro pɔngɔ na†.

³² Ki cenle na li pitunmbolo, we
yaa pe yɔn sogo yingɲi ni?
Fɔ Yawe Yenjele lo li Siyɔn* ca
ki kan,
fɔ wa li woolo pe ni, mbele pe
yen fyɔnwɔ fenne pe yaa
larasaga ta wa.

Yenjele yɔn senre nda tìla yo Mowabu tara fenne pe wogo na

15 ¹ Senngbanra nda tìla yo
Mowabu tara ti wogo na.

Ee, Ari ca ɲga wa Mowabu
tara kì tɔngɔ yembine
nɔngba li ni!

†14.27: Eza 10.5-34; Nawu 1.1-13; Sofu 2.13-15.

†14.28: 2 Wunlu 16.20; 2 Kuru 28.27.

†14.29: ɲga kì yo fɔ: *Ye gbɔnkannɲaga* konaa *wɔɔɔ pege ɲga ki yen kanwira wogo*, ki senre ti yen na para Asiri tara to naa ti wunlunaɲa wo senre na, poro mbele pe yen juguye wele.

†14.29-31: Zhere 47.1-7; Eze 25.15-17; Zhoue 3.4-8; Amɔ 1.6-8; Sofu 2.4-7; Zaka 9.5-7.

Ee, Kiri ca nga wa Mowabu tara
kì tɔngɔ yembinε nungba
li ni†!

² Dibɔn ca woolo pè kari wa pe
yarisunngɔ gbɔgɔgo ki ni,
pè kari wa pe sunzara nda wa
tinndiye pe na ti na, mbe
sa gbele wa.

Mowabu cεnlε woolo pe yen
na kunwɔ gbelege gbele
Nebo ca naa Medeba ca
ki kala na.

Pe ni fuun pè pe yinrε ti kulu,
ma pe siyɔɔɔ pe kulu.

³ Pè jatere piriwen yaripɔrɔ le
pe yεε na wa ca nawa
kɔngɔlo ke ni;

pe ni fuun nungba nungba pe
yen na gbele,

pe yen na yentunwɔ woo
wa pe biriyinrε ti go na konaa
wa pe katoro ti ni.

⁴ Eshibɔn ca woolo naa Eleyale
ca woolo pe yen na jɔrɔgi
na sagawa jaa.

Pe jɔrɔgɔmɔ pi yen na gbɔɔn fɔ
wa Yahazi ca.

Ki kala na, Mowabu cεnlε woolo
pe malingbɔɔnɔ pe yen
na kɔngɔɔ waa,

pe sunndo wila kɔɔn pe na fɔ
jεngε.

⁵ Na nawa pì tanga na na
Mowabu cεnlε woolo pe
wogo na;

pe woolo mbele pe yen na fee
malaga ki yεgε, pè saa
gbɔn wa Sowari ca,

fɔ ma saa gbɔn wa Egilati
Shelishiya ca.

Pe yen na gbele na nuru na kee
wa Luhiti ca ki yeri;

ma pe ta wa Horonayimu ca
konɔ li na paa kee, pe yen
na kɔngɔɔ waa jɔgɔwɔ
mba pì pye pe na pi kala
na.

⁶ Nimirimu ca tɔnmɔ lara tì
waga,

yan kì waga,
wasege yan kì kɔ,

yan tipirige woro laga ka kpε ni.

⁷ Ki kala na, pe keε yaara nda tì
koro pe yeri,

konaa tεgweε mba fuun pàa ya
ma tεge,

sɔli tire ti yen yanwira lafogo
nga ni, pe yen nari koli na
kee ti ni wa ki punɔgo na.

⁸ Katugu gbeere yen na yinrigi
Mowabu tara ti keε ki ni
fuun ki na,

pe gbelege ki yen na gbɔɔn fɔ wa
Egilayimu ca ki na,

na gbɔɔn fɔ wa Beri Elimu ca ki
na.

⁹ Dimɔ ca lɔrɔ tɔnmɔ pi ni fuun
pì kannga kasanwa;

εεn fɔ mi yaa ka jɔlɔgɔ kagala
kele yεgε taga Dimɔ ca
wogolo ke na naa.

Mowabu cεnlε woolo mbele pè
shɔ ma koro go na, mbele
pè koro wa tara ti ni,

mi yaa ti jara mbe yiri pe kɔrɔgɔ
mbe to pe na.

†15.1--16.14: Eza 25.10-12; Zhere 48.1-47; Eze 25.8-11; Amɔ 2.1-3; Sofɔ 2.8-11.

**Mowabu cenle woolo pe yen
na Zheruzalemu ca woolo pe
yenri pe pe saga**

16 ¹Ye simbapɔɔ yirifɔnɔɔ wa
torogo tara ti wunlunaɔa
wi kan yarikanga,
mbe yiri wi ni wa Sela ca mbe
toro wa gbinri* konɔ li ni,
mbe saa kan wi yeri fɔ wa Siyɔn*
yanwiga ki na.

²Mowabu tara jeele pe yaa ka
pye wa laga nga pe maa
Arinɔ lafogo ki kɔɔn tɔɔrɔ
na we,
paa yege nga na pe ma kaa
sannjele purɔ mali yirige
li sere ni, li maa mari na
toro faa.

³Pe yen naga yuun Zheruzalemu
ca woolo pe kan fɔ: «Yaa
yerewe kaan we yeri,
ye kala la kɔn ye tege we wogo
na;
ye pye yinme ye tɔn we na yɔnɔ
funɔgbanga na, paa yege
nga na diwi ma kaa ye
laga ni we.

We woolo mbele pe yen na fee
mbe shɔ, ye pe lara;
mbele pe yen na fee malaga ki
yege, yaga ka pe java.

⁴Yege yaga Mowabu cenle
woolo mbele pe purɔ, pe
sa karafa wa ye yeri,
ye pye pe larasaga mbe pe shɔ
jɔɔɔɔ pyefɔ wi kee.»

Katugu pilige ka, lepee wi yaa
ka kɔ mbe wɔ wa,
jɔɔɔɔ ki yaa ka kɔ,
jɔɔɔɔ pyefɔ wi yaa kɔ mbe wɔ
wa tara ti ni.

⁵Ko punɔgo na, wunlunaɔa
wa yaa ka yiri mbe cen
wunluwɔ pi na Davidi wi
yɔnɔ.

Wi wunluwɔ pi yaa ka yeresaga
ta,

katugu wi yaa kaa leele pe yege
sinni kajenɔge ni konaa
mbe pye senre nunɔba
yofɔ;

wi yaa kaa kiti wi kɔɔn kaselege
ni,
mbaa fyeele kasinɔge pyege ki
na.

**Zheruzalemu woolo pe se ya mbe
Mowabu cenle woolo pe saga**

⁶Wè Mowabu cenle woolo pe
yege gbɔɔɔɔ pi senre logo,
naa pe yege gbɔɔɔɔ ndorogo ki
ni,

naa pe yege nagawa po naa pe yege
gbɔɔɔɔ pi ni,

naa pe yɔn gbɔɔɔɔ senyoro ti
ni konaa pe maa pe yege
mbɔnɔrɔgi leele na, na
senwara nda yuun ti ni.

⁷Ki kala na, Mowabu cenle
woolo pe yen na gbele
Mowabu tara ti wogo na,
pe ni fuun pe yen na gbele.
Yaa yunɔgbɔɔɔrɔ gbelege gbele,
ye jatere wi piri ye na,

katugu pe se ka erezɛn* gato
gbegele wa Kiri Hareseti
ca naa.

⁸ Eshibɔn ca keere ti waga,
naa Sibima ca erezɛn keere ti ni.
Cengele sanɔgala ke teele pɛ ki
erezɛn tiire njere ti kaari
kaari,

to nda tila jaraga ma kari fɔ wa
Yayeri ca,
ma saa gbɔn fɔ wa gbinri wi ni.
Ti njere tila fun ma tɔnɔndɔnɔ
ma gbɔn fɔ wa Kɔgɔje
kuwo wi pɔngɔ na.

⁹ Ki kala na, mi yen na gbele ja
Yayeri ca fenne pe ni
Sibima erezɛn keere ti wogo na;
e, Eshibɔn ca woolo! E, Eleyale
ca woolo!
Mi yen na yɛntunwɔ legerɛ woo
na ye yinɔgi;
katugu malaga kɔngɔɔ kele yen
na yinrigi
ma ye yarilire kɔngɔ yɔgɔrimɔ
po naa ye erezɛn pire cɔgɔ
yɔgɔrimɔ pi kɔ.

¹⁰ Yɔgɔrimɔ po naa nayinme pi
ni, ti kɔ wa ye tire keere ti
ni,
nayinme yuuro woro na shoo wa
erezɛn keere ti ni,
yɔgɔrimɔ tinme woro wa naa.
Lere kpe woro na erezɛn pire ti
tangala mbaa ti tɔnmɔ
pi woo wa ti pire tɔnmɔ
wɔsaga ki ni naa,
katugu mɛ ti, a pe nayinme
gbeere ti kɔ.

¹¹ Ki kala na, na nawa pɛ tanga
na na Mowabu cɛnle
woolo pe wogo na,
paa ngɔni yen, ɔa pe yen na
gbɔɔn na yunɔgbɔgɔ
yuuro koo wi ni;
na jatere wɛ piri na na Kiri
Hareseti ca ki wogo na.

¹² Mowabu cɛnle woolo pe yen
na pe ye tege na kee
wa pe sunzara nda wa
tinndiye pe na ti na,
pe yen na kee wa pe yarisunndo
gbɔgɔyinre ti ni, ma saa
nari yenri wa,
ɛɛn fɔ ko se ya yaraga ka kpe
yɔn.

¹³ Senre nda to Yawe Yenɔjele laa
yo Mowabu cɛnle woolo pe wogo
na, maga le wa wagati titɔnɔwɔ
ni. ¹⁴ Koni, Yawe Yenɔjele li yo fɔ:
«Sanni yele taanri ni, mbe yala
tunmbyee ɔa pe maa sara wi maa
yele yɔn ki jinri yege ɔga na ki ni,
Mowabu tara gbɔgɔwɔ pi yaa kɔ, ali
mbege ta janwa gbɔɔl yen wa tara ti
ni; leele jenri mbele pe yaa ka koro
yinwege na, pe yaa ka kologo, pe
se ka fanɔga ta.»

**Yenɔjele yɔn senre nda tila yo
Damasi ca naa Izirayeli woolo
pe wogo na**

17 ¹ Senngbanra nda tila yo
Damasi ca ki wogo na.
Wele, Damasi ca ki se ka pye ca
naa;

ki yaa ka tɔngɔ mbe pye kataga[†].

²Aroyeri ca ki kanɔgara na cara
ti yaa ka koro waga,
ti yaa ka pye yaayoro ŋgbeleye
yi censaga,
ti yaa ka pye ti sinlesara,
lere kpɛ se kaa ti maga wa.

³Malaga sigecara* ti yaa ka kɔ
mbe wɔ wa Efirayimu
tara ti ni,
Damasi ca tara wunluwɔ pi yaa
ka kɔ mbe wɔ wa,
Siri tara fɛnnɛ, jenri mbele pe
yaa ka koro pe ni,
pe yaa ka kɔ mbe wɔ wa, paa
yege ŋga na Izirayeli* tara
woolo pe gbɔgɔwɔ pɪ kɔ
ma wɔ wa we.

Yawe Yɛnɛle na yawa pi ni
fuun fɔ lo li yo ma.

⁴Ko pilige ko ni, Zhakɔbu
setirige piile pe gbɔgɔwɔ
pi yaa ka kologo;
pe yaa ka cɔgɔ cɔgɔ, yanlaga ki
kɔ ki wɔ wa pe witire ti
ni.

⁵Yarilire nda ti ma pye yere na,
yarilire kɔnfenne pe maa
ti yinri keyen ni nari kɔɔn
yege ŋga na,
pa Izirayeli woolo pe yaa ka pye
ma;
pe yaa ka pye paa yege ŋga na pe
maa yarilire sheshegele

wulowulo wa Erefayi
gbunlundege ki ni.

⁶Izirayeli woolo jenri mbele pe
yaa ka koro go na, pe yaa
ka pye paa yege ŋga na pe
ma oliviye tige yangara
mbege pire ti wo tara;
pe yaa ka pye paa tige pire
shyen, nakoma taanri
yen, nda ti koro wa tige
namunɔ wi na,
nakoma paa tige pire tijere
nakoma kanɔgurugo yen,
nda ti koro wa njere nda
ti maa seni jɛnɛge ti na.
Yawe Yɛnɛle, Izirayeli woolo
Yɛnɛle lo li yo ma.

⁷Ko pilige ko ni, senwee piile
pe yaa ka kanɔga mbe yege wa
pe Dafɔ wi yeri, pe yaa kaa wele
Izirayeli woolo Yɛnɛle kpoyi* li
yeri. ⁸Pe se ka yege wa saara
wɔsara* nda pɛ gbegeler pe keyen yi
ni to yeri naa; yaara nda pɛ gbegeler
pe yeera keyen yi ni, yarisunɔgo
jelege Ashera* ki tiyagala koro naa
saara wɔsara nda pe maa wusuna
nuwɔ taan wi sori ti na, pe se kaa
to wele naa.

⁹Ko pilige ko ni, Izirayeli woolo
pe malaga sigecara ti yaa ka koro
waga, paa yege ŋga na cara nda
tila pye katara wa kɔɔɔ ti sɔgɔwɔ
konaa wa yanwira ti go na[†] fafafa
ti yen, to nda leele paa fe mari yaga

[†]17.1: Damasi ca ko kɪla pye Siri tara ti cagbɔgɔ ye (Eza 10.9). Damasi ca ki tɔngɔwɔ senre ti yo wa 2 Wunlu 16.9 laga ki ni.

[†]17.9: Ŋga ki yo: Wa kɔɔɔ ti sɔgɔwɔ konaa wa yanwira ti go na, Yɛnɛle senre seweele pele ni, ki yen ma yɔnɔgɔ ma yo fɔ: Hevi cenle woolo konaa Amɔri cenle woolo pe cara.

waga, sanga ŋa ni Izirayeli woolo pàa pan ma to pe na mari shò we. Pa Izirayeli woolo pe cara ti yaa ka koro waga ma.

¹⁰ Katugu yoro Izirayeli woolo, yè fège ye shòfò Yènṅeḽe li na,

yee nawa to ŋa wi yèn paa ye walaga yèn na fanṅga kaan ye yeri wi na.

Ki kala na yè tire kere tiyònrò kòn,

ma ɛɛzɛn* njere luguworo ti lugu yarisunndo nambannda ta mege ni mbaa ti gbogo.

¹¹ Pilige ṅga ni yèri lugu, ki pilige nuṅba ki ni, a yè siri yan tì fi ma yiri; ki goto pinliwè pi ni, a yè siri yan tì fyenwè.

Èɛn fò yarilire kònsanga ni, yaraga ka kpè se ta wa, wɛrɛ woro ki jòlògò ṅga ki na.

Yènṅeḽe li yèn ma yere li woolo pe ni

¹² E, cèngeḽe legere tinme yèn na yinrigi!

Ki tinme pi yèn paa kògòje tinme yèn.

Cèngeḽe tugbòṅgòlò kunluwò yèn na yinrigi,

ki kunluwò pi yèn paa tònṅgbòò ma kaa na kunlu.

¹³ Cèngeḽe tugbòṅgòlò keḽe yèn na kunlu paa yege ṅga na tònṅgbòò ma kaa na kunlu we;

èɛn fò Yènṅeḽe li yaa ka pe figiri, pe yaa ka fe mbe kari fò lege.

Li yaa ka pe gbòn mbe pe jaraga paa yege ṅga na tifeḽeḽe ma kaa yiri yanwira go na ma yan waga fè ma kari ki ni we;

paa yege ṅga na tisaga tifeḽeḽe ma kaa gbanṅban yirige tifeḽinjolo ni we.

¹⁴ Yònlòkògò yege ni, fyere gbòrò ma pe yigi,

èɛn fò sanni lalaaga yege ni, pe ma kò saw ma wò wa.

Mbele pe yèn na we kèe yaara ti koli we yeri, ko ki yèn pe tasaga ye;

mbele pe yèn na we sanni na we yaara ti shoo, ko ki yèn pe tasaga ye.

Yènṅeḽe yòn sɛnrɛ nda tìla yo Etiyopi tara ti wogo na

18 ¹ E, jòlògò yaa to mboro tara nda ma na, tara nda kanwira tinme yèn na yinrigi wa ti ni†, tara nda ti yèn wa Kushi† tara gbaanla pe puṅgo na we.

² Mboro tara nda ma yèn na pitunmbolo tugbòmbòlò pe torogi tònṅgbòò pi na,

†18.1: Tinme mba pi sɛnrɛ ti yèn na yuun laga ki laga ṅga ki ni, pi mbe ya pye gbato tinme nakoma tònṁkòkòrò tugbòòrò nda parigbòrò ma pye ma pò ti na to ta tinme.

†18.1: Kushi tara, Lewòlò tara laga ko kayi. Kìla Ezhìpiti tara laga ka lè ma saa pinlè Sudan tara laga ka ni.

poro mbele pe ma ye tɔnmɔkɔɔɔ
 ni, nda pè gbegele
 gbagara kanngire ni we.
 Yoro pitunmbolo mbele ye yen
 ma wege,
 yaa kee ki cɛnlɛ woolo mbele pe
 kɔɔɔɔ,
 poro mbele pe yen ma
 tɔnlɔndɔnlɔ, a pe
 wire tì wɔlɔɔɔ pe na;
 poro cɛnlɛ woolo mbele pe maa
 fyɛɛ waa leele mbele pe
 yen tɔɔn
 konaa mbele pe yen wa lege pe
 na.
 Cɛnlɛ woolo mbele pe yen
 fannga ni,
 poro mbele pe ma yaraga pyew
 ki tɔngɔlɔ tɔɔɔ ni we.
 Gbaanla pè pe tara ti pari ma
 yiri.

³ Yoro dunruya woolo ye ni
 fuun,
 yoro mbele ye yen ma cɛn laga
 tara ti na,
 na paga ka dirapo wi yirige wa
 yanwira ti na sanga ŋa ni,
 yaa wi wele!
 Na paga ka mbanlaga ki win
 sanga ŋa ni, yege logo!
⁴ Katugu Yawe Yenŋele lìgi yo na
 kan ma yo fɔ:
 «Mi yaa koro wa na cɛnsaga
 mbaa wele;
 mi yaa cɛn yew
 paa yege ŋga na kafugo
 ma kaa na wuun

yɔnlɔfunngbanga na
 tinme fu,
 paa yege ŋga na kambaaga ma
 kaa fɔɔngɔ wo yarilire
 kɔnsanga ni kafugo
 wagati ni.»

⁵ Ma si yala, na ɛɛɛɛɛ* wi ka ka
 fyɛnwɛ mbe kɔ, ɛɛɛɛɛ wi
 cɔsanga wi yege,
 na wi fyɛɛɛɛ tiga ka kannga
 mbe pye shashara nda ti
 pire tì lɛ,
 pe ma njere tunmɔɔɔ fɔɔndɔ ti
 yaanla mari wɔ wa mali
 kɔngbɛgele ni,
 mbe njewara ti kɔɔnlɔ mberi wɔ
 wa.

⁶ Pe yaa ka malingbɔɔnlɔ pe
 gboolo† pe ni fuun pe
 yaga wa,
 pe yaa ka pye kara kasannjere
 nda ti ma pye wa yanwira
 ti na to woro,
 mbe pye yan wɔngaalɛ pe
 yaakara.
 Kara kasannjere ti yaa ka
 kafugbɔɔɔ sanga wi pye
 wa pe na,
 yan wɔngaalɛ pe ni fuun pe yaa
 ka weresanga wi pye wa
 pe na.

⁷ Ko wagati wo ni, leele pe
 yaa kaa paan yarikanra ni Yawe
 Yenŋele na yawa pi ni fuun fɔ li kan,
 mbaa yinrigi wa cɛnlɛ woolo mbele
 pè tɔnlɔndɔnlɔ, a pe wire tì wɔlɔɔɔ
 pe na pe yeri. Cɛnlɛ woolo mbele pe

†18.6: Gboolo mbele pe sɛnɛ tì yo laga ki laga ki ni, pe mbe ya pye Asiri tara malingbɔɔnlɔ pe gboolo poro pele.

maa fyere waa leele mbele pe yen
 tɔɔn konaa leele mbele pe yen wa
 lege pe na. Cenle woolo mbele pe
 yen fannga ni, poro mbele pe ma
 yaraga pyew ki tɔngɔɔ tɔɔɔ ni we.
 Poro mbele gbaanla pè pe tara ti
 pari ma yiri we. Pe yaa kaa paan
 yarikanra ni Yawe Yenjele na yawa
 pi ni fuun fɔ li kan, wa laga nga
 li mege ki yen na yinri ki na, wa
 Siyɔn* yanwiga ki na.

**Yenjele yɔn senre nda tila yo
 Ezhipiti tara ti wogo na**

19¹ Senngbanra nda tila yo
 Ezhipiti tara ti wogo na.

Ye wele, Yawe Yenjele li lugu
 kambaaga nga ki wege ka
 na,

li yen na paan wa Ezhipiti tara.
 Ezhipiti tara fenne pe yarisunndo
 ti yen na seri li yege
 sɔgɔwɔ fyere ti kala na.

Ezhipiti tara fenne pe sunndo wi
 yen na kɔɔn pe na.

² We Fɔ* wì yo fɔ:
 «Mi yaa Ezhipiti tara fenne pe
 sun mbe pe wa pe yeɛ na.

Nɔsepiile nambala pe yaa ka
 wiin pe yeɛ ni,
 wenne pe yaa kaa wiin pe yeɛ ni,
 cara ti yaa kaa wiin ti yeɛ ni,
 wunluwɔ tara ti yaa kaa
 wiin ti yeɛ ni.

³ Ezhipiti tara fenne pe yaa ka
 kotogo la,
 kagala ngele pè kɔn ma tɛge mbe
 pye mi yaa ka ke jɔgɔ.

Pa kona pe yaa ka saa jele pe
 yarisunndo fenne pe yeri,

naa kajenme pyefenne pe
 yeri

naa kuulo yewefenne konaa
 jelefenne pe yeri.

⁴ Mi yaa Ezhipiti tara fenne pe le
 tafɔ welewe wa keɛ,
 wunlunaga tipee welewe wa wi
 yaa ka cen pe go na.

We Fɔ, Yawe Yenjele na yawa pi
 ni fuun fɔ lo li yo ma.»

⁵ Kɔgɔje tɔnmɔ pi yaa ka waga,
 Nili gbaan tɔnmɔ pi yaa ka kɔ.

⁶ Gbaanla tɔnmɔ pi yaa ka jɔgɔ,
 Ezhipiti tara Nili gbaan njere
 tɔnmɔ pi yaa ka tigi mbe
 waga;

gbagara wo naa yan ki ni, ti yaa
 ka waga.

⁷ Yan nga fuun ki yen Nili
 gbaan wi yɔn ki na ma
 kari, konaa wa gbaan wi
 yesaga wa kɔgɔje wi ni,
 yaraga o yaraga pe ma lugu Nili
 gbaan wi yɔn na, ki ni
 fuun ki yaa ka waga,
 tifelege ki yaa kaga le mbe kari
 ki ni, mbege kɔ pew.

⁸ Ngbanra wɔfenne pe yen na
 jɛɛn,
 mbele pe maa njegenjele ke waa
 wa Nili gbaan wi ni, pe
 yaa kaa kunwɔ gbelege
 gbele,

mbele pe yen na mɛre ti waa wa
 Nili gbaan wi ni, pe jigi
 wi yaa ka kɔn pe na.

⁹ Mbele pe maa len jese tiyɔɔn
 wi tunngo piin, pe jatere
 wi yaa piri pe na;

jæle mbele pe maa jese wi cōnri
koonaa nambala mbele pe
maa parisanyæere fire fire
ti tiin, pe yaa ka fere sho.

¹⁰ Pe gberæ tifene pe jigi wi yaa
ka kōn pe na,
mbele pe yen na tunngo piin
sara na, pe jatere wi yaa
ka piri pe na.

¹¹ Zowan[†] ca teele pe yen
lembire,
Farawōn* wi kajenmbele mbele
pe yen wi yerifenne, pe
yen tijinliwæ fu fenne.

Ye mbe ya saga yo Farawōn wi
kan mele mbe yo fō:
«We yen kajenmbele piile,
we yen wunlumbolo læle piile?»

¹² Ye kajenmbele pe yen se san?
Yawe Yenṅele na yawa pi ni fuun
fō li kagala ṅele kōn ma
tege Ezhipiti tara ti wogo
na,
ye ti pe ke yo ye kan ye ke jen
yingō ye!

¹³ Zowan ca teele pe jatere wi
jōgō pe na,
Mefisi[†] ca teele pe yen na pe yæ
fanla;
Ezhipiti tara cengele teele paa
Ezhipiti tara fenne pe
fanla na pe punngu.

¹⁴ Yawe Yenṅele li yekanṅuwa
yama wa pe na,
ma ti Ezhipiti tara fenne pe yen
na punngu wa pe kapyere
ti ni fuun ti ni,
paa yege ṅga na sinwō ma kaa
gbali ma to wa wi yæra
tuguro ti ni we.

¹⁵ Lere kpe se ka ta wa Ezhipiti
tara mbe kala la yōn tara
ti kan naa;
yekelewe se ka ya, punṅofō se ka
ya,
legbō se ka ya, lepilæ se ka ya[†].

¹⁶ Ko pilige ko ni, Ezhipiti tara
fenne pe yaa ka pye paa jæle yen.
Yawe Yenṅele na yawa pi ni fuun
fō, na liga kali kæ ki yirige pe na
mbege fige pe go na, pe yaa kaa
seri fyere ti kala na. ¹⁷ Zhuda tara
ti yaa ka pye sunndo kōngō yaraga
Ezhipiti tara fenne pe yeri. Na lere
wa ka ka Zhuda tara mege ki yeri
pe yege na sanga o sanga, pe yaa la
fye kagala ṅele Yawe Yenṅele na
yawa pi ni fuun fō li kōn ma tege
mbe pye pe na ke kala na.

¹⁸ Ko pilige ko ni, cara kanṅurugo
yaa ka ta wa Ezhipiti tara, nda ti
woolo pe yaa kaa Eburuye senre
ti yuun. Pe yaa kaa wungu Yawe
Yenṅele na yawa pi ni fuun fō li

[†]19.11: Zowan ca kila pye Ezhipiti tara ca ko ka; kila pye wa Nili gbaan wi yōnlō yirisaga
kæ yeri. Paa pye naga ca ki yinri fun Tanisi.

[†]19.13: Mefisi ca kila pye Ezhipiti tara cagbōgō ko ka; paa pye naga yinri fun Nōfu.

[†]19.15: Eburuye senre ti ni, yekelewe wo wi yen go ye, punṅofō wo wi yen naga ye;
legbō wo wi yen sengembanra re; lepilæ lo li yen gbagara we.

mɛgɛ ki na. Wa ki cara ti ni, pe yaa kaa nuŋgba yinri Yɔnlɔ ca†.

¹⁹ Ko pilige ko ni, saraga wɔsaga* ka yaa ka pye wa Ezhipiti tara ti nandogomɔ Yawe Yɛnɛle li mɛgɛ ni; pe yaa ka sinndelege titɔnlɔgɔ ka yerege wa tara ti kɔnlɔ li na Yawe Yɛnɛle li mɛgɛ ni, mbege pye nadowo yaraga. ²⁰ Ki yaa ka pye kacɛn naa serɛya yaraga Yawe Yɛnɛle na yawa pi ni fuun fɔ li wogo na, mbege naga fɔ li yen wa Ezhipiti tara ti ni; na paga kaa gbele mbaa Yawe Yɛnɛle li yinri pe jɔɔfɛnɛ pe kɛɛ sanga ŋa ni, pa li yaa ka shɔfɔ torogo pe kan, ŋa wi yaa ka yere pe go kala li ni, mbe pe shɔ pe juguye pe kɛɛ. ²¹ Yawe Yɛnɛle li yaa ka li yɛɛ naga Ezhipiti tara fɛnɛ pe na; Ezhipiti tara fɛnɛ pe yaa ka Yawe Yɛnɛle li jɛn pe Yɛnɛle ko pilige ko ni. Pe yaa kaa li gbogo saara wɔgɔ naa yarikanra ni. Pe yaa ka yɔn fɔgɔlɔ* kɔn Yawe Yɛnɛle li yeri, mbe ke yɔn fili. ²² Yawe Yɛnɛle li yaa ka Ezhipiti tara fɛnɛ pe jɔɔ; li yaa ka pe jɔɔ, ɛɛn fɔ li yaa ka pe sagala. Poro jate pe yaa ka sɔnrɔgɔ mbe pan Yawe Yɛnɛle li kɔrɔgɔ. Li yaa ka yenle pe yenrewɛ pi na, mbe pe sagala.

²³ Ko pilige ko ni, kɔnɔgbɔgɔ ka yaa ka yiri wa Ezhipiti tara mbe kari wa Asiri tara. Asiri tara fɛnɛ pe yaa kaa kee wa Ezhipiti tara,

Ezhipiti tara fɛnɛ paa paan wa Asiri tara. Ezhipiti tara fɛnɛ poro naa Asiri tara fɛnɛ pe ni, pe yaa ka pinle mbaa tunɔgo piin Yawe Yɛnɛle li kan.

²⁴ Ko pilige ko ni, Izirayeli* tara to ti yaa ka pye tara taanri woro mbe taga Ezhipiti tara naa Asiri tara ti na; ki tara taanri ti kala na, Yawe Yɛnɛle li yaa ka duwaw dunruya woolo pe na. ²⁵ Yawe Yɛnɛle na yawa pi ni fuun fɔ li yaa ka duwaw pe na, mbe yo fɔ: «Fɛrɛwɛ yen Ezhipiti tara fɛnɛ pe woo, poro mbele pe yen na woolo; fɛrɛwɛ yen Asiri tara fɛnɛ pe woo, poro mbele mɔ da na kɛɛ ki ni we; fɛrɛwɛ yen Izirayeli woolo pe woo, poro mbele pe yen na kɔrɔgɔ ye.»

Ezayi kala làa pye Ezhipiti tara fɛnɛ naa Etiyopi tara fɛnɛ pe tege ki kacɛn

20 ¹ Yɛle na ni Asiri tara wunlunɔŋa Sarigɔn wila wi malingbɔɔnlɔ ŋgbeleye togbɔɔ wi torogo, a wɔ saa malaga gbɔn Asidɔdi ca ki ni maga shɔ, ² ki wagati wi ni, Yawe Yɛnɛle làa para Amɔzi pinambyɔ Ezayi* wi ni ma yo fɔ: «Jatere piriwen yaripɔrɔ nda ti yen ma na, kari ma sari wɔ mari tege, mɔɔ sawira ti wɔ wa ma tɔɔrɔ ti na.» A Ezayi wɔ sigi pye ma, nɛɛ yanri witiwaga naa tɔwara†.

†19.18: Yɛnɛle sɛnre sɛwɛɛle pele ni, ŋga kɔ yo fɔ *Yɔnlɔ ca*, pɛge yɔnlɔgɔ ma yo fɔ: Tɔngɔwɔ ca.

†20.2: Kila pye pe ka lere wa yigi malaga kasopyɔ, wi maa yanri witiwaga naa tɔwara; Eza 3.24; 2 Kuro 28.15.

³Kona, a Yawe Yenjele li sho fɔ: «Na tunmbyee Ezayi wì tanga witiwaga naa tɔwara fɔ ma saa gbɔn yeɛ taanri, a kì pye kacɛn konaa na kagala njele ke yen na paan ke yege nari Ezhipiti tara naa Etiyopi* tara ti wogo na yege nja na, ⁴ki pyelɔmɔ nunjba pi na, Asiri tara wunlunaja wi yaa Ezhipiti tara fenne pe yigi malaga kasopiile, mbe Etiyopi tara fenne pe koli mbe kari pe ni kulowo ni. Wi yaa kari lefɔnmbɔɔ naa lelele pe ni witiwaga naa tɔwara, konaa nawewara; ko yaa pye fere gbɔɔ Ezhipiti tara fenne pe yeri.

⁵«Kona, mbele paa pe jigi wi taga Etiyopi tara ti na, na pe yeɛ gbogo Ezhipiti tara ti sagawa pi kala na, sunndo kɔngɔ naa fere yaa pe ta. ⁶Ko pilige ko ni, ki kɔɔje yɔn tara fenne pe yaa kaa yuun fɔ: «Ye wele, waa we jigi wi taga leele mbele na, poro mbele waa pye we larasaga ma yo pe we saga, mbe we sho Asiri tara wunlunaja wi keɛ, nja kì poro ta koyi yeen; woro wo yaa sho mele koni?» »

Babilɔni tara ti tolo kala

21 ¹Senngbanra nda tila yo kɔɔje yɔn tara gbinri* wi wogo na, fɔ:

Yege nja na tifelingbɔɔ ma yiri
ma pan ma Negevu* tara
ti pari ma toro,
pa juguye pe yen na paan ma,
ma yiri wa gbinri wi ni,

ma yiri wa tara nda ti yen fyere
ni ti ni.

²Kanɔngbanga kayi kì naga na na yariyanga ni.

Leele javafɔ wi yen na java wi
piin,

jɔɔɔɔ pyefɔ wi yen na jɔɔɔɔ
pi piin.

Elamu tara malingbɔɔnɔ, ye yiri
ye sa to malaga ki na!

Medi tara† malingbɔɔnɔ ye sa
malingbɔɔnɔ cɛnsaga kan
ye ca ki yɔn tɔn!

We Fɔ* wì yo fɔ: «Leele pe yen
na jenge nja jeen, mi yaa
ki ni fuun ki kɔ.»

³Ki kala na, na sɛnne li yen nala
yaa jenge,

lara ti yen nala yaa paa yege nja
na jele selara ma kaa yiri
wi ni.

Na jigi wì kɔn na na fɔ mi woro
na nuru naa,
sunndo kɔngɔ ki kala na, mi
woro na yaan naa.

⁴Na jatere wì piri na na,
fyere gbɔɔ na yigi.

Mila pye na yembinɛ li singi,
mbe ta mbe tifene tanla
ta,

ɛɛn fɔ lì kannga ma pye fyere ni
na yeri.

⁵Pe yen na lisaga ki gbegele, na
paara ti jaan,

pe yen na nii, pe yen na woo.

ɛɛn fɔ pe yaa ka fo mbege logo
fɔ:

†21.2: Elamu tara fenne naa Medi tara fenne pe tara to tila pye nala pilige Iran tara re.

«Yoro malingbɔɔnlɔ teele, ye
yiri!

Ye sinme fa ye tugurɔn
sigeyaara* ti na!»

⁶ Katugu we Fɔ wigi yo na kan
fɔ:

«Kari ma sa kɔrɔsiri pyefɔ wa
tege wila laga ki kɔrɔsi,
fɔ na wi ka yaraga nga yan wigi
yo.»

⁷ Na wi ka malaga gbɔnwoto
yan shɔnye shyen na
tilele,

na wi ka leele pele yan pɛ lugu
sofilele na,
mbe pele yan pɛ lugu yɔngɔmɛye
na,

wila kɔrɔsiri piin jɛnge,
wila kɔrɔsiri piin jɛnge tiyɔngɔ.

⁸ A kɔrɔsiri pyefɔ wì si kaa gbele
ngbanga paa jara yen, ma
yo fɔ:

«Na tafɔ, sanngazo nga pe maa
kɔrɔsiri piin wi na m̀ yere
wa wi go na, na kɔrɔsiri
piin pilige lombɔngo ki
ni;

m̀ koro ma yere wa na yeresaga
na wele yembine li ni
fuun li ni.

⁹ Ye wele, nanja wa yen na paan
wa, malaga gbɔnwoto
na,

nga shɔnye shyen na tilele.

Wì senre ti le na yuun fɔ:

«Kì to, Babilɔni ca k̀ to!

Pe yarisunndo yanlere t̀ toori
tara, ma yaari.»

¹⁰ E, na woolo, yoro mbele pɛ ye
sun paa yarilire yen, wa
na yarilire sunsaga ki ni,

nga m̀ logo Yawe Yenjele
na yawa pi ni fuun fɔ,
Izirayeli* woolo Yenjele
li yeri,

koyi nga m̀ yo ye kan we.

**Yenjele yɔn senre nda t̀la yo
Duma tara ti wogo na**

¹¹ Senngbanra nda t̀la yo Duma[†]
tara ti wogo na.

Lere wa koro wa Seyiri[†] tara ma
gbele ngbanga mala yeri,
ma yo fɔ:

«Kɔrɔsiri pyefɔ, yembine li yen
mele?

Kɔrɔsiri pyefɔ, yembine li yen
mele?»

¹² A kɔrɔsiri pyefɔ wì suu yɔn
sogo ma yo fɔ:

«Lalaaga ki ma pan, yembine
fun li ma wɔ.

Na kaa pye ye yen na jaa mbe
yewe, ye yewe;

ko pungo na, ye sɔngɔɔ ye pan
naa fɔngɔ.»

[†]21.11: Duma tara ti yen wa Larabuye tara ti yɔnlɔparawa kameŋge kee yeri, wa Babilɔni tara naa Siri tara ti shyen ti sɔgɔwɔ pi ni. Leele pele maa ki sɔnri ma yo Duma tara to ti yen Edɔmu tara re. Duma kɔrɔ wowi nga fɔ «pyerege.»

[†]21.11: Seyiri tara to pe maa yinri fun Edɔmu.

**Yenjele yon senre nda tila yo
Larabu tara ti wogo na**

¹³ Senngbanra nda tila yo Larabu tara ti wogo na.

Yoro Dedan ca yongome fenne
mbele tangafenne,
ye yaa sa wonlo wa Larabu tara
yan nawa pi ni.

¹⁴ Yoro Tema tara fenne,
ye sa mbele wogo yen pe na pe
fili, ye tonmo kan pe yeri.
Ye sa yaakara kan mbele paa fee
mbe sho pe yeri.

¹⁵ Katugu pe yen na fee tokobi
wi yege,
tokobi na pe kow wa wi wofogo
ki ni, pe yen na fee wi
yege,
naa sandiga nga pe yen na tile
pe na ki yege,
naa malaga ki jolgo ki yege.

¹⁶ Katugu pa we Fo wigi yo na
kan yen fo: «Sanni yele nungba,
mbe yala tunmyee na pe maa sara
wi tunngo pyeyele li ni, mi yaa
Kedari tara ti gbogwo pi ko pew.

¹⁷ Kedari tara malingbwonlo mbele
pe yen sandira wonfenne jembele,
pe yaa ka koro jегele. Katugu Yawe
Yenjele, Izirayeli woolo Yenjele lo
li yo ma.»

**Yenjele yon senre nda tila yo
Zheruzalemu ca ki wogo na**

22 ¹ Senngbanra nda tila yo
yariyanra gbunlundege ki
wogo na.

Zheruzalemu ca, ki cen mele?

Yingi na, a ca woolo pe ni fuun
pe si lugu wa biriyinre ti
go na?

² Mboro ca nga tinme gbog maa
yinrigi wa ma ni,
ca nga ki yen ma yin tinme legere
naa yogrimo ni we.

Ma woolo mbele pe ku, tokobi
ma wi pe gbo,
pee pe gbo malaga gbonsaga na.

³ Ma malingbwonlo teele pe ni
fuun pe pinle ma fe,
sandiga wonfenne pe pe yigi
malaga kasopiile.

Pdon ca woolo mbele fuun
pe yan pe yigi malaga
kasopiile,
ali mbele paa fe ma kari lege pe
pe yigi malaga kasopiile.

⁴ Ki kala na, mi yen naga yuun
ye kan fo:

«Ye ye yere ti laga na na,
yanla yaga mbe gbele jenge.
Yaga kaa ye yee tege mbe yo fo
ye yaa na kotogo ki sogo
na na,

na woolo pe tongowo pi kala na.

⁵ Katugu ki nala pilige nga ki
yen yewerege pilige,
naa jatere piriwen pilige konaa
laworo pilige.»

We Fo*, Yawe Yenjele, Yenjele
na yawa pi ni fuun fo lo li
ko wa we na wa yariyanra
gbunlundege ki ni.

Pe yen na ca ki malaga
sigembogo ki jaanri,

ᵈᵈᵈᵈᵈᵈ gbeere yen na yinrigi
wa yanwira kɛɛ yeri na
sagawa jaa.

⁶ Elamu tara malingbɔɔnɔnɔ pè pe
sanngbɔye pe le;
malingbɔɔnɔnɔ yen wa pe malaga
gbɔnwotoroye pe ni, a
pèle lugu shɔnye na.

Kiri ca malingbɔɔnɔnɔ pè pe
tugurɔn sigeyaara* ti
yirige funwa na.

⁷ E, Zheruzalemu ca fenne, ye
gbunlunderɛ nda ti yɔn ti
ni fuun ti na, ti yen ma
yin malaga gbɔnwotoroye
pe ni!

Malingbɔɔnɔnɔ mbele pe yen shɔn
lugufenne, pè pan ma
yere malinjɛ wi na wa ye
ca mbogo yeyɔngɔ ki na.

⁸ Pè Zhuda tara woolo pe go
sigeyaara ti shɔ pe yeri.

Ko pilige ko ni, go n̄ga p̄aà
pye na yinri Kɔᵈᵈᵈᵈᵈᵈ go
pa pe jigi w̄ila pye ki
malingbɔɔnyaara ti na.

⁹ Mbogo n̄ga ki yen ma Davidi
ca ki maga, ki j̄ɛɛnri sara
legere ȳèri yan;
ȳàà tɔnmɔ ȳetegewe tege ye ȳɛɛ
kan wa n̄ᵈᵈᵈᵈᵈᵈ tɔnmɔ
wege ki ni.

¹⁰ Ȳàà Zheruzalemu ca yinre ti
jiri mari yɔn j̄ɛn,
ma yinre ta jaanri ti ni, mbe ta
mbe ka taga ca ki malaga

sigembogo ki liriwen pi
na.

¹¹ Ȳàà tɔnmɔ wege ka wɔ wa
mboro shyen ti sɔᵈᵈᵈᵈᵈᵈ
pi ni, jan̄go mbe tɔnmɔ
wege legɛ ki tɔnmɔ pi tile
mboo le wa ki ni.

Ɛɛn fɔ n̄a wi yen ki kagala n̄gele
ke pyefɔ, ye sila pye na
wo wele.

N̄a w̄igi kagala ke gbɛgele maga
le wa fafafa, ye sila wi
jate.

¹² Ko pilige ko ni, we Fɔ, Yawe
Yɛn̄gele na yawa pi ni
fuun fɔ làa ye yeri,
ma yo fɔ yaa gbele, yaa
yungbɔᵈᵈᵈᵈᵈᵈ sɛnrɛ yuun,
ye ye yinre ti kulu, ye jatere
piriwen yaripɔᵈᵈᵈᵈᵈᵈ le ye ȳɛɛ
na.

¹³ Ɛɛn fɔ, ye wele, ye yen
nayinme na, na yɔᵈᵈᵈᵈᵈᵈ!
Ye yen na n̄ɛrɛ kuun, na simbaala
kɔn̄lɔgi,

na kara ti kaa, na duven woo.
Ye yen na yuun fɔ: «Ye ti waa nii
waa woo,

katugu goto we yaa ku†!»

¹⁴ Yawe Yɛn̄gele na yawa pi ni
fuun fɔ l̄igi sɛnrɛ nda ti le
na nun̄gbolo ma yo fɔ:
«Ki kajɔᵈᵈᵈᵈᵈᵈ n̄ga ki se kala yaga
ye na fɔ ye sa ku.»

We Fɔ, Yawe Yɛn̄gele na yawa pi
ni fuun fɔ lo l̄i yo ma.

†22.13: Pɔli w̄ila ki sɛnrɛ nda ti yo wa 1 Koren 15.32 laga ki ni.

**Yenñele yɔn senre nda t̄ila yo
Shebina wi wogo na**

¹⁵We Fɔ, Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fɔ, pa li yo yeen fɔ: «Yiri ma kari wa Shebina wi yeri, wo ña wi yen ma cen wunluwɔ go ki go na, maga yo wi kan fɔ:

¹⁶«Yingi yaraga ki yen ma yeri lagame,
ma sege woo wiwiin wi yen ma yeri lagame,
fɔ a maa fanga woo ma yeɛ kan lagame?

Ma yen na fanga woo ma yeɛ kan wa yanwira ti go na,
nɔɔ gboo wi sinlesaga ki teni wa walaga ki ni mbege tege.

¹⁷Wele, mboro ña naja fannga fɔ, Yawe Yenñele li yaa ma yigi mbɔɔn kunnu jengɛ,

mbɔɔn wa fannga ni fɔ lege.

¹⁸Li yaa kɔɔn wa maa koŋgi,
maa koŋgi paa funjɔrɔɔ yen,
mbe kari tara ta ni, nda ti nawa p̄i gbɔɔɔ.

Pa ma yaa ka sa ku wa, ma malaga gbɔnwotoroye mbele pe yen gbɔɔɔɔ ni,
pa pe yaa ka koro wa,
mboro ña m̄aa fere wa ma tafɔ wi go woolo pe na we.

¹⁹Mi yaa kɔɔn purɔ mbɔɔn laga wa ma tunngo ki na,
we Fɔ wo w̄i yo ma, fɔ mi yaa kɔɔn tile mbɔɔn laga wa ma censaga ki na.

²⁰Ko pilige ko ni, mi yaa kanla tunmbyee wi yeri,
Hilikiya pinambyɔ Eliyakimu we.

²¹Mi yaa kɔɔn legbɔɔɔɔ derigbɔɔɔ ki le wi kan,
mbɔɔn kurusijara wi pɔ wa wi sennɛ,
mbɔɔn fannga ki le wi keɛ.

Wi yaa ka pye Zheruzalemu ca woolo pe to,
mbe pye Zhuda tara wunluwɔ pi to.

²²Mi yaa ka Davidi wi wunluwɔ go lakile wi le wi keɛ.
Wi ka go ñga yengɛ, lere kpɛ se ya mbege tɔn.

Wi ka go ñga tɔn, lere kpɛ se ya mbege yengɛ†.

²³Mi yaa kaa kan mboo yerege wa tara ti na, paa tugumbolo yen lashelege ka na;

wi wunluwɔ jɔngɔ ki yaa ka gbɔɔɔɔ ta, mbe megbɔɔɔ kan wi to go woolo pe yeri.»

²⁴«Wi go woolo pe ni fuun pe yaa ka pye mbe yannga yannga wi na, legbɔɔɔɔ mbe pinle lepigile ke ni, paa yege ñga na pe ma kaa yaapire yannga tugumbolo na, mbege le wɔjengɛle ke na mbe saga wa cɔgbɔɔɔ ti na.» ²⁵Yawe Yenñele na yawa pi ni fuun fɔ lo li yo ma fɔ: «Ko pilige ko ni, ki tugumbolo na p̄aa kan mali yerege lashelege ka na, li yaa ka kɔw mbe wɔ wa. Pe yaa kali kaari mbeli

†22.22: Mati 16.19; Naga 1.18; 3.7.

jaanri. Tuguro nda fuun tila pye ma yannga yannga li na, ti yaa ka toori mbe jɔɔ.» Yawe Yenɔɔe lo li yo ma.

Yenɔɔe yɔn senre nda tila yo Tiri naa Sidɔn cara ti wogo na

23¹ Senngbanra nda tila yo Tiri*† ca ki wogo na.

Yoro Tarisisi ca tɔnmɔkɔɔɔɔ
tugbɔɔɔɔ, yaa yunɔɔbɔɔɔɔ
gbelege gbele,

katugu Tiri ca ki tɔngɔ!

Yinre woro wa naa, tɔnmɔkɔɔɔɔ
yeresaga woro wa naa!

Pe yirisanga wi ni wa Shipiri
lɔɔɔ fugo* tara ti ni ma
pan, pàa ki senre ti yo pe
kan.

² Yoro kɔɔɔje yɔn tara fenne, ye
pyeri fyere ti kala na,
yoro Sidɔn ca safari wafenne, ye
pyeri,
yoro mbele ye pitunmbolo pe
maa yanri na kee na paan
wa kɔɔɔje wi na.

³ Yariluguro nda pàa pye na
nuru wa Nili gbaan wi
yɔn na,
ki yarilire nda pàa pye na kɔɔɔn
wa gbaan wi yɔn na,
to tila pye Sidɔn ca fenne pe
yarijende tawa pi go ye.

Pe ca ko kila pye cengele
sanngala ke safari wasaga
ye.

⁴ Mboro Sidɔn ca, ki yala fere
mbɔɔn yigi,
mboro na ma yen kɔɔɔje yɔn
tara cagbɔɔɔɔ nga ki yen
fannga ni we;

katugu pa kɔɔɔje wì yo yeen fɔ:
«Mi si selara yama jen, mi fa pyɔ
se;

mi si pinambiile koro,
nakoma mbe sumborombiile
gbelege†.»

⁵ Na Ezhipiti tara fenne paga ki
senre ti logo,
na paga Tiri ca tolo wogo ki
logo,
pe yaa la seri fyere ti kala na.

⁶ Ye kɔɔɔje wi kɔn ye kari wa
Tarisisi ca,
yoro kɔɔɔje yɔn tara woolo,
yaa yunɔɔbɔɔɔɔ gbelege
gbele!

⁷ Ye ca nga kila pye yɔɔɔrimɔ ni,
ko ki cen yeen gbari?
Ki ca nga kì kan maga le wa
fafafa wa;
ca nga ki woolo pàa pye na tanri
na kee fɔ lege,

†23.1: Tiri naa Sidɔn cara tila pye Fenesi tara ti cagbɔɔɔɔ shyen to ta. Ki cara tila pye wa kɔɔɔje wi yɔn na. Tɔnmɔkɔɔɔɔ yeresara la pye wa ki cara ti ni fun. Lelegerɔ tɔnmɔkɔɔɔɔ tugbɔɔɔɔ la pye na paan wa yarilegere ni.

†23.4: Ki senre nda ti kɔɔɔ wo yen fɔ Fenesi tara fenne pe se ka yarijende ta naa tunngɔ nga paa piin wa kɔɔɔje wi ni ki fannga na. Lagame pè kɔɔɔje wi taanla jele na pè pɔri wa ni, katugu ki leele pàa pye naga sɔnri ndeɛ kɔɔɔje wi yen pe cenle woolo pe jɔ.

ma saa yinre kan ma cen wa
cengele keke yegge go na
fannga na.

⁸ Amba wigi kala na li kon mali
tege Tiri ca ki mege ni
ma?

Ca nga kila pye na wunluwa
njagala ke kaan we,
ko nga ki safari wafenne pa pye
na jate paa fannga fenne
yen,

ko nga ki perefenne pa pye
megbaga fenne laga
dunruya wi ni we.

⁹ Yawe Yennele na yawa pi ni
fuun fo lo ligi kala na li
kon mali tege,
jango mbe leele mbele pe maa
pe yee gbogo, mbe pe yee
gbagawa pi ko,
mbe legbawa mbele fuun pe yen
laga dunruya wi ni pe
tirige.

¹⁰ Yoro Tarisisi ca fenne, ye yiri
yaa ye tara ti fali,
paa yegge nga na Ezhipiti tara
fenne pe maa Nili gbaan
yon tara ti fali we;
katugu tonmakaoro yeresaga
woro wa ye yeri naa.

¹¹ Yawe Yennele li li kee ki yirige
kagoje wi na,
li yen na wunluwa tara pyew ti
tigile.

Li kon kan leele pele yeri ma
yo pe Kana tara fenne[†]

pe malaga sigeyinre* ti
jaanri.

¹² Li yo fo: «Yoro Sidon ca woolo,
ye se ka yagori naa,
yoro mbele ye yen paa sumboro
nanambajeen yen, na pe
sinle wi ni fannga na.

Ye yiri ye kagoje wi kon ye kari
wa Shipiri laga fugo tara
ti ni, ye sa cen wa,
een fo ali mbe ye ta wa ki laga ki
na, ye se wogosaga ta.»

¹³ Ye Kalide tara fenne pe tara ti
wele,
pe cenle li ko ma wa wa.
Asiri tara fenne pege laga ki sho
maga pye yanyaara ti
censaga.

Pe lugusara gbegele ma Babiloni
ca mbogo ki maga,
ma pe wunluwa yinre ti jaanri,
mari pye kataga.

¹⁴ Yoro Tarisisi ca tonmakaoro
tugbawo, yaa yungbawo
gbelege gbele,
katugu pe ye malaga sigeca ki
jaanri.

¹⁵ Ko wagati wo ni, leele pe yaa
ka fege Tiri ca ki na, fo sa gbun
yele nafa taanri ma yiri ke; ko yen
wunlunana nungba yinwege yegge
yon. Na ki yeggele nafa taanri ma yiri
ke ke ka ke yee yon fili, Tiri ca
kala li yaa ka pye paa nanjaa na wi
senre ti yo wa yurugo ki ni, ma yo
fo:

¹⁶ «Mboro nanjaa na leele pe
fege ma kala,

[†]23.11: Fenisi tara fenne pa pye Kana tara fenne poro pele (Zhene 10.15), wagati wa ni, pa pye na safari wafenne pe yinri fun Kana tara fenne.

ngɔni wa le maa ca ki mari.

Maa ngɔni wi gbɔɔn jɛngɛ, maa
yuuro legere koo,

janɔgo nambala pe ta pe nawa to
ma na naa.»

¹⁷Na yegele nafa taanri ma yiri
ke ke ka ka toro mbe kɔ, pa Yawe
Yenɔjele li yaa jatere pye Tiri ca ki
na naa. Pa ca ki yaa sɔngɔrɔ naa,
mbaa ki penjara mbasinnde woro
ti taa; ki yaa ka koro mbaa nanjara
piin wunluwɔ tara ti ni fuun ti ni
laga tara ti na. ¹⁸Ɛɛn fɔ ki tɔnli wo
naa ki yaritara nda ti yen fyɔngɔ
woro, ti yaa ka tege ti ye Yawe
Yenɔjele li kan. Pe se kari gbogolo
ti yeɛ na, pe se si kari tege naa.
Mbele pe yen na tunɔgo piin Yawe
Yenɔjele li yege sɔgɔwɔ, ti yaa ka
pye poro woro, janɔgo paa yaakara
taa paa tinni, konaa paa yaripɔrɔ
tiyɔnrɔ taa paa nii.

Yenɔjele li yaa ka tara ti tɔngɔ

24 ¹Wele, Yawe Yenɔjele li yaa
ka tara ti tɔngɔ mberi
yaga waga;

li yaa kari gbɔn mberi piri mbe
leele pe jaraga.

²Ɔga ki yaa pye leele sanmbala
pe na, ko nunɔgba ko ki
yaa pye saraga wɔfenne*
pe na,

nga ki yaa pye kulonɔja wi na,
ko nunɔgba ko ki yaa pye
wi tafɔ wi na,

nga ki yaa pye kulojɔ wi na, ko
nunɔgba ko ki yaa pye wi
tafɔ jele wi na,

nga ki yaa pye perɛfɔ wi na, ko
nunɔgba ko ki yaa pye lɔfɔ
wi na,

nga ki yaa pye leele jinɔ wi na,
ko nunɔgba ko ki yaa pye
ɔja wi saa jin wi na,

nga ki yaa pye fɔgɔ kɔnfɔ wi na,
ko nunɔgba ko ki yaa pye
fɔgɔ tagafɔ wi na.

³Tara ti yaa ka tɔngɔ pew mbe
koro waga;

katugu Yawe Yenɔjele lo ligi
senre nda ti yo.

⁴Tara ti yen na kunwɔ gbelege
gbele, ti fanɔga ki kɔ,
tara woolo pe yen tege na, pe
yen na cogo,
dunruya legbɔɔɔ pe yen na
cogo.

⁵Tara woolo pɛ tara ti tege
fyɔngɔ* ni,

katugu pɛ Yenɔjele li lasiri wi
jɔgɔ,

mali kondɛgenɔjele ke kanɔga,
mali yɔn finliwe* mbakɔɔ pi
jɔgɔ.

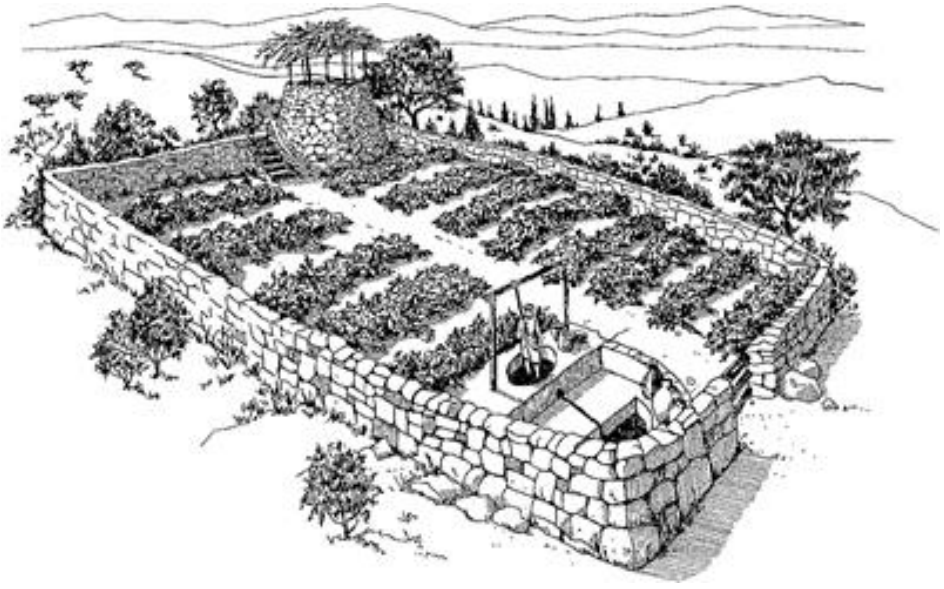
⁶Ki kala na danɔga tara ti yigi
nari jogo,

tara woolo pe kajɔgɔrɔ ti go kala
li to pe na.

Ki kala na tara woolo pe yen na
koo na kee,
leele jenri pɛ koro ko cɛ.

⁷Duven fɔnɔjɔ wi kɔ pew,
ɛɛzen* tiire ti waga;

leele mbele fuun paa pye
nayinme na, pe yen na
jɛɛn.

Ɛrezen kere naa kere sigewe gbata (Eza 24.13)

⁸ Pimbigile gbongɔ yɔɔrimɔ pì
kɔ,

leele pe yɔɔrimɔ tinme pì yere,
ɲɔni magala tanla li kɔ.

⁹ Lere woro na duven woo na
yuuro koo naa;
sinme welewe pì sori wa pi
wɔfenne pe yɔn.

¹⁰ Ca kì ya ma koro waga;
yinre ti ni fuun ti yen ma tɔn,
lere kpɛ woro na yiin wa ti ni
naa.

¹¹ Leele pe yen na gbele wa ca
nawa kɔɲgolo ke ni,
katugu duven wì jerege.
Yɔɔrimɔ pì kɔ pew,
nayinme pì kɔ laga tara ti ni.

¹² Ca ki ni fuun kì tɔngɔ ma koro
waga,
ca ki yeyɔnrɔ kɔɔrɔ tì kaari ma
jɔɔɔ.

¹³ ɲga ki yaa ka pye laga tara
ti ni, konnaa cɛngɛle ke
sɔɔɔwɔ,

ki yaa ka pye paa yege ɲga na
pe ma kaa oliviye tige ki
yangara mbege pire ti wo
we,

konnaa paa yege ɲga na ɛrezen
pire ti cɔɲgɔlɔ, pe ma kaa
ɛrezen kere ti san we.

**Yenɲele li woolo
pe yen na yɔɔri,
na yɔɔrimɔ wagati wi fa gbɔn**

¹⁴ Ɛɛn fɔ mbele pè shɔ, pè pe
maganɲala ke yirige na
nayinme kɔɲgɔlɔ waa;
pe yen na yɔɔrimɔ kɔɲgɔlɔ waa,
na Yawe Yenɲele li gbogo,
ma yiri wa yɔnlɔ tosaga
kɛɛ yeri.

¹⁵ Ki kala na, yaa Yawe Yenjele
li gbogo wa yonlo yirisaga
kee tara ti ni;

yaa Yawe Yenjele, Izirayeli*
woolo Yenjele li mege ki
gbogo wa lɔɔ furo* tara
nda wa kɔɔje wi ni ti ni.

¹⁶ We yen na yuuro shɔɔ nuru
na yinrigi wa dunruya wi
kɔsaga ki na, na yuun fɔ:
«Gbɔɔwɔ yen Yenjele na li yen
sinne li woo!»

Een fɔ, a mi sho fɔ: «E, na wogo
kɔ jɔɔ! Na wogo kɔ jɔɔ!
Jɔɔwɔ yen na wogo!»

Java pyefenne pe yen na java wi
piin! Java wo wi!

Java pyefenne pe yen na java wi
piin!

¹⁷ Sunndo kɔngɔ, naa wetijugo
konaa mere ti ni,
to ti yen wa ye yege, yoro tara
woolo wele.

¹⁸ Lere ŋa kaa fee sunndo kɔngɔ
kagala ke yege,

wo yaa sa to wa wetijugo ki ni,
lere ŋa ka yiri wa wetijugo ki ni,
mere ti yaa wo yigi;
katugu naayeri wegele kè yenge,
tara ti nɔɔna cnyaara ti yen na
yegeyege.

¹⁹ Tara ti jeenri na lagala,
tara ti yaari fɔ na pagala,
tara ti yen na yegeyege fɔ jenge.

²⁰ Tara ti yen na fingi paa
sinndire fɔ yen;
ti yen na yege paa segbaga yen.
Ti kapere ti yen ma nugu ti go
na;
ti yaa to, ti se ya yiri naa.

Yawe Yenjele lo li yaa ka pye wunluwɔ wa Zheruzalemu ca

²¹ Ko pilige ko ni, Yawe Yenjele li
yaa ka naayeri fannga yaara ti fɔɔ
ton ti na, mbe tara na wunlumbolo
pe kapere ti fɔɔ ton pe na. ²² Pe
yaa ka pe gbogolo pe ye na paa
kasopiile yen wege ka ni. Pe yaa ka
kaso go ki yon ton pe na; na wagati
titonlowɔ wa ka ka toro, pe yaa ka
pe le jɔɔwɔ.

²³ Yenge ki yaa ka go sogo,
yonlo ki yaa ka fere sho;
katugu Yawe Yenjele na yawa
pi ni fuun fɔ li yaa ka cen
wunluwɔ pi na wa Siyon*
yanwiga ki na konaa wa
Zheruzalemu ca.

Li gbɔɔwɔ yanwa pi yaa kaa
yengele li tara lelele* pe
yege sɔɔwɔ.

Yenjele li woolo pe daga mbaa li sonni

25 ¹ Yawe Yenjele, mboro ma
yen na Yenjele le.
Mi yaa lon sonni mbaa ma
gbogo,
katugu ma kagbɔɔwɔ pye.
Ŋga ma kon ma tege, maga le
wa wagati titonlowɔ ni, ki
yaa koro wa ki yonlo li ni,
ki se kannga.

² Ma ca ki tongɔ maga pye
kataga,
ko ŋga malaga sigeca*, maga
jɔɔwɔ maga pye sinndeere
gbogolosaga,

ko nga nambanmbala pe
wunluwɔ go gbɔɔ ye,
màga ya, pe se kaga kan
naa.

³ Ki kala na, cengele ngele ke
yen fannga ni ke yen nɔɔ
gbogo;
cengele woolo mbele pe yen
lewelimbele pe cara ti yen
na fye ma yege.

⁴ Mboro ma yen fannga fenne pe
larasaga ye,
mboro ma yen fyɔnwɔ fenne pe
larasaga pe jorowo sanga
ni,
mboro ma yen pe larasaga ye
tisagbɔɔ wagati ni,
mboro ma yen paa pe yinme yen
kafugo sanga ni,
katugu lewelimbele pe
nanɔɔbanwa pi yen
paa tisagbɔɔ ma kaa na
paan na mbogo gbɔɔn we;

⁵ nakoma paa yege nga na yɔnlɔ
tufunwɔ pi ma tawara ti
weri we.
Mboro ma ma cengele ke ye
gbɔɔwɔ tinme pi kɔ;
yege nga na kambaara ti ma
yɔnlɔ ki tɔn mbege
tufunwɔ pi yerege,
mboro fun pa ma ma lewelimbele
pe yurukɔɔ ki kɔ ma.

**Yenɔele li yen na liwen gbɔɔ
gbegede cengele ke ni fuun ke kan**

⁶ Yawe Yenɔele na yawa pi ni
fuun fɔ li yen na liwen
gbɔɔ gbegede cengele ke ni
fuun ke kan,

wa Siyɔn* yanwiga ki na.
Yanlaga kara naa duven taan
yen wa pi ni,

naa kara nda ti sɔɔlɔ lɔ yɔn
konna ti sinme pi ni,
konna duven taan nga pè fyenli
tiyɔngɔ!

⁷ Wa ki yanwiga nunɔɔba ki na,
yesanga mbɔɔgbɔɔ nga ki
yen ma tara na leele pe ni
fuun pe yege ki tɔn, li yaa
kaga walagi;

paritɔngɔ nga ki yen ma cengele
ke ni fuun ke yege ki tɔn,
li yaa kaga walagi†.

⁸ Li yaa ka kunwɔ pi fannga ki
kɔ pew,
we Fɔ*, Yawe Yenɔele li yaa ka
yentunwɔ pi tulu wa pe ni
fuun pe yere ti na†.

Tifagawa mba pɔla pye li
woolo pe na, li yaa pi kɔ
mboo laga pe na tara ti
lagapyew ki ni.

Yawe Yenɔele lo li yo ma.

**Izirayeli woolo pe yaa yeyingge
ta, Mowabu tara woolo
poro yaa jɔlɔɔ ta**

⁹ Ko pilige ko ni, pe yaa ka yo fɔ:
«We Yenɔele loli na yeen,

†25.7: 1 Wunlu 19.13; Eza 29.10-12; 2 Koren 3.13-18.

†25.8: 1 Koren 15.54; Naga 7.17; 21.4.

wè we jigi wi taga lo na,
 lo li we sho.
 Lo li yen Yawe Yenjele na wè
 we jigi wi taga li na;
 ye ti waa yɔgɔri we yin nayinme
 ni,
 katugu li we sho.
¹⁰ Yawe Yenjele li yaa li kɛɛ ki
 taga ki yanwiga nga ki na
 mbaa ki go singi.»

Ɛɛn fɔ pe yaa ka Mowabu tara
 ti tangala mberi tɔngɔɔ
 yɔnɔ nungba,
 paa yege nga na pe ma kaa
 yan waga kaari mbege le
 titege mbege fɔngɔ mbege
 pye fyɔngɔ.

¹¹ Mbe pe ta wa ki titege ki ni, pe
 yaa kaa keyen yi yinrigi
 mbaa yi fingi,
 paa yege nga na lɔgɔ gbɔnɔfɔ maa
 wi keyen yi yinrigi na lɔgɔ
 gbɔɔn we;
 ɛɛn fɔ Yawe Yenjele li yaa ka pe
 yeɛ gbɔgɔwɔ pi kɔ
 konaa pe fannga kagala ke ni.

¹² Yoro Mowabu tara fenne, ye
 malaga sigemboro nda ti
 yagara ma pye fannga ni,
 Yawe Yenjele li yaa kari yaari
 mberi jaanri,
 mberi sinngɛ tara wa taambugɔ
 ki ni.

Cagbɔgɔ nga ki yen fannga ni ki cew tawa yurugo

26 ¹ Ko pilige ko ni, pe yaa
 kaga yurugo nga ki sho
 wa Zhuda tara mbe yo fɔ:
 «Malaga sigeca* yen we yeri;
 Yawe Yenjele lo jate li nawa
 mboro naa pungo mboro
 wa maga maga,

janngo mbe we sho.

² Ye ca ki yeyɔnrɔ ti yengɛle,
 ye cɛnle na li woolo pe yen ma
 sin pe yaga pe ye,
 ki cɛnle na li woolo pe yen
 tagawa ni we.

³ Lere nga wi jatere wi yen ma
 cɛn wi na laga nungba,
 ma ma yeyinngɛ jɛngɛ kan wi
 yeri,

katugu wuu jigi wi taga ma na.

⁴ Ye ye jigi wi taga Yawe Yenjele
 li na fɔ sanga pyew,
 katugu Yawe Yenjele li yen paa
 walaga yen na we go singi
 wagati wi ni fuun.

⁵ Leele mbele paa pye ma cɛn
 wa yanwira ti go na yeɛ
 gbɔgɔwɔ ni, li pe tirige,
 li cagbɔgɔ nga kila pye fannga ni
 ki jan tara,
 maga jan maga sinngɛ wa
 taambugɔ ki ni.

⁶ Leele pe yen naga tangala tɔɔrɔ
 ni,
 fyɔnwɔ fenne pe yen naga
 tangala,
 mbele pe yen tege na, pe yen
 naga tangala.»

**Yenñele jafenne pe
Yenñele yenrewe**

⁷ Lesinñe wi konɔ li yen sinñe;
we Fɔ*, mboro ña ma yen sinñe,
ma ma lesinñe wi konɔ li
yɔn yala wi kan.

⁸ Kaselege ko na, Yawe Yenñele,
ma kakɔnndegengele ke
yen na konɔ na nari, we
yaa koro wa li ni;
we yen na wele mboro yeri.

We nandanwa kala lo yen mbaa
ma mege ki yinri konaa
mbaa ma gbogo.

⁹ Yembine ma wogo ki ma pye
wa na jatere wi na;
mi maa ma lagajaa na kotogo ki
ni fuun ki ni.

Na ma kiti kɔnkala li ka to
dunruya woolo pe na
sanga ña ni,
ko senwee piile pe maa kasinñe
konɔ li lagajaa.

¹⁰ Ali na pe ka lepee wi yinriwe
ta,
wila kasinñe konɔ li lagaja.
Wi ma koro na kapege ki piin wa
lesinmbele pe tara ti ni;
wila la Yawe Yenñele li gbɔgɔwɔ
pi jate.

¹¹ Yawe Yenñele, mɔɔ kee ki
yirige lepee pe na,
een fɔ pe woro naga yaan.
Ijga ma yaa pye ma woolo pe
kan ma ndanlawa gbɔɔ pi
fanñga na,
pe yaa ki yan fɔ mbe fere sho.

Kason ñga ki gbegele ma juguye
pe mege ni, ko ki yaa ka
lepee pe sogo pew.

¹² Yawe Yenñele, ma maa
yeyinñe kaan we yeri;
katugu kala o kala we ka li nɔgɔ
le, mboro ma mali pye
mbeli yɔn fili.

¹³ Yawe Yenñele, we Yenñele,
tafenne pèle yege cen we
go na, mbele pe yen pe ye
mboro ni,

een fɔ, ma fanñga na, mboro
nungba pe, mboro mege
ko we yen na gbogo.

¹⁴ Mbele pè ku makɔ, pe se ka
yiri mbaa pe yinwege ki
piin naa;
kuulo pe se ka yiri naa.

Ki pye ma, mà yiri pe kɔrɔgɔ ma
pe tɔngɔ,
ma pe mege ki kɔ maga wɔ wa
leele pe jatere wi ni.

¹⁵ Yawe Yenñele, we cenle woolo
pe pye pe lege,
we cenle li pye li lege, mɔɔ
gbɔgɔwɔ pi naga;
ma we tara ti kɔngɔɔ ke kanñga
ma ka taga we tara ti
gbeme pi na.

¹⁶ Yawe Yenñele, sanga ña ni
wàa pye wa jɔɔgɔ ki ni,
wàa ma lagaja;
sanga ña ni màa we le jɔɔgɔ,
wàa ma yenri jenñe ma yo
ma we saga.

¹⁷ Yawe Yenñele, wàa pye ma
yege sɔgɔwɔ paa yege ñga

na jele selara ma kaa yiri
wi ni,
ɲa wi yen na gbele na nagala
lara yama pi kɛɛ.
18 Wàa kugbo le, ma selara yama
pi jen,
ɛɛn fɔ tifeleɛ wàa kaa se.
Wee ya mbe kala la pye mbe
tara woolo pe sho,
wee ya mbe piile se mbe taga
wa dunruya woolo pe na.

**Kuulo pe yaa ka yen
mbe yiri wa kunwɔ pi ni**

19 Na woolo, ye woolo mbele pè
ku pe yaa ka yen mbe pye
yinwege na,
ye kuulo pe yaa ka yen mbe yiri
wa kunwɔ pi ni.
Yoro mbele ye yen ma sinle wa
tara ti nɔgɔna,
ye yen ye yiri wa kunwɔ pi ni,
yaa jɔrɔgi nayinme ni;
katugu Yenjele li yaa li fɔngɔ
ɲga ki maa yanwa kaan
ki tirige tara ti na,
pa kona tara ti yaa ti leele mbele
pè ku pe sɔngɔrɔ pe yen
pe yiri.

20 Na woolo, ye kari ye sa ye wa
ye yinre ti ni,
ye kɔrɔ ti tɔn ye yɛɛ na,
ye lara wa wagati jenri ni,
sanni we Fɔ wi nanɓanwa
wagati wi sa kɔ.

21 Katugu, ye wele, Yawe
Yenjele li yen na yinrigi
wa li censaga ki ni,

janɔ mbe tara na woolo pe
kapere ti fɔgɔ tɔn pe na.
Leele mbele pè gbo, tara ti yaa
ka pe kasanwa pi yirige
funwa na;
leele mbele pè gbo, ti se ka pe
lara naa.

**Pè cew ta
yarifeleɛ Leviyatan ki na**

27 1 Ko pilige ko ni, Yawe
Yenjele li yaa ka li tokobi
pee, ɲa wi yen gbeɓbeɓe, ma
pye fanɲga ni wi le yarifeleɛ*
Leviyatan* ki na, mbege le jɔlɔgɔ;
ko ɲga ki yen wɔɔgɔ ɲga ki yen na
fee we; yarifeleɛ Leviyatan, ko ɲga
ki yen wɔɔgɔ ɲga ki kuuro kuuro
we! Li yaa ka ki yarifeleɛ ɲga wa
kɔgɔje wi ni ki gbo.

Yawe Yenjele li ɛɛzen kere kala

2 Ko pilige ko ni, ye yurugo sho
ye ɛɛzen* kere nda ti maa duven
taan kaan ti sɔn!

3 Mi Yawe Yenjele, muwi mi yen
ti welefɔ;
mi yaa lari suguru tɔnmɔ ni
sanga pyew.

Mi yaa lari go singi sɔnlɔ naa
yembine,
janɔ yaraga kpe ka ka pan
mberi jɔgɔ.

4 Nanɓanwa kpe woro na ni
naa;
ɛɛn fɔ, na mi ka wuuro naa
yantiire wuuro yan wa ti
ni,
kona mi yaa yiri ti kɔrɔgɔ mbe
malaga gbɔn ti ni,

mbe ti ni fuun ti pinle mberi
sogo.

⁵ Kaawo panla pye pe larasaga,
pe yeyingge le mi naa poro
sogawo,
ee, pe yeyingge le mi naa poro
sogawo.

**Izirayeli woolo pe kapere
ti yaa ka kala yaga pe na**

⁶ Wagati wa yen wa na paan,
Zhakobu setirige piile pe
yaa ka ndire kan,
poro Izirayeli* woolo pe yaa ka
njere fonndo yirige, mbe
fyenwe,
fo mbe dunruya wi yin pe pire ti
ni.

⁷ Naga yen ma, Yawe Yenjele li
pe gbɔn paa yege nga na
laa pe gbɔnfenne pe gbɔn
wi le?

Naga yen ma, laa pe gbo paa
yege nga laa pe gbofenne
pe gbo wi le?

⁸ Ayoo, li pe kiti wi kon maa
yala:

Li pe purɔ ma kari pe ni kulowo
ni tara ta yege ni;

li pe fe li yon tifelege ngbanga ki
ni ma kari pe ni,

paa yonlo yirisaga tifeleingboɔ ki
yiripilige ka yen.

⁹ Ki pyewe pi na ma, pa Zhakobu
setirige piile pe kajogoro
ti kasulugo ki yaa ka pye
yeen,

pe kapere ti ka kala yaga pe na
ki pungo kala lo li na:

Pe yaa ka pe yarisunndo saara
wosara* sinndeere ti ni
fuun ti yaari mberi pye
muwe

paa pe ma kaa supugu purugu
maa pye muwe we.

Yarisunngo jelege Ashera* ki
tiyagala ngele pe ma
kan naga gbogo konaa
wusuna nuwo taan* saara
wosara ta se ka pye wa
naa.

¹⁰ Ee, malaga sigeca* gbogɔ ki
pye kataga;

leele pe ni fuun pe kari maga
yaga waga, a ki pye paa
gbinri* yen.

Napire to ti maa nii na sinlele
wa,

na tipire ti were ti kaa.

¹¹ Na ti njere tiga ka waga, pe
mari kaari kaari,

jele pe ma saa ti le mbe sa kasɔn
gberi ti ni.

Ki cenle woolo pe yen tijinliwe
fu fenne,

ki kala na, pe dafɔ wi sila pe
yinriwe ta,

na wila pe fanri pe yungboɔoro
woro wi na.

**Izirayeli woolo mbele paa yigi
malaga kasopiile
pe yaa ka songoro mbe pan**

¹² Ko pilige ko ni, Yawe Yenjele
li yaa yarilire tiire ti
yangara,

mbege le Efirati gbaan wi na
 fo saga wa Ezhipiti tara
 lafogo ki na.
 Een fo yoro Izirayeli woolo wele,
 li yaa ka ye wulowulo
 nungba nungba.

¹³ Ko pilige ko ni, pe yaa ka
 mbanlaga gbegebege ki
 win;
 kona mbele paa pungo wa Asiri
 tara ti ni,
 mbele paa puru ma kari pe ni wa
 Ezhipiti tara,
 pe yaa ka songoro mbe pan.
 Pe yaa ka pan mbaa foli Yawe
 Yenhele li yegε songoro,
 mbaa li gbogo,
 wa li yanwiga kpoyi ki na wa
 Zheruzalemu ca.

Efirayimu tara ti yaa ka tongo

28 ¹ Jologo yen Samari*† ca ki
 wogo,
 ki ca nga ki yen paa wunluwo
 njala yen,
 ko nga ki yen ma cen wa
 gbunlundege tara tanra ti
 songoro.
 Ko Efirayimu tara sinwoolo pe
 maa pe yee gbogo ki kala
 na.
 Pe fereyaara ti yen yarifyeenre
 nda ti fanla ko ce wa pe
 sinwoolo pe go na.
² Ye wele, nana wa yiri wa we
 Fo* wi yeri,

nana na wi yen fannga ni ma
 pye kotogof†;
 wi yen na paan paa sinndeere
 tisaga yen,
 paa tisaga tifelingbogo nga ki
 maa jogoro piin ki yen,
 paa tisagbogo yen, nga ki ma
 pan ma lora ti fo.
 Wi lewelewe kapyere ti yaa
 yaraga pyew ki jan tara.
³ Ki wunluwo njala na li ti a
 Efirayimu tara sinwoolo
 pe nee pe yee gbogo,
 leele pe yaa kali tangala toro ni.
⁴ Ki yarifyeenre nda ti fanla, a
 peri pye pe fereyaara,
 to nda ti yen wa pe gbunlundege
 tara tanra ti go na,
 ti yaa ka pye paa figiye* pige
 yen,
 nga ki keli ma pe sannda ti na ti
 cōsanga wi yegε.
 Lere na kaga yan, wi maga co,
 mbe sigi ka le teere.
⁵ Ko pilige ko ni, Yawe Yenhele
 na yawa pi ni fuun fo, li woolo
 sanmbala mbele pe koro go na,
 li yaa ka pye paa pe wunluwo
 njala gbogoro wolo yen, konaa
 mbe pye paa pe fereyaraga tiyongo
 yen. ⁶ Mbele pe yaa ka cen mbaa
 kiti wi koon, li yaa ka kasingge
 jatere kan pe yeri; mbele pe ma
 malaga ki gbōn juguye pe ni, mbe
 pe wōnrogo fo wa ca ki yeyōngo ki
 na, li yaa kotogo le pe ni.

†28.1: Samari ca ko kila pye Izirayeli wunluwo tara nda wa yonloparawa kamenge kee yeri ti cagbogo ye.

†28.2: Nana na wi yen fannga ni ma pye kotogof wo wi yen Asiri tara wunlunana we.

Sinwɔɔɔ pe yen na tɛgɛ
Yɛnɛɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɛnnɛ pe na

⁷ Zhuda tara woolo poro fun pe
 yen na gbali duven wi
 kala na,

sinmɛ wɛlɛwɛ pì pe puŋgo.
 Saraga wɔfɛnnɛ* poro naa
 Yɛnɛɛlɛ yɔn sɛnrɛ
 yofɛnnɛ* pe yen na gbali
 sinmɛ wɛlɛwɛ pi kala na,

pè tin duven wi ni;
 sinmɛ wɛlɛwɛ pì pe puŋgo,
 pe kaa pe yariyanra ti sɛnrɛ
 yuun pe maa gbali,
 pe maa fingi nɛɛ kiti wi kɔɔn.

⁸ Pe tabaliye pe ni fuun pe yen
 ma yin pe tuguro naa pe
 fyɔngɔ* yaara ti ni,
 laga ka si koro naa kpoyi wa
 tabaliye pe na.

⁹ Pe yen na yuun fɔ: «Ambɔ
 Ezayi* wila jaa mbaa nari
 kajɛnmɛ ni okɛ?»

Wila jaa mbaa kagala kɔɔɔ jɛnmɛ
 kaan ambɔ yeri yɛrɛ?»

Wi yen naga sɔnrɛ ndɛɛ piile
 mbele pè laga yinnɛ na
 fɔnɔngɔ poro pele wɛlɛ
 woro wi le?

Piile mbele pè wɔ yinnɛ ni
 fɔɔnɔnɔn nɔga, we yen poro
 pele wi le?

¹⁰ Katugu wi yen na yuun fɔ:
 «Ye toro lagamɛ, ye ye
 lagamɛ,
 yege pye yɛɛn, ye kari yɛɛn,
 ye jɛnrɛ pye lagamɛ, ye jɛnrɛ pye
 wamɛ†.» »

¹¹ Ki kala na, pe woro na leele
 mbele sɛnrɛ nuru,
 to nda ti yen cɛnlɛ la yɛgɛ woolo
 sɛnrɛ,
 ko sɛnrɛ to Yawe Yɛnɛɛlɛ li yaa
 ka tɛgɛ mbaa para pe ni.

¹² Laa ki yo pe kan fɔ: «Lagamɛ
 wi yen wogosaga ye,
 ye leele mbele pè te pe yaga pe
 cɛn pe wogo.

Wogosaga koyi yɛɛn.»
 ɛɛn fɔ pe sila yenlɛ mbe logo na
 yeri†.

¹³ Ki kala na, poro wo yeri, Yawe
 Yɛnɛɛlɛ li sɛnrɛ ti yaa pye
 fɔ:

«Ye toro lagamɛ, ye ye lagamɛ,
 yege pye yɛɛn, ye kari yɛɛn,
 ye jɛnrɛ pye lagamɛ, ye jɛnrɛ pye
 wamɛ.»

Kona, pe yaa gbali mbe to mbe
 jali pe sɛnnɛ li na, mbeli
 kɔn,
 pe yaa ka ye pɛnɛ ni, li pe yigi.

Go yenlɛ sinndelegɛ

¹⁴ Ki kala na, yoro mbele ye maa
 kala lakoo leele na,

†28.10: Ki sɛnrɛ cɛnlɛ nda leele pàa pye nari yuun mbege naga fɔ pe woro piile mbele pe yen na kara poro pele, jaŋgo mbaa tɛgɛ konaa mbaa ki lakoo Yɛnɛɛlɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ wi na.

†28.12: Ki sɛnrɛ nda ti yo wa 1 Koren 14.21 laga ki ni.

ma pye ma cən Zheruzalemu ca
woolo pe go na,
ye Yawe Yənnele li senre ti logo!

¹⁵Ye maa yuun fə: «Wè yən
finliwe* le kunwə pi ni,
ma yən fəlwə* le kuulo tara* ti
yeri.

Ali na jəlwə jəwəwə pyewogo ka
pan, ki se gbən we na;
katugu wè nambara wi pye we
larasaga,
ma yagbolo li tege na we ye
tənni.»

¹⁶Ki kala na, pa we Fə, Yawe
Yənnele li yo yeən fə:
«Ye wele, mi yen na sinndelege
ka teri mbege pye gonəwə
lege sinndelege wa Siyən*
ca;

Ki yen sinndelege jenge,
go yenle sinndelege kongbannga
yi, sinndelege sənngbanga
wogo yi, go nəwə lege
sinndelege jenge yi.

Lere ŋa kaga pye wi kəe
ndagaserege, wi se ka fye
mbe fe†.

¹⁷Mi yaa kaselege ki pye na
taanlamana,
mbe kasinŋe ki pye na mbogo
sinmana.
Ye larasaga ŋga ki yen
yagbogowo we, sinndere

tisaga ki yaa ki pe mbege
wə wa;

tənnəwə pa yaa pan mbe ye
yagbogowo mba pi yen ye
larasaga pi kə mboo wə
wa.»

¹⁸Kona, yən finliwe mba ye le
kunwə pi ni, pi yaa ka
jəwə mbe wə wa,
yən fəlwə na ye kən kuulo tara ti
yeri, li se ka koro wa naa.

Jəlwə ŋga ki maa jəwəwə piin,
na ka ka pan,

ki yaa ka ye purugu mbe toro.

¹⁹Na jəlwə ki kaa toro sanga o
sanga, ki yaa gbən ye na;
katugu ki yaa kaa tooro pinliwe
pyew, naa yənlə pyew
konna yembinə pyew;
ki senre ti logowo po cə ko yaa
sunndo kəwə wa ye na.

²⁰Sinleyaraga ki yaa ka pye mbe
were, fə lere se ka ya mbe
sinle ki na mbe sanga,
paritənnəwə ki yaa ka pye mbe
kologo, fə lere se ka ya
mboo ye tən ki ni†.

Ŋga Yənnele li yaa ka pye lepeele pe na

²¹Yawe Yənnele li yaa ka yiri
paa yege ŋga na làa yiri
wa Perazimu yanwiga ki
na we†;

†28.16 Ki senre nda ti yo wa Yuuro 118.22-23; Orumu 9.33; 10.11; 1 Pye 2.6.

†28.20: Sinleyaraga naa paritənnəwə ŋga ki senre ti yo, to yen ma taanla senwee piile pe yaara nda ki mbatagambala pè pe jigi wi taga ti na to senre na. Yənnele yən senre yofə wi yen na tege ko yaara to na.

†28.21: 2 Sami 5.20.

li yaa ka nawa ngban paa
 yege nga na làa nawa
 ngban wa Gabawɔn† ca
 gbunlundegɛ ki ni we.
 Li yaa ka li kapyege ki pye,
 kapyege nga ki cɛnlɛ la fa
 pye;
 li yaa kali tunngo ki pye, kafɔnnɔ
 tunngo nga ki cɛnlɛ la fa
 pye.
 22 Ki kala na koni, yaga ka koro
 mbaa kala lakoo leele na,
 jaŋgo ye pɔmɔŋgala kaga ka ye
 sere mbe ngban ye na;
 katugu m̄igi logo we Fɔ, Yawe
 Yenɲele na yawa pi ni
 fuun fɔ li yeri fɔ tara ti ni
 fuun ti tɔngɔkala li kɔn
 ma tege.

**Kere falifo wi tijinliwe
 konaa Yenɲele li kajenme kala**

23 Koni ye nungbolo jan ye logo
 na yeri,
 yanla senre ti logo ye wali ti na.
 24 Naga yen ma, lere ɲa kaa laga
 fali mbe yariluguro lugu,
 wi ma koro na fali suyi wi
 le?
 Naga yen ma, wi ma koro na
 palaye wari, nakoma na
 tara ti yɔn yala sanga
 pyew wi le†?
 25 Na wi ka laga ki yɔn yala mbe
 kɔ,

ko pungo na, wi mɛɛ jen ma sere
 yaara nda pe yinri nizheli
 ti pire ta yanragi wa,
 konaa mbe nda pe yinri
 kume ti pire ta lugu wa;
 ko pungo na, wi mɛɛ jen ma
 bile* wi lugu koloyo
 koloyo,
 mbe si ɔrizhi* wi lugu kere ti
 laga ka yege ni,
 mbe si jen mbe shɔgɔɔ ke lugu
 mbe kere ti maga.
 26 Ma si yala, Yenɲele lo lùu
 naga ki pyelɔmɔ pi ni,
 ma ki nagawa pi kan wi yeri.
 27 Paa yarilire sunkanngaga pɔ
 nege na mbaa sere yaara
 nizheli ti suun mbaa ti
 pire ti woo;
 paa lugu sere yaara kume ti na
 wotoro ngerege ni mbaa
 ti pire ti woo.
 Eɛn fɔ pe ma nizheli wi sun
 simbine ni mboo pire ti
 wɔ,
 mbe kume wi gbɔn kanngagala
 ni mboo pire ti wɔ.
 28 Pe ma bile wi sun mboo muwe
 wɔ mboo pye buru,
 eɛn fɔ paa koro mbaa wi suun
 mbaa wi pyɔ wi woo.
 Pe ma lugu yarilire ti na wotoro
 ngeere naa nɛre ni, nari
 tangala nari pire ti woo,

†28.21: Zhou 10.10-11; 1 Chron 14.16.

†28.24: Yege nga na falifo wila koro mbaa fali suyi, ki pyelɔmɔ nungba pi na fun Yenɲele li kiti kɔnsanga wi yen ma tege wa wagati wi ni.

eɛn fɔ paa ti tangala mberi
 purugu[†].
 29 Ko wogo ŋga fun pa ko yiri wa
 Yawe Yenŋele na yawa pi
 ni fuun fɔ li yeri,
 kagala ŋgele li kɔn ma tege
 mbe pye ke yen kafɔnno
 wogolo,
 li kajenme pi gbɔɔ.

**Jɔlɔɔ yen Zheruzalemu
 ca ki wogo**

29 ¹Jɔlɔɔ yen Ariyeli[†] laga ki
 wogo, jɔlɔɔ yen Ariyeli
 laga ki wogo!

Davidi wila saa malingbɔɔnɔ
 censaga kan ma ca ŋga
 yɔn tɔn we.

Yeɛ o yeɛ, ye maa ye sherege
 fetiye pe piin.

²Konaa ki ni fuun, mi yaa Ariyeli
 laga ki jori;
 gbeere naa yentunwɔ pi yaa ka
 pye wa.

Mi yaa ka ca ki tege paa saara
 sogoworo* ti maa woo
 saraga wɔsaga* ŋga na ki
 yen.

³Mi yaa ka malingbɔɔnɔ
 censaga kan mbe ye yɔn
 tɔn keɛ ki ni fuun na;
 mi yaa malingbɔɔnɔ ŋgbeleye
 tegetege mbe ye maga,

mi yaa lugusara gbegele ca ki
 mbogo ki na mberi yagara
 ye mege ni.

⁴Ye yaa ka to bugu bugu bugu,
 ye senpaara ti yaa kaa yinrigi
 ndɛɛ ye yen tara;
 ye senyoro ti yaa kaa tigi ndɛɛ
 ti yen na yinrigi wa
 taambugɔ ki ni;
 ye magala li yaa kaa yinrigi wa
 tara ti nɔɔna paa gboo
 yinne wolo yen,
 ye senyoro ti yaa kaa yinrigi
 wa tara ti nɔɔna paa
 kalegere senre yen.

⁵Ye juguye janwa wi yaa ka pye
 paa gbanŋban yen;
 ki lewelimbele janwa wi yaa ka
 pye paa yan waga yen,
 ŋga tifelege ki maga le.
 Ki kagala ke yaa ka fo mbe pye
 yɔnɔ nungba li ni[†].

⁶Yawe Yenŋele na yawa pi ni
 fuun fɔ li yaa ka ye saga;
 li yaa ka yenŋele gbaanra pye,
 naa tara tigileme ni, naa
 tinme gbɔɔ ni,
 naa tisagbɔɔ konaa tifelingbɔɔ
 ni, konaa kasɔn yinne ni,
 na li yen na sorogi.

[†]28.28: Yege ŋga na paa yarilire pire ti tangala mberi purugu, ki pyelɔmɔ nungba pi na fun, pe se ka Yenŋele li woolo pe tɔngɔ mbe pe kɔ pew.

[†]29.1: Maga logo lagame Ariyeli, Zheruzalemu ca ko pe yen na piin. Ariyeli mege ki kɔɔ wowi ŋa fɔ saraga wɔsaga ki gbɔngɔɔ; ko laga koyi paa pye na saara yaayoro ti sori wa ki na; 2 Sami 5.6-7.

[†]29.5: Ki laga ŋga ki yen na para Asiri tara fenne poro senre na, pe yaa ka pan mbe malingbɔɔnɔ censaga kan mbe Zheruzalemu ca ki yɔn tɔn.

⁷ Cengele woolo legere mbele
 paa pye na malaga gbɔɔn
 Ariyeli laga woolo pe ni,
 poro mbele fuun paa yiri ma to
 pe na,
 ma to poro naa pe malaga
 sigeyinre ti na ma pe jori,
 pe yaa ka kɔ mbe wɔ wa paa
 wɔɔnrɔ yen, paa yariyanra
 yen yembinɛ†.

⁸ Ki yaa ka pye paa fungo fɔ wa
 yen, ɲa wi yen na wɔɔnrɔ
 wɔnlɔ maga yan ndɛɛ wi
 yen na nii,
 ɛɛn fɔ na wi ka ka yen, wi mɛɛ
 ki yan fɔ wi lara ti yen
 waga.

Nakoma ki yaa ka pye paa lere
 wa yen, ɲa wɔɔɔ wì yigi,
 a wi nɛɛ wɔɔnrɔ wɔnlɔ
 maga yan ndɛɛ wi yen na
 woo,

ɛɛn fɔ na wi ka ka yen, wi mɛɛ
 wi yɛɛ yan wi yen ma te
 wɔɔɔ ki kɛɛ, yagbolo lì
 waga wi na.

Ki pyelɔmɔ nunɔba pi na fun,
 cengele woolo legere
 mbele pe yen na malaga
 gbɔɔn Siyɔn* yanwiga ki
 ni,
 pa pe yaa ka pye ma.

**Yenɲele woolo
 pe kagala kɔrɔ mbajenme**

⁹ Yaa kawa, ki to ye yɔn na;
 ye pye fyɔɔnlɔ, yaga kaa yaan.

Pe yere tila kanngi pe na, ma si
 yala duven ma pe wɔ;
 pe yen na tanri na gbali, ma si
 yala sinme welewe ma pe
 wɔ.

¹⁰ Katugu Yawe Yenɲele li ye
 jatere wi tɔn ye na;
 li yoro Yenɲele yɔn senre
 yofenne* ye yengele ke
 tɔn ye na,
 li yoro yariyanra yanfenne ye
 yere ti tɔn paraga ni.

¹¹ Koni, kagala ɲgele fuun kɛ
 naga ye na, ke yen ye yeri paa
 selege sewe wa nawa senre yen, nda
 pè selege sewe wi migili ti na, maa
 yɔn tɔn maa mara tegerɛ ni. Na ma
 kaa kan sewe jenfɔ wa yeri mbe yo
 wuu kara, wi yaa ma yɔn sogo mbe
 yo fɔ: «Mi se ya mboo kara, katugu
 wi yɔn ki yen ma tɔn, ma mara
 tegerɛ ni.» ¹² Nakoma, na pe ka ki
 selege sewe wi kan sewe mbajeen
 wa yeri mbe yo fɔ: «Ki yaga maga
 sewe ɲa wi kara.» Wi yaa ki fɔ wi
 yɔn sogo mbe yo fɔ: «Mi si sewe
 jen.»

¹³ We Fɔ* wì yo fɔ: «Ki leele
 mbele pe maa fulo na
 tanla nala gbogo pe yɔn
 ko ni win,
 pe maa na gbogo pe yɔn senre to
 ni win,
 ɛɛn fɔ wa pe nawa jatere wo ni,
 pe yen ma lali na ni.
 Na yege fyere nda ti yen pe ni, to
 ti yen ɲgasegele ɲgele pe

†29.6-7: Eza 36--37.

ma fɔɔŋɔ ma jɛn sɛnwee
piile pe yeri koro cɛ†.
14 Ki kala na, ye wele, mi yaa
koro mbaa kafɔŋŋɔɔ
naa kagbɔŋɔɔ piin,
mbe ti kaa tuun ki leele mbele
pe yɔn na;
kajɛnmbele pe kajɛnmɛ pi yaa
kɔ,
tijinliwɛ fɛnnɛ pe tijinliwɛ pi yaa
yiri waga†.»

15 Jɔɔŋɔ yɛn pe wogo,
leele mbele pe maa pe kagala
ŋgele pɛ kɔn ma tɛgɛ mbe
pye ke lara fɔ lege Yawe
Yɛnŋɛle li na,
poro mbele pe maa pe kapyegele
ke piin wa diwi wi ni,
na yuun fɔ: «Ambɔ wi yɛn na we
yaan? Ambɔ wi we jɛn?»

16 Ye ta ma pye kagala pirifɛnnɛ!
Naga yɛn ma, ki daga paa cɔŋɔ
fanrifɔ wi jate paa joro ti
yɛn wi le?

Naga yɛn ma, yaraga ŋga pɛ
gbegele, ki daga mbege
gbegelefɔ wi pye mbe
yo fɔ: «Mboro ma mala
gbegele wi le?»

Nakoma cɔŋɔ ki daga mbege yo
ki gbegelefɔ wi kan mbe
yo fɔ: «Tijinliwɛ woro ma
ni wi le†?»

**Yɛnŋɛle li yaa ka li woolo pe
jatere wi kanŋga pe na**

17 Naga yɛn ma, ye sigi jɛn wi
le?

Sanni wagati jɛnri ni, Liban tara
ti yaa kanŋga mbe pye
tire kerɛ,
ki tire kerɛ ti yaa kanŋga mbe
pye kɔɔŋɔ.

18 Ko pilige ko ni, nuŋgbojiile pe
yaa kaa sɛwɛ wi sɛnrɛ ti
nuru.

Fyɔɔnɔɔ pe yaa ka yiri wa wɔwɔ
pi ni, wa diwi wɔɔɔ li
ni; pe yaa kaa yaan pe
yɛnŋɛle ke ni.

19 Mbele pɛ pe yɛɛ tirige, ka
yaa ka koro mbaa tari
pe yɔŋrimɔ pi na Yawe
Yɛnŋɛle li fanŋga na;
sɛnwee piile pe sɔŋwɔ, mbele pe
yɛn fyɔnɔwɔ fɛnnɛ ma wɛ,
pe yaa kaa nayinmɛ nii
Izirayeli* woolo Yɛnŋɛle
kpoyi* li kala na.

20 Katugu lewɛlimbɛle se ka pye
wa naa,

mbele pe maa tɛgɛ Yɛnŋɛle na
pe yaa ka kɔ;

mbele paa pye na leele pe pɛɛle
mbe kapege pye pe na, pe
yaa ka kɔ mbe wɔ wa;

21 poro mbele paa pye na бага
leele pe na ma yo pɛ
kapege pye wa kiti
kɔnsaga,

†29.13: Mati 15.8-9; Maki 7.6-7.

†29.14: 1 Korɛn 1.19.

†29.16: Eza 45.9.

na pengele nii ca ki kiti konfenne
 pe na, na pe punngu wa
 ca ki mbogo yeyngɔ ki
 na,
 na lesinmbele pe tanga ki shoo
 pe yeri go fu.

²² Ki kala na, Yawe Yenɲele na
 l̄aa Abirahamu wi go shɔ,
 pa li yo yeɛn Zhakɔbu setirige
 woolo pe kan fɔ:
 «Koni, Zhakɔbu setirige piile pe
 se ka fere shɔ naa,
 pe se ka go sogo naa.»

²³ Katugu na pe piile paga kanla
 keɛ yɔnlɔ tunngu ki yan
 wa pe yeɛ sɔgɔwɔ sanga
 ŋa ni,
 pa pe yaa lanla meɛ ki jate fɔ ki
 yen kpoi, y,
 mi ŋa Zhakɔbu Yenɲele na li yen
 kpoi pe yaa lanla jate,
 mbaa mi ŋa Izirayeli woolo
 Yenɲele na gbogo.

²⁴ Mbele pe jatere wila pye na pe
 punngu, pe yaa tijinliwe
 ta;
 mbele p̄aa pye na kongri, pe
 yaa nagawa ta.

**Ezhipiti tara sagawa
 pi se yaraga ka yɔn**

30 ¹ Yawe Yenɲele li yo fɔ:
 «Piile mbele p̄e yiri ma je,
 jɔlɔgɔ yen pe wogo,
 pe ma pe kagala ke kɔn ma ke
 teɛ, ma si yala kee yiri
 mi yeri.

Pe ma saa yɔn finliwe* le, mba
 pi woro na nandanwa
 kala,
 ma koro na kapere ta tari kapere
 ta na.

² Pe ma konɔ li le ma kari wa
 Ezhipiti tara,

ma si yala paa na yewe,
 pe ma saa pe yeɛ karafa wa
 Farawɔn* wi fanɲga ki
 nɔgɔ,

mbe sa larasaga ja wa Ezhipiti
 tara yinme pi ni.

³ Ye larasaga wa Farawɔn wi
 yeri, ki yaa ka songɔrɔ
 mbe pye fere kala ye yeri;
 ye larasaga wa Ezhipiti tara, ki
 yaa ka songɔrɔ mbe pye
 go sogowo kala ye yeri.

⁴ Ye yekeele p̄e ye wa Zowan ca
 makɔ,
 ye pitunmbolo gbɔɔlɔ p̄e gbɔn
 wa Hanesi ca makɔ.

⁵ Eɛn fɔ pe ni fuun pe yaa ka fere
 shɔ Ezhipiti tara woolo pe
 wogo na,

katugu pe yen cɛnlɛ woolo mbele
 pe se ya yaraga ka yɔn
 lere kan,

pe se ka ya mbe pe saga,
 nakoma mbe pe wogo ki yɔn;
 eɛn fɔ Ezhipiti tara woolo pe
 kala li yaa ka pye pe yeri
 fere naa tifagawa kala.»

⁶ Senre nda ti yo Negevu* tara
 yaayoro ti wogo na ti nda
 fɔ:

«Tara nda jɔlɔgɔ naa lawɔrɔ yen
 wa ti ni,

jara neele naa jara penne pe yen
wa ti ni,
meere naa woggo pege nga ki
maa yinrigi sire na ti yen
wa ti ni,
pe ma pe yarijende tuguro ti
taga sofilele pe na,
ma pe yarijende songbanga
woro ti taga yongomeye
pe na, ma ki tara ti kon
ma yiri,
mbe sa ki yarijende ti kan cenle
la yege yeri, cenle na li se
ya yaraga ka yon pe kan.

⁷ Ezhipiti tara sagawa pi yen
wagafe, pi se ya yaraga
ka yon.

Ki kala na, mi yen naga yuun ki
tara ti wogo na fo:
«Tinme gbog yirigefo, mba pi se
ya yaraga ka pye.» »

Yenjele li woolo pe yiri ma je

⁸ Koni, yiri ma sa ki kagala
ke yonloggo pe yege na
sinndelege paparapa ka
na;
ma ke yonloggo selege sewe nga pe
ma migi wa na,
jango ke koro wa wagati nga wila
paan wa yege wi kala na,
mbe pye paa serefo yen sanga
pyew fo tetete.

⁹ Katugu pe yen cenle na li yiri
ma je,
pe yen piile mbele pe maa
yagbogolo finlele,
pe yen piile mbele pe woro na
jaa mbaa Yawe Yenjele li
lasiri senre ti nuru.

¹⁰ Pe maa ki yuun Yenjele yon
senre yofenne* pe kan fo:
«Yaga kaa Yenjele yon senre
yuun naa.»

Pe maa ki yuun yariyanra
yanfenne pe kan fo:
«Yaga kaa yariyanra kaselege
woro yuun we kan!

Yaa sentanra to ce yuun we kan,
yaa lefanlaga senre yuun we
kan.

¹¹ Ye kee wo wa konjo jene li ni,
ye ke ye kozinne li wa!
Yaga kaa Izirayeli* woolo
Yenjele kpoyi* li senre
yuun we yege songwo
naa.»

¹² Ki kala na, pa Izirayeli woolo
Yenjele kpoyi li yo yeen
fo:

«Ki kaa pye ye je ki senre nda ti
na,
ma ye jigi wi taga lewelewe
kapyere naa nambara wo
na,

mari pye ye keendagaserege,
¹³ ki kala na, ki kambasinnde ti
yaa pye ye yeri
paa jenwsaga ma kaa pye mbogo
nga ki yaraga ki na, ma
yeri we,
ki mbogo ki ma kaa fo ma to
yonlo nungba.

¹⁴ Ki yaa ka to mbe yaari paa
yege nga na joro coggo ma
to ma yaari we,
mbe yaari wongowonggo fo yaraga
se koro wa ki ni,

tisege se ta wa ki ni nga pe mbe
ya tege mbaa kasɔn woo
ki ni,
nakoma mbaa tɔnmɔ kori ki ni
tɔnmɔ wege ni.»

Ye koro yew ye taga Yenjele li na

¹⁵ Kona, a we Fɔ*, Yawe Yenjele,
Izirayeli woolo Yenjele
kpoyi li sho fɔ:

«Na yaga sɔngɔrɔ mbe pan mi
ɲa Yenjele na kɔrɔgɔ,
mbe ye jatere wi tege laga
nɔngba, pa ye yaa sho.

Na yaga yege to, mbe ye jigi
wi taga na na, pa ye yaa
fannga ta.

Ɛɛn fɔ yee si yenle ki na.

¹⁶ A ye sho fɔ: «Ayoo, we yaa
lugu shɔnye na mbe fe!»

Ɛɛn koni, yaa fee fasi!

A yè sho fɔ: «We yaa lugu shɔnye
na, mbele pè wege!»

Ki kala na, mbele pe yaa taga ye
na mbaa ye puro, pe yaa
wege mbe we ye na.

¹⁷ Ye ni, nambala wagakele (1
000) yaa ka fe ye juguye
nɔngba yegɛ;

ye juguye kanjurugo yaa ti ye ni
fuun ye fe,

fɔ mbe ti ye sanmbala ye koro
nɔngba nɔngba paa pe ma
kaa tiyala kan yanwira go
na,

paa dirapoye yen tinndi wa go
na.»

Yenjele li yinriwe taga kɔ gbɔgɔ

¹⁸ Kona ki ni fuun, Yawe

Yenjele li yen na jaa mbe
ye yinriwe ta,

ye yungbɔgɔrɔ yen na jaa mbe
pye li na,

katugu Yawe Yenjele li yen
Yenjele na li yen ma sin.

Mbele fuun pe maa wele li yeri,
ferewe yen pe woo.

¹⁹ Yoro Siyɔn* ca fenne, yoro
mbele ye yen ma cen wa
Zheruzalemu ca,

ye se kaa gbele naa.

Na yaga ka gbele mbe Yenjele li
yeri, a ligi logo,

li yaa ye yinriwe ta.

Na liga ka ye gbelege ki logo, li
yaa ye yɔn sogo.

²⁰ We Fɔ wi yaa yaakara kan ye
yeri ye jorisanga wi ni,
mbe ye kan tɔnmɔ ni ye jɔbɔgɔ
sanga wi ni.

Ye nagafenne pe se ka lara ye na
naa;

ɛɛn fɔ ye yaa kaa pe yaan
gbɔgɔyi.

²¹ Na ye kaa kee kalige kee yeri,
nakoma kameɲge kee
yeri,

ye yaa kaa ki senre nda ti nuru
ye pungo na fɔ:

«Konɔ li na, yaa tanri li na!»

²² Kona, warifuwe ɲa yè
maramara ye yaara
yanlere nda yè te ti na,

konaa te ŋa yè gbɔn ma mara
 ye yarisunndo nda yè
 gbegele tugurɔn ni ti na,
 ye daga mbaa ti jate fyɔngɔ* ni.
 Ye yaa ka ki yaara ti koli mbe
 sari wa paa fyɔngɔ yaara
 yɛn,
 mbe sigi yo ti kan fɔ: «Ye kari ye
 wɔ laga!»

²³ Pa ko na, yariluguro nda yè
 lugu wa tara ti ni,
 Yenŋele li yaa tisaga ki yaga ki
 pan ti na.
 Yarilire nda ti yaa ka yiri wa
 tara ti ni, ti yaa pye mbe
 yɔn, mbaa fanŋga nii lere
 ni.

Ko wagati wo ni, ye yaayoro
 kasara ti yaa ka pye mbe
 yɔn mbe tugbɔlɔ.

²⁴ Nere to naa sofilele mbele pe
 maa fali wa kere ti ni,
 pe yaakara ti yaa ka pye kɔ ni,
 mbe tanla;
 yan ŋga pe maa kaa, pe yaa kaga
 fe mbege cɔnri yarilire
 fekanŋgaga naa teli ni.

²⁵ Ye juguye pe gbopilige ki na,
 ki pilige ŋga sanŋgazoye
 titɔnlɔmbɔlɔ pe yaa ka
 toori,
 tɔnmɔ yaa kaa fuun legere mbaa
 yinrigi wa yanwira nda ti
 yagara ti ni fuun na ti go
 na,

konaa tinndiye mbele fuun pè
 yagara pe go na.

²⁶ Yawe Yenŋele li ka kaa li
 woolo pe sagbanra ti foo
 pilige ŋga ni,

mbaa pe welegesara ti sagala
 pilige ŋga ni,
 pa yenŋe ki yanwa pi yaa ka
 gbɔgɔ paa yɔnlɔ ki yanwa
 pi yɛn.

Yɔnlɔ ko yanwa po yaa ka gbɔgɔ
 gbɔgɔsaga kɔlɔshyɛn,
 mbe pye paa piliye kɔlɔshyɛn
 yɔnlɔ yanwa yɛn, mba pi
 gbogolo pi yɛɛ na.

Yenŋele li yaa malaga gbɔn Asiri tara fenne pe ni

²⁷ Ye wele, Yawe Yenŋele lo yere
 jate li yiri taleere ta ni na
 paan,

li nanŋbanwa pi yɛn na sorogi
 ma weli paa kasɔn yɛn.

Li yɛn na paan paa kambaaga
 wɔgɔ gbenŋe yɛn;

li senpaara ti yɛn na fyere gbɔrɔ
 waa,

li yɔn senre ti yɛn paa kasɔn yɛn,
 ŋga ki yɛn na sorogi.

²⁸ Li yɔn tifelege ki yɛn paa
 lafogo yɛn ŋga ki yin ma
 jaraga,

ŋga ki tɔnmɔ pi ma lere yigi fɔ
 wa wi yɔlɔgɔ;

li yaa ka cengele ke jele mbe ke
 yuguyugu wa li jɔgɔwɔ
 pye kenme wi ni.

Li yaa ka karafe le wa cengele
 woolo pe yɔnrɔ ti na, mbe
 kari pe ni wa laga ŋga pe
 woro na jaa.

²⁹ Yoro Zheruzalemu ca woolo,
 yoro wo na, ye yaa kaa yuuro koo,
 paa yege ŋga na ye maa ki piin
 yembinɛ ye fetiye piliye yi na we.

Ye nawa pi yaa ka yinngi, paa yege
 nga na pe ma kaa na wegele wiin
 leele mbele kan, pe yen na tanri na
 kee wa Yawe Yenjele li yanwiga ki
 na, wa Izirayeli woolo pe go sigefo
 nga wi yen paa walaga yen wi yeri.

³⁰ Yawe Yenjele li yaa li
 wunluwo magala li yirige
 mbe para,

leele pe yaa kali fannga kee ki
 yan ki yen na tinrigi pe
 na, mbe pe gbɔn wa li
 nanɔbanwa gbɔɔ pi ni,
 naa li kasɔn yinne na li yen na
 sorogi li ni,

naa tisagbɔɔ ni, naa tisaga
 tifelege ni, konaa
 sinndeere tisaga ni.

³¹ Kona, na Asiri tara fenne
 paga ka Yawe Yenjele li
 magala li logo, pa pe yaa
 la seri fyere ti kala na;

li yaa ka pe gbɔn li gbegɛ ki ni.

³² Gbegɛ gbɔnsaga nunɔba
 nunɔba nga fuun Yawe Yenjele li
 yaa pe gbɔn mbe pe koro, pe yaa
 pimbigile naa ngɔni magala logo
 li woolo pe yeri. Yawe Yenjele lo
 jate li yaa ka malaga ki gbɔn pe ni
 li fannga kee ki ni.

³³ Maga le wa wagati titɔnlɔwo
 ni, kasɔn gbɔɔ ka yen ma
 gbegɛle mako,

ki yen ma gbegɛle Asiri tara
 wunlunaɔa wo mege ni.

Ki yen ma jugo, ma pyeele,
 kasɔn gbɔɔ li, naa kanngire
 legere ni;

Yawe Yenjele li yɔn tifelege ko
 ki yaa ki mu mbege pye

paa kiribi kasɔn yinne
 gbɔɔ yen.

**Mbele pɛ pe jigi wi taga Ezhipiti
 tara ti na, jɔlɔɔ yen pe wogo**

31 ¹ Leele mbele pe yen na kee
 wa Ezhipiti tara, mbe sa
 sagawa lagaja wa, jɔlɔɔ
 yen pe wogo!

Poro mbele pe ma pe kee ki
 kan ma sere Ezhipiti tara
 shɔnye pe na,

ma pe jigi wi taga malaga
 gbɔnwotoroye pe legewe
 pi na,

konaa ma pe jigi wi taga shɔn
 lugufenne pe fannga ki
 na;

ɛɛn fo paa la wele Izirayeli*
 woolo Yenjele kpoyi* lo
 yeri,

paa sila Yawe Yenjele li lagajaa.

² Ma si yala lo fun, li yen ma
 jilige,

li ma jɔlɔɔ wa lere na,

laa li yɔn senre ti kannga.

Li ma yiri lepeepe pe gbogolomɔ
 pi kɔɔɔ,

li ma kambasinnde pyefenne pe
 sagawa pi jɔɔ.

³ Ezhipiti tara fenne pe yen
 senwee piile, pe woro
 Yenjele;

pe shɔnye pe yen yaayoro ko ce,
 pe woro Yenjele yinne.

Na Yawe Yenjele li kali kee ki
 yirige,

ɔa wila sagawa piin, wi yaa
 kurugo,

ɔa pe yen na sari wi yaa to.

Pe ni fuun shyen pe yaa pinle
mbe tongo mbe ko ja.

**Yenjele lo nungba li yen
Zheruzalemu ca ki shofa**

⁴Yawe Yenjele ligi yo na kan fo:

«Jara nakoma jara yirifonno wi
maa kuunru wi kagboro
ti go na yege nga na,
ali na paga yaayoro konrifenne
legere yeri wi na,
pe tinme pila fyere wa wi na,
pe legewe pila wi sunndo wi kon
wi na,

ki pyelomo nungba pi na fun,
Yawe Yenjele na yawa pi
ni fuun fo, li yaa ka tigi
mbe pan mbe malaga gbun wa
Siyon* yanwiga ki na,
konaa wa ki tinndi wi na.

⁵Yege nga na sannjele li ma li
kanwira ti sanga mari
jaraga mali piile pe ton,
ki pyelomo nungba pi na fun,
Yawe Yenjele na yawa
pi ni fuun fo li yaa kaa
Zheruzalemu ca ki go
singi mbege sho,

li yaa kaga go yirige mbege wo
kala.»

⁶Koni, yoro Izirayeli* woolo
wele, Yenjele na ye yiri ma je li na
pew, ye songoro ye pan li korogo.

⁷Ko pilige ko ni, ye warifuwe
yarisunndo, naa ye te yarisunndo
nda ye gbegele ye kapere keyen yi
ni, ye ni fuun nungba nungba ye
yaa kari wa.

⁸«Tokobi wa yaa ka Asiri tara
fenne pe gbo, nga wi woro
lere woo;

tokobi nga wi woro senwee pyo
woo, wo wi yaa ka pe
tongo.

Pe yaa ka fe ki tokobi wi yege
mbe ta mbe sho.

Pe juguye pe yaa ka pe
lefombolo pe yigi mbe
kari pe ni kulowo tunndo
ni.

⁹Nga wi yen pe lenaga fannga fo
jenne, wi yaa ka fe fyere ti
kala na;

pe malingbokolotee teele pe yaa ka
fye mbe fe mbe pe dirapo
wi yaga.»

Yawe Yenjele lo li yo ma,
lo na li kason ki yen na yiin wa
Siyon ca,

lo na li kason gbogo ki yen wa
Zheruzalemu ca.

**Wunlunaga nga wi
yen ma sin wi kala**

32 ¹Ye wele, wunlunaga wa
yaa ka cen mbaa wi
wunluwo pi piin kasingge
ni†;

wi tara teele pe yaa kaa tara ti
yege sinni kaselege ni.

²Pe ni fuun nungba nungba pe
yaa ka pye paa larasaga
yen, mbaa lere go singi
tifelege ki na,

†32.1: Wunlunaga wa yaa ka cen mbaa wi wunluwo pi piin kasingge ni: Ki yaa pye ki wunlunaga wo wila pye Ezekiyasi we.

mbe pye paa go yen, nga ki ma
 lere go tɔn tisaga tifelege
 ki na,
 mbe pye paa lafogo yen, nga ki
 yen na fuun wa lawaga ki
 ni,
 paa walingunɔ go beɲge ka yen,
 nga ki yen na yinme waa
 lawaga tara ta na.

³ Leele mbele pe yen na yaan, pe
 yengele ke se ka wɔ pe na;
 mbele pe yen na nuru, pe yaa ka
 nunɔgbolo jan jenge.

⁴ Leele mbele jatere woro pe
 ni, pe yaa ka tijinliwe ta
 mbaa kagala kɔrɔ jenni;
 mbele pe yen dagbara fenne, pe
 yaa kaa para pe senre ti
 laga.

⁵ Pe se ka lembige ki tege
 megbɔgo na,
 nakoma mbe nambara fɔ wi pye
 legbɔɔ.

⁶ Lembige ki maa lembigewe
 senre yuun,
 kapege ko wi maa sɔnri wa wi
 kotogo na mbe pye;
 wi maa Yawe Yenɲele li tifaga,
 na para nali mege jogo.
 Wi ma lere ɲa funɔgo yen wi na,
 wi yaga lawara ni,
 mbe lere ɲa wɔgo yen wi na, wi
 kun tɔnmɔ pi ni.

⁷ Nambara fɔ wi kapyere ti ma
 pye ma tisaw;
 wi ma kapege ki gbegele wa wi
 nawa,

janɔgo mbaa mbele pe yen tege
 na pe jɔlɔ wi yagbogowo
 senre ti ni,
 ali mbege ta fyɔnwɔ fɔ wi yen
 wi tanga na wa nga wila
 yuun ki ni.

⁸ Eɛn fɔ lejenge we, kajenge ko
 wi maa sɔnri,
 wi ma koro na kajenge piin.

**Yerewe mba pila kan
 Zheruzalemu ca jeele pe yeri**

⁹ Yoro jeele mbele ye yen na ye
 yinwege ki piin yeyinɲge
 na,
 ye yiri ye logo na yeri!
 Yoro sumbonɔ mbele ye yen ma
 taga ye yeɛ na,
 ye nunɔgbolo jan yanla senre ti
 logo!

¹⁰ Na yeɛle nunɔgba naa piliye
 jenri ka toro mbe kɔ,
 yoro mbele ye yen ma taga ye
 yeɛ na, ye yaa kaa seri;
 katugu ɛrezɛn* pire se ka ta mbe
 cɔ,
 yarilire kɔngɔ se ka pye wa naa.

¹¹ Yoro jeele mbele ye yen na ye
 yinwege ki piin yeyinɲge
 na, ye sunndo wi yaa kaa
 kɔɔn ye na!
 Yoro mbele ye yen ma taga ye
 yeɛ na, yaa seri fyere ti
 kala na!

Ye ye yaripɔrɔ ti wɔ ye yeɛ na,
 ye koro waga,
 ye jatere piriwen yaripɔrɔ le ye
 yeɛ na.

¹² Yaa ye kotooro ti gbɔɔn
 kayanɲa ki kala na,

yaa gbele ye keere tiyonro ti kala na,
 konaa ye ezezen keere nda ti maa seni jenge ti jogwo pi kala na.

¹³ Yaa gbele na woolo pe tara ti kala na,
 to nda wuuro naa yantiire wuuro yiri wa ti ni mari ton,
 ali ma yiri fun wa pe yinre ti ni fuun ti ni, to nda nayinme la pye wa ti ni
 konaa ma yiri wa ki ca nga kila pye ma yin yogrimo ni ki ni.

¹⁴ Katugu wunluwo go ki koro waga,
 ca nga kila pye na tinme gbwo yinrigi pege yaga waga.
 Ofeli laga tinndi wo naa malaga sigesanngazo titonlwo wi ni, ti yaa ka pye kataga fo sanga pyew;
 ti yaa ka pye yan sofilele pe yanrisaga konaa mbe pye yaayoro ti kasaga.

Kasinngge ki tonli wi yaa pye yeyinngge

¹⁵ Ki yaa pye ma fo sa gbwn pilige nga ni Yenjele li yinne li yaa ka yiri wa naayeri mbe tigi we na;
 kona gbinri* wi yaa ka kannga mbe pye tire kere,
 mbe tire kere ti kannga mberi pye kolgo.

¹⁶ Ko sanga wo ni, pe yaa kaa tanri kasinngge na wa gbinri wi ni,

kasinngge yaa ka pye wa tire kere ti yen tara nda ni ti ni.

¹⁷ Kasinngge ki tonli wi yaa ka pye yeyinngge,
 kasinngge ki pungo kala li yaa ka pye mbe koro ma yee kan konaa mbe pye yeyinngge na pow fo sanga pyew.

¹⁸ Na woolo pe yaa ka pye mbe cen yeyinngge laga na,
 wa yinre nda kanngbanga se ya gbwn pe na we,
 wa wogosara nda ti yen pow.

¹⁹ Sinndere tisaga ki yaa ka kolgo tire ti tongo,
 mbe ca ki ya pew.

²⁰ Een fo yoro wo na, ferewe yen ye woo,
 yoro mbele ye maa yariluguro nuru lro yonro ti lagapyew ki na,
 mbe ye nere naa ye sofilele pe sanga mbe pe wa paa yanri pe ye.

Jogwo pyefo wi jolgo kala

33 ¹ Mboro na ma yen na jogwo pi piin, mbe sigi ta pe fon jogo gben,
 mboro na ma yen na java wi piin, mbe sigi ta pe fon java gben,
 jolgo yen ma wogo!
 Na maga ka jogwo pi pye mbe ko sanga na ni,
 pe yaa koon jogo fun;
 na maga ka java wi pye mbe sa ko sanga na ni,
 pe yaa koon java fun.

²E, Yawe Yenņeļe, we yinriwe
ta,
we jigi wi yen mboro na.
Ki yaga maa fanņga kaan we
yeri pilige pyew,
konaa maa we shoo we jolņo
sanga ni.

³Na ma ka tinme gbōo yirige,
leele pe maa fee;
na ma ka yiri mbe yere, cengeļe
ke ma gbōn ma jaraga.

⁴Juguye pe yen na pe kee yaara
ti koli pe yeri paa yege
ņga na gbatō ma kaa
yirilire ka we,
pe yen na gbinri ti na paa
kambeere legere yen.

⁵Yawe Yenņeļe li yen yaraga
pyew ki go na,
katugu li yen ma cen wa naayeri,
li kaselege konaa kasiņņge ki
ni ti lenge wa Siyōn* ca
lagapyew ki ni.

⁶Yoro mbele ye yen we Fō* wi
woolo, ye yinwege piliye
yi ni fuun yi ni, wi yaa la
ye go singi;
tijinliwe po naa kajenme pi ni, ti
yen yarijende nda ti ma
shōwō kan lere yeri;
mbaa fyē Yawe Yenņeļe li yege
ko ki yen ye yarijende
sōņņbanga woro re.

Yawe Yenņeļe li yaa li woolo pe saga

⁷Ye wele, nambala kotogofenne
pe yen na jōrņgi wa ca
nawa koņņgolo ke ni,
pitunmbolo mbele pāa kari sa
yeyiņņge ki lagaja pe
yen na paan na gbele
ņņbanga†.

⁸Koņņgbōrō ti koro waga,
lere kpe woro na toro wa
koņņgolo ke ni naa.
Jōgōwō pyefō wi yōn finliwe* pi
jōgō,
wi serefenne pe tifaga,
wii lere wo wa kpe jate.

⁹Kunwō kayanņga to wa tara ti
ni, ti tōņņo.
Liban tara ti fere shō, tire ti yen
na waga,
Sarōn tara ti pye paa gbinri*
yen,
Bazan tara tire naa Karimeli
yanwira tire ti ni ti
yangara ma wo.

¹⁰Yawe Yenņeļe li yo fō: «Koni
mi yaa yiri mbe kala la
pye,
koni mi yaa yiri mbe yere,
ee, koni mi yaa na gbōgōwō pi
naga.

¹¹Kagala ņgele yē kōn ma tēge
mbe pye, ke yen paa yan
waga yen,
na kaga ka pye sanga ņa ni, ke
yaa pye paa yan sigire
yen;

†33.7: 2 Wunlu 18.13-37.

ye yɔn tifeleɛ ki yaa pye paa
 kasɔn yen mbe ye sogo.
¹² Cengele woolo pe yaa ka sogo,
 mbe pye paa cɔnrɔ fire
 yen,
 nakoma paa wuuro yen nda pɛ
 kɔn ma wa kasɔn, ti yen
 na sori.»

¹³ Yoro mbele ye yen wa lege,
 ye nunɓbolo jan ye
 kapyegele ngele mi pye
 ke senre logo,
 yoro mbele ye yen na tɔn, yawa
 mba pi yen na ni ye daga
 mboo jen.

¹⁴ Kapere pyefenne pe sunndo
 wi yen na kɔn pe na wa
 Siyɔn ca,
 mbele pe woro na fyɛ Yenɗele li
 yege pe yen na seri fyere
 ti kala na.
 Pe yen na pe yɛɛ piin fɔ: «We ni,
 ambɔ wi mbe ya koro le
 ki kasɔn nɗbanli nɗa ki se
 figi ki tanla?»

¹⁵ Lere nɗa wi maa tanri kasiɗɗe
 ki na,
 lere nɗa wi maa kaselege senre
 yuun,
 lere nɗa wi ma je tɔnli pee na,
 lere nɗa wi ma je yarikanra
 nda pe ma shɔ mbe tɔn
 kaselege ki na ti na,
 lere nɗa wi maa nunɓbogolo ke
 tɔn, janɗo wiga ka ta
 mbaa legbogo senre nuru,
 lere nɗa wi maa yengele ke tɔn,
 janɗo wiga ka ta mbaa

kapege pyewe pi yaan
 yenle ni,
¹⁶ ko lerefɔ wo wi yaa ka cɛn wa
 naayeri lara ti ni,
 waara lara nda ti yen fanɗa ni,
 to ti yaa pye wi larasaga
 ye;
 yaakara ti yaa la kaan wi yeri,
 tɔnmɔ fun pi se kɔ wi yeri.

Zheruzalemu ca ki yaa ka shɔ

¹⁷ Ye yaa ka wunlunɗa wo naa
 wi tiyɔnwɔ pi yan yengele
 ni,
 ye yaa ka tara ti yan naa ti
 gbeme pi ni fuun pi ni.
¹⁸ Ye yaa ka nawa to ye fyere
 kagala ngele kɛ toro faa
 ke na.

Ye yaa kaa yewe mbaa yuun fɔ:
 «Sewe yɔnɔɔɔɔ nɗa wi
 maa nizara penjara ti jinri
 wi yen se yeri?
 Nizara shɔfɔ wi yen se yeri?
 Sanɗazoye titɔnɔmbɔɔ kɔrɔsifo
 wi yen se yeri?»

¹⁹ Ye se ka ki leele mbele pe yen
 yɛɛ nagawa ni pe yan naa;
 ki leele mbele pe senre ti logowo
 pi yen ma nɗban, ye se ya
 mberi jen;
 ki leele mbele pe senre ti yen ma
 piri, ye se ya mberi logo
 mbe wali ti na.

²⁰ Ye Siyɔn ca ki wele, we maa
 we sherege fetiye pe piin
 ca nɗa ni koyi;

ye yaa ka Zheruzalemu ca ki
yan, ki ca nga ki yen pɔw
we;

ki paara yinre* ti se ka kɔlɔgi
mbe wɔ wa ti yɔngɔlɔ ke
ni,

paara yinre ti kankanɔgagala ke
se ka kɔlɔgi naa,

ti pɔmanda ti se ka kɔɔnlɔ naa.

²¹ Pa Yawe Yenɔjele li yaa li
gbɔgɔwɔ pi naga we na
wa ki laga ki na;

ki yaa pye laga nga gbaanla
tugbɔmbɔlɔ yen wa konaa
laforo tugbɔwɔ ni.

Malingbɔɔnlɔ tɔnmɔkɔwɔ se kaa
tooro wa,

tɔnmɔkɔwɔ tugbɔwɔ ti se kaa
tooro wa fun.

²² Katugu Yawe Yenɔjele lo li yen
we yege sinɔ we,

Yawe Yenɔjele lo li yen we
yekelewe we,

Yawe Yenɔjele lo li yen we
wunluwɔ we,

lo li yaa we shɔ.

²³ Yoro Asiri tara fenne wele,
ye tɔnmɔkɔwɔ gbenge ki
manda ti yɔgɔwɔ,

tɔnmɔkɔwɔ ki parigbɔgɔ ki ma
pɔ tiyala titɔɔnlɔ na na,
manda ti woro ma pɔ ma
ngban li na,

tii ya mbaa tɔnmɔkɔwɔ ki
parigbɔgɔ ki tile naa,
mbege kan ki yenge
tifelege ki na.

Ki pye ma, pe yaa ka pe kee
yaara ti legere koli mberi
yeele pe yee na;

ali jeɔgɔlɔ fenne pe yaa ka sa
yaara ta koli fun.

²⁴ Zheruzalemu ca woolo wa
kpe se ka yo fɔ: «Mi woro
ngbaan.»

Leele mbele pe yen ma cen
wa Zheruzalemu ca, pe
kambasinnde ti yaa ka
kala yaga pe na.

Yenɔjele li yaa ka kiti kɔn Edɔmu tara woolo pe na

34 ¹ Cengele woolo ye fulo laga
ye logo!

Tara nunɔgba nunɔgba pyew
woolo, ye nunɔgbolo jan
ye logo!

Tara to naa ti nawa yaara ti ni
fuun, yaa nuru,
konaa dunruya wo naa wi nawa
yaara ti ni fuun ti ni.

² Katugu Yawe Yenɔjele li nawa
ngban cengele ke ni fuun
ke ni,

li kɔnrɔ tendorogo ki yen ke
malingbɔɔnlɔ ngbeleye yi
ni fuun yi ni.

Li yaa ke tɔngɔ mbe ke wɔ wa,
li yaa ke kan pe ke gbogbɔlɔ
gbo.

³ Pe woolo mbele pè gbo, pe yaa
ka pe wa wa tara ti na,
gboolo pe yaa kaa lugo, pe
kasanwa pi yaa kaa fuun
wa yanwira ti na.

⁴ Yaara nda fuun ti yen wa
yenɔjele na, ti yaa ka yan,

naayeri wi yaa ka migili paa
 yege nga na pe ma selege
 sewe migili we;
 naayeri yaara ti ni fuun ti yaa ka
 toori
 paa yege nga na ezezen* tirige
 were ma kaa fanla ma
 kaanla ma toori,
 paa yege nga na figiye* tige were
 ma kaa fanla ma kaanla
 ma toori we†.

⁵ Yenjele li yo fo: Na tokobi
 wi tin kasanwa pi ni wa
 naayeri, fo a wi yege kila
 kanngi;
 koni wi yen na tinrigi Edomu
 cenle woolo pe na,
 ki leele mbele migi kon maga
 tege mbe pe tongo mbe pe
 ko pew we.

⁶ Yawe Yenjele li tokobi wi
 yen ma fa kasanwa pi ni
 lagapyew,
 yanlaga ki yen ma fa wi na.
 To ti yen simbapiile naa sikapene
 kasanwa we,
 naa simbapene pe jinngele
 yanlaga ki ni;
 katugu pe yaa saraga* ka wo
 Yawe Yenjele li yeri wa
 Bozira† ca,

pe yaa leele pe gbogbo gbo wa
 Edomu tara.

⁷ Ki wagati nungba wi ni,
 yannere ti yaa ka toori,
 naa napene kонаa naneele pe ni;
 pe tara ti yaa ka kasanwa pi wo
 mbe tin,
 taambugo ki yaa kaa yanni
 yanlaga ki ni†.

⁸ Katugu ki pilige ki yen kayanga
 wopilige Yawe Yenjele li
 yeri,
 kонаa ma pye kapere ti fogo ton
 yele, mbe Siyon* ca ki
 kayanga wo.

⁹ Edomu tara laforo tonmo pi yaa
 ka kannga mbe pye nguro
 woro tonmo;
 ti taambugo ki yaa kannga mbe
 pye paa kiribi* yen,
 tara ti yaa ka pye paa nguro
 woro tonmo yen, mba pi
 yen na sori.

¹⁰ Ki kason ki se figi yonlo na, ki
 se si figi yembine;
 ki wirige ki yaa la yinrigi sanga
 pyew.

Edomu tara ti yaa ka koro kataga
 sanga pyew fo tetete,
 lere kpe se ka toro wa ti ni naa
 fyew.

†34.4: Naga 6.13-14.

†34.6: Bozira ca kila pye Edomu tara ca ko ka, nga yaayoro korowo pila pye ma gbogo wa ki ni. Kila pye wa Kogje kuwo wi yonlo yirisaga kee ki na mbe kari yonloparawa kamege kee yeri; ti sogwo pi mbaa culo nafa ma yiri ke ma yiri kangurugo yon ko tin.

†34.5-7: Eza 63.2-6; Zhere 49.7-22; Eze 25.12-14; 35.1-15; Amo 1.11-12; Abi 1-14; Mala 1.2-5.

¹¹ Lɔgɔ simbaala naa njuguniye
poro pe yaa kari shɔ
mberi ta;

gbinṅgbiinle naa kaankaanye
poro pe yaa kari pye pe
censaga.

Yenṅele li yaa ka jɔgɔwɔ
pyemana tɛgɛ mbe tara ti
taanla mberi tɔngɔ,
mbe mbogo sinmana tɛgɛ mberi
taanla mberi jɔgɔ.

¹² Legbɔɔɔ se ka pye wa pe ni
mbe wunluwɔ wa yɛgɛ
tɛgɛ,
tara teele pe yaa ka kɔ mbe wɔ
wa.

¹³ Wuuro yuguyugu wi yaa ka fi
wa pe wunluwɔ yinre ti
ni,
yanpege naa wurufire yaa ka fi
wa pe malaga sigeyinrɛ*
ti ni.

Ti yaa ka pye kombokara ti
censara
konaa kɔnrɔsogoloye pe
larasaga.

¹⁴ Cenre to naa komboolo pe ni,
pe yaa kaa pe yɛɛ finli
wa;

likatɔɔye pe yaa kaa pe yɛɛ yinri
wa,
gbinṅgbiinle† pe yaa kari pye pe
censaga,
katugu pe yaa ka wogosaga ta
wa ti ni.

¹⁵ Wɔɔgɔ ki yaa titegɛ kɔn wa
mbege jenrewe pi se wa,

mboo tɔn fɔ pi sa jiri, mbe sigi
pire ti gbogolo wa ki yɛɛ
nɔgɔ.

Petɛɛle pe yaa kaa pe yɛɛ
gbogolo wa,
pe ni fuun nungba nungba naa
pe pinleyɛenle.

¹⁶ Ye Yawe Yenṅele li senre sɛwe
wi segesege, yoo kara, ye
yaa ki yan wa fɔ:

Ki yanyaara nda ka kpɛ se la wa
ti ni,
ka kpɛ se kaga pinleyɛenle wi la;
katugu Yawe Yenṅele lo jate ligi
yo wa li yɔn ki ni,

li yinne lo li ki yaara ti gbogolo.

¹⁷ Yenṅele lo jate li pete gbɔn ma
ti ni fuun nungba nungba
ti tasaga kan ti yeri,
lo jate lo li tara ti taanla mana
ni mari yɛɛle ti na.

Ti yaa ka pye ti woro fɔ sanga
pyew,

ti yaa ka cɛn wa ti ni sanga pyew
fɔ tetete.

Yenṅele woolo pe sɔngɔrɔkala ma yiri wa kulowo pi ni

35 ¹ Gbinri* wo naa tara nda
tì waga ti ni, ti yaa kaa
yɔgɔri,
funwa laga falafala tara nda tì
waga ti yaa kaa yɔgɔrimɔ
kɔṅgɔɔ waa,

†34.14: ɪga kɪ yo fɔ *Gbinṅgbiinle*: Eburuye senre ti ni pɛgɛ yo ma yo fɔ Liliti. Pele yen naga sɔnri ma yo fɔ wa Babilɔni tara fenne pe yeri, ki mege kila pye gbosho nɔ wo wa mege.

tire yaa fi wa mbe yarifyeenre
yirige mbe yon, paa
wasege yan yen.
2 Funwa laga falafala ki yaa
ka yarifyeenre yirige
lagapyew,
lagapyew ki yaa kaa nayinme
nii, mbaa yagorimo yuuro
koo.
Liban tara yanwira ti gbogowa
po cenle li yaa kan ti yeri,
Karimeli yanwira to naa Saron
laga falafala ki ni, ti
tiyowa po cenle li yaa
kan ki yeri.
Leele pe yaa ka Yawe Yennele li
gbogowa yanwa pi yan,
pe yaa kali tiyowa pi yan.
3 Leele mbele pe te, a pe keyen
yi fanla pe na, ye fannga
le pe ni;
mbele pe kannguuro tila seri pe
na, ye fannga le pe ni.
4 Mbele pe sunndo wila koon pe
na, yege yo pe kan fa:
«Ye kotogo le ye yee ni, yaga ka
fyε.
Ye wele, ye Yennele li na li yen
na paan mbe ye kayanga
ki wa ye kan,
mbe kapege nga ye juguye pe
pye ye na ki foga ton pe
na ye kan.
Yennele lo jate li yaa pan mbe ye
sho.»
5 Ko wagati wo ni, fyoonlo pe
yaa kaa yaan,

nungbojiile pe yaa kaa nuru.
6 Jejogolo fenne pe yaa kaa yeni
mbaa kanni paa wolowo
yen,
bomboolo pe yaa kaa yagorimo
yuuro koo wa pe yon.
Katugu tonmo yaa ka janri mbe
yiri wa gbinri wi ni mbaa
fuun,
laforo yaa kaa fuun wa lawaga
tara ti ni†.
7 Lawaga tara nda ti maa sorogi,
ti yaa ka kannga mbe pye
lambaaga,
tara nda tonmo woro wa ti yaa
kannga mbe pye puluyo
ni.
Kombokara tila pye na sinlele
lara nda na, gbagara naa
loga yon yan yaa ka fi wa
ti ni.
8 Konso la yaa ka pye wa ki laga
ki ni, pe yaa kaa li yinri
Konso kpoyi.
Lere nga wi yen fyongwa* ni wa
kpe se ka toro wa li ni,
kaawo Yennele li woolo poro ce
pe yaa ka toro wa li ni,
ali mbele pe yen lembire wa se
sa pungo wa li ni.
9 Jara se ka pye wa ki konso li ni,
cenge nga ki pe ka se ka yan wa
ki konso li ni;
pe se ka fili ki cenre nda ka kpe
ni wa ki konso li ni.
Yennele li leele mbele go sho,
poro pe yaa kaa tanri wa
li ni.

†35.6: Mati 11.5; Luki 7.22.

¹⁰ Ki pyewe pi na ma, leele
mbele Yawe Yenŋele li pe
go sho,
pe yaa ka songoro mbe pan,
mbe pan mbe ye wa Siyon* ca ki
ni yogorimo yuuro ni paa
koo.
Nayinme mba pi yen kosagafu,
pa yaa ka pye wa pe go ki
na paa wunlunjala yen.
Nayinme naa yogorimo yaa ka
pye pe yeri,
yesanga konaa mbaa jeen, ti yaa
ka ko mbe wo wa.

**Asiri tara wunlunana wila pan
mbe to Zheruzalemu ca ki na**

(2 Wunlu 18.13,17-37)

36¹ Wunlunana Ezekiyasi wi
wunluwo pi yeŋe ke ma yiri
tijere wolo li ni, a Asiri tara
wunlunana Senakeribu wi si pan
ma to Zhuda tara cara nda fuun
pe malaga sigembo kan mari
maga ti na mari sho. ²Kona,
a Asiri tara wunlunana wi suu
laga korosifenne to wi tun wa
wunlunana Ezekiyasi wi yeri wa
Zheruzalemu ca, ma yiri wa Lakishi
ca, ma malingbocnl legere pinle
wi ni. A laga korosifenne to wi
si saa yere wa tonmo wege nga
wa gona kee yeri ki lafongologo
ki tanla, wa Jogofenne kere ngono
li ni†. ³Kona, a Hilikiya pinambyo
Eliyakimu na wila pye wunluwo
go ki kagala yegewof wi si yiri
ma kari wa wi tanla, wo naa sewe
yonlogof Shebina wi ni, konaa

Asafu pinambyo Yowa na wila pye
seweere tegefo wi ni.

⁴ A Asiri tara wunlunana wi laga
korosifenne to wi si pe pye fo: «Ye
saga senre nda ti yo Ezekiyasi wi
kan fo wunlunana gboc, Asiri tara
wunlunana we, pa wi yo yeen fo:
«Moc jigi wi taga yingi na ma?
⁵ Mi yen naga yuun ma kan fo, na
kaa pye ma yen naga yuun ma
yo fo malaga gbongco tijinliwe, naa
malaga gbongco fannga yen ma ni,
to yen go fun senre. Koni moc jigi
wi taga yingi na ma, mee yiri ma
je na na? ⁶ Wele, moc jigi wi taga
Ezhipiti tara to na, to nda ti yen
paa gbagara kanngaga yen, nga ki
kaw we. Lere na fuun wi maa jigi
wi taga ki na ma jiige ki na, ki maa
kee ki sun maga furu. Pa Ezhipiti
tara wunlunana Farawon* wi yen
ma. Leele mbele fuun pe ma pe jigi
wi taga wi na, pa wi yen ma pe
kanngoc.»

⁷ «Kana ma yaa na pye mbe yo
fo ye ye jigi wi taga Yawe Yenŋele,
ye Yenŋele lo na. Een fo, mi yo
ko Yenŋele lo Ezekiyasi wila li
gbogocara nda wa tinndiye pe na to
naa li saara wosara* ti ko mari wo
wa tara ti ni, mee ki yo Zhuda tara
woolo naa Zheruzalemu ca woolo
pe kan ma yo fo saraga wosaga nga
wa Zheruzalemu ca, pe pan paa foli
ki yege sogowoc paa li gbogo wa!
⁸ Koni, yon kan na tafo wi yeri,
Asiri tara wunlunana we. Ki ka
pye ma, pa mi yaa shonye waga
shyen (2 000) kan ma yeri, na kaa

†36.2: Eza 7.3; 2 Wunlu 18.17.

pye ma mbe shɔn lugufenne pele ta paa nuru pe na we. ⁹Ma yaa ki pye mele mbe si ya mbanla tafɔ wi malingbɔɔnlɔ teele wa nunɔba kan wi fe, ali na kaa pye wo wi yen pe pe ni fuun jɛe we? Mɔɔ jigi wi taga Ezhipiti tara to na, ma yo fɔ pe yaa malaga gbɔnwotoroye naa shɔn lugufenne kan ma yeri. ¹⁰Koni maa ki jate ndɛɛ ki pye Yawe Yenɔɔle li nandanwa kala lo ja ma, mbe ja ya pan mbe to ki tara nda ti na mberi tɔngɔ wi le? Yawe Yenɔɔle lo lilan pye fɔ: «Yiri ma sa to ki tara nda ti na, mari tɔngɔ.»

¹¹Kona, a Hilikiya pinambyɔ Eliyakimu, naa Shebina konaa Yowa wi ni, pɛ sigi yo Asiri tara wunlunaɔa wi laga kɔɔsifenne to wi kan fɔ: «Ki yaga maa para we ni Aramuye senre ni, katugu we maa ti nuru. Maga kaa para we ni Eburuye senre ni, mbe ti leele mbele pe yen ma cen wa ca ki mbogo ki na, paa nuru we yeri.»

¹²A Asiri tara wunlunaɔa wi laga kɔɔsifenne to wɔ si pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Yaa ki jate ndɛɛ na tafɔ wilan tun mbe pan mbege senre nda ti yo mboro naa ma tafɔ wi ni, yoro cɛ kan wi le? Ki senre nda ti yen ki leele mbele fuun pe yen ma cen wa ca ki mbogo ki na pe woro, poro mbele pe yaa ka jori mbaa pe koɔgaraga ki kaa konaa mbaa pe finriwe pi woo mbe pinle ye ni we.»

¹³Kona, a Asiri tara wunlunaɔa wi laga kɔɔsifenne to wɔ si yiri ma yere, mɛɛ para nɔgbanga wi

fanɔga ki ni fuun ni Eburuye senre ni, ma yo fɔ: «Ye wunlunaɔa gbɔɔ wi senyoro ti logo, Asiri tara wunlunaɔa we. ¹⁴Pa wunlunaɔa wɔ yo yɛen fɔ: «Yaga ka ye yɛe yaga Ezekiyasi wi ye fanla, katugu wi se ya mbe ye shɔ. ¹⁵Yaga ka ye yɛe yaga Ezekiyasi wi ye punɔgo mbe ye kan ye ye jigi wi taga Yawe Yenɔɔle li na, mbe yo fɔ: Kaselege ko na, Yawe Yenɔɔle li yaa we shɔ, ki ca nɔga ki se le Asiri tara wunlunaɔa wi kɛɛ. ¹⁶Yaga ka logo Ezekiyasi wi yeri, katugu pa Asiri tara wunlunaɔa wɔ yo yɛen fɔ: Ye yeyinɔge le na ni, ye ye yɛe kan na yeri, kona ye ni fuun nunɔba nunɔba ye yaa la ye ɛɛzen* naa ye figiye* tire pire ti kaa konaa mbaa ye kɔɔɔye tɔnmɔ pi woo; ¹⁷fɔ mbe ka sa pan mbe ye le mbe kari ye ni tara ta ni, paa ye woro ti yen, tara nda bile* naa duven yen wa ti ni, tara nda yaakara naa ɛɛzen kɛere yen wa ti ni. ¹⁸Ki kala na, yaga ka ti Ezekiyasi wi ye punɔgo, mbe yo fɔ: Yawe Yenɔɔle li yaa we shɔ. Cɛngele sanɔgala ke yarisunndo ti ni fuun nunɔba nunɔba ti ya ma ke shɔ Asiri tara wunlunaɔa wi kɛɛ le? ¹⁹Hamati ca naa Aripadi ca yarisunndo ti ya ma yinɔgi pye? Sefarivayimu ca yarisunndo tila koro se yeri? Ki yarisunndo tila ya ma Samari* ca ki shɔ na kɛɛ le? ²⁰Ki tara nda ti yarisunndo ti ni fuun ti ni, kikiin kila ya ma ki tara woolo pe shɔ na kɛɛ? Ko Yawe Yenɔɔle lo yaa ka Zheruzalemu ca ko shɔ na kɛɛ!»

²¹A leele pè si pyeri dinw, pe sila wi yɔn sogo senpyɔ nuɔgba ni, katugu wunlunaɔa Ezekiyasi wila konɔ kan ma yo paga kaa yɔn sogo. ²²Ko puɔgo na, Hilikiya pinambyɔ Eliyakimu ɔa wila pye wunluwɔ go ki kagala yege wɔfɔ, naa sewe yɔnɔgɔfɔ Shebina konaa Asafu pinambyɔ Yowa ɔa wila pye seweere tegefɔ wi ni, pè si sɔngɔrɔ ma kari wa wunlunaɔa Ezekiyasi wi tanla. Pàa pe yeera yariɔrɔ ti walagi jatere piriwen pi kala na. Asiri tara wunlunaɔa wi laga kɔrɔsifenne to wila senre nda yo, a pè siri yo Ezekiyasi wi kan.

**Ezekiyasi wila saa Yenɔjele
yɔn senre yofɔ Ezayi wi yewe
wi tijinliwe kan wi yeri**

(2 Wunlu 19.1-7)

37 ¹Naa wunlunaɔa Ezekiyasi wila kaa ki senre ti logo sanga ɔa ni, a wì suu yeera yariɔrɔ ti walagi ma jatere piriwen yariɔrɔ le ma le, mɛe yiri ma kari wa Yawe Yenɔjele li sherigo gbɔgɔ* ki ni. ²Ko puɔgo na, a wì si Eliyakimu ɔa wila pye wunluwɔ go ki kagala yege wɔfɔ, naa sewe yɔnɔgɔfɔ Shebina konaa saraga wɔfenne* læele pe tun wa Amɔzi pinambyɔ Ezayi* ɔa wila pye Yenɔjele yɔn senre yofɔ* wi yeri. Jatere piriwen yariɔrɔ tila pye pe ni fuun pe na. ³Pàa Ezayi wi pye fɔ: «Ezekiyasi wì yo wege yo ma kan fɔ: «Ki nala pilige ɔga ki yen jatere pirindorogo, naa jɔlɔgɔ konaa fere pilige. We yen paa kugbɔrɔ fenne yen, mbele pe selara yiri pe ni, ɛen

fɔ fanɔga woro pe ni pe ya pe se. ⁴Asiri tara wunlunaɔa wùu laga kɔrɔsifenne to wi tun, a wì pan ma wi tafɔ wunlunaɔa wi senre nda yo ma Yenɔjele na yinwege wolo li tegele, kana Yawe Yenɔjele, ma Yenɔjele li yaa ki tegele senre ti logo mberi fɔgɔ tɔn wi na. Ki kala na, woro mbele wè koro yinwege na, ma Yenɔjele yenri we kan.» »

⁵Kona, a wunlunaɔa Ezekiyasi wi tunmbyeele pè si saa gbɔn wa Ezayi wi na. ⁶A Ezayi wì si pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Ye saga yo ye tafɔ wi kan fɔ pa Yawe Yenɔjele li yo yeen fɔ: «Senre nda mà logo, Asiri tara wunlunaɔa wi tunmbyeele lefɔnmbɔlɔ pè pan mala tegele senre nda ni we, maga ka fyɛ ti yege. ⁷Wele, wi yaa ka senre ta logo. Ti logɔngɔlɔ mi yaa wi jatere wi kanɔga, mbe ti wi sɔngɔrɔ wa wi tara. Pa kona mi yaa ti poo gbo tokobi ni wa wi tara.» »

**Senakeribu wila sewe wa torogo
Ezekiyasi wi kan**

(2 Wunlu 19.8-13)

⁸Kona, a Asiri tara wunlunaɔa wi laga kɔrɔsifenne to wì sigi logo ma yo fɔ wunlunaɔa wì yiri wa Lakishi ca ma saa to Libina ca ki na. Kì pye ma, a wì si sɔngɔrɔ ma kari wi kɔrɔgɔ wa. ⁹A Asiri tara wunlunaɔa wì si kaa senre ta logo Etiyopi* tara wunlunaɔa Tiraka wi kanɔgɔlɔ, ma yo fɔ wi yen na paan mbe to wi na malaga ni. Naa wila kaa ki senre ti logo, a wì si pitunmbolo

torogo wa Ezekiyasi wi yeri, maa pye fɔ: ¹⁰ «Ye saga yo Zhuda tara wunlunaŋa Ezekiyasi wi kan fɔ: «M̀ɔ̀ jigi wi taga Yenŋele na na, maga kɔ̀ɔ̀n yɛɛ yaga lɔ̀ɔ̀n fanla mbe yo fɔ Asiri tara wunlunaŋa wi se ya mbe Zheruzalemu ca ki shɔ. ¹¹Asiri tara wunlumbolo pɛ ɲga pye tara sannda pyew ti na, mboro jate maga logo. Pɛri tɔ̀ngɔ̀ pew, a mboro nɛɛ ki jate ndɛɛ ma yaa shɔ na yeri? ¹²Na tɛleye paa cengele ɲgele tɔ̀ngɔ̀, ke yarisunndo tila ya ma ke shɔ le? Koro ɲgele k̀aa pye wa Gozan ca, naa Haran ca, naa Erezefu ca konaa Eden setirige piile mbele p̀aa pye ma cɛn wa Telesari ca ki ni we. ¹³Hamati ca, naa Aripadi ca, naa Sefarivayimu ca, naa Hena ca konaa Iva ca ki ni, ti wunlumbolo pe pye meɛ?» »

Ezekiyasi wi Yenŋele yenrewe

(2 Wunlu 19.14-19)

¹⁴Kona, a Ezekiyasi ẁi si sewe wi shɔ Asiri tara pitunmbolo pe yeri maa kara. Ko puŋgo na, a ẁi si kari wa Yawe Yenŋele li sherigo gbɔ̀gɔ̀ ki ni, ma saa wi yenge Yawe Yenŋele li yege sɔ̀gɔ̀wɔ̀. ¹⁵A Ezekiyasi ẁi si Yawe Yenŋele li yenri ma yo fɔ: ¹⁶«Yawe Yenŋele na yawa pi ni fuun fɔ, Izirayeli* woolo Yenŋele, mboro ɲa ma yen ma cɛn wa Sherubenyɛ* pe go na, mboro nuŋgba ma yen Yenŋele dunruya wunluwɔ̀ pi ni fuun pi go na. Mboro m̀a naayeri wo naa tara ti da†. ¹⁷Yawe Yenŋele, nuŋgbolo jan ma

logo! Yawe Yenŋele, ma yengele ke yenge ma wele! Senakeribu wi senyoro ti ni fuun ti logo, wo ɲa ẁi lere torogo, a ẁi pan ma mboro ɲa Yenŋele na yinwege wolo ma tɛgele we. ¹⁸Ee, Yawe Yenŋele, ki yen kaselege fɔ Asiri tara wunlumbolo pɛ cengele sangala ke ni fuun koro naa ke tara ti tɔ̀ngɔ̀, ¹⁹ma ke yarisunndo ti wa wa kasɔ̀n mari sogo. Eɛn fɔ ko yarisunndo to sila pye Yenŋele jenne le. Senwee keɛ tunndo lari, nda p̀aa tire naa sinndeere tɛge mari gbegele. Ki kala na, p̀aa ya mari jɔ̀gɔ̀. ²⁰Koni, Yawe Yenŋele, we Yenŋele, we shɔ Senakeribu wi keɛ, jaŋgo tara na wunluwɔ̀ pi ni fuun pigi jen fɔ mboro nuŋgba mboro ma yen Yawe Yenŋele le.»

Yawe Yenŋele l̀aa Ezekiyasi wi yenrewe pi logo

²¹Kona, a Amɔ̀zi pinambyɔ̀ Ezayi ẁi si leele tun ma yo pe saga yo Ezekiyasi wi kan fɔ: «Yawe Yenŋele, Izirayeli woolo Yenŋele le, lo na m̀ali yenri Asiri tara wunlunaŋa Senakeribu wi wogo na, pa l̀i yo yɛɛn. ²²Senre nda Yawe Yenŋele l̀i yo ma wa wi na ti nda fɔ:

«Siyɔ̀n ca ɲga ki yen paa sumboro naŋa mbajɛɛn yen, ki yen nɔ̀ɔ̀ tifaga, ki yen na tɛge ma na;

Zheruzalemu ca ɲga ki yen paa sumboro yen, ki yen na go yangara na tɛge ma kala na.

†37.16: ɛki 25.22.

23 Ambɔ ma tɛgɛɛ ma?
 Ambɔ ma senjagara yo wi na
 ma?
 Muwi ma soro na para na ni ma?
 Mi ŋa Izirayeli woolo Yenŋele
 kpoyi* le, muwi ma yege
 le na ni na para ma?
 24 Ma pitunmbolo mà pe tun, a
 pè pan ma mi ŋa ye Fɔ*
 na tɛgɛɛ.
 A mà sho fɔ: Mi Senakeribu, na
 malaga gbɔnwotoroye pe
 lɛgɛwɛ pi kala na,
 mi yaa lugu wa yanwira ti go na,
 mbe sa gbɔn fɔ wa Liban tara ti
 nandogomɔ,
 mbe sa Liban tara sediri* tire
 nda ti tɔnlɔndɔnlɔ ma wɛ
 ti ni fuun na ti kɔɔnlɔ
 naa sipiresi* tire nda ti yɔn ma
 wɛ ti ni fuun na ti ni.
 Mi yaa sa gbɔn wa yanwiga
 puŋgo wogo ki go na fun,
 mbe sa gbɔn wa ki kɔwɔɔ ki
 nawa.›
 25 A mà yo fɔ mà kɔlɔye wɔ tara
 ta yege ni, ma ki tara
 woolo pe tɔnmɔ pi wɔ,
 fɔ ma yaa Ezhipiti tara Nili
 gbaan njege tɔnmɔ pi ni
 fuun pi waga ma tɔndanra
 ti ni.»
 26 Eɛn fɔ Senakeribu, ma faga
 logo fɔ muwi mīgi kagala
 ŋgele ke gbɛgele maga le
 wa faa,
 fɔ mīgi kagala ke kɔn ma ke tɛge
 maga le wa wagati ŋa wì
 toro wi ni?

Koni ŋga kì kɔn ma tɛge, ko mi
 yɛn na piin na yɔn finli.
 Mila ki kɔn maga tɛge fɔ cagbɔrɔ
 nda malaga sigemboro
 yɛn mari maga, mboro
 ma yaa kari tɔngɔ mberi
 pye katara.

27 Ki cara ti woolo pe fanŋga kì
 kɔ pe ni,
 paa fye, fɛrɛ pe yigi.
 Pe yɛn paa kɛrɛ yan yɛn, paa
 yanmɔli yɛn,
 paa yan ŋga ki ma fi wa go ki
 gona ki yɛn,
 ko ŋga ki ma waga na ki fa tinne
 wɔ.

28 Eɛn fɔ m̀ɔ censanga wi jɛn,
 naa ma yirisanga wi ni, naa ma
 yesanga wi ni,
 konaa ma ma yiri na kɔrɔɔ
 sanga ŋa ni wi ni.

29 Ee, mà yiri na kɔrɔɔ,
 ma yeɛ gbɔɔwɔ senrɛ nda mà
 yo, m̀ri logo.
 Ki kala na, mi yaa ma numala li
 furu mbe kannjine le wa,
 mbanla karafe wi le wa ma yɔn,
 mbe ta mbaa ma yege
 sinni,
 mbɔɔn pye ma sɔngɔrɔ ma toro
 wa konɔ na mà le ma pan
 li ni.

30 «Ezekiyasi, mboro wo na,
 kacɛn ŋa wi yaa ki naga fɔ na senrɛ
 ti yɛn kaselege wi ŋa:
 ›Yariluguro nda tì to ma fi ti ye,
 ko yarilire to ye yaa ka
 yele na.

Yelapanna nda ti yaa ka fi ti ye,
to ye yaa ka ka.

Ɛen fɔ yeƣe taanri wolo lo ni,
yoro jate ye ye yariluguro ti
lugu, ye kari kɔn yaa ti
kaa.

Ye ye ɛɛzen* tiire ti sanri, ye
kaa ti pire ti kaa.›

³¹ Na ki ka pye ma, Zhuda cɛnƣe
woolo mbele pe yaa ka
koro go na, pe yaa ka pye
paa tige yen,

nga ki yen na ninde fɔnndɔ kanni
na yiin wa tara, ma sɛ wa
naayeri.

³² Ee, leele pele yege yaa ka yiri
bere wa Zheruzalemu ca;
leele pele yaa ka shɔ mbe koro
wa Siyɔn yanwiga ki na.

Yawe Yɛnɣele na yawa pi ni
fuun fɔ, kala na li yaa ka
pye ye kan mbe yiri wa li
ndanlawa gbɔɔ pi ni, loli
yeɛn.

³³ «Ki kala na, sɛnre nda Yawe
Yɛnɣele li yo Asiri tara wunlunaɲa
wi wogo na ti nda:

«Asiri tara wunlunaɲa wi se ye
wa ca ki ni.

Wi se ka lere wɔn wanla ni wa
ca ki ni,

wi se ka tugurɔn sigeyaraga* ƣe
mbe to ca ki na,

wi se ka lugusaga gbegele ca ki
mɛge ni, mbe ye wa ki ni,
mbe to ki na.

³⁴ Konɔ na wɛ ƣe ma pan, lo wi
yaa ka ƣe mbe sɔngɔɔ,
wi se ka ye laga ki ca nga ki ni.›

Mi ɲa Yawe Yɛnɣele, muwi mi
yo ma.

³⁵ «Mi yaa la ki ca nga ki go
singi, mbege shɔ wi kɛɛ,
na yeera mɛge ki gbɔgɔwɔ pi kala
na konaa na tunmbyee
Davidi wi kala na.» ›

Yawe Yɛnɣele lɔa Zhuda tara woolo pe shɔ

(2 Wunlu 19.35-37)

³⁶ Ki pye ma, a Yawe Yɛnɣele li
mɛrege* wɛ si pan wa Asiri tara
fenne pe malingbɔɔnɔ cɛnsaga ki
ni, ma lere waga cɛnme naa nafa
tijere ma yiri kanɲurugo (185 000)
wo gbo pe ni. Ki goto pinliwe
pi ni, naa paa kaa yiri, pe mbe
wele, mɛɛ pe ni fuun pe yan
pe pye gboolo. ³⁷ Ki pye ma, a
Asiri tara wunlunaɲa Senakeribu
wɛ suu malingbɔɔnɔ cɛnsaga ki
yirige, mɛɛ sɔngɔɔ ma kari ma saa
cɛn wa Ninive ca.

³⁸ Pilige ka, maa ta wa wi
yarisunɲo Nisirɔki ki gbɔgɔgo ki
ni wila ki gbogo, a wi pinambiile
shyen, Adirameleki naa Sarezeri pɛ
suu gbɔn maa gbo tokobi ni, mɛɛ
fe ma kari wa Ararati tara. A wi
pinambyɔ Azari Hadɔn wɛ si cɛn
wunluwɔ pi na wa wi yɔnɔ.

Ezekiyasi wi yama naa wi sagalama sɛnre

(2 Wunlu 20.1-11)

38 ¹ Ki wagati wi ni, a Ezekiyasi
wɛ si to na yaa fɔ na kee mbe
ku. A Amɔzi pinambyɔ Ezayi* ɲa
wila pye Yɛnɣele yɔn sɛnre yofɔ*,

wì si pan wa wi yeri ma suu pye fɔ: «Pa Yawe Yenɲele li yo yɛɛn fɔ: «Senre nda ma yaa yo ma go woolo pe kan, ti yo pe kan, katugu ma yaa ku, ma se yiri ki yama mba pi na.» »

² Kona, a Ezekiyasi wì si kanɲga ma yege wa mbogo ki yeri, ma Yawe Yenɲele li yenri. ³ Wila pye na yuun fɔ: «E, Yawe Yenɲele, ki yaga ma nawa to ki na fɔ mì tanga ma yege sɔgɔwɔ tagawa ni konaa na kotogo ki ni fuun ni. Kala na lɔɔn ndanla, lo mì pye.» Kona, a Ezekiyasi wì si gbele fɔ jɛɲge.

⁴ Kona, a Yawe Yenɲele li si para Amɔzi pinambyɔ Ezayi wi ni, ma yo fɔ: ⁵ «Kari ma saga yo Ezekiyasi wi kan fɔ Yawe Yenɲele le, wi tele Davidi wi Yenɲele le, pa li yo yɛɛn fɔ: «Mɔɔ yɛnrewɛ pi logo, mɔɔ yɛntunwɔ pi yan. Wele, mi yaa yeɛ ke ma yiri kanɲgurugo taga wa ma yinwege ki na. ⁶ Mi yaa mboro naa ki ca ɲga ki ni ye shɔ Asiri tara wunlunaɲa wi keɛ. Mi yaa la ki ca ɲga ki go singi. ⁷ Kacɛn ɲa Yawe Yenɲele li yaa ka pye ma kan, mbege naga fɔ li yaa li senyoro ti tanga mberi yɔn fili, wi ɲa. ⁸ Wele, Ahazi go yeyɔngɔ lugusaga ɲga yɔnlɔ kì pye ki na, yinme mba pì tigi ki na, mi yaa ti pi sɔngɔɔ pɔɲgo na, mbe sa gbɔn fɔ tɔɔɔ tagasaga ke na.» » Kì pye ma, yinme pila pye yeyɔngɔ lugusaga ɲga na, a yɔnlɔ kì si sɔngɔɔ ki na naa, ma saa gbɔn fɔ tɔɔɔ tagasaga ke na.

Ezekiyasi wi Yenɲele gbɔgɔyurugo wi sagalama pi pɔɲgo na

⁹ Zhuda tara wunlunaɲa Ezekiyasi wila yurugo ɲga yɔnlɔgɔ wi yama po naa wi sagalama pi wogo na koyi ɲga fɔ:

¹⁰ «Mila pye nala yɛɛ piin
fɔ, mbanla ta mila na
yinwege ki piin yeyinɲge
na,

mi daga mbe ku makɔ mbe kari
wa kuulo tara*,
mbe sanla yinwege sanɲga ki
pye wama.

¹¹ Mila pye na yuun fɔ mi se ka
Yawe Yenɲele li yan naa,
mi se ka Yawe Yenɲele li yan
senwee piile mbele pe yɛn
yinwege na laga dunruya
wi ni pe sɔgɔwɔ naa,
mi se ka senwee pyɔ kpɛ yan
laga dunruya woolo pe
sɔgɔwɔ naa.

¹² Mila yo fɔ na yinwege kì wɔ
na ni, ma kari lege, ma
lali na ni,
paa yege ɲga na simbaala
kɔnrifɔ* wi paraga go* ki
ma pye ma lali wi ni we.
Mila yo fɔ na yinwege kì kɔn,
paa yege ɲga na gberɛ tifo
ma kaa pariyegege migi
banɔlɔma na, mbe si jɛn
mbege kɔn jese piile pe
na.

Mila yo fɔ sanni yɔnlɔ ki sa kɔ
mbe sa gbɔn yembine li

na, Yawe Yenjele, ma yaa
 kɔ na ni!
 13 Mila jɔlɔgɔ ki kun na yee ni
 ma saa gbɔn lalaaga ki
 na.
 Yenjele laa na kajeere ti yaari
 na na paa jara yen.
 Mila yo fɔ sannɪ yɔnlɔ ki sa kɔ
 mbe sa gbɔn yembine li
 na, Yawe Yenjele, ma yaa
 kɔ na ni.
 14 Mila pye na gbele paa yege
 nga na ndine maa gbele
 na toro wa naayeri we;
 mila pye na jeeɛn paa jendetuwa
 yen.
 Mila pye na wele wa naayeri, fɔ
 a na yenjele ke saa wɔ
 binriw.
 E, we Fɔ*, mi yen na jɔlɔ; pan
 mala saga!
 15 «Yingi mbe ya yo koni?
 Lilan yɔn sogo, lo jate lo ligi
 kagala ke pye.
 Mi yaa la tanri go sogowo ni†
 na yinwege piliye yi ni
 fuun yi ni na nawa mba
 pɪ tanga na na pi kala na.
 16 E, we Fɔ, senwee wi ma
 yinwege ta ma kajenje
 kagala koro fannga na,
 koro kala na mi yen yinwege na
 bere;
 ma yen nala sagala, na yinwege
 kaan na yeri.
 17 Wele, na nandangawa pɪ
 kannga ma pye yeyinnga;

mboro wo na, ma ndanlawa pi
 kala na, mɔla tile mala
 wɔ wa wegɔgɔ tijugo ki
 ni,
 mɔla kapere ti wa wa ma yee
 pungo na.
 18 Katugu kuulo tara fenne poro
 ma pe yaa kaa ma shari
 mbaa ma gbogo,
 kuulo poro ma pe yaa kaa ma
 sɔnni;
 ma yen senre nungba yofɔ yege
 nga na,
 mbele pɛ tigi wa kuulo tara, pe
 jigi wi woro ki na naa.
 19 Leele mbele pe yen yinwege
 na, poro ce pe maa ma
 shari nɔɔ gbogo,
 paa yege nga na mi yen naga
 piin nala we.
 Ma yen senre nungba yofɔ yege
 nga na,
 teele pe ma pe piile pe kara, pe
 ta pege jen.
 20 Yawe Yenjele lilan sho!
 We yaa la sɔnmɔ yuuro koo li
 kan we yarigbɔnrɔ ti ni
 we yinwege piliye yi ni
 fuun ni,
 wa li sherigo gbɔgɔ* ki ni.»
 21 Kona, a Ezayi wɪ sho fɔ pe pan
 figiye* tige pire shashaga nungba
 ni, peri tire peri taga wa nannganga
 ki na, pa Ezekiyasi wi yaa sagala.
 22 A Ezekiyasi wɪ si Ezayi wi yewe
 ma yo fɔ: «Kacɛn wiwiin wi yaa ki
 naga na na fɔ mi yaa ka kari wa

†38.15: Nga ki yo fɔ: Mi yaa la tanri go sogowo ni, Yenjele senre seweele pele ni ki yen
 ma yɔnlɔgɔ ma yo fɔ: Mi se ya mbe wɔnlɔ.

Yawe Yenŋele li sherigo gbɔgo ki ni naa?»

Babilɔni tara pitunmbolo pèle la pan wa Ezekiyasi wi yeri

(2 Wunlu 20.12-19)

39¹ Ki wagati nunŋba wi ni, Baladan pinambyɔ Berodaki Baladan ŋa wila pye Babilɔni tara wunlunaŋa, wì si pitunmbolo torogo sewe naa yarikanra ni wa Ezekiyasi wi yeri, katugu wila Ezekiyasi wi yama naa wi sagalama wogo ki logo. ² A kì si tanla Ezekiyasi wi ni fɔ jɛŋge. Kì pye ma, yaara nda fuun tìla pye wa wi yarijende sɔnŋgbanga woro ti tegesaga ki ni, a wì siri naga pitunmbolo pe na: Warifuwe, naa tɛ, naa nuwɔ taanyaara, naa sinme sɔnŋgbanga woo, naa wi malingbɔnyaara konaa yaara nda fuun tìla pye wa wi yarijende tegesaga ki ni ti ni. Yaraga ko ka sila koro, ŋga Ezekiyasi wi sila naga pe na wa wi wunluwɔ go ki ni konaa wa wi wunluwɔ tara ti ni.

³ Kona, a Yenŋele yɔn senre yofɔ* Ezayi* wì si kari wa wunlunaŋa Ezekiyasi wi yeri, ma saa yewe ma yo fɔ: «Ki leele mbele pè pan ma yo mɛle ma kan? Pè yiri se ma pan laga ma yeri?»

A Ezekiyasi wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Pè yiri taleere ta ni, fɔ wa Babilɔni tara, ma pan mbanla yan.»

⁴ Kona, a Ezayi wì sho naa fɔ: «Yiŋgi naa yiŋgi pè yan laga ma go?»

A Ezekiyasi wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Yaraga o yaraga ki yen laga na go, pège yan. Yaraga ko ka si koro wa na yarijende tegesaga ki ni, na mi si ŋga naga pe na.»

⁵ Kona, a Ezayi wì si Ezekiyasi wi pye fɔ: «Yawe Yenŋele na yawa pi ni fuun fɔ li senyoro ti logo! ⁶ Wele, piliye ya wa na paan, yaara nda fuun ti yen laga ma go konaa yaara nda fuun ma teleye pàa tɛge wa, fɔ ma pan ma gbɔn nala, pe yaa kari koli mbe kari ti ni wa Babilɔni tara. Ka kpe se ka koro wa. Yawe Yenŋele lo lì yo ma. ⁷ Pe yaa kɔɔn setirige piile pele koli, mboro jate piseele, mbe kari pe ni, mbe sa pe san mbe pe pye Babilɔni tara wunlunaŋa wi tunmbyeele wa wunluwɔ go ki ni.»

⁸ A Ezekiyasi wì si Ezayi wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Yawe Yenŋele li senre nda mà yo na kan ti yen senjende.» A wì sigi senre nda ti taga wa naa fɔ: «Ɛen fɔ mbanla ta go na, mì yo yeyinŋge ki yaa pye laga tara ti ni, konaa we yaa pye mbe cɛn pɔw!»

SEWE WI KONSAGA SHYEN WOGO

40--55

Yenŋele làa Zheruzalemu ca woolo pe kotogo ki sogo pe na

40¹ Ye pe kotogo ki sogo pe na, yanla woolo pe kotogo ki sogo pe na, ye Yenŋele lo lì yo ma.

²Ye para Zheruzalemu ca ki ni,
yege kotogo ki sogo ki na,
yege yari ki kan fɔ pe jɔɔɔ
tunɔɔbanra tì kɔ,
fɔ pe kajɔɔɔ tì kala yaga pe na,
fɔ Yawe Yenɔɔle li ki kapere ti ni
fuun ti fɔɔ ki tɔn ki na fɔ
tɔnsaga shyen.

³Lere wa magala yen na yinrigi
na yuun fɔ:
«Ye konɔ li gbegele Yawe
Yenɔɔle li kan wa gbinri*
wi ni,
ye konɔɔɔ wɔ, yege yala we
Yenɔɔle li kan wa ki tara
nda tì waga ti ni†.»

⁴Ye yanwira gbunlundere ti ni
fuun ti yinyin,
ye yanwira to naa tinndiye pe ni
ti yaari yeri yɔn yala,
ye mbogolo ke jaraga ye ke pye
falafala,
ye tigiwen lara nda tì tijanga ti
yɔn yala.

⁵Kona, Yawe Yenɔɔle li gbɔɔɔ
yanwa pi yaa pi yee naga,
senwee pyɔ pyew wi yaa kaa
yan;
katugu Yawe Yenɔɔle lo li yo
ma†.»

⁶Magala la yen na yuun fɔ: «Ta
jɔɔɔgi!»
A mì sho fɔ: «Mi yaa la jɔɔɔgi
mbaa yuun mele?»

A magala li sho fɔ: «Senwee pyɔ
pyew wi yen paa yan yen,
pe tiyɔnwɔ pi yen paa yanfyeenre
yen wa wasege.

⁷Na Yawe Yenɔɔle li yɔn tifelege
ki ka yan ki fe,
ki ma waga, ki fyeenre ti ma
fanla.

Kaselege ko na, senwee piile pe
yen paa yan yen.

⁸Yan ki ma waga, ki fyeenre ti
ma fanla,
een fɔ we Yenɔɔle li senre ti yaa
koro wa ti yɔnlɔ fɔ sanga
pyew†.»

Sentanra nda ti daga mbe yari

⁹Mboro Siyɔn* ca, lugu yanwiga
titɔnlɔɔ ka go na,
mboro ca nɔɔ ma maa sentanra
ti yari we.

Mboro Zheruzalemu ca, ma
magala li yirige nɔɔbanga,
mboro ca nɔɔ ma maa sentanra
ti yari we.

Maga ka fye, maga yo Zhuda
tara cara ti kan fɔ:

«Ye Yenɔɔle li na!»

¹⁰Wele, we Fɔ*, Yawe Yenɔɔle li
yen na paan fanɔɔa gbɔɔ
ni,

li yen nali tegere ti piin li fanɔɔa
kee ki ni.

Li yen na paan li sara wi ni li
kee,

†40.3: Mati 3.3; Maki 1.3; Zhan 1.23.

†40.5: Luki 3.4-6.

†40.6-8: Zhaki 1.10-11; 1 Pye 1.24-25.

li tunngo tɔnli wì keli li yege†.

¹¹ Li yaa kaa li woolo pe kɔrɔsi
paa simbaala kɔnrifo*
yen;

wi yaa ka simbapiile pe gbogolo
wi kɛɛ ki ni,
mbe pe le mbe pe taga kotogo
na.

Li yaa kaa simbanɛɛle mbele
piile na wɔnri pe na pe
kɔnri yɔwɔ†.

**Yenɛɛle li gbɔgɔwɔ
po naa li tijinliwɛ gbɔɔ**

¹² Ambɔ wila kɔgɔje tɔnmɔ pi
taanla wi kendala li ni?
Ambɔ wila naayeri wi taanla wi
kendala gbemɛ pi ni?

Ambɔ wila tara ti gbanɔngban wi
ni fuun wi le tiwiyaraga
ni maa taanla?

Ambɔ wila yanwira to naa
tinndiye pe nuguwɔ pi
taanla culo na?

¹³ Ambɔ wi Yawe Yenɛɛle li
nawa jatere gbemɛ pi jen?
Ambɔ wi yen li yerifo mali
naga†?

¹⁴ Laa yerɛwɛ pi lagaja ambɔ
yeri, jango mbe kagala
kɔrɔ jenme pi ta?

Ambɔ wi kasiɔnge konɔ tangala
li naga wi na?

Ambɔ wili naga jenme pi ni,
ma kajenme konɔ li naga li na?

¹⁵ Wele, cengele ke yen li yege
na paa tɔnmɔ sɔɔsaga
nunɔgba yen, ma yiri
kponɔgbo ni,

ke yen paa tambyɔ nunɔgba yen
culo na;
lɔgɔfuro* tara ti yen li yege na
paa gbanɔngban yen wa
naayeri.

¹⁶ Liban tara tire ti ni fuun ti se
ya mbeli saraga* sogowo
kanɔgire ti bɔ,
ti yaayoro ti se ka bɔ mbe pye li
saara sogoworo*.

¹⁷ Cengele ke ni fuun ke woro
yaraga ka li yege na,
li yen na ke jate kayɔngɔ fu
yaara, ma pye wagafe.

Yenɛɛle li yɔngɔ woro wa

¹⁸ Ye yen na jaa mbe Yenɛɛle li
taanla yinɔgi yaraga ni?
Yaraga yanleɛge kikiin ye mbe
gbegede ki yiri li kɔrɔgɔ?

¹⁹ Kapɔɔ jenfo wi ma tuguron ti
yan ma yaraga yanleɛge ka
gbegede,
te gbɔnfo wi ma te wi yan mboo
wo ki na,

mbe si warifuwe yɔngɔwɔ
yanɔgala kele tege mbege
fere.

²⁰ Lere ŋa ka pye fyɔnwɔ fo mbe
sa toro, mbe pye wi se ya
ko wogo ŋga ko ka ta,

†40.10: Ŋga kì yo fɔ li sara naa li tunngo tɔnli, ki mbe ya mbe pye Izirayeli tara woolo poro, poro mbele Yenɛɛle làa pe yirige ma pe wɔ wa Babiloni tara fanɔga ki nɔgɔ, ma sɔngɔrɔ pe ni wa pe tara ti ni.

†40.11: Yuuro 23.1; 80.2; Zhan 10.11.

†40.13: Ɔrɔmu 11.34; 1 Koren 2.16.

ko fɔ wo ma saa tige ka lagaja,
 ŋga kambuguwo se ya
 mbege jɔɔɔ.
 Wi mɛɛ saa kapyɔ jɛnfɔ wa
 lagaja,
 wo mbe yaraga yanlɛgɛ ka
 gbegele yarisunŋo, ŋga
 wi mbe ya yerege, ki yere
 tiyɔŋɔ.

²¹ Ye sigi jɛn wi le? Ye faga logo
 wi le?

Pe faga yo ye kan maga lɛ wa
 fafafa wi le?

Pe tara ti nɔɔ ki tɛŋge yege ŋga
 na, ye sigi wogo ki jɛn
 mbe wali ki na wi le?

²² Yawe Yɛnɛle lo li yɛn ma cɛn
 wa tara ti go na, to nda ti
 yɛn kiiri,

tara na woolo pe yɛn li yege na
 paa kambeɛɛ yɛn.

Lo li naayeri wi jaraga paa
 parigbɔɔ fɛgɛfɛge yɛn,
 ma naayeri wi pye paa paraga
 go* yɛn, mbe cɛn wa ki
 nawa.

²³ Li ma tara ti fanŋga fenne pe
 pye yarijagara,
 mbe dunruya kiti kɔnfenne pe
 pye leele mbele pe woro
 yaraga ka.

²⁴ Na pɛ pe tɛgɛ, pa paa cɛɛn,
 pe yɛɛ fa ta mbe ndire kan wa
 tara,
 a Yɛnɛle li si pe fɛ li yɔn tifelege
 ki ni, a pɛ si waga.

A tisaga tifelege kɔ si pe lɛ paa
 yan waga yɛn.

²⁵ Yɛnɛle na kpoyi* li yo fɔ:

«Ye yɛn na jaa mbanla taanla
 ambɔ fɔ ni?

Mi naa ambɔ we yala?»

²⁶ Ye ye yɛɛ ti yirige ye wele wa
 naayeri!

Ambɔ wigi yaara nda ti da?

Wo wi yɛn ŋa wi ma wɔnŋɔɔ
 ke yirige ma ke tanli ke
 yɛɛ na paa malingbɔɔnɔ
 yɛn,

wi maa ke ni fuun nunɔba
 nunɔba ke yinri ke mɛɛ
 ti na.

Wi fanŋga gbɔɔ ko naa wi
 yawa gbɔɔ pi kala na, ali
 nunɔba lo na la wa ke ni.

Yɛnɛle li yaa ka fanŋga fɔnŋɔ le fanŋga fu fenne pe ni

²⁷ Yoro Zhakɔbu setirige piile,
 yinɔi na, a ye nɛɛ ki sɛnɛ
 nda ti yuun?

Yoro Izirayeli* woolo wele, yinɔi
 na, a ye nɛɛ ki sɛnɛ nda
 ti yuun nari tagala ti yɛɛ
 na fɔ:

«We yinwege kala li yɛn ma lara
 Yawe Yɛnɛle li na,
 we daga mbe tanga ta laga ŋga
 na, li woro naga jate.»

²⁸ Ye sigi jɛn wi le?

Ye faga logo wi le?

Yawe Yɛnɛle lo li yɛn Yɛnɛle
 na li yɛn kɔsaga fu,
 lo li tara ti da ma gbɔn fɔ wa ti
 kɔsaga ki na.

Li fanŋga ki se kɔ, li se te,
 li tijinliwe pi se ya jɛn mbe kɔ.

²⁹ Li ma fanḡga kan ḡa wì te wi
yeri,
mbe fanḡga le ḡa wi fanḡga kì
kò wi ni.
³⁰ Lefònmbòlò yirifònmbòlò pe
ma te, pe fanḡga ki ma kò
pe ni;
ali lefònmbòlò tugbòmbòlò pe ma
kurugo ma to.
³¹ Èen fò mbele pe maa wele
Yawe Yènḡele li yeri,
pe maa fanḡga taa.
Pe maa yinrigi sire na paa yòn
yèn,
pe maa fee, paa te,
pe maa tanri, pe fanḡga kila kò.

Shòfò ḡa Yawe Yènḡele lì torogo

41 ¹ Yoro lòḡò furo* tara
woolo, ye pyeri ye logo
na yeri!
Cengele woolo, ye fanḡga le ye
yèè ni;
ye fulò laga na tanla ye para,
ye pan we pinle we sa we kiti
kònkala li yèḡe wò.
² Ambò wìgi cew tafò ḡa wi yeri
ma yiri wa yònlò yirisaga
kèè yeri,
wo ḡa wì kasinḡge ki le naga
piin lagapyew?
Ambò wi cengele ke le wi kèè,
ma wunlumbolo pe go sogo wi
nòḡò?

Wi tokobi wi yaa ka pe tòngò,
mbe pe tēḡe paa taambugò
yèn,
wi wangala ke yaa ka pe gbòn
mbe pe jaraga, paa yèḡe
ḡga na tifeleḡe ma kaa
yan waga jaraga we†.
³ Wi ma taga pe na ma pe purò,
ma toro na kee, yaraga
naa ta,
wa konò na wi fa yònlò kan wa
li ni faa.
⁴ Ambò wigi kagala ḡgele ke pye
ma ke yòn fili?
ḡa wì wagati wi ni fuun woolo
pe yeri maga le wa fafafa,
wowi.
Mi ḡa Yawe Yènḡele, mi ḡa mi
yèn koḡḡbanḡa konaa mi
ḡa mi yèn puḡḡfò, muwi.
⁵ Lòḡò furo tara woolo pàa ki
wogo ki yan ma fyè fò
jèḡḡ;
mbele pe yèn wa tara ti kòsaga
ki na, pe yèn na seri fyèrè
ti kala na,
pe yèn na fulò na paan.
⁶ Pe yèn na pe yèè sari,
pe ni fuun nuḡḡba nuḡḡba pe
yèn naga yuun pe yèè kan
fò: «Ye kotogo le ye yèè
ni.»
⁷ Kapycò jenfò wi maa kotogo nii
tè gbònfo wi ni,

†41.2: Yènḡele yòn sènre yofò wi yèn na para lere ḡa sènre na wo wi yèn Perisi tara wunlunaja Sirusi we. Wo wi mbaa ka malaga gbòn Babilòni tara fenne pe ni mbe pe fanḡga ki shò pe yeri. Wo wìla Izirayeli woolo pe yaga, a pè sòngòḡò wa pe tara, ma pan ma Zheruzalemu ca ko naa sherigo gbòḡò ki ni ti le nari kanni (Èsidi 1.2; Eza 41.25; 44.28; 45.1).

ɲa wi ma tugurɔn ti wɔɔɔɔ
 marito wi ni, wi maa
 kotogo nii ɲa wi maa
 tunɲgo piin fɛɛnɛ
 sinndelege na wi ni;
 wi ma yo fɔ: «Tugurɔn ti
 maralɔmɔ pì yɔn!»
 Pe ma yarisunɲgo ki gbegele,
 mbege kan pɔndiile ni,
 mbege yerege, janɲgo ki
 ka kaa yegeyege.

Yaga kaa fyɛ koni

8 Ɛɛn fɔ yoro Izirayeli*
 woolo, yoro mbele
 na tunmbyeele,
 yoro Zhakɔbu setirige piile, yoro
 mbele m̀ wɔ,
 yoro Abirahamu setirige piile
 mbele na wɛnnɛ,
 9 yoro mbele m̀ saa yigi kɛɛ na
 ma yiri ye ni fɔ wa tara ti
 kɔsaga ki na,
 m̀ saa ye yeri ma yiri fɔ wa tara
 ti lologɔngolo ke ni.
 M̀igi yo ye kan, ma yo fɔ yoro ye
 yɛn na tunmbyeele wele,
 m̀ ye wɔ, mi se je ye na.
 10 Yaga kaa fyɛ, katugu mi yɛn
 ye ni,
 ye jatere wiga ka piri ye na,
 katugu muwi mi yɛn ye
 Yɛnɲɛle le.
 Mi yaa fanɲga le ye ni mbe ye
 saga,
 mi yaa la ye tɔɔɔɔ na yawa gbɔɔ
 mba pi ma cew ta pi ni.

11 Ye wele, mbele fuun p̀aa nawa
 ɲgban ye ni,
 pe yaa ka fɛrɛ shɔ mbe go sogo;
 mbele pe yɛn na wiin ye ni,
 pe yaa ka tɔngɔ mbe wɔ wa pew.

12 Mbele p̀ɛ yiri ye kɔrɔɔɔ,
 ye yaa ka pe lagaja, ɛɛn fɔ ye se
 ka pe yan naa;
 mbele pe yɛn na malaga gbɔɔn
 ye ni,
 pe yaa ka kɔ mbe wɔ wa.

13 Katugu muwi mi yɛn Yawe
 Yɛnɲɛle, ye Yɛnɲɛle le;
 muwi m̀ ye yigi kɛɛ na, mɛɛ ye
 pye ma yo fɔ:

«Yaga ka fyɛ, mi yaa ye saga.»

14 Yaga ka fyɛ, yoro Zhakɔbu
 setirige piile wele, fanɲga
 fu fɛnnɛ paa fyɛngɛ yɛn,
 yoro Izirayeli woolo mbele
 fanɲgɔɔɔ fɛnnɛ,
 mi jate mi yaa ye saga.
 Yawe Yɛnɲɛle, ye go shɔfɔ we,
 Izirayeli woolo Yɛnɲɛle
 kpoyi* le, lo li yo ma.

15 Ye wele, mi yɛn na ye piin
 paa yarilire sunkanɲgaga
 yɛn, ɲga ki maa yarilire ti
 suun nari pire ti woo,
 ɲga ki yɛn fɔnɲgɔ, ma pye
 ɲgangala ni, ɲgele ke
 yɔnrɔ ti yɛn ma tanla.
 Ye yaa ka yanwira ti walagi
 mberi yaari,
 mbe tinndiye pe jaraga mbe pe
 pye paa yan waga yɛn†.

†41.15: Yege ɲga na yarilire sunkanɲgaga ma yarilire sun mari pire ti wɔ, pa Izirayeli woolo pe yaa ka pe juguye pe tɔngɔɔɔ ma; Eza 28.27.

¹⁶ Ye yaa kari fe paa yarilire yen,
 tifelege ki yaa kari le mbe
 kari ti ni,
 tisaga tifelege ki yaa kari jaraga.
 Een fo yoro wo na, ye yaa ka
 yɔɔɔrimɔ ta Yawe Yenɔɔle
 li yeri,
 ye yaa kaa ye yee gbogo Izirayeli
 woolo Yenɔɔle kpoyi li
 fannga na.

**Yenɔɔle li yaa ka gbinri
 ŋa wì waga wi kannga
 mboo pye tɔnmɔ tara**

¹⁷ Fyɔnwɔ fenne poro naa
 fanngɔɔɔ fenne pe yen na
 tɔnmɔ lagajaa,
 een fo pe woro na tɔnmɔ taa,
 pe yagbogolo kè waga pe na
 wɔɔɔ ki kala na.
 Mi ŋa Yawe Yenɔɔle, mi yaa ka
 pe yɔn sogo,
 mi ŋa Izirayeli woolo Yenɔɔle le,
 mi se je pe na.
¹⁸ Yanwira nda tire woro wa ti
 go na, mi yaa ti gbaanla
 mbe janri mbe yiri wa ti
 go na mbaa fuun,
 mbe ti puluyo yila fuun wa
 yanwira gbunlundere ti
 ni;
 mi yaa gbinri* wi kannga mboo
 pye lambaaga,
 mbe tara nda tì waga ti pye
 tɔnmɔ mbaa fuun wa ti
 ni.
¹⁹ Mi yaa ti sediri* tire mbe fi wa
 gbinri wi ni, naa akasiya
 tire ni, naa miriti tire ni
 konna oliviye* tire ni,

mi yaa ti sipiresi* tire mbe fi wa
 tara nda tì waga ti ni, naa
 pen tire ni konna buyisi
 tire ni, ti ni fuun ti yaa fi
 wa ja;

²⁰ jango leele pege yan pege jen,
 pe jatere pye ki na, pege kɔɔɔ
 jen,
 fo Yawe Yenɔɔle li kee ko kigi
 kagala ngele ke pye,
 fo Izirayeli* woolo Yenɔɔle kpoyi
 lo liri da.

**Yarisunndo ti se
 ya yaraga ka yɔn**

²¹ Yawe Yenɔɔle lo li yo ma fo:
 «Yoro yarisunndo re, ye
 pan ye ye yee go senre ti
 yo!»

Zhakɔbu setirige piile pe
 wunlunana wo wì yo ma
 fo: «Ŋga ki yen ye yeri,
 yege yo!»

²² Kala na li yen na paan wa
 yege, ye pan yeli yege yo
 we kan.

Kagala ngele kè pye ma toro faa,
 ye ke naga we na;
 pa kona we yaa jatere pye ke
 na, mbe ŋga ki yaa pye
 pungo na ki jen,
 nakosima kagala ngele ke yen
 na paan goto, ye ke yo we
 kan.

²³ Kagala ngele ke yen na paan
 wa pungo na, ye ke yari
 we kan,
 pa kona we yaa ki jen mbe yo
 fo kaselege ko na, ye yen
 yengengele kele.

Ye kajenge nakoma kapege ka
 pye,
 jango wege yan, ki ta ki to we
 yon na.
 24 Ye wele, ye woro yaraga ka.
 Ye kapyegele ke yen wagafe!
 Ki yen katijaanga lere wa mbe
 ye wo paa wi yenjele yen.

25 Mi lere wa yirige wa
 yonloparawa kamege kee
 yeri,
 wi pan ma yiri wa yonlo yirisaga
 kee yeri;
 na mege ko wi yen na yinri.
 Wi yen na tara teele pe tangala
 toro ni paa joro yen,
 paa yege nga na coro fanrifo wi
 maa joro ti tangala we.
 26 Amba wigi kagala ke yan ma
 ke yo maga le wa faa,
 jango we ke jen?
 Amba wila keli ma ke senre yo
 we kan, jango we yo fo
 kaselege yi?
 Lere kpe sila ki wogo ki yo, lere
 kpe sila ki yari,
 lere kpe sila yaraga ka logo ye
 yeri ki wogo na.
 27 Een fo muwi mi pye
 kongbanja maga yo
 Siyon* ca ki kan fo:
 «Wele, pe mbele paa paan!»
 Mi sentanra yofa wa torogo wa
 Zheruzalemu.
 28 Ma si yala, na mi ka wele,
 mila lere kpe yan;

yerifo kpe woro wa ki yarisunndo
 ti soga.
 Na mi ka yewe, ka woro wa mbe
 ya mbanla yon sogo.
 29 Ye wele, ti ti ni fuun ti woro
 yaraga ka,
 ti kapyegele ke yen wagafe.
 Pe tuguron yarisunndo ti yen
 tifelege ma pye yarijagara.

Yenjele li tunmbyee wi kala

Yurugo kongbanja

42 ¹We Fo* wi yo fo: «Na
 tunmbyee wi na,
 wo na mi yen ma togo we;
 wo wi yen na mi wo,
 wi kala li yen mala ndanla fo
 jenge.
 Milan yinne li le wi ni,
 wi yaa kaa kasinge ki nari
 cengele woolo pe na.
²Wi se ka jorogo, wi se kaa
 magala li yirige ngbanga;
 pe se kaa yogo logo wa ca nawa
 kongolo ke ni.
³Wi se ka gbagara kanngala na
 li kunnu li kaari,
 wi se ka fitanla na wi yen na
 finri wi figi;
 wi yaa kaa kiti wi koon mbaa
 yala kaselege ki ni.
⁴Wi fannja ki se ka ko wi ni, wi
 wire ti se ka fanla wi na,
 fo wi ka sa kasinge ki kan ki
 yeresaga ta laga tara ti
 na.

Lɔɔ furo* tara fenne pe yaa ka
pe jigi wi taga wi lasiri*
wi na†.»

**Yanwa mba pì yiri
cengele woolo pe kan**

⁵ Yengele le, Yawe Yengele le,
lo li naayeri wi da maa
sanga ma kari,
ma tara ti jaraga lagapyew, ma
yaara nda ti ma fi ti yirige
wa ti na,
ma yinwege kan tara woolo pe
yeri,
ma yinwege wɔnwɔn pi le mbele
pe maa yanri tara ti na pe
ni†; li yo fɔ:

⁶ «Mi Yawe Yengele, muwi mɔɔ
yeri, ma ta maa kasingge
ki nari;
mi yaa kɔɔn yigi kee na, mbaa
wele ma na.

Mi yaa kɔɔn tege mbɔɔn pye na
yɔn finliwe* pi lefɔ mi
naa leele pe sɔɔwɔɔ,
mbɔɔn pye paa yanwa yen
cengele ke kan†,

⁷ jango mbe fyɔɔnlɔ pe yengele
ke yenge,
mbe kasopiile pe wɔ wa kaso wi
ni,
mbe mbele pe yen ma tɔn wa
diwi ni pe tile mbe pe wɔ
wa wi ni†.

⁸ «Muwi mi yen Yawe Yengele le,
ko ki yen na mege ye;
mi se na gbɔɔwɔɔ pi kan wa yege
yeri,

sɔnmɔ mba pi daga paa na
sɔnni, mi se ti poo kan
yarisunndo tige woro
yeri.

⁹ Ye wele, kagala ngele kaa keli
ma yo faa, kè pye ma yɔn
fili;

koni mi yen na kagala fɔnɔɔlɔ
yege yuun ye kan,
sanni ke sa pye, mi yaa ti yege
jen.»

**Dunruya woolo pe ni fuun pe yaa
kaa Yengele li cew tawa pi sɔnni**

¹⁰ Ye yurugo fɔnɔɔ shɔ ye Yawe
Yengele li gbɔɔɔ,
yaa li sɔnni fɔ wa tara ti kɔsaga
ki na,

yoro mbele ye maa tangangala
piin tɔnmɔkɔɔɔ ti ni wa
kɔɔɔje wi na,
naa kɔɔɔje nawa yaara ti ni
fuun,

naa lɔɔɔ furo tara to naa ti nawa
fenne pe ni.

¹¹ Gbinri* wo naa cara nda
wa gbinri wi ni tiri
magangala ke yirige
mbeli sɔn,

konaa Kedari cenle woolo pe
kapire ti ni.

†42.4: Mati 12.18-21.

†42.5: Kapye 17.24-25.

†42.6: Eza 49.6; Luki 2.32; Kapye 13.47; 26.25.

†42.7: Luki 4.18.

Yoro Sela waara lara woolo yaa
 yɔgɔrimɔ yuuro koo;
 ye koro wa yanwira ti go na yaa
 yɔgɔrimɔ kɔngɔlɔ waa.
 12 Yaa Yawe Yenɲele li gbogo,
 yoro lɔgɔ furo tara woolo yaa li
 sɔnni.

13 Yawe Yenɲele li yen na yinrigi
 paa malingbɔɔn kotogofɔ
 yen,
 li yen nali kayanɲa ki yinrigi
 li yeɛ ni paa malingbɔɔn
 yen;
 li yen na malaga kɔngɔlɔ waa,
 na maganɲbɔlɔ yinrigi,
 li yen na cew taa li juguye pe na.

**Yawe Yenɲele li yaa kali tunɲo
 ki yɔn fili**

14 We Fɔ wì yo fɔ: «Mila pyeri
 ma mɔ;
 mi sila para, mila na yeɛ yingiwe
 jen.
 Eɛn fɔ koni, mi yen na jɛɛn paa
 kugbɔfɔ selara ma kaa
 yiri wi ni we,
 ɲa wi wɔnɔwɔn pì gbɔn ma piri
 wi na, a wila wɔɔn na
 kologi.

15 Mi yaa ka yanwira naa
 tinndiye pe tɔngɔ,
 mbe yan tipirige naa tige tipirige
 pyew ki waga;
 mi yaa ka gbaanla pe kanɲa
 mbe pe pye lawaga tara,
 mbe lambaara ti waga.

16 Mi yaa ka ti fyɔɔnlɔ paa tanri
 konɔ la ni,
 konɔ na pee jɛn;

konɔ na pee jɛn, pa mi yaa pe
 yeɛ le wa li ni.
 Mi yaa ka diwi wi kanɲa mboo
 pye yanwa wa pe yeɛ,
 mbe lara nda tì yagara yagara ti
 yɔn yala.
 Ko kagala ɲgele koro mi yaa
 pye;
 mi se ka ke yaga mbapyewe.

17 «Mbele pe ma pe jigi wi taga
 yarisunndo yanlɛɛ nda
 pè tɛ ti na,
 pe yaa ka sɔngɔɔ punɲo ni, mbe
 fɛɛɛ shɔ fɔ jɛɲɛ;
 poro mbele pe maa ki yuun
 tugurɔn yarisunndo ti kan
 fɔ:

«Yoro ye yen we yarisunndo rel»
 »

**Izirayeli woolo pe yen
 nunɲbojiile naa fyɔɔnlɔ**

18 Yenɲele lè yo fɔ: «Yoro
 nunɲbojiile, yaa nuru!
 Yoro fyɔɔnlɔ, yaa wele, yaa
 yaan!

19 Ambɔ wi yen fyɔɔn wo, na na
 tunmbyee wo ma?
 Ambɔ wi yen nunɲbojili wo paa
 na yeɛra pitunɲɔ ɲa mì
 tun wi yen?
 Ambɔ wi yen fyɔɔn wo paa ɲa
 wì yeɲinɲɛ ta wi yen?
 Ambɔ wi yen fyɔɔn wo paa Yawe
 Yenɲele li tunmbyee wi
 yen?

20 Yè yarilegereɛ yan, eɛn fɔ ye
 siri jate;

ye nuṅgbogolo ke yen ma yenge
ye na, ɛɛn fɔ yee yaraga
ko ka logo.»

²¹ Yawe Yenṅele li yen ma sin, ki
kala na,

lâa pye na jaa mbe gbɔgɔwɔ kan
li lasiri wi yeri, mboo
tiyɔnwɔ pi naga.

²² ɛɛn fɔ Izirayeli woolo pe
mbele, leele pèle pan ma
to pe na,

ma pe kɛɛ yaara ti koli, ma pe
san mari shɔ pe yeri.

Pe ni fuun pè toori wegbɔgɔ ka
ni, a kî pye penɛ ma pe
yigi;

pàa pe yigi ma pe tɔn kaso.

Pàa pe kɛɛ yaara ti koli, lere kpɛ
sila ta mbe pe shɔ.

Pàa pe san ma pe yarijendɛ ti
shɔ pe yeri, ɛɛn fɔ lere
kpɛ sila ta mbe yo fɔ yeri
sɔngɔwɔ pe na.

²³ ɛɛn fɔ ye ni, ambɔ wi yaa
nuṅgbolo jan ki kagala
ke yeri, mbe ke tege wi
nawa?

Ambɔ wi yaa nuṅgbolo jan, mbe
kagala ṅgele ke yen na
paan wa yege ke logo?

²⁴ Naga yen ma, ambɔ wi
Zhakɔbu setirige piile pe
kɛɛ yaara ti le mbele pè
pe san mari shɔ pe yeri pe
kɛɛ?

Ambɔ wi pe yarijendɛ ti le mbele
pèri koli pe kɛɛ?

Naga yen ma, Yawe Yenṅele
lo ma wi le? Lo na wè
kapege pye li na we.

Wee yenle mbe tanga li konɔ li
na,

wee yenle mbeli lasiri sɛnre ti
logo.

²⁵ Ki kala na, nuṅgbanwa gbɔɔ
yen li ni Izirayeli woolo
pe ni,

a li malaga wa pe na fɔ tipege.

Ki malaga kasɔn kila pye na sori
kɛɛ ki ni fuun ki na, ɛɛn fɔ
pe sila kala la kɔrɔ jɛn;
ki kasɔn kila pe sogo, ɛɛn fɔ pe
sila ki kala li yigi kala.

Yawe Yenṅele lo nuṅgba li yen Izirayeli woolo pe shɔfɔ we

43 ¹ Koni, Zhakɔbu setirige
piile, Yawe Yenṅele na li
ye da,

lo na li ye gbegele yoro Izirayeli*
woolo wele,

pa li yo yeɛn fɔ: «Yaga ka fyɛ,
katugu mî ye go shɔ;
muwi mî ye yeri ye mege ki na,
ye yen na woolo.

² Ali na ye kaa tɔnṅgbɔɔ kɔɔn
mbe yiri, mi yaa pye ye
ni,

ali na yaga gbaan wi pari mboo
kɔn mbe yiri, wi se ye li;

ali na ye kaa tanri wa kasɔn ki
nandogomɔ, ki se ye sogo,
kasɔn yinne li se ye sogo.

³ «Katugu muwi mi yen Yawe
Yenṅele, ye Yenṅele le;
muwi mi yen yoro Izirayeli
woolo Yenṅele kpoyi* le,
ye shɔfɔ we.

Mi yaa Ezhipiti tara ti kan, ti
 pye ye go shɔɔ sara,
 mbe Etiyopi* tara naa Seba tara
 ti kan ye yɔnlɔ, mbe ye
 shɔ.

⁴ Kì kaa pye ye kala li yen ma
 ŋgban na ni,
 ye kala li yen ma gbɔɔ na yeri,
 ye si yen mala ndanla,
 ki kala na, leele pele yeɛɛ mi yaa
 kan ye yɔnlɔ,
 mbe cɛngɛle kele yeɛɛ kan mbe
 ye go shɔ.

⁵ «Ki kala na, yaga ka fyɛ, katugu
 mi yen ye ni.

Mi yaa ka ye setirige piile pe
 yirige wa yɔnlɔ yirisaga
 kɛɛ yeri, mbe pan pe ni,
 mbe ye yirige wa yɔnlɔ tosaga
 kɛɛ yeri, mbe pan mbe ye
 gbogolo.

⁶ Mi yaa kaga yo yɔnlɔparawa
 kameŋɛ kɛɛ tara ti kan
 fɔ: «Ye pe kan na yeri,»
 mbege yo yɔnlɔparawa kalige
 kɛɛ tara ti kan fɔ: «Yaga
 ka pe yaga wa ye yeɛ yeri
 naa.»

Yanla pinambiile pe yirige wa
 taleere ti ni, pe pan,
 yanla sumborombiile pe yirige
 fɔ wa tara ti kɔsaga ki na,
 pe pan.

⁷ Poro mbele fuun na mɛɛɛ ki
 yen na yinri pe na,
 poro mbele fuun m̀ da paa na
 gbogo,
 poro mbele fuun m̀ fanri ma pe
 gbegele we.»

**Izirayeli woolo poro pe yen
 Yenɲele li sɛrefenne wele**

⁸ Ye ki leele mbele pe yaga paa
 paan,
 poro mbele pe woro na yaan, ma
 si yala yengele yen pe na;
 poro mbele pe woro na nuru, ma
 si yala nuŋgbogolo yen pe
 na.

⁹ Cɛngɛle ke ni fuun ke daga mbe
 gbogolo,
 leele pe ni fuun pe daga mbe
 pile pe yeɛ na.

Pe ni ambɔ wila ki kagala ke yan
 ma ke yo?

Ambɔ wila kagala ŋgele k̀ pye
 ma toro faa ke senɛɛ yo
 we kan?

Pe pan pe sɛrefenne pe ni, pege
 naga fɔ tanga yen pe yeri;
 ki sɛrefenne pe logo pe yeri,
 pege yo pege filige fɔ:
 «Kaselege yi.»

¹⁰ Yawe Yenɲele lo l̀ yo ma fɔ:
 Yoro Izirayeli woolo, yoro
 ye yen na sɛrefenne wele;
 yoro ye yen na tunmbyeele
 mbele m̀ wɔ,
 jaŋgo yege jen; ye taga na na,
 ki filige ye kan fɔ muwi mi yen
 Yenɲele le.

Yenɲele la yege sila pye wa na
 yeɛɛ,

la yege se si pan mi puŋgo na.

¹¹ Muwi mi yen Yawe Yenɲele le,
 mbe wɔ mi wo ni, shɔfɔ wa yeɛɛ
 woro wa naa.

¹² Muwi mîla ki kagala ke yo,
muwi mî ye shɔ, muwi
mîla ke yo ma ke naga;
yarisunndo nambannda nda wa
ye sɔgɔwɔ ko ka ma.
Yoro ye yen na sɛrɛfenne wele,
Yawe Yɛnɛle lo lî yo ma.
Muwi mi yen Yɛnɛle le.

¹³ Mi yen Yɛnɛle wagati wi ni
fuun ni,
lere se ya yaraga ka shɔ na kɛɛ.
Mi ka kala na pye, ambɔ wi mbe
ya mbeli kannga?

**Yawe Yɛnɛle li yaa sagafɔ
torogo Izirayeli woolo pe yeri**

¹⁴ Yawe Yɛnɛle na li yen ye go
shɔfɔ we, Izirayeli woolo
Yɛnɛle kpoyi le, pa lî yo
yɛn fɔ:
«Yoro kala na, mi yaa lere wa
torogo wa Babilɔni tara
malaga ni,
wi sa Babilɔni tara fenne pe
tirige wi pe jan;
pe yaa ka ye wa pe tɔnmɔkɔɔɔ
ti ni mbe fe,
to nda pàa pye na jɔrɔgi wa ti ni
nayinmɛ ni.

¹⁵ Muwi mi yen Yawe Yɛnɛle,
ye Yɛnɛle kpoyi le,
yoro Izirayeli woolo dafɔ we, ye
wunlunaŋa we.»

¹⁶ Faa Yawe Yɛnɛle lo làa
kologo wɔ wa kɔgɔje wi
ni,

ma torosaga wɔ wa tɔnɔgbɔɔ
mba pi yen fannga ni pi
ni.

¹⁷ Lo làa malaga gbɔnwotoroye
poro naa shɔnye pe yirige,
ma pe torogo malaga ki
na,
konaa malingbɔɔnɔ ngbelege
naa malingbɔɔnɔ
kotogofenne pe ni.

Pè toori ma sinle sinle, pe se ka
yiri naa,
pè figi paa fitanla manga yen†.

¹⁸ Pa lî yo yɛn fɔ: «Yaga kaa
nawa tuun kagala ngele
kè pye ma toro faa ke na
naa,
yaga kaa jatere piin faa kagala
ke na naa.

¹⁹ Ye wele, mi yaa kala fɔnnɔ la
pye,
li yɛrɛ lɛ na piin makɔ, ye woro
na li yaan wi le?

Mi yaa konɔ wɔ wa gbinri* wi
ni,
mbe ti gbaanla mbaa fuun wa
lawaga tara ti ni.

²⁰ Yan wonŋaala pe yaa kaa na
gbogo,
poro pe yen dabaala poro naa
kɔnrɔsogolo ye wele;
katugu mi yaa ka tɔnmɔ yirige
wa gbinri wi ni,
mbe ti gbaanla mbaa fuun wa
lawaga tara ti ni,

†43.17: Ki laga ŋga ki yen na nandowo kaan Moyisi sanga wo na, paa yege ŋga na Yɛnɛle làa Izirayeli woolo pe shɔ Farawɔn wi kɛɛ, ma ti a pè Kɔgɔje yɛn wi kɔn ma yiri we (Eki 14.1-31).

mbe ta mbe tɔnmɔ kan na woolo
pe yeri poo wɔ, poro
mbele m̀ wɔ we.

²¹ Leele mbele m̀ gbɛgele na yɛɛ
kan,
pe yaa kaa na gbɔgɔwɔ wogo ki
yari.»

**Yawe Yenɛɛle li yen
na li woolo pe jeregi**

²² «Kona ki ni fuun, yoro
Zhakɔbu setirige piile,
ye sila na mɛge ki yeri
mbanla gbɔgɔ,
yoro Izirayeli woolo yɛ te na ni.

²³ Ye sila ye simbapiile pe wɔ na
yeri saraga sogowogo*,
ye sila pye na ye saara* ti woo
mbaa mi gbogo;

mi sila ye nɔgbanga mbe yo fɔ
yaa yarikanra kaan na
yeri,

nakoma mbe ye te wusuna nuwɔ
taan* saara wɔgɔ ni.

²⁴ Ye sila penjara wɔ mbe
gbagara kanɔgire nuwɔ
taan woro lɔ na kan,
ye sila na nawa pi yinɔgi ye
yaayoro saara yanlaga
lara ti ni;

ɛɛn fɔ yàa ye kapere tuguro ti
taga na go na,

yàa na te ye kambasinnde ti ni.

²⁵ Kona ki ni fuun, mi jate,
muwi mi yen na ye kapere
ti kala yari ye na, na yɛɛra
gbɔgɔwɔ pi kala na;

mi se jatere pye ye kapere ti na
naa.

²⁶ «Yanla nawa to nɔga m̀ pye ki
na, we yo we yan we yɛɛ
yeri;
yoro jate ye para yege naga fɔ
ye tanga ta.

²⁷ Ye tele koɔnbanɔna wila kapege
pye,
a ye senre yofenne pè yiri ma je
na na.

²⁸ Ki kala na, mila shɛrigo gbɔgɔ
kpoyi ki yɛkeele pe tifaga,
ma Zhakɔbu setirige piile pe
tɔngɔ, ma poro Izirayeli
woolo pe kan paa tɛge pe
na.»

**Yenɛɛle lo nunɔba li yen Yenɛɛle
na li yaa li woolo pe saga**

44 ¹ Koni, yoro Zhakɔbu†
setirige piile, yoro mbele
na tunmbyeele,
yoro Izirayeli* woolo, yoro
mbele m̀ wɔ, yaa nuru!

² Yawe Yenɛɛle na li ye da, lo na
li ye gbegede wa ye nɔ wi
lara sanni ye sa se,
lo na li yen ye sagafɔ we, pa li
yo yɛɛn fɔ:

«Yaga kaa fyɛ, Zhakɔbu setirige
piile yoro mbele na
tunmbyeele,

†44.1: Zhakɔbu mɛge ki kɔrɔ wowi nɔ fɔ lere nɔ wi maa leelee fanla; Zhene 27.36; Eza 41.8; 42.23.

yoro Yeshuruni† woolo, yoro
 mbele m̀ wə we.
³ Mi yaa tən̄m̄ yirige pila fuun
 wa tara nda tən̄m̄ woro
 wa ti ni,
 mbe laforo yirige tila fuun wa
 lawaga tara ti ni.
 Mi yaa kanla yinne li tirige ye
 setirige piile pe na,
 mbe duwaw ye piile pe na.
⁴ Pe yaa ka yiri mbe jiti paa lɔgɔ
 yɔn yan yen,
 paa laforo yɔn sɔli tire yen.
⁵ Lere wa yaa ka yo fɔ: «Mi yen
 Yawe Yen̄jele li wool!»
 Wa yaa ka yo fɔ mi yen Zhakɔbu
 setirige pyɔ.
 Wa yege yaa kaga yɔnlɔgɔ wa wi
 kɛɛ ki na mbe yo fɔ: «Mi
 yen Yawe Yen̄jele li wool!»
 Pe yaa kaa pe yee gbogo Izirayeli
 mege ki kala na.»

**Yen̄jele la yege woro wa
 Yawe Yen̄jele lo pɔngɔ na**

⁶ Yawe Yen̄jele, Izirayeli woolo
 wunlunaŋa we, lo na li
 yen na pe go shoo,
 Yawe Yen̄jele na yawa pi ni
 fuun fɔ, pa li yo yeen fɔ:
 «Muwi mi yen kon̄gbann̄a, muwi
 mi yen pɔngɔfɔ,
 mbe wə mi wo ni, Yen̄jele la
 yege woro wa†.
⁷ Ambɔ wi yen paa na yen, ki fɔ
 wi yiri wigi yo!

Ki fɔ wi para wigi filige, wigi
 yege naga na na,
 kagala n̄gele kè pye maga le
 na woolo m̀ pe tɛge wa
 fafafa;
 kagala n̄gele ke yen na paan
 konaa n̄gele ke yaa ka
 pye koro pɔngɔ na, wi ke
 yo!

⁸ «Yoro mbele na woolo, yaga ka
 fye, yaga kaa seri fyere ti
 kala na;
 naga yen ma, mi sila ki kagala
 ke yo ma ke naga ye na
 maga le wa faa wi le?
 Yoro ye yen na serefenne wele:
 Naga yen ma, Yen̄jele la yege
 yen wa mi pɔngɔ na le?
 Walaga ka yege woro wa, mi si
 ka yege jen†.»

Yarisunndo gbegelefenne pe kala

⁹ Leele mbele pe maa yaara
 yanlere ti gbegele
 yarisunndo, pe woro
 yaraga ka;
 pe yarisunndo nda pè gbegele,
 wa ti ni, n̄ga ki yɔn ma
 we ti ni fuun na, ki yen
 wagafe.
 Mbele pe yen ki yarisunndo
 ti serefenne pe woro na
 yaan, pee yaraga ko ka
 jen,
 ki kala na, pe yaa ka fere sho.

†44.2: Izirayeli woolo poro pe maa yinri fun Yeshuruni. Ki mege ki kɔrɔ wowi ŋa fɔ mbe pye mbe sin, mbe pye tagawa ni; Dete 32.15; 33.5, 26.

†44.6: Eza 48.12; Naga 1.17; 22.13.

†44.8: Eza 17.10.

¹⁰ Mbe yarisunngo gbegele ma
 yee kan nakoma mbe
 tugurɔn yan mbe yaraga
 yanlege ka gbegele,
 ko yaa yingɔ yɔn lere kan, mbe
 sigi ta tɔnli woro ki ni?
¹¹ Wele, mbele fuun pe maa ki
 yarisunndo ti gbogo, pe
 yaa ka fere sho;
 yarisunndo gbegelefenne pe yen
 senwee piile ko ce.
 Ki daga pe ni fuun pe pan pe
 gbogolo, pe ni fuun pe
 pan pe yere lagame!
 Pe ni fuun pe sunndo wi yaa ka
 kɔn pe na, pe yaa fere sho.

¹² Fenlenanɔ wi ma tugurɔn ti
 kɔn mberi le wa kasɔn ki
 ni,
 mbe siri gbɔn marito ni, mbe
 yarisunngo gbegele.
 Wi maa ki tunngo ki piin wi kee
 fannga ki ni fuun ki ni.
 Een fo na fungo kaa yigi wi
 fannga ki ma ko,
 na wii tɔnmɔ ta mbe wo, wi ma
 te.

¹³ Tire tefo wi ma mana li sanga
 mbe tige ki taanla,
 mbe sigi tuuro ti kerikeri
 nanngana ni,
 ko pungo na, wi mee kotene li le
 mbege te,
 wi maa ki taanla taanlayaraga
 ki ni, naga teni naga yɔn
 yala.
 Wi maga te maga pye paa lere
 yen,

mbege pye ki ma yiri senwee
 kɔrɔgo, ma yɔn,
 mbe saga yerege go ka ni.

¹⁴ Wi ma sediri* tire ta kɔn,
 nakoma wi ma sipiresi* tire naa
 sheni tire ta cɔnri, mbe to
 yaga ti tugbɔlɔ wa kɔlɔgo
 tire ti sɔgoɔ;
 nakosima wi ma pen tire ta sanri
 wi ye,
 tisara ti mee pan ti na mberi le.
¹⁵ Ko tire nungba to tari senwee
 wi ma pye kanngire mbaa
 gberi,
 wi ma ta le wa kasɔn ki ni mbaa
 ki waga,
 mbe ta le mbe kasɔn gberi, mbe
 yaakara ti sɔgo ki na.
 Wi ma ka gbegele mbege pye
 yenjele, mbaa ki gbogo,
 mbe ka gbegele yarisunngo,
 mbaa foli ki yege sɔgoɔ
 mbaa ki gbogo.

¹⁶ Wi ma tige ki walaga pye
 kanngire, mberi le kasɔn,
 mbe kara sɔgo ki na;
 wi ma kara ta fo ki na mbe ka
 mbe tin.

Wi maa ki kasɔn ki waga fun
 mbe sho fo:
 «E, mi yen na waga jenge, kasɔn
 yinne li wele!»

¹⁷ Wi mee tige walaga sannga
 ki le mbege gbegele
 yenjele la, mbege pye wi
 yarisunngo;
 wi maa foli ki yege sɔgoɔ, naga
 gbogo.
 Wi maa ki yenri na yuun fo:

«Na shɔ, katugu mboro ma yen
na yenŋele le!»

¹⁸ Ki leele pee kala jen, pee kala
kɔɔ jen;
pe yenŋele ke yen ma tɔn pe na,
janŋo paga kaa yaan,
pe jatere wi yen ma tɔn pe na,
janŋo paga kaa kagala
kɔɔ jenni.

¹⁹ Lere kpɛ woro na jatere piin
wa wi nawa,
nakoma mbe kajenme ta,
nakoma mbe tijinliwe ta
mbe yo fɔ:

«Mì tige ki walaga pye kanŋgire
mari le wa kasɔn,
ma yaakara sɔŋɔ ki nanŋanra ti
na,
ma kara fɔ mari ka.

Yiŋgi na mi nɛɛ yarisunŋgo
tijaanga gbegele ki tige
sanŋa ki ni?

Yiŋgi na mbe sila fɔli ki tikɔŋɔ
ki yege sɔŋɔwɔ mbaa ki
gbogo?»

²⁰ Lere ŋa wi maa ki piin, wi yen
paa lere ŋa wi maa fee
cɔnrɔ puŋgo na,
wi jatere ŋa wì jɔŋɔ wi na, wi
maa puŋgo.

Wi se ya mboo yeɛ shɔ, wi se suu
yeɛ pye fɔ:

«Yaraga ŋa ki yen na keɛ, ki
yen lere fanlayaraga.»

**Yenŋele lo li yen Izirayeli woolo
pe go shɔfɔ we**

²¹ Yoro Zhakɔbu setirige piile,
yaa nawa tuun ki na;

yoro Izirayeli woolo, yoro ye yen
na tunmbyeele wele.

Muwi mì ye gbegele, janŋo ye
pye na tunmbyeele;
yoro Izirayeli woolo, mi se fege
ye na.

²² Mì ye kapere ti jogo mari
wɔ wa, paa yege ŋga na
kambaaga wɔŋɔ ma kaa
kɔ ma wɔ wa,
mì ye kajɔŋɔ ti jogo mari
wɔ wa, paa yege ŋga na
kambaaga ma kaa kari
ma wɔ wa.

Ye sɔŋɔŋɔ ye pan na kɔŋɔŋɔ,
katugu mì ye go shɔ.

²³ Mboro naayeri, ta yɔŋɔri maa
jɔŋgi,
katugu Yawe Yenŋele lo ligi kala
na li pye!

Tara ti nɔŋɔna latijuro, yaa
nayinme yuuro koo!

Yoro yanwira, yaa yɔŋɔrimɔ
kɔŋɔlɔ waa,

Yoro fun kɔlɔyɔ konaa tire ti
ni fuun, yaa yɔŋɔrimɔ
kɔŋɔlɔ waa,

katugu Yawe Yenŋele lì Zhakɔbu
setirige piile pe go shɔ,
mali gbɔŋɔwɔ pi naga poro
Izirayeli woolo pe na.

²⁴ Yawe Yenŋele na li yen ye go
shɔfɔ,

lo na làa ye gbegele wa ye nɔ wi
lara sanni ye sa se, lì yo
fɔ:

«Mi Yawe Yenŋele, muwi mi yen
na ki kagala ŋgele ke ni
fuun ke piin;
mi nunŋba muwi mi naayeri wi
sanga maa jaraga,
mi nunŋba muwi mi tara ti
jaraga lagapyew.

²⁵ Mi ma Yenŋele yɔn senre
yofenne yagboyoolo pe
kacen kagala ke jɔgɔ,
mbe yara senyogo le jelefenne pe
yɔn;
mi ma kajenmbele pe sɔngɔɔ
puŋgo na,
mbe pe kajenme pi kanŋga
lembigewe.

²⁶ Eɛn fɔ mi yen naga yuun naga
finligi, fɔ na tunmbyee wi
senre ti yen kaselege,
mi yen nala yɔn senre yofenne*
pe Yenŋele yɔn senyoro ti
piin nari yɔn finli.

Mi yen naga yuun Zheruzalemu
ca ki wogo na fɔ: «Leele
yaa ka cɛn wa ki ni naa,»
naga yuun Zhuda tara woolo pe
cara ti wogo na fɔ:
«Pe yaa kari kan naa fɔnŋɔ,
mi yaa ka pe katara ti kan mberi
yirige naa fɔnŋɔ.»

²⁷ Mi maga yo kɔgɔje wi latijugo
ki kan fɔ: «Waga!
Mi yaa ma tɔnmɔ pi ni fuun pi
waga!»

²⁸ Mi maga yo Sirusi wi kan
fɔ: «Wi yen na woolo pe
kɔnrifɔ.

Wi yaa kanla nandanwa kagala
ke ni fuun ke pye.
Wi yaa ka yo fɔ pe Zheruzalemu
ca ki kan naa fɔnŋɔ,
mbe yo fɔ pe sherigo gbɔgɔ ki
nɔgɔ le naa fɔnŋɔ†.»

Yawe Yenŋele làa Sirusi wi wɔ ma tunŋgo kan wi yeri

45 ¹ Pa Yawe Yenŋele li yo yeɛn
Sirusi wi kan, wo ŋa wi
yen lere ŋa li wɔ we;
wo ŋa li yigi keɛ na ma fanŋga
le wi ni,

janŋo mbe cɛngele sanŋgala
ke go sogo wi fanŋga ki
nɔgɔ,

mbe wunlumbolo pe fanŋga ki
shɔ pe yeri,
mbe cara ti kɔɔɔ ti yengele wi
kan,

tiga ka ya mbe tɔn naa†. Li yo fɔ:
² «Mi jate mi yaa keli ma yege
mbaa tanri,

mbe tinndiye pe yɔn yala mbe
pe pye falafala,
mbe tuguyenre kɔɔɔ ti kaari,
mbe tugurɔn sɔgɔyaara ti kaari
kaari.

³ Mi yaa ka yarijende nda ti yen
ma lara ti kan ma yeri,
mbe yarijende sɔnŋgbanga woro
nda ti yen wa larasaga ti
kan ma yeri,

janŋo maga jen fɔ mi Yawe
Yenŋele, muwi mɔɔ yeri
ma mege ki na,

†44.28: 2 Kuro 36.23; Esidi 1.2; Eza 41.2.

†45.1: Eza 41.1-4.

muwi mi yen Izirayeli* woolo
Yenjele le.

4 «Na tunmbyeele, Zhakɔbu
setirige piile pe kala na,
poro Izirayeli woolo mbele mi
wɔ pe kala na,
mɔɔ yeri ma mege ki na,
ma megbɔgɔ kan ma yeri, ma
sigi ta ma silan jen.

5 Muwi mi yen Yawe Yenjele le,
Yenjele la yege woro wa,
Yenjele la yege woro wa mi
puŋgo na.

Mi fanŋga kan ma yeri, ma sigi
ta ma silan jen.

6 Ko pye ma, jaŋgo mbege le wa
yɔnlɔ yirisaga kee ki na
mbe saga wa wa yɔnlɔ
tosaga kee ki na,
leele pege jen fɔ mbe wɔ mi wo
ni, Yenjele la yege woro
wa;

muwi mi yen Yawe Yenjele le,
Yenjele la yege woro wa
mi puŋgo na.

7 Muwi mi ma yanwa pi pye pi
ma yiri,
mbe diwi wi pye wi ma ye;
muwi mi ma yeyinŋge ki pye ki
ma pan,
mbe jɔlɔgɔ ki pye ki ma pan.
Mi ŋa Yawe Yenjele, muwi mi
yen na ki kagala ke ni
fuun ke piin.

8 «Naayeri wi ti kasiŋge ki tigi
ki pan paa fɔɔngɔ yen,

kambaara ti ti kasiŋge ki pan
paa tisaga yen;
tara tiri yɔn ki yenge, jaŋgo
shɔwɔ pi pan fun,
kasiŋge ki fi ki pan.
Mi ŋa Yawe Yenjele, muwi mi
yen na ki kagala ke ni
fuun ke piin.»

Yaara nda ti da to naa ti dafɔ

9 Lere ŋa wi maa kendige woo
wi dafɔ wi ni, danŋa yen
wi wogo,
ma sigi ta mboro jate ma yen
joro cɔgɔ wa cɔrɔ sannda
ti sɔgɔwɔ.

Naga yen ma, joro ti mbe ya
mbege yo cɔgɔ fanrifɔ wi
kan fɔ: «Yinŋi maa piin
yeen?»

Nakoma «Ma tunŋgo kii pye
mbe yɔn†.»

10 Lere ŋa wi maga yo wi to wi
kan fɔ: «Yinŋi na ma sanla
se?»

Nakoma mbege yo wi nɔ wi kan
fɔ: «Yinŋi pyɔ ma se?»

Jɔlɔgɔ yen wi wogo.

11 Yawe Yenjele, Izirayeli woolo
Yenjele kpoyi le, lo na li
yen pe dafɔ li yo fɔ:

«Naga yen ma, na piile pe yaa
ka pye yege ŋga na, yoro
ye daga mbanla yewe ko
ni wi le?

Yoro ye daga mbanla kapyegele
ke naga na na wi le?

12 Muwi mi tara ti da,

†45.9: Ɔrɔmu 9.20.

ma senwee piile pe da, ma pe
tege wa ti ni.

Mi jate muwi mi naayeri wi
sanga maa jaraga na
keyen yi ni,

muwi mi yen naayeri wi yanwa
yirige yaara ti go na.»

¹³ Yawe Yennele na yawa pi ni
fuun fo lo li yo ma fo:

«Muwi mi Sirusi wi sun maa
yirige na kasinje pyege
ki kala na;

mi yaa wi kongolo ke ni fuun ke
yon yala wi kan.

Wi yaa kanla Zheruzalemu ca ki
kan naa fonje,

mbanla woolo mbele pa yigi
ma kari pe ni pe yaga, pe
songoro pe pan,

wi se ka go shogo sara sho pe
yeri nakoma yarikanra.»

Yennele li yen Izirayeli woolo pe ni

¹⁴ Pa Yawe Yennele li yo yeen fo:
Ezhipiti tara fenne pe yaritara,
naa Etiyopi* tara fenne pe
tonli wi ni,

naa Seba tara fenne mbele
letitworo pe ni,

to ti ni fuun to yaa ka pan wa ye
yeri, mbe pye ye woro.

Ki cengele woolo pe yaa ka taga
ye punjo na, mbe pye
mbe po yongowa ni.

Pe yaa kaa foli ye yege songowa
mbaa ye gbogo,
mbaa ye yenri mbaa yuun fo:

«Yennele li yen laga yoro ce yeri,
Yennele la yege woro wa
naa.

Yarisunndo ti yen wagafe.»

¹⁵ Kaselege ko na, mboro ma yen
Yennele na li yen ma lara;
Izirayeli woolo Yennele, mboro
ma yen shof Yennele le.

¹⁶ Yarisunndo gbegelefenne pe
fere sho, a pe go ki sogo
pe na;

pe ni fuun pe yen na songoro na
kee fere ti kala na.

¹⁷ Een fo Izirayeli woolo poro na,
pe showa mbakwo ta Yawe
Yennele lo fanja na.

Ye se ka fere sho,
ye se ka go sogo fo sanga pyew.

¹⁸ Yawe Yennele lo li naayeri wi
da,
lo nunjba lo li yen Yennele na li
tara ti gbegele,
mari gbegele, mari kan yeresaga
ni.

Li siri da mberi yaga waga,
een fo liri da, jango leele mbe
cen wa ti ni,

pa li yo yeen fo: «Muwi mi yen
Yawe Yennele le,
Yennele la yege woro wa mi
punjo na.

¹⁹ Mi sila para larawa,
mi sila para tara ti diwi laga ka
ni,

mi sila ki yo Zhakabu setirige
piile pe kan fo:

«Yaa na lagajaa wagafe!»

Mi Yawe Yenjele, nga ki yen ma
sin ko mi maa yuun,
nga ki yen kaselege ko mi maa
yari.»

**Cengele sanngala
ke yaa ka Yenjele li jen**

²⁰ Yoro cengele sanngala ngele
ye koro yinwege na, ye
gbogolo ye pan,
ye pinle ye fulo laga!
Mbele pe ma pe yarisunndo tire
woro ti tugo na yanri ti
ni, pee kala la jen;
pe maa yenri yenjele la yeri, na
li se ya mbe pe sho.

²¹ Ye ye woyoro ti yo, ye kagala
ngele ke yen ye yeri ke
yege naga.
Ye cen ye yo ye logo ye yee yeri!
Amba wigi kagala ngele ke
yo maga le wa wagati
titonlowa ni?
Amba wi ke yege yo maga le wa
faa?
Naga yen ma, mi Yawe Yenjele
mi ma wi le?
Mbe wa mi ni, yenjele la yege
woro wa naa;
Yenjele la yege woro wa, na li
yen ma sin, na li ma lere
sho;
mbe wa mi ni, la yege woro wa
naa.
²² Ye kannga ye yege wa na yeri,
janngo ye ta ye sho,

yoro mbele ye yen fo wa dunruya
wi kosaga ki na;
katugu muwi mi yen Yenjele le,
la yege woro wa mi punngo na.
²³ Mi wugu na yera mege ki na,
sensingde ti maa yinrigi wa na
yon,
senre nda ti se ya mbe kannga,
fo:
«Senwee piile pe ni fuun pe yaa
ka kannguuro kan na yege
songwa,
leele pe ni fuun pe yaa kaa
wungu na mege ki na†.
²⁴ Pe yaa kaa ki yuun na wogo
na fo:

«Kasingge naa fannga ki maa taa
Yawe Yenjele lo nunnga
yeri.» »
Mbele fuun pa na nawa ngban li
ni,
pe yaa ka songoro mbe pan li
korogo fere ni pe na.
²⁵ Yawe Yenjele lo fannga na,
Izirayeli setirige piile
pe ni fuun pe yaa ka
kasingge ta,
konaa mbaa pe yee tanga.

**Babiloni tara yarisunndo kala
to naa Yenjele jenne li ni**

46 ¹ Yarisunngo Beli ki
kannguuro kan,
yarisunngo Nebo† ki
fannga ki ko;
pe ki yaara yanlere ti po mari
taga yaayoro nda ti maa
tuguro lee ta na.

†45.23: Oromu 14.11; Fili 2.10-11.

†46.1: Beli naa Nebo pa na pye Babiloni tara fenne poro yarisunndo.

Yàa pye na ki yarisunndo ti
 tungu faa na kee ti ni,
 tì pye tuguro nda ti yèn ma nugu
 wa yaayoro ti pɔ̀ɔ̀ɔ̀ ke
 na, nari tege.

² Ki yarisunndo ti fanɲga kì kɔ̀,
 tì kanɲguuro kan,
 ti se ya mberi yɛɛ shɔ̀;
 pè to jate ti yigi kasopiile na kee
 ti ni tara ta yɛɛ ni.

³ Yoro Zhakɔ̀bu setirige piile, ye
 logo na yeri,
 yoro Izirayeli* woolo sanmbala
 mbele fuun yè koro go na,
 ye logo na yeri.

Yoro mbele m̀i yere ye go kala li
 ni maga lɛ wa ye sesanga
 wi ni,
 ma ye kala li lɛ maga lɛ wa ye
 sepilige ki na.

⁴ Mi yaa koro ma ye ni fɔ̀ sa gbɔ̀n
 ye lelewe sanga wi na;
 mi yaa la ye sari fɔ̀ ye yinzire ti
 ka sa filige.

Muwi m̀i yere ye ni, mi yaa si
 yere ye ni bere;
 mi yaa ye go kala li lɛ mbe ye
 shɔ̀.

⁵ Ye yèn na jaa mbanla taanla
 ambo ni,
 mbe yo fɔ̀ mi naa ki fɔ̀ wi ni we
 yèn ja?
 Ye yèn na jaa mbanla yala ambo
 ni,
 mbe yo fɔ̀ mi naa ki fɔ̀ wi ni we
 yèn nunɲba?

⁶ Leele pele ma tɛ ɲa wa pe bɔ̀te
 pile li ni wi wɔ̀,

mbe pe warifuwe wi taanla
 taanlayaraga ni,
 pe mɛɛ tɛ gbɔ̀nfɔ̀ wa sara mberi
 kan wi yeri, mbe yo
 wiri gbegele pe kan
 yarisunɲgo,

kona pe mɛɛ la fɔ̀li ki yɛɛ
 sɔ̀ɔ̀wɔ̀ naga gbogo.

⁷ Pe maga lɛ pe pajogo ki na,
 mbe kari ki ni,
 mbe saga tege ki tɛgesaga, ki ma
 koro wa;
 kila ya yiri wa ki yɔ̀nɔ̀ li ni.
 Ali na lere wa kaga yeri ɲgbanga,
 kila ya mbege shɔ̀;
 kila ya mbe lere shɔ̀ mboo wɔ̀
 wa jɔ̀lɔ̀ɔ̀ ki ni.

⁸ Ye ye yɛɛ nawa to ki wogo ɲga
 ki na, ye pye lenambala!
 Yoro mbele yè yiri ma je, ye
 jatere pye jɛɲɛ!

⁹ Ye ye yɛɛ nawa to kagala ɲgele
 kè pye ma toro faa ke na,
 katugu muwi mi yèn Yɛɲɛle le,
 Yɛɲɛle la yɛɛ woro wa
 mi puɲgo na;
 muwi mi yèn Yɛɲɛle le, la yɛɛ
 woro wa paa mi yèn.

¹⁰ Kala na li yaa ka pye, mi mali
 yo wa li lesaga
 kagala ɲgele ke fa pye gben, m̀i
 ke yo maga lɛ wa fafafa.
 M̀i yo fɔ̀: «Kagala ɲgele m̀i kɔ̀n
 ma tɛge mbe pye, ke yaa
 yeresaga ta,
 mi yaa na nandanwa kala li ni
 fuun li pye mbeli yɔ̀n fili.»

¹¹ Mi yaa kara kasannjege[†] ka
 yeri mbe yiri wa yɔnlɔ
 yirisaga kee yeri,
 nana wa wi, na mi yaa yeri mbe
 yiri fɔ taleere ta ni,
 wi yaa kagala ngele mi kɔn ma
 tege mbe pye ke yɔn fili;
 nga mi yo, mi yaa ti ki pye,
 nga mi kɔn ma tege mbe pye, mi
 yaa ki pye mbege yɔn fili.

¹² Yoro kotonɔgbanga fenne, ye
 logo na yeri,
 yoro mbele ye yen ma lali
 kasiɔnge ki ni we.

¹³ Mi yen na paan na kasiɔnge ki
 ni,
 ki laga woro ma lali naa;
 mi se mo ye shɔwo pi ni naa.
 Mi yaa Siyɔn* ca ki shɔ,
 mbanla gbɔɔwo yanwa pi kan
 Izirayeli woolo pe yeri.

Babilɔni ca ki yaa to

47 ¹ We Fɔ* wì yo fɔ: «Yoro
 Babilɔni ca woolo, ye tigi
 ye cen wa taambugɔ ki ni!
 Ye tigi ye cen tara, katugu
 wunluwo jɔngɔ woro ye
 yeri naa, yoro Kalide tara
 fenne[†] wele.
 Lere se kaa ye ca ki yinri naa fɔ:
 «Ca tiyɔngɔ, ca nga ki yen
 ferewe na!»

² Ye yiri ye tirara shyen le, ye
 muwe pi tire.
 Ye ye gbato wi laga wa ye go ki
 na,
 ye ye deritonlɔgɔ ki yirige, ye ye
 saanra ti yirige funwa na,
 ye gbaan wi kɔn ye yiri.

³ Pe yaa ka ye witiwaga ki yan,
 ye fere laga ki yaa ka yiri funwa
 na.
 Mi yaa kanla kayanga ki wo ye
 ni,
 lere kpe se kanla yege kɔn mbege
 pye[†].»

⁴ We go shɔfɔ pe maa wi yinri
 Yawe Yenjele na yawa pi
 ni fuun fɔ,
 Izirayeli* woolo Yenjele kpoyi*
 le.

⁵ «Babilɔni ca woolo, ye cen ye
 koro ye pyeri,
 ye ye wa diwi wi ni ye lara;
 pe se kaa ye yinri naa cengele ke
 wunluwo ca.

⁶ Mila nawa ngban na woolo pe
 ni fɔ jɔnge,
 poro mbele pe yen na kɔɔgɔ ye,
 mila pe tifaga,
 ma pe le ye kee.
 Eɛn fɔ ye sila pe yinriwe ta,
 yaa jɔlɔgɔ gbɔgɔ taga lelele pe
 na.

[†]46.11: *Kara kasannjege*: Yɔn wila pye wunlunana Sirusi wi kacɛn yaraga. Mbe to tara na malaga ni mberi shɔ, Sirusi wila pye ma wege ki pyewe pi na paa yege nga na yɔn yen ma wege (Eza 8.8; Zhere 49.22).

[†]47.1: Kalide tara fenne poro nunɔba poro pe yen Babilɔni woolo wele.

[†]47.3: Tunndo nda Babilɔni tara fenne pe yaa la piin konaa tifagawa mba pe yaa ta, ti yaa pye kulolo woro.

⁷ Yàa pye na yuun fɔ: «We ca ki
yaa koro wunluwɔ ca fɔ
sanga pyew.»

Ye sila ki kagala ke yigi kala,
ki yaa ka sa kɔ yɛgɛ nga na, ye
sila sɔnri ki na.

⁸ «Koni yaa nuru na yeri, yoro
mbele katangala ke yen
ma ye ndanla.

Yoro mbele ye yen ma cen
yeyinŋge na pɔw, naga
yuun wa ye yɛɛ nawa fɔ:
«Woro wo na, we yɔngɔ woro
wa!

We se ka pye nanŋunjaala fyew,
we se ka we piile pe la fyew!»

⁹ Ki jɔlɔgɔ kagala shyen ke yaa
gbɔn ye na yɔnlɔ nungba
ni, pilige nungba ki ni;
ye yaa ka ye piile pe la, mbe pye
nanŋunjaala.

Ki kagala ke yaa gbɔn ye na fɔ
mbe tijanga,
ye lekara kapyere to naa ki
ni fuun ni, konaa ye
dobodobo kapyere legere
to naa ki ni fuun ni.

¹⁰ «Yàa ye jigi wi taga ye kapere
pyege ko na;

yàa pye na yuun fɔ: «Lere kpe
woro na we yaan!»

Ye tijinliwɛ po naa ye kajenme
pì ye punŋo.

Yàa pye na ye yɛɛ piin fɔ: «Woro
wo na, we yɔngɔ woro
wa.»

¹¹ Jɔlɔgɔ ka yaa to ye na,

ye se kaga yigilɔmɔ pi jɛn;
jɔgɔwɔ pa yaa gbɔn ye na,
ye se ka ya shɔ pi keɛ.

Kapege ka yaa fo mbe to ye na,
sanni ye sanga jɛn.

¹² «Ye koro yaa ye dobodobo
kapyere ti piin san, konaa
lekara kapyere ti ni,

to nda yè ye yɛɛ kan ti tunŋgo
ki yeri, maga lɛ wa ye
punwɛ pi ni we.

Kana ye yaa ka tɔnli ta wa ti ni,
kana ti yaa ti paa fyɛ ye yɛgɛ.

¹³ Yè ye yɛɛ te wa jɛɛɛ kapyere
ti ni san!

Koni mbele pe naayeri kacɛn
kagala ke kɔrɔ jɛn,
mbele pe maa jɛɛɛ piin
wɔnŋgɔlɔ ke kacɛn wi ni,
mbele pe maa yevɔnndɔ kacɛn
wi wele na kagala ŋgele
kaa paan wa yɛgɛ ke yuun
ye kan,

poro mbe yiri pe ye shɔ san!

¹⁴ «Wele, pe ni fuun pe yaa ka
pye paa yan waga yen,
ŋga kasɔn yaa ki sogo.

Pe se ya mbe pe yɛɛ shɔ ki kasɔn
yinne li yeri.

Nanŋanra kasɔn ŋga lere ma
yaakara sɔgɔ ki na, ko ka
ma,

lere ma cen kasɔn ŋga tanla na
waga ko ka ma.

¹⁵ Ye wele, yàa pye na ye yɛɛ
tege mbele kala na, na
kanungbanga piin pe ni,

poro mbele yàa pye na yewe,
 maga le wa ye punwe pi
 ni,
 pe yaa ka pye yege nga na, koyi
 nga yeen;
 pe ni fuun nungba nungba pe
 yaa ka gbɔn mbe jaraga,
 mbe kari pe ye pe ye.
 Lere kpe se ka ye shɔ.»

**We Fɔ wi yen na kagala fɔnngɔlɔ
 kele senre yuun**

48 ¹Yaa nuru, yoro Zhakɔbu
 setirige piile wele,
 yoro mbele Izirayeli* mege ki
 yen ye na we,
 yoro mbele yè yiri wa Zhuda
 sege ki ni we,
 yoro mbele ye maa wungu Yawe
 Yenjele li mege ki na we,
 yoro mbele ye maa Izirayeli
 woolo Yenjele li yenri;
 een fɔ ye woro naga piin kaselege
 naa kasinge ni.
²Ma sigi ta ye maa ye yee gbogo
 na ye yee yinri ca kpoi*
 ki woolo,
 ma ye kee ki kan Izirayeli woolo
 Yenjele lo na,
 lo na pe maa yinri Yawe Yenjele
 na yawa pi ni fuun fɔ.
³Kagala ngele kè pye ma toro,
 mila ke senre yo ma ke naga,
 maga le wa wagati
 titɔnɔwɔ ni.
 Ki senre tila yiri wa na yɔn, a
 m̀iri yo ye kan.
 A m̀i si kaa ki pye le ki yɔngɔlɔ
 nungba ke ni,

a k̀i pye ma ki yee yɔn fili.
⁴Katugu m̀igi jen ma yo yoro
 Izirayeli woolo, ye yen
 nungbɔngbangala fenne,
 ye yɔlɔgɔ k̀i sheli ye na paa
 tugurɔn yen,
 ye go k̀i liri ye na paa tugurɔn
 yen.

⁵Mila ki kagala ke yo ye kan
 maga le wa faa,
 mila ke senre yo ye kan sanni ke
 sa gbɔn ye na,
 jango yaga kaa ki yuun mbe yo
 fɔ ye yarisunndo to tigi
 kagala ke pye,
 fɔ ye yaara yanlere tire woro
 nakoma tuguyenre woro
 to tigi kagala ke kɔn ma
 ke tege.

⁶Nda m̀i yo yeri logo, yoro jate
 yege yan fɔ ti ni fuun tiri
 yee yɔn fili,
 naga yen ma, ye se ki wogo ki
 yari fun wi le?

Koni mi yaa ti ye kagala fɔnngɔlɔ
 senre logo,
 kagala ngele ke yen ma lara,
 ngele ye sila ke jen faa.

⁷Yingɔ ko ke yaa pye, ke woro
 kagala ngele kè toro wa
 faa;

fɔ ma pan ma gbɔn yingɔ, ye fa
 ke senre logo gben;
 jango yaga kaa ki yuun mbe yo
 fɔ yàa ke jen faa!

⁸Ye sila ki kagala ke senre logo,
 ye sila kala la jen ke wogo
 na,

maga le wa wagati titɔnlɔwɔ ni,
 ye sila yenle mbe logo.
 Migi jen ma yo ye yen leele
 fanlafenne ko ce,
 maga le wa ye sesanga wi na, pe
 maa ye yinri leele mbele
 pè yiri ma je.

⁹ Een fɔ na mege ki kala na, mila
 nanɔbanwa gbɔɔ pi sogo,
 na gbɔɔwɔ pi kala na, milan yee
 yigi
 janɔ mi ka ka ye tɔngɔ.

¹⁰ Ye wele, mɪ ye wa ma wele,
 ma ye pye fyɔngɔ fu,
 een fɔ kii pye paa yege nɔga na pe
 ma warifuwe wi wa maa
 wele kasɔn ni;

mɪ ye wa ma wele wa jɔlɔɔ ki
 kasɔn ki ni.

¹¹ Mi yaa ko pye ma, na mege ko
 kala na, na yeera mege ko
 kala na,
 katugu mi se yere ki na panla
 mege ki jɔɔɔ.

Mi sanla gbɔɔwɔ pi kan lere wa
 yege yeri.

**Yenɔjele làa tunɔgo kan
 wunlunana Sirusi wi yeri**

¹² Yoro Zhakɔbu setirige piile,
 ye logo na yeri,
 yoro Izirayeli woolo, yoro mbele
 mɪ yeri, ye logo na yeri!
 Muwi mi yen konɔbanɔa, muwi
 mi yen puɔgofɔ†.

¹³ Na yeera kee ko kɪ tara ti nɔɔɔ
 ki tenge,

na kalige kee ko kɪ naayeri wi
 jaraga ma kari lagapyew;
 na mi kari yeri, ti ma pinle ma
 pan.

¹⁴ Ye ni fuun ye pan ye gbogolo,
 ye logo na yeri!

Ye ni ambɔ wi keli ma ki kagala
 ke yo?

Lere nɔa wi yen ma Yawe Yenɔjele
 li ndanla, wi yaa li
 nandanwa kala li pye
 Babilɔni tara ti na,
 wi yaa wi kee ki yirige poro
 Kalide tara fenne pe na.

¹⁵ Mi kpaw, muwi mɪ para,
 muwi mɪu yeri;
 muwi mɪu pye wɪ pan, wi
 kagala ke yaa si yɔn.

¹⁶ Ye fulo laga na tanla, yege
 senre nda ti logo!

Maga le wa ki lesaga ki na, mii
 para larawa.

Maga le wa ki kagala ke lesaga
 ki na, mila pye wa.

Koni we Fɔ*, Yawe Yenɔjele lilan
 tun mali yinne li tirige na
 na.

¹⁷ Yawe Yenɔjele na li yen ye
 go shɔfɔ, Izirayeli woolo
 Yenɔjele kpoyi* le, pa li
 yo yeen fɔ:

«Muwi mi yen Yawe Yenɔjele, ye
 Yenɔjele le,
 na li yen na ye nari ye tɔnli wo
 kala na,

†48.12: Eza 41.4; 44.6; Naga 1.17; 2.8; 22.13.

na ye yege sinni wa konɔ na ye
daga mbaa tanri li ni.
¹⁸ Ndeɛ kɪ pye yaa yenle ma
ye jatere wi tege na
ngasegele ke na,
ye mbe ja yeyingge ta ki pye paa
gbaan yen mbaa fuun,
kasingge ki jen na lege ye sɔgɔwɔ
paa kɔgɔje tɔnmɔ mba pi
maa yinrigi na tuun pi
yen.
¹⁹ Ye setirige piile pe jen na lege
paa taambugɔ ki yen,
ye piile pe jen na lege paa
taayenge ki yen.
Pe mege ki se jen na kɔ nakoma
mbe tɔngɔ mbe kɔ mbe
wɔ wa na yege sɔgɔwɔ.»

Yenɛle li woolo pe yaa ka yiri wa Babilɔni ca

²⁰ Ye yiri wa Babilɔni ca ki ni, ye
fe ye yiri wa poro Kalide
tara fenne pe sɔgɔwɔ.
Yaa yɔgɔrimɔ kɔngɔlɔ waa, yaa
ki wogo nga ki yari, mbe
ti lere pyew wigi logo;
yege senre ti jaraga fɔ wa
dunruya wi kɔsaga ki na,
yege yo fɔ Yawe Yenɛle li li
tunmbyeele Zhakɔbu
setirige piile pe go shɔ.
²¹ Li pe yege sin wa gbinri* ɲa
wɪ waga wi ni, wɔgɔ si pe
yigi;
li ti tɔnmɔ janri ma yiri wa
walaga ki ni,

li walaga ki jenw, a tɔnmɔ janri
ma yiri wa ki ni†.

²² Eɛn fɔ lepeele pe se yeyingge
ta fyew.
Yawe Yenɛle lo li yo ma.

Yurugo shyen wogo: Yawe Yenɛle li tunmbyee

49 ¹ Yoro lɔgɔ furo* tara fenne,
ye logo na yeri!
Yoro taleere fenne, ye nungbolo
jan na yeri!
Yawe Yenɛle lilan yeri mala ta
wa na nɔ wi lara,
lɔa na mege ki taga maga le wa
na sesanga wi ni†.
² Lilan yɔn ki pye kɪ tanla, paa
tokobi yɔn tanga woo
yen,
lilan lara wa li keɛ ki nɔgɔ.
Lilan pye paa wanla yen, na pɛli
yɔn ki wɔ,
lilan lara wa li sanngbɔ wi ni.
³ Ligi yo na kan fɔ: «Mboro
Izirayeli* tara, mboro ma
yen na tunmbyee we,
mboro mi yaa tege mbanla
gbɔgɔwɔ pi naga.»
⁴ Mi wo na, a mi silan yee pye fɔ:
«Milan yee te jaga,
milan fannga kɪ kɔ wagafe, tɔnli
fu kala na.
Eɛn fɔ nga ki daga na ni, ki yen
Yawe Yenɛle lo yeri,
na sara wi yen wa Yenɛle lo
yeri.»

†48.21: Eki 17.1-7; Nɔmbu 20.1-13.

†49.1: Zhere 1.5; Gala 1.15.

⁵ Koni, Yawe Yenḡele li para,
lo lilan fanri maga le wa na
na wi lara, mala pye li
tunmbyee,
janḡo mbe ti Zhakɔbu setirige
piile pe sɔngɔɔ li kɔɔgɔ,
mbe poro Izirayeli woolo pe
gbogolo wa li tanla.
Mi gbɔgɔwɔ ta Yawe Yenḡele li
yeri,
na Yenḡele lo li yen na fanḡga
ye.

⁶ Laa na pye fɔ: «Mbɔɔn pye na
tunmbyee,
mbe ta mbe Zhakɔbu setirige
piile pe cenle li yirige,
mbe ta mbe poro Izirayeli woolo
sanmbala mbele pè koro
go na pe pye pe sɔngɔɔ
pe pan,
ki kɔ wo ma.
Een fɔ mi yaa ma pye paa yanwa
yen cengele sanḡgala ke
kan,
janḡo na shɔwɔ kala li gbɔn fɔ
wa tara ti kɔsaga ki na.»

**Yenḡele li yaa ka pan
Izirayeli woolo pe ni**

⁷ Yawe Yenḡele lo li yen Izirayeli
woolo pe go shɔfɔ, ma
pye pe Yenḡele kpoyi* le;
lere ḡa pe yen na tifaga,
a wi pye yaritijaanga cengele
sanḡgala ke yege na,
ma pye fanḡga fenne pe kulo,
Yawe Yenḡele na Izirayeli woolo
pe go shɔfɔ, ma pye pe
Yenḡele kpoyi le,
pa li yo yeen wi wogo na fɔ:

«Na wunlumbolo paga kɔɔn yan,
pe yaa yiri mbe yere;
na tara teele paga kɔɔn yan, pe
yaa fɔli ma yege sɔgɔwɔ
mbɔɔn gbɔgɔ,
Yawe Yenḡele na li yen senre
nungba yofɔ li kala na,
lo na li yen Izirayeli woolo
Yenḡele kpoyi na lɔɔn wɔ
we.»

⁸ Yawe Yenḡele li yo fɔ: «Mɔɔ
yenrewe pi logo na wagati
jenḡe wi ni,
mee ma saga shɔwɔ pilige ki ni.
Mi yaa lɔɔn go singi, mbɔɔn
tege ma pye yɔn finliwe*
pi lefɔ mi naa leele pe
sɔgɔwɔ,
mbe tara ti yirige naa fɔnḡgɔ,
mbe kɔɔgɔ tara nda ti jɔgɔ ma
koro waga ti yele pe na
naa;
⁹ mbege yo kasopiile pe kan fɔ:
«Ye yiri wa kaso,»
mbege yo mbele pe yen wa diwi
wi ni pe kan fɔ: «Ye yiri
wa diwi wi ni!»

Pa kona, pe yaa kaa taa mbaa
nii kɔngolo ke yɔn na,
mbaa yaakara taa mbaa kaa wa
tinndiye pe ni fuun pe
na, paa yaayoro ḡgbelege
yen.

¹⁰ Funḡo se ka pe yigi naa, wɔgɔ
se ka pe yigi naa,
gbinri* tifeleḡe tufunwɔ naa
yɔnlɔ se ka pe ya naa;
katugu ḡa wi yen na pe yinriwe
taa, wi yaa pe yege sin,

mbe kari pe ni puluyo tɔnmɔ
tanla.

¹¹ Mi yaa koŋgolo wɔ wa na
yanwira ti ni fuun ti go
na,

mbanla koŋgbɔɔ ti yɔn yala.

¹² Na woolo pe mbele paa paan
ma yiri fɔ lege,
pele mbele pɛ yiri wa

yɔnlɔparawa kamɛŋgɛ kɛɛ
yeri, konaa ma yiri wa
yɔnlɔ tosaga kɛɛ yeri;

pele mbele pe yɛn na paan ma
yiri wa Sinimu tara.»

¹³ Mboro naayeri, ta nayinme
kɔŋgɔlɔ waa!

Mboro tara, ta yɔgɔri!

Yoro yanwira, yaa nayinme
yuuro koo!

Katugu Yawe Yɛnɛle li yɛn nali
woolo pe kotogo ki sogo
pe na,

li yɛn na li woolo mbele pe yɛn
tege na pe yinriwe taa.

Yɛnɛle li se fɛge li woolo pe na

¹⁴ Siyɔn* ca woolo pàa pye na
yuun fɔ: «Yawe Yɛnɛle li
we wa,

we Fɔ* wì fɛge we na.»

¹⁵ Naga yɛn ma, jɛle wi mbe ya
mbe fɛge wi pyɔ ŋa wi
yɛn na wɔnri wi na, wi na
le?

Naga yɛn ma, wi soo yɛera pisee
wi yinriwe ta wi le?

Ali na wi ka fɛge wi na, mi wo
se fɛge ye na fyew.

¹⁶ Wele, mboro Siyɔn ca, mɔɔ
kerikeri wa na kendala
paa tɛgere yɛn,

mbogo ŋga ki yɛn mɔɔ maga, ki
yɛn na yɛge sɔgɔwɔ sanga
pyew.

¹⁷ Ma piile pe yɛn na fee na
paan,

ma si yala, mbele pɔɔn tɔngɔ
konaa mɔɔ jɔgɔ mɔɔ pye
kataga, pe yaa kari mbe
laga ma na.

¹⁸ Ma yɛge ki yirige ma wele
mɔɔ yɛɛ maga,

ma piile pe ni fuun pe yɛn na pe
yɛɛ gbogolo na paan ma
kɔɔgɔ.

Mbege ta mi yɛn Yɛnɛle na
yinwege wolo,

mì wugu fɔ ma yaa ka pe pɔ ma
yɛɛ na paa fereyaara yɛn,
mbɔɔn yɛɛ fere pe ni paa piɔ
fɔŋgɔ yɛn.

Yawe Yɛnɛle lo lì yo ma.

¹⁹ Ma ca ŋga kì pye kataga, naa
ma lara nda tì koro waga,
konaa ma tara nda tì jɔgɔ ti ni,
ti yaa ka kologo ma woolo pe
na.

Mbele pàa pye nɔɔ jogo, pe yaa
ka fe mbe kari mbe laga
ma na.

²⁰ Maa pye naga sɔnri mà la ma
piile mbele ni,

pe yaa kaa ki yuun wa ma
nunɔgɔlo fɔ:

«Laga kì kologo we na, laga ka
kan we yeri we ta we cɛn
wa ki ni.»

²¹ Kona, ma yaa kaa ma yee piin
fo:

«Ambɔ wigi piile mbele pe se na
kan?

Katugu mila pye piile fu, ma pye
jambasee.

Paa na yigi ma kari na ni
kasopyɔ,

mala purɔ ma kari na ni tara ta
yege ni.

Naga yen ma, ambɔ wigi piile
mbele pe gbegele?

Mi koro na ye, mbele yeen poro
la pye se yeri?»

²² Pa we Fo, Yawe Yenjele li yo
yeen fo:

«Mi yaa na kee ki yirige mbe wa
cengele sanngala ke yeri,
mbanla dirapo wi yirige tara
woolo pe kan.

Kona, pe yaa ma pinambiile pe
le keyen na, mbe pan pe
ni,

mbɔɔn sumborombiile pe le
pajoro na mbe pan pe ni.

²³ Wunlumbolo poro pe yaa ka
pye teele mbele pe yen
ma piile pe nagafenne,
wunlunjaala poro pe yaa ka pye
neele mbele pe yen ma
piile pe gbegelefenne;
pe yaa kaa foli ma yege sɔgɔwɔ,
mbaa pe yere ti jiile wa
tara, mbaa ma gbogo,
mbaa ma tɔɔɔ gbanngban wi
laala.

Pa kona, ma yaa ki jen mbe yo
fo muwi mi yen Yawe
Yenjele le,

fo mbele pe pe jigi wi taga na
na, pe se ka fere shɔ.»

²⁴ Naga yen ma, malingbɔɔn
kotogofɔ wi yaara nda
koli wa malaga,

ti mbe ya shɔ wi yeri le?

Naga yen ma, lewelewe wi lere
ɲa yigi kasopyɔ, wi mbe
ya shɔ wi yeri wi le?

²⁵ Ee, Yawe Yenjele lo li yo ma
fo:

«Malingbɔɔn kotogofɔ wi yaara
nda koli wa malaga ki na,
ti yaa ka shɔ wi yeri,
lewelewe wi kasopyɔ ɲa yigi wa
malaga, wi yaa ka shɔ wi
yeri.

Mi yaa ka malaga gbɔn ma
winfenne pe ni,
mbɔɔn piile pe shɔ.

²⁶ Mi yaa ka ti mbele pe yen nɔɔ
jɔɔ, pe pe yeera wire kara
ti ka;

pe yaa ka pe yeera kasanwa pi
wɔ paa duven fɔnɲɔ yen,
fo wila pe yege ki kanɲgi.

Pa kona lere pyew wi yaa ki
jen fo muwi mi yen Yawe
Yenjele na li yen ma shɔfo
we,

naa ma go shɔfo, konna Zhakɔbu
Yenjele na fanɲga
gbɔgɔfo.»

Yenjele lii je li woolo pe na

50 ¹ Pa Yawe Yenjele li yo yeen
fo:

«Pɔɔgɔ jɔgɔsewe ɲa mi kan ye
nɔ ɲa wi yen Zheruzalemu

ca ki yeri, ma wi p̄w̄ḡo
 ki sa, wi ȳen se yeri?
 Amb̄o f̄ḡo kila pye na na, f̄o a
 mi ye p̄ere ki f̄o wi yeri
 kulolo mala f̄ḡo ki t̄n?
 Ēen f̄o yege j̄en ye yo f̄o p̄è ye
 p̄ere ye kaj̄ḡw̄o to kala
 na;
 ye n̄o wi p̄w̄ḡo k̄i j̄ḡo, naa ȳè
 yiri ma je ki kala na.
² Naa m̄ila pan, ȳiṅgi na mi sila
 si lere yan?
 M̄ila ye yeri, ēen f̄o lere kp̄e sigi
 sh̄o.
 Naga ȳen ma, na k̄ēe ki were ma
 toro mbe ye sh̄o wi le?
 Naga ȳen ma, fanṅga woro na ni
 mbe ya mbe ye sh̄o wi le?
 Ma si yala, na mi ka gbanla
 nuṅgba k̄ḡoje wi na, wi
 ma waga,
 mi ma gbaanla pe kanṅga ma pe
 pye lawaga;
 ṅgbanra ti ma f̄ṅḡo t̄n̄m̄o lama
 pi kala na,
 katugu w̄ḡo ki mari gbo.
³ Mi ma diwi wi le wa naayeri
 maa fo paa paraga ȳen,
 mbe naayeri lara ti t̄n̄ paa lere
 ma kaa jatere piriwen
 yarip̄w̄o le wi ȳēe na we.»

**Yurugo taanri wogo:
 Yenṅele li tunmbyee wi kala**

⁴ We F̄o*, Yawe Yenṅele lilan
 naga s̄enre yol̄m̄o pi ni,
 j̄ango lere ṅa wi ȳen tege na,
 mbe ya mboo saga na
 senyoro ti ni.

Pinliw̄e nuṅgba nuṅgba pyew li
 mala ȳen,
 li mala ȳen, j̄ango mbe nuṅgbolo
 jan mbaa nuru paa
 f̄w̄ḡofenne ȳen.
⁵ Ee, we F̄o, Yawe Yenṅele lilan
 nuṅgbogolo ke ȳenge;
 mii yiri mbe je, mii si s̄onḡw̄o
 puṅgo na.
⁶ Mila na p̄ḡōb̄o ke kan na
 gb̄onfenne pe yeri,
 mala mbatelege ki jan mbele p̄aa
 pye nala siȳo wi kologi pe
 kan;
 mbele p̄aa pye nala tegele konaa
 na c̄enre ti surugun na na,
 mi sila na ȳege ki lara pe na.

⁷ Ēen f̄o we F̄o, Yawe Yenṅele
 lilan saga,
 ki kala na, mi sila go sogo,
 ki kala na, mila na go ki sheli
 paa sinndelege ȳen;
 katugu mila ki j̄en ma yo mi se
 fere sh̄o.
⁸ ṅa wi ȳen na tanga ki kaan na
 yeri, wi ȳen na tanla t̄w̄n;
 amb̄o wila jaa mbe kiti k̄n̄ na
 na?
 Ki leref̄o wi pan we kari wa kiti
 k̄nsaga.
 Amb̄o wi ȳen na winf̄o wo?
 Ki leref̄o wi yiri wi pan na mege
 ni.
⁹ Ee, we F̄o, Yawe Yenṅele lilan
 saga,
 amb̄o wi mbe ya mbe kiti k̄n̄
 mboo jan na na?

Na winfenne pe ni fuun pe
yaa kɔn mbe toori paa
parisankɔnrɔ kɔnrɔ yen,
fyenre yaa ka ye pe ni mbe pe ka
mbe pe kɔ.

¹⁰ Ye ni, ambɔ wi maa fyɛ Yawe
Yɛnɛle li yeɛɛ
nali tunmbyee wi sɛnrɛ ti nuru?
Lere o lere wi yen na tanri wa
wɔwɔ pi ni;
yanwa kpɛ si woro wi yeri wa wi
kɔnɔ li ni,
wo mboo jigi wi taga Yawe
Yɛnɛle li na,
wuu kɛɛ ki kan wi Yɛnɛle lo na.
¹¹ Ɛɛn fɔ yoro mbele fuun ye yen
na kasɔn ki muni,
ma ye yeɛ maga wangala kasɔn
wogolo ni,
yaa kee ye sa ye wa kasɔn ɛga
yɛ mu ye ye ki ni,
konaa wa ye wangala kasɔn
wogolo ke sɔɔwɔ.
Muwi mi yaa ti ki wogo ɛga ki
gbɔn ye na,
ye yaa ka sinle mbe ku wa jɔlɔɔ
ki ni.

Yɛnɛle li shɔwɔ pi yen kɔsaga fu

51 ¹ Yɛnɛle li yo fɔ: «Yoro
mbele yɛ taga kasiɛnɛ ki
na naga jaa, yoro mbele
ye yen na Yawe Yɛnɛle li
laga jaa,
ye logo na yeri!
Pɛ ye tɛ ma ye wɔ walaga ɛga
ni, yege walaga ki wele,

pɛ ye tile ma ye wɔ waliwege
ɛga ni, yege wele!
² Ye ye tɛɛ Abirahamu wi wele
konaa Sara ɛga wɛ ye se wi ni;
mɪla Abirahamu wi yeri sanga
ɛga ni, kɪla yala pɔɔ woro
wi yeri,
ɛɛn fɔ, a mɪ si duwaw wi na
ma setirige piile kan wi
yeri†.»

³ Yawe Yɛnɛle li yaa ka Siyɔn*
ca woolo pe kotogo ki
sogo pe na,
mbe lara nda tɪ jɔɔ ma koro
waga ti kotoro ti sogo ti
na.
Li yaa ka gbinri* wi kanɛga
mboo pye paa Eɔɔn nango
kɔlɔɔ ki yen.
Nayinmɛ naa yɔɔrimɔ yaa ka
pye wa ki ni,
naa Yɛnɛle li sɔnmɔ yuuro
konaa yuuro shɔɔ ni.

⁴ «Yoro mbele na woolo, ye logo
na yeri,
yoro mbele cenle na li yen na
woolo, ye nunɔbɔlo jan
na yeri!

Katugu pa lasiri* sɛnrɛ ti yaa
yiri laga na yeri mbe kan
ye yeri;
mi yaa kakɔnndɛɛnɛle tɛɛ,
mbe ta mbe yanwa yirige
cɛnɛle ke kan.

⁵ Na kasiɛnɛle wagati wɛ yɔnɔɔ,
na shɔwɔ wagati wɛ gbɔn makɔ;
mi jate mi yaa kiti kɔn cɛnɛle
sanɛgala ke na,

†51.2: Zhene 12.2; Dete 7.12-14.

lɔɔ furo* tara woolo pe yaa ka
pe jigi wi taga na na,
mbe pe jigi wi taga na fanŋga ki
na.

⁶ Ye ye yere ti yirige ye naayeri
wi wele,
ye ye yere ti sogo ye tara ti wele;
katugu naayeri wi yaa ka kɔ saw
paa wirige yen,
tara ti yaa ka le mbe wɔ ti yee
ni paa parisankɔnrɔ kɔnrɔ
yen,
tara woolo pe yaa ka ku paa
tishɔnrɔ yen.

Ɛen fɔ showɔ mba mi yen na
kaan, pi yaa koro wa fɔ
sanga pyew,
na kasinŋge ki se kɔ fyew.

⁷ «Yoro mbele ye yen ma
kasinŋge ki jen, ye logo
na yeri,
yoro mbele na lasiri senre ti yen
wa ye kotogo na we!
Yaga ka fyɛ senwee piile pe
tifagawa senre ti yege,
ye sunndo wiga ka kɔn ye na pe
tegele li kala na.

⁸ Yaawere yaa ka ye pe ni, mbe
pe ka paa paraga yen,
fyenre yaa ka pe ka paa simbasire
yaripɔrɔ yen.

Ɛen fɔ na kasinŋge ki yaa koro
wa fɔ sanga pyew;
na showɔ mba mi yen na kaan,
pi yaa koro wa sanga
pyew fɔ tetete.»

Yenŋele li woolo pe yenrewe pì pe saga

⁹ Yen ma yiri, Yawe Yenŋele, yen
ma yiri, mɔɔ fanŋga ki le
ma yee ni!

Yen ma yiri paa yege ŋga na màa
pye naga piin fafafa we,
wa wagati ŋa wì toro faa wi ni.
Naga yen ma, mboro ma maa
yaripege Arahavu* ki
tɔngɔ wi le?

Mboro ma maa kɔɔje yarifelege*
ki gbo wi le?

¹⁰ Naga yen ma, mboro ma maa
kɔɔje wi waga,
ma latijugo tɔnŋgbɔɔ pi waga wi
le?

Naga yen ma, mboro ma maa
torosaga wɔ wa kɔɔje wi
nandogomɔ,
ma woolo mbele mà pe go shɔ,
ma ti a pe toro wi le†?

¹¹ Yawe Yenŋele li woolo mbele
lì pe go shɔ, pa pe yaa ka
sɔngɔrɔ ma;

pe yaa ka pan mbe ye wa Siyɔn
ca yɔɔrimɔ yuuro ni,
nayinme mbakɔɔ yaa ka pye pe
yeri paa wunluwɔ njala
yen pe go na.

Yɔɔrimɔ naa nayinme yaa ka
pye pe yeri,
yesanga naa jenge ki ni, ti laga
yaa ka lali pe ni.

†51.10: Ɛki 14.21.

**Yenñele li woolo
pe daga mbaa fye**

¹² Yenñele li yo fɔ: «Mi we, muwi
mi yaa ye kotogo ki sogo
ye na;

yinigi na ye sila fye senwee yege,
wo ña wi yen kufɔ we?

Yinigi na ye sila fye senwee pyɔ
yege, wo ña wi yen paa
yan yen we?

¹³ Ye pye meɛ mɛɛ fege Yawe
Yenñele li na, lo na li yen
ye dafɔ we?

Lo li naayeri wi jaraga ma kari,
ma tara ti ñogɔ ki tenge.

Ye yen na fye suyi ye jɔɔɔ wi
yege pilige pyew,
fɔ wì gbegele mbe pan mbe ye
tɔngɔ.

Een fɔ ye jɔɔɔ wi nangbanwa pi
yen se koni?

¹⁴ Sanni jenri, mbele pè pɔ ma le
wa kaso, pe yaa pe wa pe
koro pe yeɛ kan;

pe se koro wa kaso go ki ni mbe
ku,

pe se ka pe yɔnsuro ti la fun.

¹⁵ Muwi mi yen Yawe Yenñele,
ye Yenñele le;

muwi mi ma ti kɔgɔje wi maa
tinme yinrigi,

mbe ti wi tɔnmɔ mba pi maa
yinrigi na tuun, pi maa
kunlu ñgbanga.

Na mege koyi ñga Yawe Yenñele
na yawa pi ni fuun fɔ.

¹⁶ Milan senre ti le ma yɔn,
mala keɛ yinme pi tege mɔɔ tɔn.

Muwi mi naayeri wi jaraga ma
kari lagapyew, ma tara ti
ñogɔ ki tenge,

maga yo Siyɔn ca fenne pe kan
fɔ: «Yoro ye yen na woolo
wele.» »

Zheruzalemu ca, yen ma yiri

¹⁷ Yen ma yiri, Zheruzalemu ca,
yen ma yiri,

ma yiri ma yere.

Yoro mbele yàa Yawe Yenñele
li nangbanwa wɔjenne li
shɔ li keɛ ma li wɔ we.

Yàa li wɔ mali kɔ pew, fɔ ma saa
gbɔn sinndɛere ti na, fɔ a
ye yege kila kanngi.

¹⁸ Pàa piile mbele fuun se,
ali lere nungba wo sila ta wa pe
ni mbe pe yege sin;

pàa piile mbele fuun gbegele,
ali lere nungba wo sila ta wa pe
ni mbe pe yigi keɛ na.

¹⁹ Jɔɔgɔ kagala shyenzhyen
gbɔn ye na,

koro ke yen tɔngɔwɔ naa jɔgɔwɔ,
naa fungo konaa tokobi
wi ni.

Ambɔ fɔ wi yaa gbele mbe ye
kan?

Ambɔ fɔ wi yaa ye kotogo ki
sogo ye na?

²⁰ Ye piile pe fannga kì kɔ pe ni,
pè toori, ma sinle wa ca nawa
kɔngolo ke ni fuun ke yɔn
na,

paa pe ma kaa wɔngoli yigi mɛre
ni we.

Ko pye ma, Yawe Yenjele li
 nanɗbanwa gbɔɔ mba pi
 yen li ni pe ni pi kala na,
 konaa naa Yenjele li yiri pe
 kɔrɔgɔ we.

²¹ Ki kala na, ye logo na yeri,
 yoro Zheruzalemu ca
 woolo mbele yunɗbɔgɔrɔ
 ni,
 yoro mbele ye yege ki yen na
 kanɗgi, ma si yala duven
 ma ye wɔ.

²² Ye Fɔ, Yawe Yenjele, ye
 Yenjele le,
 lo na li yen ma yere yoro mbele
 li woolo ye go kala li ni,
 pa li yo yeen fɔ:
 «Ye wele, wɔjenne na li yen ye
 kee,
 lo na li duven wi maa lere yege
 kanɗgi,
 mi yaa li shɔ ye yeri.
 Na nanɗbanwa wɔjenne ye se wo
 wa li ni naa.

²³ Mi yaa li le ye jɔɔfenne pe
 kee;
 poro mbele paa pye na ye piin
 fɔ:
 «Ye sinle, we yaa lugu ye na, mbe
 ye tangala mbe toro!»
 Ko sanga wo ni, yaa ye pɔgɔɔ ke
 pye paa tara ti yen,
 paa torokonɔ yen torofenne pe
 kan.»

Zheruzalemu ca ki yaa ka yiri naa fɔnɗgɔ

52 ¹ Yen ma yiri, yen ma yiri!
 Siyɔn* ca, yiri ma fanɗga le
 ma yeɛ ni!

Mboro Zheruzalemu ca nga ki
 yen kpoyi*, ma yaripɔrɔ
 tiyɔnrɔ ti le ma yeɛ na!

Katugu leele mbele pee
 kenrekenre* konaa leele
 mbele pe yen fyɔngɔ* ni,
 wo wa kpe se ka ye wa
 ma ni naa.

² Yiri ma gbanɗban wi yangara,
 maa lagala ma yeɛ na,
 ma pan ma cen wa ma censaga,
 mboro Zheruzalemu ca
 ye!

Kulowo manɗa nga pè le wa ma
 yɔɔgɔ, ki sanga,
 mboro Siyɔn ca nga paa sumboro
 yen.

³ Katugu pa Yawe Yenjele li yo
 yeen fɔ: «Kì kaa pye paa ye pere
 sɔnɗgɔ fu na, penjara se ka sara
 fun mbe ye go shɔ.» ⁴ Katugu pa
 we Fɔ*, Yawe Yenjele li yo yeen
 fɔ: «Maga le wa faa, na woolo paa
 kari wa Ezhipiti tara ma saa cen wa;
 ko puɗgo na, a Asiri tara fenne pè
 si pan ma baga pe na ma pe jɔɔ
 go fu.» ⁵ Yawe Yenjele lo li yo ma
 fɔ: «Koni yinɗi mi daga mbe pye?
 Katugu pànla woolo pe yigi ma kari
 pe ni kulowo ni wagafe. Mbele pè
 cen pe go na fanɗga, pe yen na
 cew tawa yɔgɔrimɔ kɔnɗɔɔ waa. Pe
 yen nala mege ki jogo pilige pyew.
 Yawe Yenjele lo li yo ma. ⁶ Ki kala

na, pilige ka, na woolo pe yaa kanla mege ki jen. Ko pilige ko ni, pe yaa kaga jen fo muwi mi para. Mi kpaw muwi!»

**Yenjele li yaa songoro
mbe pan wa Zheruzalemu ca**

⁷ Mbele pe yen na paan sentanra ti ni mberi yo,
pe panlomɔ pi yen ma yɔn wa yanwira ti na,
poro mbele pe yen na yeyinje senre ti yari,
na yarijende sentanra ti yuun,
na shɔwɔ pi senre ti yari,
naga yuun Siyɔn ca ki kan fo:
«Ye Yenjele lo li yen wunluwɔ we†!»

⁸ Ye ca korɔsifenne pe magangala ke yen na yinrigi,
pè pinle na cew tawa yɔgorimo kɔngɔɔ waa;
katugu poro jate pe yen naga yaan yenle ni
fo Yawe Yenjele li songoro na paan wa Siyɔn ca.

⁹ Zheruzalemu katara woolo, ye pinle yaa jɔrogi nayinme ni;

katugu Yawe Yenjele li yen na Zheruzalemu ca woolo pe koto ro ti sogo pe na,
li yaa Zheruzalemu ca ki go shɔ.

¹⁰ Yawe Yenjele lili yawa po naa li yen kpoyi yege nga na ki naga cengele sanngala ke yege na;

leele pe ni fuun pe yaa ka we Yenjele li shɔwɔ pi yan sa gbɔn fo wa tara ti kɔsaga ki na.

Yenjele li yaa kali woolo pe yirige wa Babiloni tara

¹¹ Yaa kee, yaa kee ye yiri laga ki laga nga ki ni!
Yaga ka jiri fyɔngɔ yaraga ka kpe na.
Ye yiri wa Babiloni ca ki ni, ye ye yee pye kpoyi,
yoro mbele ye maa Yawe Yenjele li gbɔgyaara ti lee we†.

¹² Yaga ka yiri wa fyelge na, yaga ka fe mbe yiri,
katugu Yawe Yenjele li yaa ka keli ye yege,
lo na Izirayeli* woolo Yenjele le, li yaa ka pye ye punɔo na.

Yurugo tijere wogo: Yenjele li tunmbyee wi jalɔgo kala

¹³ Yenjele li yo fo: «Wele, na tunmbyee wi kagala ke yaa kaa yɔngɔ mbaa kee yege,

wi jalɔgo ki yaa ka yiri caw,
wi yaa ka gbɔgɔwɔ ta,
wi yaa ka yiri naayeri fo jenge.

¹⁴ Wila pye fyere yaraga lelegere yeri,
katugu wi yege cenwe pila jɔgo ma piri, pi sila yiri senwee woo korɔgo,

†52.7: Ki senre nda ti yo wa Ɖɔmu 10.15 laga ki ni.

†52.11: 2 Wunlu 24.13; 25.13-14.

wi cənłmɔ pi sila senwee pyɔ
woo ɛ.

¹⁵ Ki kala na, wi kala li to cengele
legere yɔn na fun,
wunlumbolo pele yaa ka pyeri
dinw wi yege sɔgɔwɔ,
katugu kala na pe fa li yege yo
pe kan faa, lo pe yaa yan.
Kala na pe fa logo faa, pe yaa li
kɔrɔ jen.»

53 ¹ Senre nda ti yo we kan,
ambɔ wi taga ti na?
Ambɔ wi Yawe Yenɲele li fanɲga
ki jen†?

² Wila yiri ma ɛ Yawe Yenɲele
li yege sɔgɔwɔ paa tipile
yirifɔnnɔ yen,
paa tige niɲge yen, ɲga kɪ fi ma
yiri tawara na.

Tiyɔnwɔ kpɛ sila pye wi na, wi
sila pye sara ni, jaɲgo
leele paa wi wele;
gbɔgɔwɔ kpɛ sila pye wi na mbe
ti lere mbaa yege yinrigi
wi na.

³ Leele pàa wi tifaga ma je wi
na,
wila pye tege na, ma tara wa
jɔlɔgɔ ki ni.
Wila pye lere ɲa lere kpɛ sila
pye na jaa mbaa wi wele;
wàa wi tifaga, we sila pye naa
jate.

⁴ Ma si yala, wila we jɔlɔgɔ
kagala ke le we yɔnlɔ,
ma we tege ki go tugo.

A woro nɛ ki jate ma yo Yenɲele
lo li jɔlɔgɔ wa wi na,
maa gbɔn maa tifaga.

⁵ Ɛɛn fɔ pàa wi furugu we kapere
to kala na,
pàa wi gbɔn maa tɔngɔlɔ we
kajɔgɔrɔ to kala na;
jɔlɔgɔ ɲga ki mbaa yeyinɲge ki
kan we yeri, kɪ to wo na,
wi weleɲesara to fanɲga na wè
sagala.

⁶ We ni fuun wàa pɔnɲgo na yanri
faa paa simbaala yen,
we ni fuun nuɲgba nuɲgba
wàa pye na kee we yeera
koɲgolo koro ni;
ɛɛn fɔ Yawe Yenɲele làa we ni
fuun we kajɔgɔrɔ tuguro
ti taga wi go na†.

⁷ Pàa wi jɔlɔ fɔ tipege, a wùu yeɛ
tirige pe kan,
wi suu yɔn ki yeɲge.
Wila pye paa simbapɔ yen, ɲa
pè yigi na kee wi ni wa
wi gbosaga,
paa sumbyɔ yen, ɲa wì pyeri wi
sire kɔnfenne pe kee,
wi suu yɔn ki yeɲge.

⁸ Pàa wi yigi fanɲga ma kiti kɔn
wi na, maa yigi ma kari
wi ni.

Wi wagati woolo wi kala li sila
wa kpɛ jori,
naa pàa wi yinwege ki kɔn, maa
wɔ laga dunruya wi ni
weele pe sɔgɔwɔ we.

†53.1: Zhan 12.38; Dɔmɔ 10.16.

†53.6: 1 Pye 2.24-25.

Pàa wi gbo na woolo pe kapere
to kala na†.

⁹ Pàa wi le wa lepeele pe sɔ̀ɔ̀wɔ̀,
wi kuŋ̀ɔ̀lɔ̀, pàa saa wi gboo wi
le wa penjagbɔ̀rɔ̀ fenne pe
gboolo pe lesaga ki ni;
ma si yala, wi sila lewelewe
kapyege kpe pye,
lefanlaga senre kpe sila yiri wa
wi yɔ̀n.

¹⁰ Ɛen fɔ̀ kila Yawe Yenŋe le li
ndanla mbeli tunmbyee
wi jɔ̀lɔ̀, mboo tɔ̀ngɔ̀lɔ̀.
Wùu yee kan ma pye kapere ti
kala yagawa jasaraga.
Wi yaa ka setirige piile ta,
mbe yinwetɔ̀nɔ̀go ta;
wi yaa ka Yawe Yenŋe le li
nandanwa kala li pye
mbeli yɔ̀n fili.

¹¹ Wi jɔ̀lɔ̀go gbɔ̀go ko puŋ̀go na,
wi yaa yinwetanga ta fɔ̀
kuu yenle tin.

Naa lelegerɛ yaa kaa jen,
ki kala na, na tunmbyee sinŋe
wi yaa ka ki leele pe jate
lesinmbele,
wi yaa ka yere pe kapere ti go
kala li ni.

¹² Ki kala na, mi yaa ka wi
tasaga ki kan wi yeri wa
legbɔ̀lɔ̀ pe sɔ̀ɔ̀wɔ̀,
wo naa mɛgbɔ̀go fenne pe ni, pe
yaa ka yarijende nda ti
koli ti yeele pe yee na;

katugu wì yere ki na maa yee
kan ma ku.

Pòo jate kapere pyefenne wo wa;
ma si yala, wì lelegerɛ kapere
tuguro le,
ma yenri kajogɔ̀rɔ̀ pyefenne pe
kan†.

Zheruzalemu ca ki yaa ka gbɔ̀ɔ̀wɔ̀ ta naa

54 ¹ «Mboro ŋa jambasee, ta
yɔ̀gɔ̀ri!

Mboro ŋa ma fa pyɔ̀ se mbe
yan, ta nayinme nii, maa
yɔ̀gɔ̀rimɔ̀ kuŋ̀ɔ̀lɔ̀ waa!

Katugu jele ŋa pè wa,
wi piile pe yaa ka lege mbe we
jele ŋa wì pɔ̀ri naŋa yeri
wi woolo pe na.

Yawe Yenŋe le lo lì yo ma†.»

² Ka taga ma paraga go* ki
gbeme pi na,
ma paraga go ki tɔ̀npaara ti
sangala jenŋe maga gbɔ̀go,
maga kaa ki sɔ̀nŋgo ko jate.
Ma ka taga ki pɔ̀manda ti
titɔ̀nɔ̀wɔ̀ pi na,
ma ki kankanŋgagala ke kan ke
yere tiyɔ̀ngɔ̀.

³ Katugu ma piile pe yaa ka lege
mbe jaraga mbe kari kee
ki ni fuun ki na.

Ma setirige piile pe yaa ka
cengele sannɔ̀gala ke tara
ti sho ke yeri mberi ta,

†53.8: Kapye 8.32-33.

†53.12: Maki 15.28; Luki 22.37.

†54.1: Ki senre nda ti yo fun wa Galasi sewe wi ni (Gala 4.27).

mbe cen wa ma cara nda ti koro
waga ti ni, mberi yin leele
pe ni naa.

⁴ Maga ka fye, katugu ma se ka
ferε shɔ naa;
ma jatere wiga ka piri ma na,
katugu pe se kɔɔn tifaga.
Fεrε nda tila ma ta ma
sumborowo sanga wi ni,
ma yaa ka fεgε ti na;
tifagawa mba maa ta ma
nanɔunɔjagara sanga wi
ni, ma se ka nawa to pi
na naa.

⁵ Katugu ma Dafɔ wo wi yaa pye
ma nambɔrɔwɔ we;
wi mege koyi nɔga «Yawe Yenɔjele
na yawa pi ni fuun fɔ.»
Ma go shɔfɔ wo wi yen Izirayeli*
woolo Yenɔjele kpoyi le;
li mege koyi nɔga Tara ti ni fuun
Yenɔjele.

⁶ Yawe Yenɔjele li yen nɔɔ yinri
naa,
paa jele yen nɔ wɔ pɔlɔ wi wa, a
wi jatere wɔ piri wi na.
Yenɔjele li yo fɔ: «Ma lefɔnrɔ
sanga japɔrɔwɔ ma mbe
ya mboo je mele?»

⁷ Mila ma je wagati jenri ni ko
ce;
εen fɔ na yinriwe tawa gbɔɔ pi
kala na, mi yaa ma le naa.

⁸ Wa na nanɔbanwa gbɔɔ pi ni
ma ni,
mila na yege ki lara ma na
wagati jenri ni;

εen fɔ wa na ndanlawa mba pi
yen kɔsaga fu pi ni,
mi yaa kɔɔn yinriwe ta naa.»
Ma go shɔfɔ, Yawe Yenɔjele le, lo
li yo ma.

⁹ «Mi yaa ki pye paa yege nɔga na
mila ki pye Nowe† sanga
wi ni.

Mila wugu ma yo fɔ tɔnɔngbɔɔ po
pa se pan mbe tara ti li
naa, paa Nowe sanga woo
pi yen.

Ki pyelɔmɔ nunɔgba pi na, mi
wugu ki na fɔ mi se ka
nawa nɔgbɔn ma ni naa,
mi se ka yiri ma kɔrɔgɔ naa.

¹⁰ Ali na yanwira ti ka yiri wa ti
yɔngɔlɔ ke ni,
ali na tinndiye paga tigile,
na kagbaraga pyege ma kan ki
se wɔ wa ki yɔnlɔ li ni;
na yeɔyɔnɔge yɔn finliwe* mba
mi le ma ni, pi se kanɔga.
Yawe Yenɔjele na li yen nɔɔ
yinriwe taa lo li yo ma.»

Zheruzalemu ca ki yaa ka kanɔga fɔnɔngɔ

¹¹ E, mboro ca nɔga ki yen na jɔlɔ,
a tisaga tifelege kɔɔn fige
mɔɔ jan,

lere kpe wo sila ta mbɔɔn kotogo
ki sogo ma na.

«Wele, sinndεere sɔnɔngbanga
woro mi yaa tege mbɔɔn
kan,

mbɔɔn nɔgɔ ki le safiri* sinndεere
ni.

†54.9: Zhene 9.8-17.

12 Mi yaa ma naayeri mboro ti
wa mberi yirige urubisi*
sinndɛere sɔɗɗbanga
woro ni,
mbe ca ki mbogo yeyɔnrɔ ti
gbegele esikaribukili*
sinndɛere sɔɗɗbanga
woro ni,
mbe mboro nda ti ca ki maga
maga fili ti wa sinndɛere
sɔɗɗbanga woro ni†.

13 «Yawe Yɛnɗele lo li yaa ka
pye ma piile pe ni fuun
pe nagafɔ,
ma piile pe yaa ka ferɛwe gbɔɔ
ta.

14 Ma yaa ka yeresaga ta
yeyinɗge ki fanga na,
ma yaa ka shɔ leele pe jɔlɔɗɔ ki
kee;
ma se kaa fye yaraga ko ka kpe
yegɛ,
ma yaa ka shɔ sunndo kɔngɔ
kagala ke kee,
sunndo kɔngɔ se ka gbɔn ma na
naa.

15 Na lere wa ka yiri mbe to ma
na malaga ni,
ko se ka yiri mi yeri;
lere o lere wi yaa ka yiri mbe yo
wi yaa to ma na,
ki fɔ wi yaa to ma yegɛ sɔɗɔwɔ.

16 Wele, fenlenanɗa wi ma
nanɗanra kasɔn ki fe
mbe malingbɔnyaraga ka
gbegele kala la meɗe ni,
muwi m̀ wo da.

Ɛɛn fɔ jɔɗɔwɔ pyefɔ ɗa wi ma ki
malingbɔnyaraga ki jɔɗɔ,
muwi m̀ wo fun wi da.

17 Malingbɔnyaraga ɗga fuun pe
gbegele ma meɗe ni,
ko ka se ka ya yaraga ka kpe
yɔn;

lere o lere ka yiri ma kɔrɔɗɔ,
mbe yo wi yaa kiti kɔn
mboo jan ma na kiti
kɔnsaga,

kiti wi yaa to ko fɔ wo na.»

Ko ki yaa pye Yawe Yɛnɗele li
tunmbyeele pe tasaga ye,
pa mi yaa tanga ki kan pe yeri
yɛɛn;

Yawe Yɛnɗele lo li yo ma.

Yɛnɗele li ma li kajɛɗge ki pye we kan waga

55 ¹Yoro mbele fuun wɔɗɔ yɛn
ye na,
ye pan tɔnmɔ pi kɔrɔɗɔ ye wɔ!
Ali yoro mbele penjara woro ye
yeri,
ye pan ye lo ye ka.
Ye pan ye duven naa nɔnɔ lo
penjara fu, penjara wɔmɔ
woro wa.

²«Yaraga ɗga ki se ya mbe ye
baro, yinɗi na, a ye nɛɛ ye
penjara ti nii wa ko ni?

Yaraga ɗga ki se ya lere tin,
yinɗi na, a ye nɛɛ ye yɛɛ
tege ko kala na?

Yaa nuru na yeri jɛɗɗe, pa kona
ye yaa la yaakara jende
kaa,

†54.12: Naga 21.18-21.

ye yaa la yaakara tanra kaa.
³Ye nuṅgbolo jan na yeri, ye
 pan na kɔrɔɔ!
 Yaa nuru na yeri, pa ye yaa
 yinwege ta.
 Mi yaa yɔn finliwe* mbakɔ le
 ye ni.
 Kajɛnge nga mila ki yɔn fɔɔ*
 le mbe pye Davidi wi
 kan, mi yaa ki pye ye kan
 kasinṅge ni†.
⁴Wele, mila na pye na kapyegele
 ke serefo wa cengele ke
 sɔgɔwɔ,
 maa pye cengele ke yege sinfo
 konaa ke fanṅga fɔ.
⁵Wele, cɛnle na yee jen, ye yaa
 ka ki cɛnle woolo pe yeri
 pe pan ye kɔrɔɔ;
 cɛnle na lii ye jen, ki cɛnle woolo
 pe yaa ka fe mbe pan ye
 kɔrɔɔ,
 Yawe Yɛnṅele, ye Yɛnṅele li
 kala na, Izirayeli* woolo
 Yɛnṅele kpoyi* li kala na,
 lo na li gbɔgɔwɔ kan ye yeri we.»

**Yɛnṅele li ka yɔn fɔɔ na le,
 li ma li yɔn fili**

⁶«Yaa Yawe Yɛnṅele li lagajaa,
 sanga ṅa ni ye mbe ya
 mbeli yan we,
 yaa li yinri, sanga ṅa ni li yen
 ma yɔngɔ ye ni we.
⁷Lepee wi wɔ wa wi kombele li
 ni,
 kapege pyefɔ wuu jatere pere ti
 yaga;

wi sɔngɔrɔ wi pan Yawe Yɛnṅele,
 we Yɛnṅele li kɔrɔɔ,
 pa li yaa wi yinriwe ta;
 katugu li maa kapere ti kala yari
 legerɛ legerɛ.

⁸«Katugu na jatere wi woro paa
 ye woo wi yen,
 na koṅgolo ke woro paa ye
 wogolo ke yen.
 Yawe Yɛnṅele lo li yo ma.
⁹Naayeri wi yen ma lali tara ti
 ni yege ṅga na,
 pa na koṅgolo ke yen ma lali ye
 wogolo ke ni ma,
 ki pyelɔmɔ nuṅgba pi na, pa na
 jatere wi yen ma lali ye
 woo wi ni ma.

¹⁰«Yege ṅga na tisaga konaa
 nezhi* wi ni ti ma yiri wa
 naayeri ma pan,
 ɛɛn fɔ tila sɔngɔrɔ mbe kari, na
 tii tara ti yinṅgi mberi pe,
 mbe ti yariluguro ti fi ti yiri,
 mbe yariluguro kan kere kɔfɔ
 wi yeri,
 konaa mbe ti ti fenne pe ma pe
 yɔn suro ti ta,
¹¹ki pyelɔmɔ nuṅgba pi na,
 senre nda ti ma yiri wa na
 yɔn pa ti yen ma.
 Tila sɔngɔrɔ mbe pan na kɔrɔɔ
 wagafe,
 na tii ṅga mila jaa ki pye mbege
 yɔn fili,
 na tii ṅga mila kɔn ma tege ki
 pye.

†55.3: Kapye 13.34.

¹² «Ee, ye yaa ka yiri wa Babiloni
tara yɔgɔrimɔ ni mbe
kari,
pe yaa ka keli ye yege mbe kari
ye ni yeyinɔge na;
yanwira to naa tinndiye pe ni, ti
yaa kaa yɔgɔrimɔ kɔɔɔɔ
waa wa ye yege,
yan nawa tire ti ni fuun ti yaa
kaa kendagala gbɔɔn ye
kan†.

¹³ Sipiresi* tire tiyɔnrɔ yaa ka fi
wa wuuro yuguyugu wi
yɔnlɔ,
miriti tire wetipiire woro yaa ka
fi wa yanpege ki yɔnlɔ;
ki yaa ka gbɔgɔwɔ kan Yawe
Yenɔele li yeri,
mbe pye kacɛn ɔa wi yen kɔsaga
fu, ɔa wi se wɔ wa wi
yɔnlɔ.»

SEWE WI KONSAGA TAANRI WOGO

56--66

Yenɔele li sherigo gbɔgɔ ki yaa
ka pye cɛngele ke ni fuun wogo

56 ¹ Pa Yawe Yenɔele li yo yeɛn
fɔ:
«Yaa tanri kaselege ki na,
ɔga ki sin yaa ko piin;
katugu shɔwɔ mba mi yaa ye shɔ
pɔ gbere pan,
na kasinɔge ki yaa ki yeɛ naga
wagati ɔa ni wɔ yɔngɔ.

² Lere ɔa kaa tanri ɔga mila
yuun ki na,
senwee pyɔ ɔa kaga yigi jɛɔge,
mbe koro mbaa tanri ki
na,
mbaa cɛnpilige ki cɛɛn, wiga kaa
ki jogo,
mbe keɛ wɔ kapege pyege cɛnle
pyew ki ni,
ferɛwe yen ki fɔ wi wool!»

³ Nambanɔa ɔa fuun ka mara
Yawe Yenɔele li na, wiga
kaa ki jate mbe yo fɔ:
«Ki woro nala kɔɔn shyen, Yawe
Yenɔele li yaa na laga li
woolo pe na!»
Nanɔa ɔa pɛ san wiga ka yo fɔ:
«E, mi wo yen paa tiwaga
yen!»

⁴ Katugu Yawe Yenɔele li yo fɔ:
«Ki nambala mbele pɛ san, na pe
kaa na cɛnpilige* ki cɛɛn,
mbaa na nandanwa kala li piin,
mbe koro mbe mara na yɔn
finliwe* pi na,

⁵ pa mi yaa nadowo yaraga ka
gbegele pe mege ni,
mbe megbɔgɔ kan pe yeri wa na
sherigo gbɔgɔ ki ni, wa na
go ki nawa,
mege ɔga ki mbɔnrɔ ma
we pinambiile konaa
sumborombiile na.
Mi yaa mege kan pe yeri, ɔga ki
yen kɔsaga fu,

†55.12: Ko kɔrɔ wo yen fɔ Yenɔele li woolo pe yaa ka yiri wa Babɔlɔni tara, to nda ti yen pe juguye pe tara re, mbe sɔngɔrɔ wa pe yeɛra tara ti ni. Ki yaa ka pye nayinme konaa yɔgɔrimɔ legere ni.

mɛgɛ ŋga ki se ka kɔ mbe wɔ
wa.»

⁶ Nambanmbala mbele pe yaa ka
mara Yawe Yenɲele li na,
mbaa tunɲgo piin li kan, Yawe
Yenɲele li mɛgɛ ki pe
ndanla,

mbe pye li tunmbyeele,
mbele fuun pe yaa kaa cɛnpilige
ki cɛɛn, pe se kaga jɔgɔ,
mbe koro mbe mara na yɔn
finliwe pi na,

⁷ pa mi yaa kari pe ni wa na
yanwiga kpoyi* ki na,
mbe yɔgɔrimɔ kan pe yeri wa na
yenrigo ki ni.

Pe saara sogoworo* to naa pe
yaayoro saara* nda pe
maa woo na yeri wa
saraga wɔsaga* ki na,
pa mi yaa yenle ti na;
katugu na go pe yaa kaa ki yinri
cengele ke ni fuun ke
Yenɲele yenrigo†.

⁸ We Fɔ, Yawe Yenɲele na li
Izirayeli* woolo mbele
pàa jaraga pe gbogolo,
lo li yo ma fɔ: «Na woolo mbele
mì gbogolo makɔ, mi yaa
pele yege gbogolo mbe
taga wa pe na.»

Yenɲele làa Izirayeli tara teelee pe jeregi

⁹ Yoro yan wɔŋgaala ye ni fuun
yaa paan,

yoro yanyaara nda fuun ti yen
wa kɔlɔgɔ ki ni, yaa paan
ye ka!

¹⁰ Izirayeli tara kɔrɔsifenne pe ni
fuun pè pye fyɔɔnɔ,
pee kala la kpɛ jɛn;
pe yen paa pyɔɔnɔ bomboolo
yɛn,

mbele pe se ya mbaa weli.
Pe ma sinle na wɔnɔ, na wɔɔnɔ
wɔnɔ;

wɔnɔwɔ po pi yen ma pe ndanla.

¹¹ Pe yen paa pyɔɔnɔ yɛn, mbele
pe yen mafe ni, paa ka
mbe tin;

pe yen simbaala kɔnrifenne*
mbele pee kala la kɔrɔ
jɛn.

Pe pe ni fuun pe yen na tanri pe
yɛera kɔŋgolo koro na,
pe pe ni fuun pe yɛera tɔnli wo
pe yen na lagajaa†.

¹² Pe ma yo fɔ:

«Ye pan we sa duven lagaja we
wɔ,
we sinme wɛlɛwɛ wɔ we tin, pila
we yɛrɛ ti kanɲgi;
goto we nuru wege pye ma naa,
katugu pi legerɛ pi yen wa mbe
wɔ.»

Yenɲele làa li woolo pe jeregi yarisunndo ta yege wogo na

57 ¹ Lesinɲe wi ma ku,
ɛɛn fɔ lere kpɛ na laga wogo
ki jate;

†56.7: We Fɔ Zhezu wila ki sɛnrɛ ti yo wa (Mati 21.13; Maki 11.17) konaa (Luki 19.46) lara ti ni.

†56.11: Simbaala kɔnrifenne poro pe yen Izirayeli tara teelee wele.

lejenŋe wi ma ku ma wɔ wa,
 ɛɛn fɔ lere kpɛ naga kɔɔ jen,
 mbe yo fɔ lesinŋe wi ma ku mbe
 ta mbe shɔ jɔlɔɔ ko kɛɛ†.

² Yeyinŋe ki yaa ka sɔngɔɔ
 mbe pan,
 mbele pe yen na tanri wa
 kozinne li ni,
 pe yaa ka sinle mbaa wogo
 yeyinŋe na.

³ ɛɛn fɔ yoro wo na, ye fulo laga,
 yoro lekaajɔ piile wele,
 yoro cenle woolo mbele kɛɛnre
 piile konaa nanjara piile.

⁴ Ye yen naga lakoo ambɔ na
 ma?
 Ye yen na tege ambɔ na ma, fɔ
 na ye ŋgayinne li yinrigi
 nali waa?

Naga yen ma, ye woro leele
 mbele pe yiri ma je konaa
 yagboyoolo wi le?

⁵ Nanjara la ki ma yiri ye ni wa
 terebenti* tire ti nɔɔ
 konaa wa tire nda fuun ti yen
 wetipiire ni ti nɔɔ;
 ye maa ye piile pe kɔnlɔgi na pe
 piin saraga,
 wa yanwira laforo ti ni konaa
 wa waliwere ti ni.

⁶ Yanwira laforo sinndenŋele
 ŋgele kɛ wɔlɔɔ, koro ye

pye yarisunndo nda ye
 maa gbogo;

koro yɛ pye ye yaritara re.

Duven saraga ŋga pe ma wo,
 pa ye maa ki woo ki
 sinndenŋele ke yeri,
 na ye yarilire saraga sogoworo*
 ti woo ke yeri.

Naga yen ma, mi ŋa Yenŋele,
 mbaa yarisunndo ti gbogo
 ki mbe ya mbanla kotogo
 ki sogo mele na na?

⁷ Ye ma saa ye sinleyaraga ki
 gbegele yanwiga ŋga
 ki yaraga ka go na
 kalikalawa pi mege ni†;
 ye ma lugu wa ti go na, ma saa
 na ye saara* ti woo wa
 fun.

⁸ Ye ma ye yarisunndo nandowo
 woro ti yanŋga wa kɔɔ
 ti puŋgo na,
 konaa wa yeyɔnrɔ kɔɔ tire ti
 na.

Yɛ lara na na, ma ye yɛɛ pagala,
 ma lugu wa ye sinleyaraga ki na,
 ma ye yarisinlege ki pyeele.
 Ye yen na kɛɛnle jaa ye yɛɛ kan,
 poro mbele ki yen ma ye ndanla
 yaa sinlele pe ni,
 yaa pe witiwaga ki wele.

†57.1: ŋga ki yo fɔ: Lesinŋe wi ma ku mbe ta mbe shɔ jɔlɔɔ ko kɛɛ, Yenŋele senre seweele pele ni ki yen ma yɔnlɔɔ wa ma yo fɔ: Lesinŋe wi ma ku lepeele pe tipewe po kala na.

†57.7: Pe ma saa pe sinleyaraga ki gbegele nanjara ti mege ni. Kila pye faa, pe kaa yarisunndo ti gbogo, pe maa nanjara ti piin wa fun. Mbaa yarisunndo ti gbogo kila pye katijangara Yenŋele li yege na konaa ma pye paa nanjara yen.

⁹Ye ma tangala tanga ma kari
wa wunluṅgbɔɔ† wi yeri;
ye ma saa wi gbɔgɔ sinme nuwɔ
taan ni.

Yè pitunmbolo torogo fɔ wa
lege,
yège pye ma, ma tigi ma kari fɔ
wa kuulo tara*.

¹⁰Yè tanga fɔ ma saa te,
ɛɛn fɔ ye fa sho fɔ: «Ki yen go fu
kala.»

Yè fanṅga le ye yɛɛ ni naa,
kì pye ma, ye fanṅga kii kɔ.

¹¹«Kì pye ma, yaa fye ambɔ
yege?
Ambɔ wila fyere waa ye na, fɔ a
yànlà java,
ma ye jaterè wi laga na na,
mala kala li wɔ wa ye kotogo
na?

Naga yen ma, naa m̀ pyeri maga
le wa wagati titɔnlɔwɔ ni,
ko k̀ ti wi le?

Naga yen ma, ko k̀ ti ye woro
na fye na yege wi le?

¹²Koni, mi yaa ye kasinṅge
konna ye kapyegele ke
yirige funwa na;
ɛɛn fɔ ki kagala ke se yaraga ka
yɔn ye kan.

¹³Na yaga kaa gbele mbaa
sagafɔ jaa sanga ṅa ni,
kona ye yarisunndo legere ti yiri
ti ye shɔ!

Tifeleḡe kayi ki yaa ka ti ni fuun
ti le mbe kari ti ni,
tifeleḡe kayi ki yaa kari pɛ mbe
kari ti ni.

Èɛn fɔ lere ṅa kaa yɛɛ karafa na
na,
wo yaa tara ti ta kɔrɔgɔ,
na yanwiga kpoyi* ki yaa ka pye
wi wogo.»

Yenḡele li yaa kali woolo pe yinriwe ta

¹⁴We Fɔ* ẁ yo fɔ:
«Ye konɔ li wɔ, ye konɔ li wɔ,
yeli yenge,
ye kurugosara ti ni fuun ti wɔ
wa na woolo pe konɔ li
ni.»

¹⁵Katugu Yenḡele na yaara ti ni
fuun ti go na,
lo na li censaga ki yen kɔsaga fu
wogo,
lo na li meḡe ki yen kpoyi, li yo
fɔ:

«Mi yen ma cen wa naayeri lara
to naa laga kpoyi* ki ni;
ɛɛn fɔ mi yen mbele pe yen tege
na pe ni konna mbele pè
pe yɛɛ go sogo pe ni,
janḡo mbe mbele pè pe yɛɛ go
sogo pe yirige,
mbe mbele pe yen tege na pe
yirige.

¹⁶Mi se koro mbaa leele pe
jerɛgi sanga pyew;
nakoma mbe nawa ṅban pe ni
sanga wi ni fuun ni;
na ko ka pye, sɛnwee piile mbele
m̀ da,
pe jɛn na pe yinwege wɔnwɔn pi
la, mbe ku mbe wɔ wa na
yɛḡe sɔḡwɔ.

†57.9: ṅga k̀ yo fɔ wunluṅgbɔɔ, ki yaa pye yarisunṅo Molɔki ko pàa pye na yinri ma.

¹⁷ «Izirayeli* woolo pe yege
mbatinwe tipewe pi kala
na,

mila nawa ngban pe ni, ma
jɔlɔɔ wa pe na;
na nanngbanwa gbɔɔ pi na, mila
na yeɛ lara pe na.

Konaa ki ni fuun, paa koro
mbalogombolo, na kee
wa pe yeɛra nawa jatere
konɔgolo koro ni.

¹⁸ Mì pe tangalɔmɔ pi yan,
ɛɛn fɔ konaa ki ni fuun, mi yaa
ka pe sagala;

mi yaa ka keli pe yege
mbe pe kotogo ki sogo pe na;
mbe pinle pe woolo mbele pe
yen yesanga ni pe ni.

¹⁹ Mi yaa ka sɔnmɔ yuuro le wa
pe yɔn paa koo.
Yeyinngɛ naa yeyinngɛ mbe pye
ɲa wi yen wa lege wi
wogo, konaa ɲa wi yen
tɔɔn wi wogo!

Mi yaa ka pe sagala.
Yawe Yenɲele lo li yo ma.»

²⁰ Ɛɛn fɔ lepeele poro yen paa
kɔɔje tɔnmɔ mba pi maa
yinrigi na tuun pi yen,
mba pi se ya sinle yew.
Pi maa fɛnrege konaa kayangara
ti yinrigi.

²¹ «Lepeele pe se yeyinngɛ ta
fyew.»

Na Yenɲele lo li yo ma.

Yenɲe lege ɲga ki yen ma Yenɲele li ndanla

58 ¹ We Fɔ* wì yo fɔ: «Ta jɔrɔgi
ngbanga ma yagbotirige
ki ni fuun ki ni,

maga ka pyeri;
ma magala li yirige paa
mbanlaga magala yen,
mala woolo pe kambasinnde ti
naga pe na,
ma poro Zhakɔbu setirige piile
pe kapere ti yo pe kan.

² Pe yen nala lagajaa pilige
pyew,
pe yen naga jaa mbanla konɔgolo
ke jen;

pè pe yeɛ pye paa cenle la yen,
na li yen na tanri kasingɲe
ki na,
na lii je li Yenɲele li kakɔnndegele
na li yen ma sin li na.

Pe maa jaa mbaa pe kiti wi kɔɔn
mbaa yala kasingɲe ki ni,
pe maa jaa mi ɲa Yenɲele mbe
fulo pe tanla.

³ «Ɛɛn fɔ, pe maa yuun fɔ:
«We yenɲe lege ki go ko yen
kikiin,
mbege ta ma woro na we yaan
we!

We yeɛ tigiwen pi go ko yen
kikiin,
mbege ta ma woro naga jate
we?»

Kona, a m̀ si pe yɔn sogo ma yo
fɔ:

Ye yenḡe lepilige ki na, ye
 nandanwa kagala koro ye
 maa piin,
 ye maga ḡgban ye tunmbyeele
 pe ni fuun pe na.

⁴ Wele, na yaga yenḡe ki le,
 kendige ye maa woo ye yɛɛ ni
 na maara wiin,
 na leele pe gbɔɔn ye kenḡungolo
 ke ni tipewe pi kala na;
 yenḡe lege cenle ḡga yaa piin
 nala, ye woro naga piin
 na yala ki lelɔmɔ pi ni,
 jaḡgo ye yenrewɛ pi logo wa
 yenḡele na.

⁵ Naga yen ma, yenḡe lege cenle
 ḡga ki yen mala ndanla
 pa ki yen yɛɛn le?

Senwee wi daga mboo yɛɛ tirige
 yeḡe ḡga na koyi yɛɛn wi
 le?

Na senwee wi kaa go ki sogo paa
 gbagara kanḡgaga yen,
 mbe jatere piriwen yaripɔɔ le
 wi yɛɛ na,
 mbe sa sinle wa cɔnrɔ ti ni,
 naga yen ma, ko ye maa yinri
 yenḡe lege wi le?

Ko pilige ko mbe ya ti ye kala
 li Yawe Yenḡele li ndanla
 mele?

⁶ «Yenḡe lege ḡga ki yen mala
 ndanla koyi ḡga fɔ:

«Yè yɔḡɔwɔ pi le leele mbele
 na ye tipewe pi kala, yoo
 sangala pe na,

fannḡa ḡga yè taga leele pe na
 kila dingi pe na, yeḡe laga
 pe na,

leele mbele pe yen na jɔlɔ, ye pe
 wa paa kee,
 ye kulowo cenle pyew pi laga
 leele pe go na.

⁷ Fuḡgo yen mbele na, ye
 yaakara kan pe yeri,
 fyɔnwɔ fenne mbele sinlesaga
 woro pe yeri, ye pe lenḡe
 wa ye yinre ti ni.

Ye yaripɔɔ le lere ḡa wi yen
 witiwaga wi na,
 yaga ka puḡgo le ye lewee yenle
 wi ni[†].

⁸ «Pa kona ki yaa pye yanwa,
 mbaa yinrigi ye kan paa
 pinliwe yɔn yɔnlɔ yen,
 pa mi yaa ye yama pi kɔ le ki
 yɔḡɔlɔ nuḡgba ke ni;
 ye kasiḡḡe ki yaa ka pye paa ye
 yekelewe yen,
 Yawe Yenḡele li gbɔḡwɔ pi yaa
 pye ye puḡgo na, mbaa
 ye kɔɔsi.

⁹ Pa kona yaga yeri, Yawe
 Yenḡele li yaa ye yɔn
 sogo,
 na yaga gbele mbeli yenri
 sagawa ni, pa li yaa yo fɔ:
 «Mi ḡa!»

«Na yaga jɔlɔḡ ḡga ye yen na
 tari leele pe na ki yaga,
 na yaga yombele na ye maa nari
 pe na konaa mbe senpere

[†]58.7: Mati 25.35.

nda ye maa yuun pe na ti yaga.
¹⁰ Na ye kaa ye yɛɛra yaakara ta kaan mbele fungo yen pe na pe yeri,
 na ye kaa mbele pe yen tege na pe kala li yɔngɔ,
 pa kona yanwa yaa yiri ye kan wa diwi wi ni;
 ye yembinɛ li yaa kannga mbe pye paa yɔnlɔ fungbanga yanwa yen.
¹¹ Yawe Yɛnɛle li yaa la ye yɛgɛ sinni sanga pyew,
 li yaa la ye kala li yɔngɔ ali wa lawaga tara ti ni,
 mbe fannga le ye ni.
 Ye yaa ka pye paa nanɔgɔ kere yen, nda ti yen tɔnmɔ legere laga na,
 paa pulugo yen, nga ki tɔnmɔ pila waga fyew.
¹² Pa ye woolo pe yaa ka ye katara lere ti gbegele mberi kan naa fɔngɔ,
 yinre lere nda ti nɔgɔ kila le maga le wa faa, ye yaa ka ki mboro ti kan mberi yirige naa.
 Pe yaa ka ye mege taga mbaa ye yinri: «Mbogo nga ki jɛɛnri ki gbegelefenne»
 konaa «kongolo gbegelefenne janɔgɔ tara ti pye leele censaga naa.» »

**Cɛnpilige nga
 ki yen ma Yɛnɛle li ndanla**

¹³ «Na ye kaa cɛnpilige* ki cɛɛn ye woro naga jogo,

na ye woro na kee mbe saa ye nandanwa kagala piin na pilige kpoyi* ki ni,
 na yaga cɛnpilige ki pye ye nandanwa pilige,
 na yaga gbɔgɔwɔ taga Yawe Yɛnɛle li cɛnpilige kpoyi ki na,
 na ye kaa ki gbogo mbe ye yɛɛra kongolo ke yaga wa, ye woro na tanri ye yɛɛra nandanwa kagala ke na,
 nakoma mbaa senwara yuun,
¹⁴ pa kona Yawe Yɛnɛle li wogo ki yaa yɔgɔrimɔ kan ye yeri,
 mi yaa ka ye tara ti yirige tara sannda pyew ti go na.
 Ye tele Zhakɔbu wila tara nda ta kɔrɔgɔ, mi yaa ti yeri tanwa pi li.
 Yawe Yɛnɛle lo li yo ma.»

Leele pe kapere ti fogo le poro naa Yɛnɛle li sɔgɔwɔ pi ni

59 ¹ Ayoo, Yawe Yɛnɛle li kɛɛ kii were mbege kan liga ka ya mbe ye shɔ;
 li woro nunɔgɔjili mbege kan liga ka ya mbe logo ye yeri.
² Ɛɛn fɔ ye kambasinnde to ti fogo le yoro naa ye Yɛnɛle li sɔgɔwɔ pi ni;
 ye kapere to tili yɛgɛ ki lara ye na,
 maga kan li se yenle mbe logo ye yeri.

³ Leele mbele yè gbo pe kasanwa
 pì ye keyen yi tege fyongò*
 ni,
 ye kapere tì ye yombegele ke
 tege fyongò ni;
 ye maa yagbogolo finlele wa ye
 yon ki ni,
 ye ngayinngele ke maa senre
 mbasinnde yuun kalẹgere
 ni.

⁴ Lere kpe woro na kiti wi koon
 kasinngé ni,
 lere kpe woro na kiti kongò ki
 piin kaselege ni.
 Pe ma kee kan yagbogowo sereya
 na, na go fu senre yuun;
 pe ma tipege ki sonri wa pe
 nawa, mee kapege ki pye.
⁵ Pe ma sinle firisho jenrewe pi
 na maa jiri,
 mbe mere wa paa sipee mere
 yen.
 Lere na ka ki wogò jene la ka,
 wo yaa ku;
 lere na ka ki wogò jene la jiri,
 merege ki ma yiri wa li ni.
⁶ Mere nda pe ma wa paa sipee
 mere yen, pe se ya mberi
 ti paraga,
 pe se ya mbege tege mbe pe yee
 ton ki ni;
 pe kapyegele ke yen kapyegele
 tipegele,
 lewelewe kapyere to ce pe maa
 piin pe keyen yi ni.
⁷ Pe maa fee kapege pyege ki
 pungo na,
 pe maa fyeele mbe lere na wi
 yen jeregisaga fu wi gbo.

Pe sonrimo po yen mbaa kapege
 piin,
 jogowo naa tongowo po pi yen
 wa pe torosara ti ni.
⁸ Pee yeyinngé konò li jen,
 kasinngé woro wa pe torosara ti
 ni;
 kongolo ngele kè koolo koro pe
 maa tanri ke na,
 lere o lere ka ki konò li le, wo se
 yeyinngé ki yan yenle ni.

Yenngéle li woolo paa pe kapere ti jen ma yere ti na

⁹ Ko kì ti kasinngé ki laga yen
 ma lali we ni,
 showo pi se gbón we na.
 Waa pye na yanwa pi singi,
 een fo diwi wo ce wi ye.
 Waa pye na lalaaga ki singi ki
 pan,
 een fo we yen na tanri wa wowo
 pi ni.
¹⁰ We yen na talitali paa fyoon
 ma kaa na talitali na
 mbogo ka solgi na kee;
 we yen na talitali paa leele
 mbele yengéle woro pe na
 pe yen.
 We yen na kunrugu
 yonlofunngbanga na
 ma mbe yo fo yembine
 wo;
 we yen ngbaanla, een fo konaa
 ki ni fuun, we yen paa
 gboolo yen.
¹¹ We ni fuun we yen na kuunru
 paa cenre urusiye pe yen;
 we yen na kongori paa ketenngéle
 yen.

Wàa pye naga sɔnri Yenɲele li
yaa pan mbe we shɔ, ɛɛn
fɔ lii we shɔ.

Wàa pye naga sɔnri mbe shɔwɔ
pi ta, ɛɛn fɔ pi laga lali we
ni.

¹² Katugu we lasiri* jɔgɔwɔ pì
legɛ ma yege sɔgɔwɔ we
Fɔ*,

we kapere ti yen na we jeregi,
we kajɔgɔwɔ ti yen we na;
wè we kambasinnde ti jen.

¹³ Wè pye mbalogombolo ma
Yawe Yenɲele li fanla,
wè puŋgo le we Yenɲele li ni.
We yen na lewelewe kapyere
senre yuun, ma yiri ma je
li na,

we yen na yagbogowo senre
sɔnri wa we nawa nari
yuun.

¹⁴ Kì pye ma, ŋga ki yen ma yala
kì puŋgo le we ni,
a kasiŋge kì laga lali we ni;
kaselege kii yeresaga ta wa we
katoro ti ni,
ŋga ki yen ma sin kii yeresaga ta
wa.

¹⁵ Kaselege kì kɔ ma wɔ wa;
lere ŋa kaa yeɛ laga kapege ki
na, pe ma wo kɛɛ yaara to
koli wi yeri.

Yenɲele li yaa kali woolo pe shɔ

Ŋga ki yen ma yala ki woro na
piin,

ki wogo ki Yawe Yenɲele li
mben.

¹⁶ Ligi wele maga yan, fɔ ali lere
kpe wo woro wa,
kì to li yɔn na fɔ lere kpe woro
wa na kasulugo piin.

Kì pye ma, a li yeera kɛɛ kì pye
li sagawa,
a li kasiŋge kì pye li
kɛɛndagaserege†.

¹⁷ Lì kasiŋge ki le li yeɛ na paa
malaga gbɔnderege yen,
ma shɔwɔ pi pye paa tugurɔn
njala yen, mali kan wa li
go ki na.

Lì li kayanɲa wɔmɔ pi pye paa
derege yen, maga le li yeɛ
na,
ma li lewelewe kapyere ti pye
paa derigbɔgɔ yen, maga
le†.

¹⁸ Li yaa ka lere nuŋgba nuŋgba
pyew wi sara mbe yala wi
kapyegele ke ni,
mbe pye nangbanwa gbɔɔ ni li
winfenne pe ni.

Li yaa ka li juguye pe sara, mbe
yala ŋga ki daga pe ni ki
ni,

mbe lɔgɔ fugo* tara fenne mbele
wa lege pe le jɔlɔgɔ, mbe
yala ŋga ki daga pe ni ki
ni.

¹⁹ Ki ka pye ma, mbege le wa
yɔnlɔ tosaga kɛɛ yeri, pe
yaa la fyɛ Yawe Yenɲele li
mege ki yege,

†59.16: Eza 63.5.

†59.17: Efezi 6.14-17; 1 Tesa 5.8.

mbe sa gbɔn wa yɔnlɔ yirisaga
 kɛɛ yeri, pe yaa la fyɛ li
 gbɔgɔwɔ yanwa pi yɛgɛ.
 Li yaa ka pan paa tɔnngbɔɔ
 yen, mba pi yen na fuun
 ŋgbanga,
 mba Yawe Yɛnɛle li yɔn tifeleɛgɛ
 kùu wɔnrɔgɔ.
²⁰ Go shɔfɔ wa yaa pan wa
 Siyɔn* ca;
 Zhakɔbu setirige piile mbele ka
 pe kapere ti jen mberi
 yaga, wi yaa ka poro go
 shɔ.

Yawe Yɛnɛle lo li yo ma.

²¹ Yawe Yɛnɛle li yo fɔ: «Mi wo
 na, yɔn finliwɛ* mba mi yaa le pe
 ni, powi mba: «Na yinne li yaa pye
 pe ni, na senrɛ nda m̀ le pe yɔn,
 ti se ka shɔ pe yeri, ti se ka shɔ pe
 piile pe yeri, ti se ka shɔ pe piile
 poro piile pe yeri, mbege le yingɔ
 fɔ sanga pyew†.» Yawe Yɛnɛle lo li
 yo ma.»

Zheruzalemu ca ki yaa gbɔgɔwɔ ta

60 ¹ «Zheruzalemu ca, yiri
 maa yengele, katugu ma
 yanwa pì pan.
 Yawe Yɛnɛle li gbɔgɔwɔ yanwa
 pi yen na yinrigi ma kan.
² Wele, diwi wì tara ti tɔn
 munɔga,
 diwi wɔlɔ li ye ma cengele ke
 yɔn tɔn;

ɛɛn fɔ mboro wo na, Yawe
 Yɛnɛle li yaa yanwa
 yirige ma kan,
 li gbɔgɔwɔ yanwa pi yaa la
 yinrigi ma kan.
³ Cengele kele yɛgɛ yaa kaa tanri
 mbaa paan ma yanwa pi
 na,
 yanwa mba pila yinrigi ma kan,
 wunlumbolo pele yaa kaa
 tanri, mbaa paan wa pi
 na.

⁴ «Ma yɛgɛ ki yirige ma wele
 mɔɔ yɛɛ maga;
 pe pe ni fuun pe yen na pe yɛɛ
 gbogolo, mbe pan ma
 kɔrɔgɔ.
 Ma pinambiile pè yiri fɔ lege na
 paan,
 p̀ɔn sumborombiile pe le pajoro
 na na paan pe ni.
⁵ Na maga ka pe yan, ma nawa
 pi yaa yinngi,
 ma yaa la yɔgɔri fɔ sa toro ki da
 wi na;
 katugu pe yaa ka pan kɔgɔje wi
 nawa yarijende ti ni ma
 kɔrɔgɔ,
 cengele sanngala ke yarijende ti
 yaa ka pan ma kɔrɔgɔ.

⁶ «Yɔngɔmɛye legerɛ yaa ka pan
 mbɔɔn tara ti yin,
 Madiyan tara naa Efa tara
 yɔngɔmɛye wele.
 Pe ni fuun pe yaa ka yiri wa
 Saba tara mbe pan;

†59.21: Ezayi wi yen na Yɛnɛle li yɔn finliwe pi senrɛ yari naa fɔnngɔ, paa yɛgɛ ŋga na Zheremi naa Ezekiyeli p̀aa keli maga pye we (Zhere 31.31-34; Eze 36.26-27).

pe yaa ka pan te naa wusuna
 nuwo taan ni,
 pe yaa kaa Yawe Yenjele li
 sonno kagala ke yari
 yuuro ni.

⁷ Kedari tara yaayoro ngbeleye
 yi ni fuun yi yaa ka yi yee
 gbogolo wa ma tanla,
 Nebayoti cenle woolo pe
 simbapene pe yaa ka pye
 ma kee na.

Pe yaa ka pye saraga sogoworo*
 wa na saraga wosaga*
 ki na, saraga nga ki yen
 mala ndanla.

Mi yaa na gbogwo yanwa pi
 tege mbe gbogwo taga na
 sherigo gbogwo ki na[†].

⁸ «Ambene pe yiri na toro wa
 naayeri paa kambaara
 yen,
 paa jendetuwaye yen, mbele pe
 yen na kee pe sinlesaga?

⁹ Logo furo* tara fenne mbele wa
 kogojje wi punjo na, pe
 jigi wi yen mi na,
 Taxisisi tara tonmokoro tugboro
 to ti yaa keli yee,
 ti yaa koon piile pe le fo wa
 taleere ti ni, mbe pan pe
 ni;
 ti yaa pan pe warifuwe naa pe te
 wi ni,
 pe yaa pan mbe gbogwo taga
 Yawe Yenjele, ma Yenjele
 li mege ki na,

Izirayeli* woolo Yenjele kpoi*
 na li gbogwo kan ma yeri
 we.

¹⁰ «Cenle la yee woolo yaa ka
 pan mbon ca mboro ti
 kan,
 pe wunlumbolo pe yaa kaa
 tunjo piin ma kan;
 na nangbanwa pi kala na mila
 ma gbon,
 een fo koni, na kajege pyege
 ki kala na, mi yaa ma
 yinriwe ta.

¹¹ Ma ca mboro yeyoro ti yaa
 koro yelende sanga pyew,
 ti se ka ton yonlo na, ti se si ka
 ton yembine,
 jango cengele sanjala ke
 yarijende ti pan ti ye laga
 ma ni,
 pe wunlumbolo fun pe tanli pe
 yee na, pe pan pe ye laga
 ma ni.

¹² «Katugu cenle nakoma
 wunluwo tara nda ti
 woolo pee yenle mbaa
 tunjo piin ma kan, poro
 yaa ko mbe wo wa,
 ki cengele ke yaa tongo pew.

¹³ «Liban tara gbogwo pi yaa ka
 pan mbe pye ma woo,
 mi yaa ti sipiresi* tire, naa pen
 tire konaa buyisi tire mbe
 pan wa ma ni,

[†]60.6-7: Cara nda fuun ti mere ti yeri laga ki laga ki ni, tila pye Larabu tara cara to ta.

janngo mberi tege mbanla laga
kpoyi* ki gbegele mbege
fere ti ni,
mbe gbogwo kan na censaga ki
yeri.

¹⁴Ma jolofenne pe pinambiile pe
yaa ka pan, mbaa pe yee
tinrigi ma yee sogwo;
mbele paa pye no tifaga pe
yaa ka pan, mbaa foli ma
jegele.

Pe yaa kaa ma yinri fo: «Yawe
Yenjele li ca»,
konaa «Izirayeli woolo Yenjele
kpoyi li ca Siyon.»

¹⁵«Leele paa je ma na, mo
panra,
lere kpe sila pye na paan wa ma
yeri naa;
een fo mi yaa ma yolgo ki yirige
caw fo sanga pyew,
mbe ti setirige piile mbele fuun
pe yaa ka yiri pungo na,
paa yogori ma kala na.

¹⁶Ma yaa kaa cengele sanngala
ke nono wi woo,
wunlumbolo pe yaa kaa ma yon
suro ti woo, paa yee nga
na jele maa pyo kaan wi
maa wonri we.

Pa kona ma yaa ki jen mbe yo
fo muwi mi yen Yawe
Yenjele, ma shof we,
konaa ma go shof, Zhakobu
Yenjele na fannga gbogwo
we.

¹⁷«Mi yaa ka pan te ni ma kan
tuguyenre ti yonlo,
mbe pan warifuwe ni ma kan
tuguron ti yonlo,
mbe pan tuguyenre ni ma kan
tire ti yonlo,
mbe pan tuguron ni ma kan
sindeere ti yonlo.

Mi yaa ka yeyingge ki kan kila
ye go singi,
mbe kasinngge ki pye ye kagala
yee wof.

¹⁸Pe se kaa benjanri kapyere
senre nuru wa ma tara
naa,
jogwo nakoma tongwo senre se
ka logo fo sa gbom wa ma
tara kongolo ke na.

Een fo ma yaa kon ca mboro ti
mege taga mbaa ti yinri
Showo,
mbe yeyonro ti mege taga mbaa
ti yinri Yenjele li Sonmo.

¹⁹«Yonlo na, yonlo ko ma ki yaa
kaa yanwa yinrigi ma
kan,
yembinε, yenge ko ma ki yaa
kaa yanwa yinrigi ma
kan;

een fo Yawe Yenjele lo li yaa
ka pye yanwa ma kan fo
sanga pyew,
ma Yenjele lo li yaa ka pye ma
gbogwo yanwa we†.

²⁰Ma yonlo ki se ka to naa,
ma yenge ki se ka ye diwi naa;

†60.19: Naga 21.23; 22.5.

katugu Yawe Yenjele lo li yaa
 pye ma yanwa fɔ sanga
 pyew,
 ma kunwɔ gbelege ki yaa ka kɔ.

²¹ «Ma woolo pe ni fuun pe yaa
 ka pye lesinmbele,
 pe yaa ka tara ti ta ti pye pe
 woro fɔ sanga pyew;
 katugu pe yen paa tige vige yen,
 nga mi sanri na ye,
 na keyen yo yigi tunngo ki pye,
 jango mbe gbɔgɔwɔ taga
 na yeɛ na.

²² Ma woolo pe ni, sege nga ki
 kologo, poro yaa ka lege
 mbe pye lere waga kele
 (1 000),
 cenle na li kologo ma we ke ni
 fuun na, lo yaa ka pye
 cenle gbenɛ fannga wolo.
 Mi na Yawe Yenjele, mi yaa
 fyeele mbe ki kagala ke
 pye mbe ke yɔn fili ke
 wagati wi na.»

**Yawe Yenjele li pitunngo
 wi tunngo konaa wi senyoro**

61 ¹ We Fɔ*, Yawe Yenjele li
 yinne li yen na ni,
 katugu li sinme kpoyi* wo na na
 mala wɔ.
 Lilan tun mbe saa sentanra ti
 yuun fyɔnwɔ fenne pe
 kan,
 mbaa jigi kaan mbele pe jigi wi
 kɔn pe na pe yeri,

mbaa ki yari mbele pè yigi
 kulolo pe kan fɔ pe yaa ka
 koro pe yeɛ kan,
 mbaa ki yari kasopiile pe kan fɔ
 pe yaa ka pe wa,
² mbaa Yawe Yenjele li kajenge
 pyeyele li wogo ki yari,
 we Yenjele li yaa ka li kayanga
 ki wɔ li juguye pe ni
 pilige nga ni, mbaa ki
 wogo ki yari fun.

Lilan tun mbaa mbele fuun
 kunwɔ kayanga gbɔn pe
 na pe kotogo ki sogo pe
 na†.

³ Siyɔn* ca woolo mbele kunwɔ
 kayanga gbɔn pe na, lilan
 tun mbe pe pye pe pyeri,
 mbe wunluwɔ njala kan pe yeri
 cɔnrɔ ti yɔnlɔ†,
 mbe nayinme sinme nuwɔ taan
 wo pe yinre ti na kunwɔ
 gbelege ki yɔnlɔ,
 mbe sɔnmɔ yaripɔrɔ le pe kan
 yesanga ki yɔnlɔ.

Pa kona leele pe yaa kaa pe yinri
 kasinnye ki terebenti*
 tire,

ki tire nda Yawe Yenjele li sanri
 mbaa li gbɔgɔwɔ pi nari.

⁴ Pe yaa ka katara lere ti kan
 mberi yirige naa fɔnngo;
 yinre nda tila toori maga le wa
 faa, pe yaa kari kan naa
 fɔnngo,

†61.1-2: Eza 63.4; Luki 4.18-19.

†61.3: Kila pye faa, na jɔlɔgɔ gbɔgɔ nakoma yesanga kala ka gbɔn lere wa na, wi ma
 cɔnrɔ wo wa wi yeera go ki na mbege naga fɔ yesanga gbɔn wi na.

cara nda tîla tɔngɔ ma koro
waga maga ɛ wa wagati
tītɔnlɔwɔ ni,
pe yaa kari kan naa fɔnngɔ.

⁵ Nambanmbala pele yaa ka pan
mbaa ye simbaala naa
sikaala pe kɔnri,
cɛngɛɛ keɛle yeɛge woolo pe yaa
ka pan mbaa ye kɛɛre ti
kɔɔn ye kan konaa mbaa
ye ɛɛzen* tiire kɛɛre ti
fali ye kan.

⁶ Ɛɛn fɔ yoro wo na, pe yaa kaa
ye yinri: «Yawe Yenɛɛle li
saraga wɔfenne*,»
leele pe yaa kaa ye yinri: «We
Yenɛɛle li tunmbyeele.»
Ye yaa kaa cɛngɛɛ sanɛgala ke
yarijende ti tanwa pi nii,
mbe pe gbɔgɔwɔ pi ɛ, mbe ye
yɛɛ fere pi ni.

⁷ Ye yaa gbɔgɔwɔ shyen ta fere
nda tîla ye ta ti yɔnlɔ;
ye yaa yɔgɔrimɔ ta tifagawa mba
pila gbɔn ye na pi yɔnlɔ.
Ye yaa ka ye tara ti gbeme pi
yɔngɔ shyenzhyen ta wa
pe tara ti ni;
ye nayinme pi se ka kɔ fyew.

⁸ «Katugu mi ɛa Yawe Yenɛɛle,
kaselege ko ki yen mala
ndanla,
ɛɛn fɔ benɛanri kapyere to naa
nambara wi ni ti yen mala
mben;
mi yaa ka pe kajeɛge ki sara wi
kan pe yeri, mbe yala mi

yen senre nunɛba yofɔ
yeɛge ɛga na ki ni,
mi yaa ka yɔn finliwe* mbakɔɔ
le pe ni.»

⁹ Pe yaa ka ye setirige piile
pe jen mbe pe wɔ pe ye
wa cɛngɛɛ sanɛgala ke
sɔgɔwɔ,
mbe ye piile pe jen mbe pe wɔ
pe ye wa tara sannda ti
ni.

Leele mbele fuun ka ka pe yan,
pe yaa ki jen mbe yo fɔ Yawe
Yenɛɛle li duwaw cɛnle
na na lo li.

Zheruzalemu ca woolo pe yaa ka Yenɛɛle li shari yurugo ni

¹⁰ Zheruzalemu ca kɔ yɔ fɔ:
«Mi yaa la nayinme nii jɛɛge
Yawe Yenɛɛle li kala na,
mi yaa la yɔgɔri wa na nawa na
Yenɛɛle li kala na;
katugu li shɔwɔ pi le na na paa
yaripɔrɔ yen,
ma kasinɛge ki le na na paa
derigbɔgɔ yen,
paa yeɛge ɛga na japɔlɔ ma kaa
nɔrɔmiri wi migi wa wi
yɛɛ go na, maa yɛɛ fere
we,
paa yeɛge ɛga na pijɔ ma kaa wi
fereyaara le wi yɛɛ na
we†.»

¹¹ Tara ti ma ti yariluguro ti ma
fi ma yiri yeɛge ɛga na,
nanɛgɔ kere ti ma ti seɛge yaara ti
ma fi ma yiri yeɛge ɛga na,

†61.10: Naga 21.2.

pa we Fɔ, Yawe Yenɲele li yaa ka
kasinɲge konaa li sɔnmɔ
pi ni ti pye mberi yirige
cengele ke ni fuun ke yege
na ma.

**Yenɲele li yaa ka
Zheruzalemu ca ki shɔ**

62 ¹ Siyɔn* ca ki yen mala
ndanla yege ɲga na ki
kala na, mi se ya mbe
pyeri;

Zheruzalemu ca ɲga kilan
ndanla ki kala na, mi se
wogosaga kan na yeɛ yeri,
fɔ Yenɲele li ka sa pe kasinɲge
ki naga paa pinliwe yɔnlɔ
yanwa yen,
mbe pe shɔwɔ kala li filige paa
yangambɔlɔ kasɔn yanwa
yen.

² Pa kona cengele ke yaa ma
kasinɲge ki yan,
wunlumbolo pe ni fuun pe yaa
ma gbɔgɔwɔ pi yan.
Pe yaa ka mege fɔnɲgɔ taga ma
na,
Yawe Yenɲele lo jate li yaa kaga
mege ki yeri wa li yɔn.

³ Ma yaa ka pye paa wunluwɔ
njala gbɔgɔwɔ wolo yen
wa Yawe Yenɲele li keɛ,
mbe pye paa gbɔgɔwɔ njala yen
wa ma Yenɲele li keɛ.

⁴ Pe se kaa ma yinri naa fɔ: «Ca
ɲga pè fe ma yaga.»
Pe se kaa ma tara ti yinri naa fɔ:
«Tara nda tì koro waga.»

Ɛɛn fɔ pe yaa kaa ma yiri
fɔ: «Yawe Yenɲele li
nandanwa laga,»
katugu ma kala li yaa ka Yawe
Yenɲele li ndanla,
li yaa kɔɔn tara ti le mberi pye li
woro.

⁵ Lefɔnɲɔ ma sumboro naja
mbajeɛn pɔri yege ɲga na,
pa ma piile pe yaa kɔɔn le mbɔɔn
tege ma;
pijɔ wi ma japɔlɔ wi nawa pi
yinɲgi yege ɲga na,
pa ma yaa kɔɔn Yenɲele li nawa
pi yinɲgi ma.

⁶ Zheruzalemu ca, m̀ m̀ kɔrɔsiri
pyefenne tege wa mbogo
ɲga kɔɔn maga ki go na;
pe se ka pyeri yɔnlɔ naa
yembine.

Yoro mbele ye maa Yawe
Yenɲele li mege ki
yinri, nali nawa tuun
Zheruzalemu ca ki wogo
na,
yaga ka wogosaga kan ye yeɛ
yeri.

⁷ Yaga ka wogosaga yaga li kan,
fɔ li sa Zheruzalemu ca ki
kan naa fɔnɲgɔ,
mbe ti dunruya woolo pe ni fuun
paa ki gbogo.

⁸ Yawe Yenɲele lili kalige keɛ ki
yirige,
lili fanɲga keɛ ki yirige ma wugu
ma yo fɔ:

«Mi se koon bile* wi kan ma
juguye pe yeri yaakara
naa,
tara ta yege woolo se koon
erezen* pire tonmo pa wa
naa,
po mba ma te pi tunngo ki na
we.
9 Een fo mbele pe yaa ka yarilire
ti lugu mbe kari kon,
poro pe yaa kaa ti kaa mbaa
Yawe Yenjele li sonni;
mbele pe yaa ka erezen tiire
sanri mbe kari pire ti co,
poro pe yaa kaa ti tonmo pi woo
wa na laga kpoyi* ki laga
nawa pi ni.»

10 Zheruzalemu ca woolo, ye
yiri, ye yiri fyaw wa ca ki
mbogo yeyonro ti ni!
Ye konco yenge na woolo mbele
paa songoro na paan pe
kan!
Ye konco wo, ye konco wo yeli yon
yala!
Ye sinndere ti wo wa konco li ni!
Ye kacen yaraga ka yirige wa
naayeri cengele ke kan!
11 Yawe Yenjele li magala li yen
na yinrigi na gbokon wa
dunruya wi kosaga ki na,
na yuun fo:
«Ye saga yo Siyon ca woolo pe
kan fo:
«Ye Shof wi yen na paan;
wi yen na paan wi sara wi ni wi
kee,

wi yen na paan wi tunngo tonli
wi ni wi yege†.» »
12 Pe yaa kaa ki leele pe yinri
«Cenle na li yen kpoyi,
leele mbele Yawe Yenjele li pe
go sho.»
Mboro Zheruzalemu ca, mboro
wo na, pe yaa kaa ma
yinri fo:
«Ca nga ki mege ki tanla, ca nga
kii koro waga.»

Yenjele li yaa kali woolo pe kayanga ki wo

63 1 Amba fo wi yiri wa Edomu
tara na paan yeen?
Amba fo wi yiri wa ti cagbogo
Bozira ki ni yariporo yenre
ni wi na?
Amba fo wi yariporo gbogowo
woro le,
na tanri na paan wi yolgo ki ni
caw, wi fannga ki ni fuun
ki ni?

«Mi Yawe Yenjele muwi, mi nga
mi yen na para na yala
kasinje ki ni,
mi nga ki fannga yen na yeri
mbanla woolo pe sho!»
2 Yinji na, a ma deere ti si
yanlaga,
a ma yariporo ti cen paa lere nga
wi yen na erezen* pire
tangala wa erezen pire

†62.11: Eza 40.10; Naga 22.12.

Ɛrezen pire tɔnmɔ wɔsaga (Eza 63.2)

tɔnmɔ wɔsaga wi woro ti
yɛn?

³ «Ee, mi nungba m̀ Ɛrezen pire
ti tangala wa Ɛrezen pire
tɔnmɔ wɔsaga ki ni;
cɛngɛɛ ke ni, lere wa kpe sila
pye wa na ni.
Wa na nangbanwa pi ni, mila
leele pe tangala,
wa na kɔnrɔ tendorogo ki ni,
mila pe tɔngɔɔ;
pe kasanwa p̄ila janri ma wo na
yaripɔrɔ ti na,
mala deere ti ni fuun ti
tɔngitɔngi†.

⁴ Katugu mila ki kɔn maga tege
wa na kotogo na, mbanla
kayanɔa ki wɔ nala;
mi yaa na woolo pe go shɔ yele
na ni lo li gbɔn.

⁵ Mila welewele, Ɛɛn fɔ mi sila
sagafɔ yan;
k̄ila to na yɔn na maga yan fɔ
lere sila pye wa mbe saga
na na.

K̄i pye ma, a na yɛera kɛɛ k̄i silan
saga,
a na nangbanwa gbɔɔ p̄i tɔɔ na
ni†.

⁶ Wa na nangbanwa pi ni, mila
leele pele tangala;

†63.3: Naga 14.20; 19.13,15.

†63.5: Eza 59.16.

wa na kōnrō tendorogo ki ni,
 mīla pe kan pè wə, fə a pe
 yege kila kanngi,
 mīla pe kasanwa pi wo tara, fə a
 pila fuun†.»

**Yenñele li kajenñe pyege
 li woolo pe kan**

⁷ Mila jaa mbaa Yawe Yenñele li
 kajenñe pyege ki yari,
 konaa li kapyegele ñgele ke daga
 sōnmō ni ke ni,
 mbe yala kajenñe ñga fuun Yawe
 Yenñele li pye we kan ki
 ni,
 naa kajenñe gbəgə ñga li pye
 woro Izirayeli* woolo we
 kan ki ni,
 ñgi pye ma yala li yinriwe tawa
 konaa li kagbaraga pyege ki ni.

⁸ Lāa ki yo Izirayeli woolo
 pe wogo na ma yo fə:
 «Kaselege ko na, pe yen
 na woolo,
 pe yen na piile mbele pe se kanla
 fanla.»

Ki pye ma, a li si pye pe shəfə.
⁹ Wa pe jorowo sanga wi ni fuun
 wi ni, jorowo la gbōn lo
 jate li na.
 Li mērege ña wi yen le li tanla,
 wo wīla pe shə;
 lo yere lāa pe go shə li ndanlawa
 po naa li yinriwe tawa pi
 kala na;

lāa pe kala li le ma yere pe go
 kala li ni, wagati ña wī
 toro maga le wa faa wi ni
 fuun wi ni.

¹⁰ Eēn fə pāa yiri ma je,
 ma yesanga wa Yenñele li yinne
 kpoyi* li na;
 a Yenñele li kanngi ma pye pe
 jugu,
 a lo jate li yen na malaga gbōn
 pe ni.

¹¹ Kona, a li woolo pè si nawa to
 fafafa wagati ña wī toro
 wi na,
 wagati ña ni Moyisi wīla pye pe
 ni we.

A pè sho fə: «Yenñele na lāa ti, a
 li woolo pè kəgəje wi kōn
 ma yiri,
 ma ti a simbaala kōnrifenne*
 poro naa simbañgbelege
 ki ni pōo kōn ma yiri, li
 yen se yeri?»

Yenñele na lāa li yinne kpoyi li
 tirige wa pe səgəwə li yen
 se yeri?

¹² Yenñele lāa pye Moyisi wi
 tanla,
 naa sari li fanngi kee ñga ki yen
 gbəgəwə ni ki ni;
 lāa kəgəje wi kōn shyen wa pe
 yege,
 ma mēgbəgə kan li yeē yeri, ñga
 ki yen kəsaga fu†.

¹³ Lāa toro pe ni wa tənngbəwə pi
 latijugo ki ni,

†63.1-6: Eza 34.5-17; Zhere 49.7-22; Eze 25.12-14; 35.1-15; Amō 1.11-12; Abi 1.1-14; Mala 1.2-5.

†63.12: Eki 14.21.

paa yege nga na shɔn ma kaa
 gbinri* kɔn ma yiri we,
 pe sila kurugo mbe to.
 14 Yawe Yenjele li yinne l̄aà kari
 pe ni wogosaga na,
 paa yege nga na simbaŋgebelege
 maa nii ma tigi
 gbunlundegɛ ni we.»
 Pa m̄aà keli ma woolo pe yege
 yɛɛn we,
 ma gbɔgɔwɔ gbembe kan ma
 yɛera mɛge ki yeri.

Yenjele li woolo pe yenrewe

15 Yawe Yenjele, mbɔɔn ta
 wa yenjele na, wa ma
 censaga kpoyi nga ki yen
 gbɔgɔwɔ ni ki ni,
 ma yege ki sogo ma wele!
 Ma ndanlawa gbɔɔ po naa ma
 yawa gbɔɔ pi kari se yeri?
 Ma yinrindawa gbɔɔ po naa ma
 yuŋgbɔgɔwɔ tawa gbɔɔ pi
 ni, t̄i ti yɛɛ laga lali we ni.
 16 Konaa ki ni fuun, mboro ma
 yen we to we,
 Abirahamu w̄i sila we jen,
 Izirayeli wi jatere wi sila pye we
 na.
 Yawe Yenjele, mboro ma yen we
 to we;
 maga lɛ wa fafafa mboro we
 maa yinri we go shɔfɔ.
 17 E, Yawe Yenjele, yinḡi na, a
 ma si we yaga we puŋgo
 ma lali ma kɔŋgolo ke ni?
 Yinḡi na, a ma si ti we kotoŋo ti
 ŋgban we na, we woro na
 fyɛ ma yege?

Ma yɛɛ yaga, ma sɔŋgɔwɔ ma
 pan woro mbele ma
 tunmbyelee we kala na,
 ma tara woolo pe kala na.
 18 Woro mbele ma woolo kpoyi,
 tara tila koro we kɛɛ na
 wagati jenri ni;
 ko puŋgo na, a we juguye p̄ɛ si
 pan m̄ɔɔ laga kpoyi* ki
 tangala.
 19 Maga lɛ wa wagati titɔnɔwɔ
 ni, w̄ɛ pye paa leele
 mbele ma woro pe go na,
 paa leele mbele ma mɛge ki
 woro na yinri pe na.

E, ndɛɛ k̄i pye ma mbe ja yenle
 mbe naayeri wi jenw mbe
 tigi,
 yanwira ti jen na tigile ma yege
 sɔgɔwɔ.

64 ¹ Kasɔn ki ma yimbiwara ti
 sogo yege nga na,
 kasɔn ki ma ti tɔnm̄ɔ mba p̄ɛ
 taga pi maa kanni yege
 nga na,
 pa ma juguye pe yaa ma mɛge ki
 jen ma,
 mbe ti cengele kaa fyɛ fɔ mbaa
 seri ma yege.
² Sanga ŋa ni m̄aà kagbɔgɔlɔ
 fyɛrɛ wogolo ke pye ma
 we fo,
 naa m̄aà tigi, a yanwira t̄i si
 yegeyege.

³ Lere kpɛ faga logo,
 lere kpɛ nuŋgbolo faga logo,
 lere faga yan yenle ni,

mbe yo fɔ yarisunngo ka yege
 yen wa,
 kaawɔ Yennele mboro ŋa ma
 maa kagbɔgɔɔ piin mbele
 pe maa wele ma yeri pe
 kan,
 mboro nunɔba ko cɛ.
⁴ Leele mbele pe maa kasiɔnge
 ki piin nayinme ni,
 mbele pe maa tanri ma koɔgolo
 ke na, na jatere piin ma
 wogo ki na,
 ma ma poro fili.
 Eɛn fɔ maa nawa ŋban we ni,
 katugu waa kapege pye.
 We yaa shɔ, na we kaa tanri ki
 faa koɔgolo ke na we.
⁵ We ni fuun we yen leele mbele
 pe yen fyɔngɔ* ni;
 we kasiɔnge ŋga fuun wɛ pye,
 kɪ kanɔga ma pye paa
 yaripɔɔ yen, nda ti yen
 fyɔngɔ ni.
 We ni fuun wɛ pye paa were yen
 nda tɪ fanla,
 we kambasinnde ti yaa kari we
 ni paa tifelege yen.
⁶ Lere kpe woro nɔɔ mege ki
 yinri naa,
 lere kpe si yiri mbe yere, mbe
 mara ma na;
 katugu mɔɔ yege ki lara we na,
 maa we yaga, a pɛ we tɔngɔ we
 kajɔgɔɔ ti kala na.
⁷ Konaa ki ni fuun, Yawe
 Yennele, mboro ma yen
 we To we;
 woro we yen joro re, mboro ma
 yen we fanrifɔ we.

We ni fuun we yen mboro keɛ
 yɔnlɔ tunngo.
⁸ E, Yawe Yennele, maga ka
 nawa ŋban we ni mbe sa
 toro,
 maga ka ma jatere wi tege we
 kajɔgɔɔ ti na fɔ sanga
 pyew;
 ki yaga maa wele we na, we ni
 fuun we yen ma woolo.

⁹ Ma cara kpoyi* tɪ koro waga;
 Siyɔn* ca kɪ kanɔga ma pye
 gbinri*,
 Zheruzalemu ca kɪ kanɔga ma
 pye kataga.

¹⁰ We sherigo gbɔgɔ kpoyi ŋga
 kɪla pye gbɔgɔwɔ ni,
 ko ŋga we teleye paa pye nɔɔ
 sɔnni wa ki ni,
 kasɔn yinɔgele kɛ ki sogo.
 Ki laga ŋga fuun kɪla pye
 kagbɔgɔ yɔn we yeri,
 ki ni fuun kɪ kanɔga ma pye
 kataga.

¹¹ E, Yawe Yennele, ki kagala
 ŋgele koro ke ni fuun
 punɔgo na,
 ma yaa pyeri ma se kala la pye
 we kan wi le?
 Ma yaa pyeri mbe we yaga wa
 jɔlɔgɔ ki ni,
 fɔ sa toro ki da wi na wi le?

Kiti kɔngɔ ŋga ki yen na paan

65 ¹ Yawe Yennele lɪ yo fɔ:
 Leele mbele pe sila pye na
 yaraga ka yewe na wogo
 na,
 mila na yeɛ naga pe na.

Leele mbele pe sila pye nala
lagajaa, mîla ti a pòro na
yan.

Cenle na li sila pye nala mege ki
yinri,

mîla ki yo li kan ma yo fɔ: «Mi
ɲa, mi ɲa lagame!»

² Mîla na keyen yi sanga pilige
lomboŋgo ki ni cenle la
woolo kan, mbele pè yiri
ma je,

mbele pe yen na tanri kombele
na,

mbele pe yen na tanri na yala pe
yeera nawa jatere wo ni[†].

³ Pe yen cenle na liɣi siligi nala
naŋbanwa kagala ke
piin na yege sɔgɔwɔ suyi;
pe ma saa na saara* woo wa pe
naŋgo tire kɔlɔyɔ yi nawa,
na wusuna nuwɔ taan* wi sori
sinndeere tofa wi na.

⁴ Pe ma saa na cɛen wa fanra ti
sɔgɔwɔ,
ma saa na wonlɔ wa waliwere ti
ni.

Pe maa cele kara ti kaa;
yaakara nda ti yen fyɔŋgɔ* ni,
to ti yen ma pe leyaara ti
yinyin.

⁵ Pe maa sanmbala pe piin fɔ:
«Ye fulo wa, yaga ka
yɔŋgɔ we ni, mbe jiri we
na,
nakoma we yen kpoyi* yege ɲga
na, ki yaa ye gbo!»

Mi ka ki kagala ke yan, ke mala
nawa pi ɲgan, ma pye

paa wirige yen na yiin wa
na numawegele ke ni,
ma pye paa kasɔn yen, ɲga ki
yen na sori suyi.

⁶ Ye wele, ye kapyegele ke ni
fuun ke yen ma yɔnlɔgɔ
na yege sɔgɔwɔ;

mi se pyeri mbege yaga ma, fɔ
mbege fɔgɔ ki tɔn ye na.
Kaselege ko na, mi yaa pe kapere
ti sara wi kan pe yeri
mboo yɔn fili.

⁷ Yawe Yenɲele lo li yo ma fɔ:
«Mi yaa pe kajɔgɔrɔ to naa pe
teleye pe kajɔgɔrɔ ti fɔgɔ
tɔn pe na,

katugu pàa pye na wusuna nuwɔ
taan sori yarisunndo kan
wa yanwira ti na,
pàa pye nala tifaga wa tinndiye
pe na.

Pe kapyere nda pè pye maga le
wa faa, mi yaa ti fɔgɔ tɔn
pe na,
mbege yɔn fili.»

⁸ Pa Yawe Yenɲele li yo yeen fɔ:
Na lere wa ka erezen* shashaga
ka yan ki pire ti yen
tɔnmɔ ni wa erezen tirige
ki na,

wi ma yo fɔ: «Yaga kaga jɔgɔ,
katugu duven tiyɔɔn yaa
yiri wa ki ni.»

Ko nuŋgba ko mi yaa pye na
tunmbyeele pe wogo na,
janɲo mi ka ka pe ni fuun pe
tɔngɔ.

[†]65.1-2: Ɔɔmu 10.20-21.

⁹ Mi yaa ka setirige piile kan
Zhakɔbu wi yeri,
mbe piile yirige wa Zhuda cɛnlɛ
li ni, mbele pe yaa kanla
yanwira ti ta ti pye pe
woro;

leele mbele mi wɔ ti yaa ka pye
pe woro,
poro mbele na tunmbyeele, pe
yaa ka cɛn wa ti na.

¹⁰ Sarɔn laga falafala ki yaa ka
pye simbaala naa sikaala
pe kasaga,
Akɔri gbunlundɛge ki yaa ka pye
nɛrɛ ti sinlesaga,
na woolo mbele paa na lagajaa,
poro pe yaa kaga laga ki
ta[†].

¹¹ Ɛɛn fɔ yoro mbele yɛ je mi ŋa
Yawe Yɛnɲɛle na na,
ma fɛge na yanwiga kpoyi* ki
na,
ma saa na yaakara kaan
yarisunŋgo Gadi ki yeri
saraga,

na duven ŋa pɛ pinle wi yɛɛ ni wi
kaan saraga yarisunŋgo
Meni[†] ki yeri,

¹² mi yaa ti tokobi mbe ye gbo.
Ye ni fuun ye yaa ka kanŋguuro
kan pe ye kɔnlogi;
katugu mila ye yeri, ɛɛn fɔ yee
na yɔn sogo,
mila para ye ni, ɛɛn fɔ ye sila
logo na yeri.

ŋga ki yen mala mben, ko paa
pye,
ŋga ki woro mala ndanla, ko paa
wele ma wɔ na piin.

¹³ Ki kala na, we Fɔ*, Yawe
Yɛnɲɛle pa li yo yɛɛn fɔ:
«Ye wele, na tunmbyeele pe yaa
ka yaakara ta mbe ka,
ɛɛn fɔ yoro wo na, funɲo yaa ka
pye ye na.

Ye wele, na tunmbyeele pe yaa
ka tɔnmɔ ta mbe wɔ,
ɛɛn fɔ yoro wo na, wɔgɔ yaa ka
pye ye na.

Ye wele, na tunmbyeele pe yaa
kaa yɔgɔri,
ɛɛn fɔ yoro wo na, ye yaa ka fɛrɛ
shɔ.

¹⁴ Ye wele, na tunmbyeele pe
yaa kaa jɔrɔgi yɔgɔrimɔ
ni, mbe pye nayinme ni
wa pe kotogo na,
ɛɛn fɔ yoro wo na, ye yaa kaa
gbele nandangawa ni,
ye yaa kaa jɔrɔgi yesanga ki kala
na.

¹⁵ Na woolo mbele mi wɔ, pe
yaa kaa ye mɛge ki yinri
mbaa leele dangi ki ni,
mbaa yuun fɔ: «We Fɔ, Yawe
Yɛnɲɛle li ti ye ku paa
lere tisilan wi yen!» »

Ɛɛn fɔ na tunmbyeele poro na,
mɛge fɔnɲɔ ki yaa ka
taga poro na.

[†]65.10: Zhouzhu 7.24-26.

[†]65.11: Faa wa Izirayeli tara keɛ yeri, leele paa pye naga jate ma yo, yarisunŋgo Gadi kila pye na yerijɛge kaan leele pe yeri, yarisunŋgo Meni ko ma yeresaga kan senwee wi yinwege kala li yeri.

¹⁶ Lere o lere kaa jaa mbe
 duwaw pye lere wa kan
 laga tara ti na,
 ki fɔ wi yaa ka ki duwaw wi pye
 Yenŋele na li yen kaselege
 wolo li mege ko na.
 Lere o lere kaa jaa mbe wugu
 laga tara ti ni,
 ki fɔ wi yaa ka wugu Yenŋele
 na li yen kaselege wolo li
 mege ko na;
 katugu jɔlɔgɔ ŋga kɪ pan ma toro
 faa, pe yaa ka fege ki na,
 ki kagala ke yaa ka kɔ mbe wɔ
 wa na yege sɔgɔwɔ.

Naayeri fɔnŋɔ naa tara fɔnndɔ

¹⁷ Ye wele, mi yaa naayeri fɔnŋɔ
 naa tara fɔnndɔ da;
 lere se ka nawa to kagala ŋgele
 kè pye ma toro faa ke na,
 lere jatere se ka pye ke na naa†.
¹⁸ Ki daga yaa yɔgɔri, yaa
 nayinme nii sanga pyew,
 yaara nda mi yaa da ti kala na;
 katugu mi yaa ka Zheruzalemu
 ca ki kan naa fɔnŋɔ,
 mbege kan yɔgɔrimɔ ni,
 mbe ca woolo pe pye pe yin
 nayinme ni.
¹⁹ Mi yaa kaa yɔgɔri
 Zheruzalemu ca ki
 kala na,
 mbaa nayinme nii na woolo pe
 kala na;
 pe se kaa gbelege nakoma
 kɔŋgɔlɔ nuru wa ki ni
 naa†.

²⁰ Piyenle se ka pye wa, na li yaa
 piliye jɛnri pye mbe si ku;
 lelee se ka pye wa, na wi suu
 yinwege piliye yi pye
 mbeyi yɔn fili;
 katugu lere ŋa ka ka ku mbege
 ta wɪ ta yele cɛnme, pe
 yaa ka yo fɔ wɪ ku wa wi
 punwe pi ni.
 Kapege pyefɔ ŋa ka ku mbege
 ta wi fa yele cɛnme ta, pe
 yaa la ko fɔ wo jate wɪ
 danga.

²¹ Pe yaa ka yinre kan mbe cɛn
 wa ti ni,
 mbe ɛrezen* kere kɔn mbaa ti
 pire ti kaa.

²² Pe se ka yinre kan, lere wa
 yege mbe cɛn wa ti ni,
 pe se ka ɛrezen tiire kere kɔn,
 lere wa yege mbe kaa ki
 pire ti kaa;

katugu na woolo pe yaa ka
 yinwetɔnlɔgɔ ta paa tige
 yen;
 poro mbele mɪ wɔ, pe yaa kaa
 pe tunŋgo tɔnli wi nii.

²³ Pe se kaa tege jaga naa,
 pe se kaa piile siin mbaa pe yaan
 paa kuun;
 katugu pe yaa ka pye cenle na
 li woolo pe yen Yawe
 Yenŋele li duwaw piile,
 poro naa pe setirige piile pe ni.

²⁴ Kona, sanni pe sanla yenri, pa
 mi yaa pe yɔn sogo,

†65.17: Eza 66.22; 2 Pye 3.13; Naga 21.1.

†65.19: Naga 21.4.

sanni pe sa yo pe para mako, pa mi yaa logo pe yeri.

²⁵ Kombokaga konaa simbapyo wi ni, pe yaa ka pinle mbaa kaa, jara wi yaa kaa yan kaa paa nege yen;

wogoo ko na, gbanngban wo wi yaa pye ki yaakara re.

Kapege kpe nakoma jogoo kpe se ka pye wa na yanwiga kpoyi ki laga ka kpe ni.

Yawe Yenjele lo li yo ma[†].

Yenjele li woolo pe kannga ma pye fonmbolo

Yenjele li gbogolomɔ jembe

66 ¹ Pa Yawe Yenjele li yo yen fo:

«Naayeri wi yen na wunluwo jongo,

tara ti yen na tooo tegesaga; Yingi go ye mbe ya kan na kan naa?

Laga kikiin ki yen wa mbe pye na wogosaga[†].

² Ki yaara nda ti ni fuun, miri gbegele na kee ki ni, ki yaara ti yen wa mi fannga na. Yawe Yenjele lo li yo ma.

Wele, lere na wi kala li yen ma gbogo na yeri, wo wi yen fyoo wo fo na wuu yee go sogo, wi nawa pi yen ma tanga wi na, na wi maa fyee na senre ti yee[†].

³ «Lere na wi ma nege wo saraga*, wo nungba wo wi ma lere gbo fun.

Lere na wi ma sumbyoo wo saraga, wo nungba wo wi ma pyoo wi go ki ya.

Lere na wi ma muwe saraga ki wo, wo nungba wo wi ma cele gbo mboo kasanwa pi wo saraga.

Lere na wi ma wusuna nuwo taan* wi sogo saraga, wo nungba wo wi maa yarisunndo ti sunnu.

Ki leele mbele pe ni fuun pe yera nandanwa kongolo koro wele pe wele ma wo, pe katijangara to ti yen ma pe ndanla.

⁴ Ki kala na, mi fun ki yaa na ndanla mbe jogoo wa pe na,

jogoo kagala ngele ke yen na fyere waa pe na, koro mi yaa wa pe na;

katugu mi pe yeri, een fo lere kpe si sho na yeri, mi para pe ni, een fo pee logo na yeri.

Een fo nga kilan mben, ko pe pye, nga ki woro mala ndanla, ko pe wele ma wo.»

[†]65.25: Eza 11.6-9.

[†]66.1: Mati 5.34-35; 23.22.

[†]66.2: Kapye 7.49-50.

Yenjele li yaa kali woolo pe saga

⁵ Yoro mbele ye maa fyε na seri
Yawe Yenjele li senre ti
yege,

yeli senre ti logo.

Ye sefenne mbele pε ye panra,
poro mbele pε je ye na na mege
ki kala na,

pe yen naga yuun ye kanngɔɔ
fɔ: «Yawe Yenjele lili
gbɔɔwɔ pi naga,
janngo we ye yɔɔrimɔ pi yan
yel!»

Eεn fɔ poro yere jate fere yaa ka
pe yigi.

⁶ Tinme gbɔɔ pa yen na yinrigi
wa ca nawa,
magala gbɔɔ la yen na yinrigi
wa sherigo gbɔɔ ki ni.
Yawe Yenjele li magala loli,
li yen nali juguye pe kapere ti
fɔɔ ki tɔnni pe na.

*Pe yaa ka Zheruzalemu ca ki tege
wa ki yɔnɔ li ni*

⁷ Sanni Siyɔn* ca ki selara ti sa
yiri ki ni, a kɔ si se!

Sanni selara yama pi sa yiri ki
ni, a kɔ si pinambyɔ se!

⁸ Ambɔ wila ki wogo cenle nga
ka logo?

Ambɔ wila ki wogo cenle nga ka
yan?

Naga yen ma, pe mbe ya mbe
tara lombondo se pilige
nɔngba ki ni le?

Naga yen ma, pe mbe ya mbe
cenle nɔngba se yɔnɔ
nɔngba ni le?

Ma si yala, pa selara ti yen na
yinrigi Siyɔn ca ki ni,
le ki yɔngɔɔ nɔngba ke ni, a kɔ
si piile se.

⁹ Mi nga mi ma ti jele wi kugbɔ ki
ma gbɔn ki sesanga wi na,
naga yen ma, muwi mi yaa ki
yege kɔn mbe yo wiga ka
se le?

Yawe Yenjele lo li yo ma.

Mi nga mi ma ti lere mee pyɔ se,
naga yen ma, muwi mi yaa sege
ki yege kɔn le?

Ma Yenjele lo li yo ma.

¹⁰ Yoro mbele fuun Zheruzalemu
ca ki yen ma ye ndanla,
yaa nayinme nii ki kala na,
yege pye ye yɔɔrimɔ pi go.
Yoro mbele fuun yaa pye na
gbele Zheruzalemu ca ki
kala na,
yaa yɔɔri.

¹¹ Katugu ki yaa ka kotogo
sogowo kan ye yeri, mbe
ye yenle tin

paa yege nga na piyenle ma
yinne wɔnri ma tin we,
janngo ki gbɔɔwɔ mba pi yen wa
pi pi ye yɔn fili,
yoo tanwa pi jen ye wali pi na.

¹² Katugu pa Yawe Yenjele li yo
yeεn fɔ:

«Mi yaa yeyinige kan
Zheruzalemu ca ki
yeri paa gbaan tɔnmɔ yen,
mbe cengele ke yarijende ti kan
ki yeri legere paa yege nga

na lafogo ma kaa yin ma jaraga.
 Pa kona pe yaa ka ye le mbaa yinriwe kaan ye yeri, mbe ye taga tɔɔɔ na mbaa ye talitali.
¹³Pyɔ nɔ wi ma wi pyɔ wi kotogo ki sogo wi na yege ŋga na,
 pa mi yaa ka ye kotogo ki sogo ye na ma fun;
 mi yaa ka ye kotogo ki sogo ye na wa Zheruzalemu ca.
¹⁴Ye yaa kaga yan, ye nawa pi yaa yinŋi ye na;
 ye wire ti yaa ka pagala paa yan tipirige yen.
 Yawe Yenŋele li yaa kali fanŋga ki naga li tunmbyeele pe na,
 een fɔ li yaa ka pye nanŋbanwa ni li juguye pe ni.»

Yenŋele li kiti kɔnkala

¹⁵Wele, Yawe Yenŋele li yen na paan wa kasɔn ki nandogomɔ,
 li malaga gbɔnwotoroye mbele shɔnye maa titele pè wege paa tifelinjolo yen.
 Li yen na paan mbeli juguye pe sara wa li nanŋbanwa gbɔɔ pi ni,
 mbe leele pe kambasinnde ti fɔgɔ tɔn pe na kasɔn yinŋele ni.
¹⁶Yawe Yenŋele li yaa ka kiti kɔn leele pe ni fuun pe na kasɔn ni;

li yaa ka kiti kɔn senwee piile pe ni fuun pe na tokobi ni.
 Yawe Yenŋele li yaa ka mbele gbo, pe yaa ka lege.
¹⁷Yawe Yenŋele li yo fɔ:
 «Mbele pe ma pe yeɛ pye fyɔngɔ* fu konaa mbe pe yeɛ pye kpoyi* mbe kari wa nanŋɔ kɔlɔgɔ ki ni mbe saa sunnu,
 pe ma tagala pe yeɛ na, ma saa yereyere ma lere nunŋba wa nandogomɔ;
 pe ma saa na cɛle kara ti kaa, naa yaritijangara to naa sacuulo pe ni.
 Ki leele pe ni fuun pe yaa ka tɔngɔ.»

Yenŋele li yaa kali yeɛ naga cengele woolo pe na

¹⁸Yawe Yenŋele li yo fɔ: «Mì pe kapyegele koro naa pe nawa jatere wi jen. Wagati wì gbɔn mi yaa cengele ke ni fuun ke gbogolo naa, naa senre pyew ti woolo pe ni. Pe yaa ka pan mbanla gbɔgɔwɔ pi yan.
¹⁹Mi yaa ka kacɛn wa pye wa pe sɔgɔwɔ. Pe woolo mbele pe yaa ka shɔ na kiti kɔngɔ ki kɛɛ mbe koro go na, mi yaa ka poro pele tun cengele ke yeri wa Tarisisi tara, naa wa Puli konaa Ludi tara. Ko leele poro pe sandiga wɔnmɔ pi jen jɛngɛ. Mi yaa ka pele tun wa Tubali tara naa Yavan tara konaa wa lɔgɔ fugo* tara nda wa lege ti ni, poro mbele pe fanla senre ti logo faa fyew, pe fa silan gbɔgɔwɔ pi yan yenle ni. Pe yaa kaa na gbɔgɔwɔ pi senre yuun

ki cengele ke kan†. ²⁰ Pe yaa ka ye sefenne pe ni fuun pe le wa cengele ke ni fuun ke sɔɔwɔ, mbe pan pe ni Yawe Yenjele li kan paa saraga yen. Pe yaa ka pele le shɔnye na, mbe pele le wotoroye mbele shɔnye maa tilele pele na, mbe pele le mere ni, mbe pele le sofilele worosoye na, mbe pele le yɔngɔmɛye na, mbe pan pe ni wa na yanwiga kpoyi ki na, wa Zheruzalemu ca. Yawe Yenjele lo li yo ma. Pe yaa ka pan paa yege nga na Izirayeli* woolo pe maa paan yarikanra ni, leyaara nda ti yen fyɔngɔ fu ta ni, wa Yawe Yenjele li sherigo gbɔɔ ki ni we. ²¹ Mi yaa ka pele wɔ wa ki leele pe ni, mbe poro pye saraga wɔfenne* naa Levi setirige piile*. Yawe Yenjele lo li yo ma.»

²² Yawe Yenjele lo li yo ma fɔ:
«Naayeri fɔnɔ naa tara fɔndɔ
nda mi yaa ka da,

ti yaa koro mbe mɔ na yege sɔɔwɔ yege nga na,
pa ye setirige piile konaa ye mege ki ni, ti yaa koro mbe mɔ na yege sɔɔwɔ ma fun†.»

²³ Yawe Yenjele li yo fɔ:
«Yevɔnɔngɔ o yevɔnɔngɔ, naa cɛnpilige o cɛnpilige,
senwee piile pe ni fuun pe yaa kaa paan mbaa fɔli na yege sɔɔwɔ mbaa na gbogo.

²⁴ Na leele paga ka yiri wa ca ki ni,
pe yaa leele mbele paa yiri ma je na na pe gboolo pe yan. Fyenre nda ti yaa kaa pe kaa, ti se ka ku fyew;
kasɔn nga ki yaa kaa pe sori, ki se ka figi.
Pe yaa ka pye yaritijaanga leele pe ni fuun pe yeri†.»

†66.19: Tarisisi tara pa ti mbaa pye wa Esipayin tara ti yɔnlɔparawa kalige kee yeri; Puli tara naa Ludi tara to yen Lewɔɔlɔ tara lara to ta, ma mara wa Somali tara naa Libi tara ti na; Tubali tara to yen nala pilige Turiki tara laga ko ka; Yavan tara to ti yen Giresi tara naa ti lɔɔ furo tara re.

†66.22: Eza 65.17; 2 Pye 3.13; Naga 21.1.

†66.24: Maki 9.48.